

L'OMBRA DEL SABRE

JORDI
SIERRA
I FABRA

*Un nou cas de
l'investigador
Hilari Soler*

Un thriller policíac que recrea la tèrbola Barcelona franquista dels seixanta. Amb una trama implacable, el nou cas del comissari Hilari Soler, després de *La mort del censor*, il·lumina algunes de les ombres més fosques de la nostra història recent.

Executat. Al mig del carrer. Un bassal de sang a terra i un forat de bala al clatell. Però la policia no troba cap casquet, és obra d'un professional. Hilari Soler, l'investigador insubornable, l'home honest que incomoda superiors i companys, s'encarrega del cas: la víctima era el xofer d'un dels generals retirats més destacats del règim. Prova a prova, indici a indici una terrible sospita s'obrirà pas davant dels ulls incrèduls dels investigadors. Una sospita tan indefugible com perillosa i repulsiva.

Sinistres alts càrrecs de la dictadura, militars amb passats obscurs, policies corruptes, cadàvers, prostitutes i menors desapareguts. Tot el cinisme i la hipocresia d'un règim execrable desemboquen en una afilada narració de ritme trepidant i acusacions inclements.

Jordi Sierra i Fabra

L'ombra del sabre

Hilari Soler - 2

ePub r1.0

Titivillus 26.11.2019

Títol original: *L'ombra del sabre*
Jordi Sierra i Fabra, 2014

Editor digital: Titivillus
ePub base r2.1

DIA 1

(Divendres, 22 de novembre de 1963)

U

-**H**ILARI.

Havia tornat a endormiscar-se?

—Hilari?

La Roser es va asseure al seu costat, al llit, i el va sacsejar lleument.

Va entreobrir un ull.

—Què fas encara mig adormit? Arribaràs tard.

No va dir res. Va tornar a tancar l'ull.

—Hilari!

La veu li va sortir de la part més profunda de la gola, gutural:

—Ja t'he sentit.

—Doncs contesta, no? Lleva't d'una vegada, vinga.

—Truca'ls i digues que tinc la grip.

—Tu?

—No puc estar malalt?

—No.

—Doncs mira que bé.

La Roser li va passar la mà pel cap, li va enretirar els cabells del front i li va acaronar la galta. En acabat es va inclinar damunt seu i li va fer un petó.

Tot just un frec.

—Vine —va demanar l'Hilari.

—Sí, home!

—Cinc minuts.

—Au, vés!

—Tu t'ho perds.

—Oh, sí, el meu Tarzan!

No tenia escapatòria. Ella no se n'aniria pas així com així. Va moure el cos lentament i va canviar de posició. Va quedar situat de panxa enlaire. Va comptar fins a tres i es va deixondir estirant els braços tant com va poder, mentre badallava. Els seus ulls es van habituar a la penombra de l'habitació. La llum, escassa, es filtrava per les escletxes de la persiana que la Roser havia apujat una mica.

Sempre dormien a les fosques.

—Vinga, amor meu —el va apressar ella dolçament.

—A la merda.

—No, a la merda no, i ho saps, va.

—Ets pitjor que en García.

—Doncs aquesta nit et fiques al llit amb ell.

L'Hilari es va estremir.

Va acabar sentint el pes de l'amargor a mesura que les últimes boires de la son anaven desapareixent, tot evaporant-se-li pels racons del cap. Per primera vegada a la vida, hauria volgut ser ben lluny, a qualsevol lloc del món, i no pas allà, a punt d'anar a treballar.

—Ja m'aixeco —es va rendir.

La Roser li va prémer la mà que tenia més a prop.

—És dur enfrontar-se a tot això —va dir—. O potser vols abandonar el cos?

Deixar de ser policia.

Per ser què?

No hi havia pensat mai.

Tenia poc més de quaranta anys i en feia set que era inspector, amb un bon, brillant, full de serveis. Massa.

Podia engegar-ho tot a rodar per un principi ètic?

O quedar-se a lluitar des de dins?

Va mirar la Roser. Acabava de llevar-se i ja estava guapa, com si tan bon punt hagués obert els ulls i l'hagués tocat l'aire es regenerés. Tant era que portés els cabells despentinats, vestís la seva eterna bata mereixedora d'una jubilació pòstuma i no s'hagués arreglat. Estava guapa. O si més no a ell l'hi semblava, que pel que feia al cas era el mateix.

A la comissaria no tots tenien una Roser, i se'ls notava.

—Escolta —va tornar a parlar ella—. Crec en el destí. I crec que qui la fa, tard o d'hora, la paga.

—Ets una il·lusa i una ingènua.

—I m'ho dius tu, això, senyor idealista?

—I si és més tard que d'hora?

—És igual.

—No —va ser categòric—, no és igual. Si passen deu, vint o trenta anys, no serà igual. —Va estrènyer el puny dret—. En Martín Peláez se'n riu. L'han exculpat i se'n riu. Aquest cabró va tirar un noi per la finestra, un noi no gaire més gran que els nostres fills, només perquè deien que era comunista i vam trobar uns pamflets a casa seva. Ho vaig sentir. Era allà.

—Però no ho vas veure.

—Roser, per l'amor de Déu!

Quantes vegades havien tingut la mateixa conversa darrerament?

—En Peláez va dir que havia saltat, per por, perquè es comportava com un nen espantat. I l'han cregut a ell! Què esperaves? Que ficarien a la presó un inspector de policia, i, a sobre, acusat d'un assassinat a sang freda? Ni que s'haguessin tornat bojós.

—N'hi ha per... —Va expulsar tots els seus dimonis amb un sospir de derrota.

—No dic pas que no actuessis bé, però ja t'ho vaig dir. Tu mateix sabies que era una causa perduda. Ara hi has d'anar i continuar amb la teva feina.

—Etic marcat.

—Ja ho estaves abans, de marcat, no et facis el màrtir.

—Mira que n'ets, de dolenta, quan vols.

—Dolenta? Sóc la veu de la teva consciència, només això. No dic res que tu no sàpigues. Si els vols vèncer, torna-hi i lluita.

—L'hauries de portar tu, la placa.

—Si no fóssiu tan masclistes...

—Si en Peláez se'm planta al davant fent l'imbècil, li tornaré a fer una cara nova.

—I què en trauràs, un altre expedient?

Ja s'havia despertat del tot. Era l'endemà. Res més. La Roser tenia raó en una cosa: que si volia lluitar, havia de fer-ho allà, a comissaria, perseguint la legalitat.

La paraula se li va clavar com un tascó roent.

—Sóc l'únic policia que creu que ens hem de preparar per a la democràcia?

—Tu i la teva democràcia —va remugar la Roser.

—Això no pot durar gaires anys més. El món va en una altra direcció, que no ho veus?

—Una altra direcció? Jo el veig com sempre. En un costat uns que es pensen que són els bons i a l'altre, la resta, els dolents. Capitalisme i comunisme. Estats Units i Rússia. I nosaltres, la reserva espiritual d'Occident. Què vols? —La Roser va fer d'advocat del diable a la perfecció—. Mira sinó aquest Pla de Desenvolupament que el Consell de Ministres va enviar a les Corts la setmana passada. Què me'n dius? Fan un Pla de Desenvolupament perquè pensen que d'aquí a uns anys serem demòcrates i votarem a les urnes? —Va moure el cap d'una banda a l'altra—. Aquests es quedaran aquí, Hilari. S'hi quedaran *in secula seculorum*, que no van guanyar la maleïda guerra per no res, al contrari. I tu, si vas dient aquestes coses, te l'acabaràs guanyant de debò. Déu meu, és increïble...

—Què és increïble? —va animar-la a continuar, en veure que s'aturava.

—Em vaig casar amb un optimista que no hi ha manera que n'apregui.

—I jo amb una somiadora que s'ha despertat?

—El meu somni ets tu, amor meu. —Va acaronar-li la galta per segona vegada—. Per això t'estimo. I no, no m'he despertat pas. M'he tornat realista, res més.

—Això sembla conformisme.

—Saps que no és així. Però crec que cal saber quan i com fer les coses. Esperar no és rendir-se. Saps què és el més important?

—Què?

—Riure.

—Tan senzill com això?

—Una bona dosi de rialles espanta els dimonis i et dóna forces. Saps que t'estimo perquè em fas riure.

—Només per això?

—Si els homes sabessin que a una dona, més que afalagar-nos, el que ens agrada és que ens facin riure... —En veure que anava a abraçar-la, va apartar les mans de l'Hilari de cop i es va incorporar d'un salt—. Au, vinga, aixeca't!

El seu marit va fer veure que queia del llit.

—No puc veure-li la cara de triomf, a en Peláez —va gemegar.

—Oh, sí que pots! I amb el que cal tenir! —va ser l'última cosa que va dir la Roser mentre sortia de l'habitació.

Punt i final.

L'Hilari va capitular.

Es va posar dret, va tornar a deixondir-se i es va mirar al mirall de l'armari, amb el pijama, els cabells esbullats i la cara de somnolència, abans de tremolar a causa del fred. Amb el vestit posat semblava el que era, un inspector de policia, un membre de la bòfia. Els delinqüents el clissaven d'una hora lluny. En pijama i després de la fallida erecció matinal, tan sols era un home cansat.

—Fill de puta... —Va pensar en aquell energumen, en Martín Peláez.

La notícia de l'exculpació havia arribat la tarda anterior, a última hora. Cas sobresegut i tancat. Denúncia arxivada. En Jaume Crusat va saltar per la finestra, culpable i enxampat, espantat i embogit. El denunciant, Hilari Soler, no era present a l'habitació. Podia haver sentit malament el que li va semblar escoltar, o haver-se confós amb els crits, tant del jove com dels seus pares, amb qui es trobava en un altre lloc del pis. El denunciat, Martín Peláez, complia el seu deure, es va comportar de manera professional: es disposava a procedir a la detenció del noi, no el coneixia de res, i, malauradament, en un moment de distracció, no va poder evitar que es llancés per la finestra, oberta a causa del bon temps.

L'Hilari havia arribat a casa desfet.

Enrabiad, fastiguejad, incapaç de res que no fos ficar-se al llit i dormir.

Una falsa evasió.

—Primer dia de la teva nova vida —va dir al seu altre jo del mirall.

Va anar a la cambra de bany, es va dutxar, va deixar que l'aigua s'endugués els seus fantasmes, però mentre es vestia es va adonar que continuaven allà, amb ell, dins del seu cap. Fantasmes feliços, carregats d'ironia i mala llet. Quan va sortir de l'habitació, es va trobar la Montserrat.

—Hola, reina. —Va fer-li un petó afectuós.

—Papa, m'avances quinze pessetes de la paga de demà?

Va mirar la seva mà estesa.

Quan havia deixat anar la seva per créixer tant?

L'Hilari es va treure la cartera de la butxaca del darrere dels pantalons. No volia discutir pas. No, en un dia com aquell. La Montserrat sabia les normes, i, així i tot, li demanava un avançament. Devia ser per algun motiu.

Va estudiar el seu somriure de noia que mai no havia trencat cap plat.

Va treure'n els bitllets, els va comptar i li va lliurar la quantitat que li havia demanat.

—Gràcies, papa!

—Per a què...?

Ella ja no hi era.

Va mirar la seva absència. Una premonició. Si setze anys havien passat tan de pressa, els pocs que li quedaven abans que, probablement, fes un cop de cap i es casés, encara serien més curts.

Va fer tres passes i qui es va trobar abans d'entrar a la cuina va ser l'Ignasi.

—Hola, *father*.

—Hola, fill.

—Què hi fas, encara, aquí? Avui no vas a empaitar dolents?

—Els dolents són a comissaria —va dir.

La Roser va treure el cap per la porta de la cuina.

—Hilari...

L'Ignasi li va posar una mà a l'espatlla. Tenia disset anys, però ja feia el mateix embalum que ell. I era més alt. Malgrat que havia nascut durant la llarga postguerra i, per culpa d'això, no havia estat tan ben alimentat com hauria volgut a causa dels racionaments dels primers anys, era evident que aquella generació creixia ja imparable, sana.

Faltava saber si descontaminada.

—Papa, et veig una mica cremat.

—A tu et cremaré jo. —Va fer el gest d'escanyar-lo.

L'Ignasi el va esquivar àgilment.

—Ui, ui! —va riure—. *Ciao*, ferotge guardià de la llei.

L'Hilari va entrar a la cuina.

—Que l'has sentit? —es va adreçar a la seva dona.

—És el teu fill.

—I el teu.

—Això sí, veus? Recordo perfectament haver-lo carregat nou mesos i el mal que em va fer quan va sortir, perquè amb la Montserrat va ser més fàcil, o ja estava entrenada, però amb ell...

Tocava parlar de fills.

Quan no?

—La Montserrat m'ha demanat que li avancés quinze pessetes de la paga.

—Deu ser per comprar-se un disc.

—Deu ser per això.

—Vinga, esmorza i apaga el cervell cinc minuts.

—Vols que l'apagui?

—Sí.

L'Hilari es va asseure en una cadira i es va deixar caure damunt la taula de la cuina, amb els braços estesos.

—Pallasso —va sentir dir a la Roser.

Va mirar-la de cua d'ull.

Reia.

Dos

VA SORTIR DE CASA PENSATIU. Va fer el trajecte fins a la comissaria pensatiu. I hi va entrar pensatiu.

Fins que va reaccionar, en adonar-se d'on era.

Ni tan sols recordava res des que havia baixat les escales de casa.

No es va trobar ningú especial, que es mereixés el detall d'obligar-lo a aturar-se. Un parell d'agents es van encreuar amb ell i el van saludar. Això va ser tot. Va arribar al departament, es va treure l'abric i es va dirigir a la seva taula, tot observant el lloc amb una mirada panoràmica.

En Martín Peláez no hi era.

Millor.

O no. Ara que l'acabaven d'exculpar, tot depenia d'ell, de si el provocava per sentir-se fort i recolzat o es mantenia al seu lloc, per evitar més problemes. Ja l'havia atonyinat una vegada, el 30 de setembre passat. El millor dels seus cops de puny.

Si ho repetia, li fotrien un bon puro. Un expedient sempre era dolent. Dos...

De tota manera, el comissari l'hi tenia jurada.

La seva ètica l'havia convertit en delator d'un company.

L'Hilari va aclucar els ulls.

Quan els va obrir, es va trobar l'Ernest Quesada davant seu, silenciós com un llangardaix.

—Bon dia, senyor.

—Res de nou? —La seva veu tenia un deix de protesta per l'ensurt.

—L'informe del cas Molas. —En Quesada li va lliurar la carpeta que duia a les mans.

—No me'l faci llegir. —Va deixar-la damunt la taula.

—És el que li anava a dir, que no cal que el llegeixi. No hi ha res, excepte el que ja sabem.

—Llavors, per què en diuen informe?

L'Ernest Quesada va parpellejar.

—Es troba bé, senyor?

—Vostè què creu?

Va aguantar-li la mirada.

Era un bon paio i, des que estaven junts, s'havien compenetrat bé. Arran de la denúncia contra en Martín Peláez i la mort d'aquell censor, a finals de setembre, quan van treballar plegats per primer cop, havien resolt ja uns quants casos més.

—Valdrà més que torni després —va dir el sotsinspector.

Va veure com s'allunyava.

Tot seguit va agafar la carpeta i, malgrat tot, la va obrir per llegir el maleït informe del cas Molas.

A comissaria hi havia molta calma.

Massa.

Alguna mirada fugissera i poca cosa més.

El cas Molas havia estat relativament senzill. I curiós. Una dona que enverinava lentament el seu marit. El marit ho havia descobert i va passar a l'acció... i va enverinar al seu torn la seva esposa. Quan ella va morir i ell va ser detingut, va argumentar que l'única cosa que havia fet era canviar-li el plat a la seva dona cada dia. Pura defensa pròpia.

Feia quaranta anys que estaven casats.

Quan es passava de l'amor a l'odi al llarg de quaranta anys?

Va deixar l'informe dins la carpeta i la carpeta damunt la taula. Es va apropar al telèfon i el va despenjar. A l'últim s'hi va repensar, va penjar novament l'auricular i es va aixecar de la cadira.

Quan va ficar el cap per la porta del despatx d'en Vicenç Romeu, no li va estranyar gens veure'l submergit rere una muntanya de papers, confrontant dades. Al seu costat, en una pantalla com la que feien servir els metges per examinar radiografies a contrallum, però de sobretaula, un munt de contactes de pel·lícula esperaven el seu bon ull crític. Tot just va alçar el cap i el va veure, l'expert en balística va deixar la lupa que sostenia amb la mà dreta.

—Home, l'inspector del mes —va exclamar.

En Vicenç era dels seus. Un bon paio. La sornegueria formava part del seu encant mordaç.

Això i el devessall de facultats amb què solia impressionar a tothom.

—Alguna cosa d'aquelles bales? —va anar al gra l'Hilari.

—Doncs sí, una cosa d'aquelles bales.

El visitant va acabar d'entrar al despatx i es va asseure en una de les dues cadires situades davant del seu interlocutor. Fins i tot s'hi va acomodar, ja que va fer cavalcar una cama damunt de l'altra. En Vicenç Romeu va arcar una cella. L'esquerra.

—Caram, quin honor —va manifestar—. Normalment veniu aquí, traieu el cap, ni tan sols entreu, pregunteu i passi-ho bé.

—Jo, no.

—Nova vida?

—La de sempre, però més controlada.

—Ja. —En el seu to es veia molt clar que no s'ho empassava pas—. Posa't còmode.

L'Hilari va somriure.

A la comissaria, era dels pocs a qui tutejava.

Això indicava alguna cosa.

—Il·lumina'm —el va provocar.

—La bala que vau treure del sostre del banc estava molt feta malbé, perquè va rebotar al llum i en acabat es va encastar en aquell quadre de llums —va començar a

dir l'amo del despatx—. Això no obstant... —va ajuntar les dues mans pels tous dels dits—, amb paciència i minuciositat, després d'analitzar-la acuradament, et puc dir que sí, que no n'hi ha cap dubte: es tracta de la mateixa arma de l'atracament de la setmana passada.

—Ves per on —va assentir l'Hilari.

—Al capdavant, era el mateix patró, però valia més assegurar-se'n, no fos cas que es tractés d'un imitador.

—No entenc per què ha de disparar la pistola a l'aire. És una manera absurda de cridar l'atenció i alertar de la seva presència.

—A aquest paio li deu venir de gust fer enrenou. Un notes. Així crida l'atenció. I per a la majoria de la gent, un tret és un tret. Hi ha qui es caga a les calces en sentir-ne un, encara que no hagi fet la guerra... Tens cap pista?

—No —va reconèixer—. Només el que han dit els testimonis en els tres atracaments.

—Un vell maqui que torna a ballar-la? Un anarquista malalt que en vol fer una de molt grossa abans d'anar-se'n a l'altre barri?

—No, no ho crec pas. Ni tan sols s'ha endut gaires diners. Més aviat un boig solitari.

En Vicenç Romeu va mantenir el seu habitual rostre inexpressiu. Tenia el cendrer buit, senyal inequívoc que estava disposat a deixar de fumar. Aquesta vegada, sí. El metge el devia haver acollonit.

Va estossegar, i la veu se li va enrogallar encara més.

—Un al dia, havent dinat —va dir captant els pensaments de l'Hilari.

No hi va haver rèplica. La porta del despatx romania ajustada. En Marcelino Crespo va treure el cap pel buit. Tenia la cara congestionada per la petita correguda que acaba de fer.

—Soler, el comissari el vol veure —va anunciar sense cap preàmbul.

L'Hilari no es va moure.

—Digui-li que ja hi vaig.

—Està cridant.

Mal senyal. Molt dolent. Una cosa era que en Pablo García el volgués veure. Una altra que, ja d'entrada, estigués cridant. Això només podia significar una cosa: problemes.

Es va aixecar de la cadira.

—Allò d'en Peláez ja s'ha acabat, no? —va preguntar en Vicenç Romeu.

—Crec que sí.

En Marcelino Crespo ja havia marxat. L'Hilari es va repenjar un instant al marc de la porta.

—Creus en el destí, Vicenç?

—Jo? No. Per què?

—Una discussió que he tingut amb la meva dona.

—De moment, el teu únic destí és a baix. Vejam quina una et cau, ara, que aquest te la té ben jurada.

L'Hilari va fer cara de resignació.

—Cuida't —es va acomiadar.

—Tu més —va ser l'única cosa que va poder dir abans de començar a estossegar fins a ennuegar-se i posar-se vermell com un pebrot.

L'Hilari va desfer el camí, va baixar l'escala i va tornar al seu departament. Si en Pablo García havia cridat, ara no ho feia. Va trucar a la porta del seu despatx amb els artells i, sense esperar l'ordre, hi va entrar.

Quan el comissari en cap estava nerviós, se li notava, ja que en comptes d'estar assegut restava dempeus. I estant dret, hi havia dues possibilitats: que mirés per la finestra, amb un posat estudiat de reflexió i autoritat, o que es bellugués pel lloc, incapaç de controlar la seva mala llet.

Aquesta vegada es tractava de la segona opció.

—¿Señor?

El seu superior va posar la directa.

—*Plaza del Diamante, en Gracia. Han matado a un hombre de un tiro en la nuca no hace ni media hora.*

—¿A plena luz?

—*Eso parece.*

—*Suena a ajusticiamiento. ¿Y el agresor?*

En Pablo García va repenjar els dos punys tancats damunt la taula.

—¿Qué se cree, que si lo hubieran cogido le estaría enviando allí?

Hora d'anar-se'n.

—*De acuerdo, señor.*

—*Tenga cuidado.*

—¿Por qué? —El comentari li va estranyar.

—*El muerto se llama Eliseo Torradas. Era el chófer del general Aramburu.*

L'Hilari va rebre la primera fiblada de tensió.

Una descàrrega elèctrica.

—¿Fulgencio Aramburu? —Volia estar-ne segur.

No va fer falta que el comissari li respongués. En va tenir prou amb la seva mirada.

Hi havia calma. Altres inspectors. Però l'enviava a ell.

Mentre sortia del despatx, va sentir per darrera vegada la veu d'en Pablo García.

—*¡Informe, Soler!*

—*Sí, señor* —va remugar entre dents.

En Martín Peláez ja era a la seva taula, d'esquena. No es va girar pas. Cap dels presents va badar boca. L'Hilari va agafar l'abric, encara doblegat damunt la cadira on l'havia deixat caure en entrar, i va fer un gest a l'Ernest Quesada. El sotsinspector

no va haver de fer cap pregunta. Els senyals eren evidents. També ell va arreplegar el seu abric, desat al penja-robes comunitari.

Es van reunir a la porta.

—De què es tracta? —li va preguntar així que l'Hilari va iniciar la marxa.

—Un assassinat —li va anunciar com si res—. I a la nostra mida.

—Per què ho diu?

—Perquè en aquest país hi ha dues coses intocables, Quesada: la Santa Mare Església i el gloriós Exèrcit Nacional. I ens n'ha tocat una.

—Valga'm Déu! —va exclamar el sotsinspector impressionat.

L'Hilari va apuntar un somriure.

—Si només depengués de Déu... —Va mastegar cadascuna de les seves paraules.

Tres

L'ERNEST QUESADA I ELL no havien parlat encara del tema. La notícia de l'exculpació d'en Martín Peláez, després d'haver acceptat la seva versió dels fets, havia arribat a última hora de la tarda anterior. Pel que feia a la sentència, o el que fos allò, quedava clar que «l'inspector Hilari Soler havia confós les veus dels implicats, ocupat com estava a tranquil·litzar els pares de la víctima, alterant així l'ordre natural dels esdeveniments».

L'ordre natural dels esdeveniments.

Salvaguardat o no, a l'última línia no hi faltava l'estirada d'orelles, l'avís, advertint «al mateix inspector que, en el futur, hauria d'evitar aquestes confusions i malentesos, poc habituals en la seva qualitat de representants de la llei, per no implicar companys de feina en el fidel compliment de les seves obligacions».

Tan bon punt van tancar les portes del cotxe, en Quesada va fer la pregunta que abans no havia pogut acabar de formular, ni ell hauria respost amb tantes orelles a l'aguait.

—Com ho porta?

—Ho porto.

—Vinga, home.

L'Hilari va arronsar les espatlles. L'Ernest Quesada es va concentrar uns segons en la maniobra, mentre treia el cotxe de l'aparcament.

—No en vol parlar? —va tornar a la càrrega, just quan el vehicle va començar a circular pel carrer.

—No.

—Ja sap que li faig costat.

—Ja ho sé, Quesada, i l'hi agraeixo, però ja li vaig dir al seu dia que se'n mantingués al marge i no s'arrisqués a tenir gaire a veure amb mi.

—Ara sóc el seu company.

—És igual. Vagi amb compte o no farà carrera al cos.

—A la vida cal arriscar-se —va dir amb determinació—. I prendre partit.

—Doncs vagi al futbol.

—No té esmena! N'hi ha per...

—Cada cosa al seu temps.

—Ja, però parla tan poc que a vegades no sé per on enganxar-lo.

—Vol parlar?

—Sí, no estaria gens malament.

—Què opina del que va dir l'abat Escarré l'altre dia?

L'Ernest Quesada li va llançar una mirada esbiaixada, tan de desconcert com d'incredulitat.

—Amb què em surt, ara, vostè, per l'amor de Déu!

—No em digui que no el va impactar.

—Tenint en compte que és un capellà, sí.

—Un capellà català —li va recordar l'Hilari.

—Sí, català, però capellà.

—Més al meu favor. —Va fer espetegar la llengua—. Franco entra sota pal·li a les esglésies i un capellà no pot dir el que pensa?

—Miri, jo vull saber com s'ha pres això d'en Peláez —va dir en Quesada—. En política, no m'hi fico.

—Creu que això d'en Peláez no és política?

—Ho és?

—Si no ho fos, hauria passat alguna cosa més, i la meva denúncia hauria arribat més amunt. Però el fet que un inspector de policia tiri un noi per la finestra perquè és comunista, o presumptament comunista, no interessa a ningú, i encara menys al Règim.

—Així doncs, està emprenyat.

—Sí.

—I desil·lusionat.

—Molt.

—Té sort de continuar al seu lloc.

—Sap perfectament que, a la més mínima, se'm tiraran tots al damunt. Per això ha d'intentar no ser a prop meu quan això passi.

L'Ernest Quesada va optar per posar la sirena.

—És que hi ha molt trànsit —es va justificar, perquè sabia que a ell no li agradava gaire fer soroll—. Encara no m'ha dit qui és el mort?

—No ho ha preguntat pas.

—Doncs ho faig ara.

—Es diu Eliseu Torradas.

—Torradas? Quin cognom.

—Torradas, Quesada...

—Doncs també és veritat —va reconèixer obrint els ulls—. I allò de l'Església i l'Exèrcit...?

—Era el xofer del general Aramburu.

—Fulgencio Aramburu?

La mateixa sorpresa que ell havia mostrat al comissari.

—L'amic del *Generalísimo*, sí. Surt gairebé tant al No-Do com ell.

—No era a la reserva o una cosa així?

—No ho sé pas.

—Em fa l'efecte que sí. Li van donar no sé quina creu, ordre, medalla... I va ser per això.

L'Hilari va fer memòria.

—Sí —va assentir—, és veritat. Va ser fa uns mesos. No sé pas quina diferència hi ha entre estar retirat o a la reserva, però ell va passar a la reserva, té raó.

—Per què devia voler un xofer si ja no feia de manaire?

—Haurem d'esbrinar-ho.

L'Ernest Quesada va moure el cap d'un costat a l'altre un parell de vegades, afeixugat i alarmat alhora.

—Això no m'agrada gens ni mica —va sospirar.

—Ni a mi.

—O sigui que el comissari li ha donat el cas...

—Perquè sóc bo?

—Sí, ja. —Va fer cas omís del seu cinisme irònic—. Ens en vam sortir pels pèls fa dos mesos, quan es va morir aquell censor. I ara això.

—Vam descobrir qui el va matar. —Va obrir les dues mans amb un gest explícit—. Per a en García, l'única cosa que compta són els resultats: trobar el culpable i tancar el cas. Mentre ho fem així, pot estar tranquil.

—Miri, jo només li dic que tant de bo l'embolic vingui del mateix xofer, un tema privat, i que no tingui res a veure amb el general, perquè si és així...

—Igualment caldrà interrogar-lo.

—Vol interrogar un general?

—Naturalment.

—Verge santíssima! —Va alçar els ulls al cel—. Si aquest home s'enfada, estem ben llestos.

—I per què no hauria de col·laborar amb la llei?

—No ho sé, però a mi aquests homes uniformats... amb totes les seves medalles i la boca plena de paraules grandiloqüents: Déu, pàtria, honor...

—Quesada, encara em sortirà revolucionari, com els de Cuba.

—Miri, jo només li dic que, aquesta gent, val més deixar-la en pau, que són molt especials. S'imagina que es queixa al *Caudillo* i aquest en persona truca al comissari?

—No digui bestieses, home.

—Oh, sí, ja! Li recordo el que va fer Aramburu a la guerra?

No calia. Tothom ho sabia.

I, a més dels fets, coneixien algunes de les seves perles verbals, enceses, apassionades, gairebé a l'altura del millor Queipo de Llano: *«Claro que hice fusilar a 400 rojos. ¿Qué querían, que los dejara presos en la retaguardia, obligando además a mantener a unos soldados necesarios en el frente para vigilarles?»*, *«No hay términos medios en una guerra. O se es leal o se es desafecto. Y en este caso, se hace lo mismo que con un brazo gangrenado: hay que cortarlo para salvar el cuerpo y evitar que éste también se pudra»*, *«Las madres españolas fueron santas y dieron héroes a la patria. Las rojas no eran más que putas que se abrían de piernas como cerdas»*, *«Todavía dejamos a demasiados catalanes vivos. Si los hubiéramos matado a todos, nos habríamos ahorrado algún que otro problema futuro, quién sabe, dentro*

de cien o doscientos años. Pero la generosidad del Caudillo es infinita», «Dios tendría que habilitar un cielo especial para los mártires de nuestra Cruzada», «Los cobardes que huían a la frontera, buscando una salvación imposible después de traicionar a la patria, no merecían vivir. Por eso ordené ametrallar esas columnas asesinas desde el aire», «Para un soldado, una orden superior es sagrada. No debe dudar ni vacilar. Su general es mucho más que su padre. Es su dios en la tierra. Los generales somos seres privilegiados, elegidos para cumplir un destino situado más allá de toda simple comprensión humana. Por esa misma razón sólo hay un Generalísimo».

L'Hilari va mirar per la finestreta. Ja eren a Gràcia. Sempre li havia agradat aquell barri, popular, amb els seus carrers estrets, la seva vida, la seva festa major i el seu orgull, com si encara fossin un poble a part, igual que cent anys enrere.

«Para un soldado, una orden superior es sagrada. No debe dudar ni vacilar. Su general es mucho más que su padre. Es su dios en la tierra. Los generales somos seres privilegiados, elegidos para cumplir un destino situado más allá de toda simple comprensión humana. Por esa misma razón sólo hay un Generalísimo».

Sí, si en feia un gra massa, Fulgencio Aramburu era ben capaç de telefonar el mateix Caudillo.

—Vostè coneix Franco en persona? —En Quesada el va fer sortir de la seva abstracció.

—No.

—Deu acollonir, segur.

—És baixet i té la veu aflautada.

—Això, vostè continuï fent mèrits —es va inquietar el seu company.

A l'Hilari li va agafar un atac de riure.

Tot i que no en tenia ganes.

—D'on eren els seus pares? —va preguntar a l'Ernest Quesada.

—El meu pare, de Vigo; la meva mare, d'aquí.

—Gallec?

—Sí, però de Vigo —va insistir.

—Vostè, quan parla, no té accent gallec.

—És que el meu pare parlava poc, i, de tota manera, quan va morir jo era petit. La meva mare, en canvi, és de les que no para, com si no se li acabés mai la corda.

L'Hilari va pensar en la seva.

Feia dos dies que no parlava amb ella, de manera que li trucaria d'un moment a l'altre, amb qualsevol excusa.

Estaven arribant a la plaça del Diamant. L'Ernest Quesada va anar reduint la velocitat i va apagar la sirena.

El rebombori va aparèixer de sobte, a uns quants metres. L'habitual barreja de curiosos amb l'expectació de la novetat trencant la seva rutina. Un agent els va reconèixer. Com que el carrer estava tallat, van deixar el cotxe allà mateix.

Seguidament van entrar a la plaça.
I, tot d'un plegat, es va fer el silenci.

Quatre

EL CADÀVER DE L'ELISEU TORRADAS estava situat de bocaterrosa, probablement tal com havia caigut a terra, damunt d'un aparatós bassal de sang. L'havien cobert amb un llençol, però li sortien els peus per la part de sota i gràcies a això s'endevinava la seva posició. El carrer més proper, en aquell costat de la plaça, era el del Topazi. L'Hilari va recordar que més amunt, encreuant-se amb aquest, hi havia el del Robí. Un tros de Barcelona ric: Diamant, Topazi i Robí.

Els dos nouvinguts es van aturar prop del cos.

—Em dic Ramir Portolés, inspector —el va saludar l'agent que custodiava el mort.

—Han arribat els de la científica?

—Encara no.

No tenien mai pressa. Total, les víctimes ja eren mortes. No se'ls acudia pensar en la gent del carrer, en l'espectacle de veure un cadàver al mateix lloc per on ells passejaven amb les seves famílies, fills, avis o parelles.

L'Hilari es va ajupir i va destapar el cap de l'Eliseu Torradas. El forat de la bala li havia obert un avenc fosc i profund al crani, sota el clatell. Després de travessar-ne l'espai interior, havia sortit pel davant, just per la part més tova de la cara: la punta del nas, tot deixant al seu pas un esvoranc que se li havia cruspit un tros de rostre. El més estrany era que el mort havia sagnat també pels ulls i la boca.

—Han trobat la bala? —es va adreçar a en Ramir Portolés, mentre s'incorporava.

—No, senyor.

—L'han buscat?

—Pot ser a qualsevol lloc. Pentinarem la plaça immediatament.

—Faci-ho. Si un nen la troba i se la queda com a record, l'hem feta bona.

—Ha d'estar encastada en alguna paret d'aquí al davant.

—O en un cotxe, un arbre, un camió que circulava en aquell moment i potser se l'ha emportat sense saber-ho.

—Sí, senyor —es va inquietar l'agent.

—I el casquet? —va preguntar en Quesada.

—Ni rastre.

—L'ha collit l'assassí —va dir l'Hilari—. Si un paio s'acosta prou per disparar a un altre al clatell, és que estem parlant d'una execució, i això acostuma a fer-ho un professional. —Va tornar a adreçar-se a en Ramir Portolés—. Com han sabut que aquest home era el xofer del general Aramburu?

—Quan l'hem escorcollat, hem trobat la seva documentació, nom, domicili... i també una credencial i un paper amb un itinerari, on hi havia escrit allò de «passar a buscar general Aramburu» i tot plegat.

—Té aquest paper?

En Ramir Portolés va fer un senyal a un segon agent. No va caldre dir-li de què es tractava. L'home uniformat els va lliurar la cartera del mort i uns fulls de paper, en els quals el nom del general sortia tres vegades. La documentació anava a nom d'Eliseu Torradas Gálvez, quaranta-set anys, vidu, de professió: conductor.

—Algú ha avisat el general?

—El senyor comissari ha dit que ho faria ell personalment, inspector.

—Res més?

—No, res més.

L'Hilari va contemplar l'escena. Hi havia gent als balcons i a les finestres de la plaça, així com al seu perímetre exterior, darrere el petit mur de tot just dos pams d'alçada que l'envoltava. Feia fred i el dia lluïa un alarmant color gris plom.

Es va apujar el coll de l'abric.

—D'acord. —Va iniciar el procés habitual—. Testimonis?

—No gaires, per l'hora i el fred. La majoria eren lluny. Tots diuen el mateix, senyor. Que van sentir un soroll, sec, i que quan van mirar què havia passat, ja van veure el mort estès a terra i l'assassí allunyant-se.

—Per on?

—Carrer Topazi amunt.

—Corria?

—No.

—Professional, sí —va assentir l'Ernest Quesada donant-li la raó.

—Ningú no el va veure acostar-se i disparar el tret?

—De moment cap persona ens n'ha dit res.

—Ni collir el casquet?

—No.

—Quants testimonis tenim?

—Presencials, els més propers, tres. Bé, una senyora, l'han hagut de portar a casa seva amb un atac de pànic. Tenim un senyor que ha sortit a la finestra i un cambrer d'aquell bar d'allà. Era el que es trobava més a prop.

—Ocupi's del de la finestra, Quesada —li va ordenar ell, posant-se en marxa.

Va travessar la petita frontera humana, sota la mirada atenta i seriosa d'aquell públic improvisat, i va arribar al bar seguit per en Ramir Portolés. El cambrer, per una vegada, era el que estava assegut, en una de les taules pròximes al finestrall. Estava prenent alguna beguda forta i calenta. Era un home jove, de vint-i-tants anys, xuclat de galtes, ulls sortints, nou marcada i orelles de pàmpol.

—Inspector Soler. —Es va asseure al seu costat.

—Bartomeu Miranda —li va correspondre, fent pujar i baixar aquella nou, que més aviat semblava un ou encallat a la gola.

—Expliqui'm què ha vist.

—Doncs...

—Tranquil.

—No, si ja... —Es va tornar a empassar la saliva.

—Qualsevol ajuda policial és bona, m'entén?

Això va fer que se sentís protagonista.

—Vinga, Tomeu —el va animar un home gran i panxut.

L'Hilari es va imaginar que era l'amo del bar.

—Vol que parlem tots dos sols?

—No, no cal. —Es va relaxar un xic més.

—Llavors, endavant.

—Jo estava netejant els vidres, per fora. Taral·lejava una cançó i... bé, a vegades ho faig fins i tot massa fort. Mentre ho feia, he sentit aquell soroll.

—Sabia que es tractava d'un tret?

—No. He fet la mili, és clar, però ha sonat diferent.

—Com de diferent?

—Doncs que, en comptes de pam!, ha fet pum!; no ho sé, una cosa així.

—Continuï.

—Primer he pensat que havia caigut alguna cosa d'un balcó. Després he girat el cap a la dreta i finalment a l'esquerra. Llavors sí, he vist el mort estès a terra i l'altre caminant a poc a poc, amb el cap cot.

—Barret?

—No, una gorra força calada, per damunt dels ulls.

—Com anava vestit?

—Una gavardina llarga, de color clar.

—I el seu aspecte?

—És difícil de dir. Ho tinc aquí, ficat al cervell, compren? Però l'he vist de perfil i no sóc gaire bon fisionomista. Era més alt que baix... No sé què més dir-li.

—A quina distància l'ha vist?

—A uns quinze o vint metres, si fa no fa.

—El reconeixeria, si el tornés a veure?

—Amb la gorra i la gavardina, de perfil, sí, sí senyor.

—Què ha fet després?

—Primer m'he quedat de pedra, com pot suposar. No em podia ni moure. Estava paralitzat, escolti. En acabat, quan he sortit del meu astorament, he ficat el cap per la porta i he cridat: «Em fa l'efecte que han mort un home!». Llavors hem sortit uns quants i ens hem acostat al cadàver. Jo he mirat carrer Topazi amunt i ja no hi havia ni rastre de l'assassí.

—El carrer Topazi no és gaire llarg.

—Deu haver girat pel primer, Robí. És l'única explicació.

—Cap detall més, senyor Miranda?

—No, no.

—S'ha fixat en els pantalons, les sabates, si duia corbata...?

—Si duia corbata era impossible veure-l’hi, per la gavardina. A més, amb el coll alçat... En els pantalons i les sabates, no m’hi he fixat, la veritat. Ho sento.

—Ens ha ajudat molt.

—De debò?

—Qualsevol indici és important. —L’Hilari es va aixecar i li va allargar la mà—. Gràcies.

—A les seves ordres, senyor.

Va deixar-lo enrere i va sortir del bar. Els de la científica arribaven en aquell moment a l’escenari del crim. L’Ernest Quesada també sortia en aquell mateix instant de la casa del testimoni de la finestra. Es van reunir tots prop del cadàver.

—Alguna cosa interessant, Quesada? —va preguntar l’Hilari.

—Gorra calada, gavardina...

—Igual que jo.

Els de la científica ja havien destapat el cos de l’Eliseu Torradas i voleiaven al seu voltant com mosques. Un li tocava el coll, un altre la mà. Per una vegada, no calia determinar l’hora de la mort d’acord amb el *rigor mortis*, perquè ja se sabia.

—Hem de trobar la bala. —L’Hilari va abraçar una quarta part de la plaça amb els braços oberts en forma de V.— Ha de ser en algun lloc d’aquí al davant.

Es va enretirar uns metres per deixar treballar els de la científica, amb l’Ernest Quesada trepitjant-li els talons. Tots dos van fer el mateix: mirar atentament la plaça del Diamant. A l’estiu, les finestres eren obertes i la vida es feia al carrer tant com a casa, i més en una plaça com aquella. A la tardor i l’hivern, en canvi...

I encara més plovisquejant.

Perquè en aquell moment va començar a caure una pluja fina, finíssima, gairebé imperceptible.

—Podia haver plogut abans —va dir en Quesada—. Tindríem les seves petjades.

—No ho crec pas —va manifestar ell.

—Per què?

—Per això de la professionalitat. Possiblement, plovent, avui no l’hauria matat.

En Ramir Portolés es va reunir novament amb ells.

—Segons el document nacional d’identitat, el senyor Torradas vivia aquí a la vora, al carrer Encarnació, entre Torrijos i Verdi. L’esperàvem per anar a casa seva, inspector.

—Després. —L’Hilari va mirar carrer Topazi amunt.

Els seus dos companys van secundar el seu silenci.

—Vingui, Quesada. —Va iniciar la marxa.

L’agent no sabia què fer, fins que va decidir sumar-se a la comitiva. Van deixar la plaça, van creuar la calçada del carrer Astúries i van enfilear aquest mateix carrer amunt. L’Hilari no va alçar els ulls de terra fins que van arribar a la cruïlla amb Robí. Hi havia un forn de pa. La calma encara no havia tornat al barri, perquè era buit. Les dues dones del taulell se’ls van quedar mirant impressionades. Una era gran, l’altra

jove. La gran semblava la mestressa; l'altra, l'empleada. La gran era molt seriosa, la noia semblava eixerida i alegre.

—Bon dia —les va saludar l'Hilari.

Van respondre a l'uníson.

—Han sentit el tret? —va ser directe ell.

—Amb prou feines —va dir la jove.

—No sabíem que era un tret fins que hem vist la gent corrent i hem començat a sentir crits —va dir la gran.

—A més, estava comprant el pa la senyora Amàlia, que és de les que quan parla crida —va concloure la primera explicació l'empleada, centrant la seva mirada en l'Ernest Quesada.

El sotsinspector va alçar la barbeta.

—Vostès estan situades de cara al carrer i dominen aquesta cantonada —va continuar l'Hilari—. Han vist passar un home amb gavardina i gorra?

—Jo, sí —va tornar a parlar la noia.

La mestressa la va mirar sorpresa.

—Victòria!

—No sabia que tingués res a veure amb el que ha passat, senyora —es va justificar ella abans d'adreçar-se novament a l'Hilari, però sense deixar de mirar el sotsinspector—. Perquè si pregunten per aquest home, és perquè hi deu tenir alguna cosa a veure, no?

—És l'assassí.

—Mare de Déu Senyor! —La dona es va senyar.

La Victòria no va dir res.

—Pots descriure'l? —li va preguntar en Quesada en un to greu.

—Duia una gavardina de color clar i una gorra, més fosca. Amb el cap baix, amb prou feines li he pogut veure bé la cara. Només el nas gran i el bigoti.

—Bigoti?

—Negre, una ratlla, així —li va descriure gràficament, traçant una línia horitzontal en l'aire.

—Per què t'hi has fixat, en ell, Victòria? —va reprendre la paraula l'Hilari.

—Perquè s'assemblava al meu oncle Amadeu i així, a cop d'ull, he pensat que era ell. La mateixa gavardina, sempre amb gorra, caminant amb el cap cot... Després ja he vist que no, perquè el meu oncle no duu bigoti.

—Diries que era alt?

—Sí, alt sí, segur.

—Cap a quina banda del carrer ha anat?

—Cap allà. —Va assenyalar la seva drete en direcció a Menéndez y Pelayo.

—Ens has ajudat molt, gràcies.

—No es mereixen. —Va somriure orgullosa i amb tot el seu encant dedicat a en Quesada.

El company de l'Hilari es va encarcarar una mica més, com si acabessin de ficar-li un pal per l'esquena. Tots tres policies van sortir del forn.

—Quines coses que passen, per l'amor de Déu! —van sentir que es planyia la fornera gran.

—Som-hi, Casanova —va etzibar l'Hilari al seu company.

Fins i tot en Ramir Portolés va somriure per primera vegada.

Cinc

MALGRAT LA PROXIMITAT, la notícia de la mort del seu inquilí no semblava haver arribat encara a la casa. La porta del carrer era oberta, però la garita de la portera, buida i tancada. A través del vidre van veure un rètol que anunciava: «*Rejreso en cinco minuto*». Van agafar l'ascensor i van pujar al tercer pis. Hi havia dues portes a cada replà. Segons el DNI de l'Eliseu Torradas, la seva era la segona. Hi van trucar, però no els va obrir ningú.

—Si és vidu... deu viure sol? —va dubtar l'Ernest Quesada.

Van tornar a la planta baixa. L'agent Ramir Portolés s'havia quedat a la plaça, de manera que estaven sols. Van sortir al carrer i en aquell moment la guardiana de la pau veïnal va aparèixer per la seva esquerra, traginant una bossa amb alguna cosa a dins.

—Que esperen algú? —els va preguntar amb el nas arrufat.

—El senyor Torradas —va dir l'Hilari.

—Ja se n'ha anat. —Va passar pel seu costat, va obrir la garita i hi va deixar la bossa a dins. Després d'alliberar-se d'aquell pes, es va encarar novament amb ells—. A dalt no hi ha ningú. La seva filla tampoc no hi és.

—Té una filla, el senyor Torradas?

—Sí, la Natàlia.

—Quina edat té?

—Vint-i-tres. Escolti... —Es va adonar que l'estaven interrogant i això va fer que s'encarcarés—. Què passa? Qui són vostès?

L'Hilari li va ensenyar la placa.

La dona es va encarcarar encara més.

—Oh —va semblar exhalar sense alè.

—Té més fills? —va continuar ell.

—No, no senyor. —De guardiana de l'edifici va passar a ser una col·laboradora impressionada i espantada—. Només la Natàlia, que és molt bona minyona.

—On podem localitzar-la?

—Treballa en una camiseria que es diu Capdevila i Cors, al carrer Portaferriça.

—Quant temps fa que es va quedar vidu, el senyor Torradas?

—Molts anys. Pobra senyora Rosa, era una gran persona.

—Hi parlava gaire, vostè, amb el senyor Torradas?

—No, no, les coses normals. Bon dia, bona tarda, quin fred que fa, amb aquesta calor no es pot sortir al carrer... Un home força discret, què vol que li digui. Jo... —Va tornar el neguit—. No em poden dir a què treuen cap aquestes preguntes i què està passant?

—De moment no, senyora.

Un home va entrar al portal. Duia un diari sota el braç i brandava un paraigua negre, un xic moll, tot i que ja no plovisquejava. Vestia de manera impecable: camisa, corbata, armilla, vestit, abric, barret. Traspuava una dignitat arcaica i estantissa, malgrat que no semblava que tingués més de seixanta anys. Coixejava lleugerament del peu dret.

Se'ls va quedar mirant un segon.

—Ah, senyor Santiago. —La portera es va posar la mà al pit amb afectació, visiblement alleujada pel fet de tenir algú amb qui poder compartir la seva inquietud —. Aquests senyors són de la policia. Pregunten pel seu veí, el senyor Torradas.

—La policia? —El nouvingut va fer cara de sorpresa—. Caram. Si els puc servir en res...

—Coneix el senyor Torradas?

—És clar. No solament som veïns, sinó que també som amics. Per a què el volen veure, aquest bon home?

—Podríem parlar amb vostè uns minuts?

—Naturalment, naturalment, però no entenc...

—L'hi explicarem d'aquí a un moment.

El senyor Santiago es va acomiadar de la portera.

—Fins després, senyora Matilde.

La dona no va dir res. Tant l'Hilari com l'Ernest Quesada sabien que la seva presència, on fos i encara que només es tractés de rutina, despertava sempre una petita tempesta si no una commoció.

A vegades, a l'Hilari li sabia greu.

El que menys li agradava era espantar ningú.

Però ho feien.

La gent solia pensar: «Si són aquí, és per algun motiu».

Elefants a la cristalleria del món.

Durant el breu trajecte no van parlar. L'ascensor tampoc no donava per a gaire. Quan la cabina es va aturar a la tercera planta, l'inquilí de la primera porta ja tenia les claus a la mà. Va precedir-los, la va obrir, va encendre el llum del rebedor i els va fer passar.

—Si us plau... Si volen deixar els abrics en aquest penja-robes.

Ell també ho va fer. Abric i barret. Va conservar la jaqueta del vestit. Va desar el paraigua en un paraigüer i es va treure les botes d'aigua. Tot seguit es va posar unes sabates que ja tenia preparades al peu del penja-robes. Un cop acomplert el ritual, els va guiar per un passadís no gaire llarg, fins a una sala menjador beneïda per la llum d'una galeria de vidres serigrafiats.

Un racó agradable.

Al bufet i a la tauleta del telèfon, cap fotografia.

—Viu sol, senyor Santiago?

—Sí, no he tingut la sort de fer infeliç cap dona. —Devia dir-ho sovint, perquè va somriure mecànicament—. Volen seure? Em tenen intrigat, saben? Suposo que deuen estar fent alguna mena d'investigació i hi ha sortit el nom de l'Eliseu, és clar. Ni tan sols sé si jo... En fi. —Va obrir i tancar les mans, sense saber què més dir.

—Com es diu de cognom? —va preguntar l'Hilari, que va ser el primer a asseure's.

L'Ernest Quesada el va imitar.

—No, no, el meu cognom és precisament Santiago. Em dic Crisòstom... Un gotet d'aigua?

—No, gràcies.

—Llavors... vostès diran què volen que els expliqui del meu company de cartes i dòmino.

L'Hilari ja no va esperar més.

—Acaben d'assassinar-lo a la plaça del Diamant.

Un cop de puny al bell mig de la cara no li hauria causat més impacte.

En Crisòstom Santiago es va deixar caure cap enrere.

—Com... diu? —va barbotejar.

—Ens sap molt greu —va parlar en Quesada.

—Però... —Li devia rodar el cap, amb els pensaments brunzint-li com mosques—. Assassinat?

—Sí, senyor.

—Escoltin, això és impossible, no té cap sentit... —Va forçar una última resistència i va contraure la cara al màxim—. L'Eliseu?

—Sí.

—N'estan segurs?

—Em temo que sí. Un home li ha disparat al cap, per l'esquena.

El seu amfitrió va vorejar l'enfonsament total. Van venir-li les llàgrimes als ulls. Si vivia sol i l'Eliseu Torradas era el seu amic de cartes i dòmino, era més que un cop per a ell.

Perdia gairebé el seu contacte amb la pau.

—Déu meu. —Va deixar anar una glopada d'aire i es va empetitir a la cadira.

Va deixar de ser un home elegant, amb el seu toc especial, i es va convertir en una ombra, un residu de l'ésser humà que acabava d'abandonar, com l'animal que muda la pell i es queda nu, mentre el cos li'n fabrica una altra de nova.

—Lamentem la seva pèrdua, senyor Santiago —va dir l'Hilari per guanyar una mica de temps.

—Ara... sóc jo qui necessita un got d'aigua. —Es va posar dret amb penes i treballs—. Si em perdonen...

Se'n va anar a la cuina coixejant més que abans.

Arrossegant el seu dolor.

L'Hilari i l'Ernest Quesada van intercanviar una mirada. No van badar boca. Van sentir la dringadissa d'un got, una aixeta obrint-se, un silenci, i en acabat en Crisòstom Santiago va tornar a la sala menjador, a l'empara de la seva bonica galeria, de sobte convertida en un mausoleu solitari.

—M'han deixat...

—Es fa el càrrec que li hem de fer unes quantes preguntes urgents?

—Sí, és clar, però no sé pas en què puc ajudar-los. Sens dubte, es deu tractar d'un error. L'Eliseu no era ningú. Bé —va voler esmenar el comentari—, vull dir que no tenia enemics, ni cap altra cosa que no fos la seva filla i la seva feina. —En dir la paraula es va estremir—: Assassinat? I d'un tret al cap i per l'esquena, com si l'executessin? No m'ho puc creure. —Va bellugar el cap d'un costat a l'altre—. No té cap sentit, no té cap sentit.

—Es podria dir que vostè era el seu millor amic?

—Ja hi pot pujar de peus —va dir amb orgull.

—Ha dit que no tenia enemics.

—I no en tenia. Ell? Però si era un tros de pa, l'hi ben asseguro. Era d'allò més normal, íntegre, lleial, lliurat de ple a la seva feina.

—Xofer d'un general —va deixar anar l'Hilari.

—No sap com n'estava, d'orgullós, de la seva missió. Adorava aquell home, l'Aramburu. Tot un caràcter, per cert. Però per a l'Eliseu, servir un heroi de guerra com ell era un honor, ho entén?

—No feia gaire que el general havia passat a la reserva.

—Retirat o no, té una vida molt activa. L'Eliseu no parava, igual que abans.

—Quant temps feia que treballava per a l'Aramburu?

—Des del 40.

—Vint-i-tres anys.

—Exactament dos mesos després que naixés la Natàlia, la seva filla.

—I la seva dona?

—Malauradament va morir fa onze anys, el 52. La pobra Rosa, se la va endur una malaltia fulminant. I ara la pobreta Natàlia s'ha quedat sola. Ai, Déu meu! I amb aquell desgraciat...

—A qui es refereix?

—Al seu xicot, en Jordi.

—Sap com es diu de cognom?

—Miró, com el pintor. Jordi Miró. Un cap boig.

—No li queia bé?

—A l'Eliseu? No —va ser categòric—. Però a ella no l'hi deia pas, per no fer-la plorar ni enfadar. Confiava que tard o d'hora s'adonaria ella mateixa que aquest noi no li convenia. Quan vegin la Natàlia, ho entendran.

—Per què?

—Perquè és un àngel, una preciositat. Clavada a la seva mare. Per a l'Eliseu no hi havia res més. El general i la filla.

—Sap a què es dedica aquest tal Miró?

—Treballa d'oficinista en una empresa de construcció. Un vulgar pixatinters, però, això sí, amb el cap ple de pardals. I a més trenta anys, set més que la nena. Massa gran i amb el cul pelat de... Bé, ja m'entenen.

—El senyor Torradas creia que la Natàlia podia aspirar a més.

—Ell, jo, tothom. Oh, Déu meu! —Es va posar la mà al front—. Qui l'hi dirà?

—Nosaltres, em temo. Anirem a veure-la a la feina quan acabem amb vostè.

—Volen que els acompanyi?

—No.

—Estic tremolant, veuen? —Tornava a tenir els ulls vidriosos. Cada minut que passava, envellia un any—. Però en quin món vivim? Per a això vam fer una guerra?

—Escolti, senyor Santiago. —L'Hilari es va inclinar cap endavant, per donar més èmfasi a les seves paraules—. Si vostè era el seu millor amic, havia de notar per força si li passava alguna cosa durant aquestes últimes setmanes, o dies. Ningú no mata un home d'un tret a boca de canó al cap i per l'esquena si no és per un motiu, per més dur, cruel o amarg que sigui. I tampoc no acostuma a ser per un fet inesperat.

Es va produir un silenci.

Espès.

Va flotar allà al mig, entre tots tres, a mesura que el veí de l'Eliseu Torradas es trobava alguna cosa que semblava haver fet acte de presència dins del seu cap.

—No és que fos gaire parlador, però... —Va romandre en suspens un parell de segons—. Tampoc no crec que fos per algun problema que l'amoïnés, excepte per això de la Natàlia i el seu xicot.

—Expliqui-ho.

—Ja li he dit que parlava poc.

—Però últimament... —Va deixar el comentari inacabat.

En Crisòstom Santiago es va enfrontar amb els seus ulls.

—Bé, feia una setmana, potser dues, que estava una mica abstret.

—Abstret no és el mateix que amoïnat.

—És que no sé com dir-ho. —La seva mirada va naufragar en algun lloc de si mateix, més i més profundament—. Era bon jugador, de cartes i de dòmino. Tots dos ho som. Però últimament perdia més sovint que abans, per falta de concentració, n'estic segur.

—Li va preguntar què li passava?

—L'Eliseu explicava les coses quan volia explicar-les. En això ens respectàvem. Res de preguntes. La Natàlia ja parlava de casar-se, i això representava perdre-la... o ficar-lo a ell a casa. —Va fer un gest difús—. Al cap de dos dies s'haurien esbatussat.

—Van parlar-ne?

—Home, la veritat és que es queixava. Què li havia de dir jo, pobre de mi?

—Diu que estava abstret des de feia una o dues setmanes?

—A tot estirar, deu dies. Vejam... Sí, recordo que va ser el dia 13. Va perdre nou partides de dòmino seguides, una cosa mai vista!, i em va dir que estava cansat, que no havia dormit en tota la nit. —Va assentir amb el cap—. Sí, el 13. Era dimecres, i el dimecres veiem junts la televisió.

—El senyor Torradas no tenia relació amb ningú més que amb vostè, la seva filla i el seu cap?

En Crisòstom Santiago es va quedar mut de cop.

Va parpellejar.

—És que l'esfera privada... —Va vacil·lar de manera ostensible.

—Haig de recordar-li que això és una investigació criminal?

—No, no. —Es va passar la mà dreta pels cabells—. El que passa és que hi ha coses que... No sé si m'entén.

—Una dona?

—Sí. —Va semblar alleujat pel fet que fos el visitant qui ho esmentés.

—Així doncs, el senyor Torradas tenia una amiga.

—Se'n podria dir així, sí. Una... bona amiga.

—Com es diu?

—Roser Planas. Viu al carrer Blanqueria, al número 9, prop del carrer Princesa. —Es va passar la llengua pels llavis per humitejar-se'ls—. Ara no pensin res de dolent, eh? Vídua com ell, seriosa, de molt bon veure, tota una senyora... La va conèixer en un casament, van parlar, van intimar... Ja sap com són aquestes coses.

—N'estava enamorat?

En Crisòstom Santiago va abaixar el cap, com si estigués avergonyit.

—Sí —va murmurar rendit.

—I ella?

—No ho sé pas.

—No li va comentar res, el senyor Torradas?

—Primer em va dir que ella s'ho estava pensant, després ja passava més temps al seu costat, fins i tot fins a altes hores de la nit. En fi, què vol que li digui? Eren dues persones adultes, m'entén?

—Perfectament.

—Qualsevol dia pensava dir-l'hi a la Natàlia.

—No ho sabia, ella?

—No, encara no.

—Quan va tenir lloc aquell casament?

—Fa tres o quatre mesos, a l'estiu.

—M'imagino que el seu veí devia estar content.

—Sí, la veritat és que sí. Des de la mort de la Rosa no havia tingut res a veure amb ningú. Però amb ningú, eh? Ni per consolar-se.

—Li parlava gaire d'ella?

—Una mica. Ja li he dit que era molt discret, i en els temes personals, molt seu. La intimitat, encara que sigui la del teu millor amic, cal respectar-la. —Va somriure amb un deix de tendresa—. Detalls com que cuinava molt bé, que per sortir a passejar, berenar o anar al cinema amb ell es posava molt elegant, coses així.

Va semblar com si l'Hilari hagués esgotat el repertori de preguntes.

—Sap què hi feia, el senyor Torradas, a la plaça del Diamant aquest matí? —va intervenir per primer cop en Quesada.

—Agafava el metro a la parada de Fontana per anar a casa del general. Per això travessava la plaça en diagonal, per arribar al carrer Astúries.

—Era metòdic?

—Sí.

—D'acord, senyor Santiago. —L'Hilari es va aixecar, va introduir la mà a la butxaca de la jaqueta i va lliurar una targeta a l'amo de la casa—. Si recorda res més que ens pugui ajudar, per més insignificant que li sembli...

—Els avisaré, és clar. I si em necessiten per a alguna cosa, el que sigui, comptin amb mi, tot i que ara mateix...

Va mirar les parets de casa seva.

Tot d'una més buides del que mai ho havien estat.

Sense fotos, sense passat, sense records.

L'Hilari i el seu company van caminar pel passadís. En Crisòstom Santiago anava darrere seu.

—Pobra Natàlia —va xiuxiuejar—. Pobreta. Hauré d'ajudar-la amb la paperassa i tot plegat, perquè si m'haig de refiar d'aquell home...

—No tenen més família? —L'Hilari es va aturar al rebedor per agafar l'abric.

—No. Els pares i la germana de l'Eliseu van morir a la guerra, en un bombardeig.

—Aquí a Barcelona?

—Sí, els del març del 38.

—I el senyor Torradas era lleial al *Caudillo* i al general Aramburu?

—Sí, és clar. No caldria sinó! A la guerra, hi moren molts innocents pel fet de trobar-se al lloc equivocat en el moment inoportú. La culpa no va ser d'aquelles bombes. Va ser dels rojos, que ens van obligar a llançar-les.

—On va fer la guerra el seu amic?

—Complia el servei militar a l'Àfrica. Va tenir sort. Va poder lluitar pels seus ideals al costat del general Aramburu i del *Generalísimo*. Jo, amb la meva coixesa, la vaig passar aquí, impedit, amb el cor trencat. I no va ser gens agradable, l'hi ben asseguro.

L'Hilari va obrir la porta del pis.

—Gràcies per tot, senyor Santiago. Ens ha ajudat molt —es va acomiadar.

En Crisòstom Santiago li va estrènyer la mà.

—Agafin aquest assassí, si us plau. Agafin-lo i escorxin-lo de viu en viu. —En obrir les comportes dels sentiments, va deixar de semblar un home esgotat—. Ni

matant-lo mil vegades podrien compensar el que ha fet. Ni un milió de vegades.

No van cridar l'ascensor. Es van estimar més baixar a peu, mentre es posaven els abrics.

Sis

LA ZONA SITUADA AL VOLTANT de la plaça del Diamant continuava acordonada, però els de la científica ja havien acabat la seva feina i s'estava procedint a l'aixecament del cadàver. La mala notícia era que no hi havia ni rastre de la bala. Grups de policies continuaven examinant els edificis, els arbres i els vehicles aparcats, i ara no solament a l'àrea més presumible, davant del mort, sinó al llarg de tot el perímetre, per si resultava que l'Eliseu Torradas no havia caigut de bocaterrosa, sinó de costat, o de manera que el cos no hagués seguit el curs normal i hagués girat sobre si mateix.

—Si l'assassí era més alt, la bala hauria d'haver anat a parar a terra. Si era més baix, deu ser en algun pis alt. I si tenia la mateixa alçada que el mort, deu haver sortit en línia recta —va argumentar en Quesada.

—Tot depèn del grau d'inclinació o elevació de la mà, però en aquest cas els testimonis parlen d'un home alt, i el mort era més baix. Penso que li va disparar horitzontalment, buscant que la maleïda bala li entrés en línia recta: del clatell a la punta del nas.

—Sí, certament. —El sotsinspector es va mossegar el llavi inferior, sense deixar de passejar la mirada pels voltants—. I si s'ha esquitllat per la finestra d'un pis on no hi haurà ningú fins a la nit?

—Amb aquest temps, la gent no té cap finestra oberta, home, però la teoria del pis buit és bona. Ha vist cap vidre trencat?

—No, però a vegades les senyores en deixen alguna oberta perquè es ventili una habitació, mentre van a comprar.

—Si no la troben, caldrà anar casa per casa.

Es van acomiadar de l'agent Portolés, després de comentar-li la possibilitat que acabava d'apuntar l'Ernest Quesada, i van caminar en direcció al cotxe, que continuava al mateix lloc on l'havien deixat. L'Hilari es va acomodar al seient del copilot, sense treure's l'abric.

El seu company sí que ho va fer.

—A vostè, la seva dona no el renya si arriba a casa amb la roba arrugada?

—No —va dir l'Hilari.

—Ah. —En Quesada va notar el to sec—. Anem a veure primer aquella senyora o la filla?

—La filla. És el més correcte.

—No m'agrada donar aquesta mena de notícies. —Va engegar el motor—. És la cosa més depriment que hi ha.

—No li agrada a vostè ni a ningú, però ja sap que ens toca fer-ho.

—Naturalment. —Va començar a maniobrar per sortir d'allà—. Primera impressió del cas?

—Encara és aviat.

—Però vostè és intuïció pura. En això no el guanya ningú. El comissari n'és perfectament conscient.

—Amb tan poques dades, les intuïcions no serveixen de res.

—No són tan poques. —En Quesada va poder donar una mica de gas a Menéndez y Pelayo, en direcció al carrer Còrsega—. Tenim un mort que treballava de xofer d'un general, un amic amb qui jugava al dòmino, una filla enamorada d'un paio que els queia malament, i una vídua alegre capaç de retornar-li el goig de viure després d'onze anys de viduitat. Jo no diria pas que són poques peces per començar a reconstruir aquest trencaclosques.

—L'única cosa important de debò és que feia uns dies que estava inquiet. Abstret, ha dit el seu veí.

—Amoïnat. —Va deixar clara la seva opinió.

—O sigui que sí que li va passar alguna cosa.

—Pels volts del 13, si fa no fa.

L'Hilari es va submergir en un dels seus silencis. L'Ernest Quesada el va deixar pensar menys de cinc segons.

—Això que es pugui tractar d'un professional... —va dubtar.

—Qui, si no, mata a plena llum, a sang freda, es pren la molèstia d'emportar-se el casquet i en acabat es posa a caminar sense córrer?

—Això i el tret al clatell.

—Mala peça al teler —va sospirar l'Hilari.

—Per què?

—Perquè en aquest cas, professional fa pensar en... militar.

—Escolti, no foti —va rondinar en Quesada.

—Vostè ha preguntat.

—Llavors, callo.

—Posi la sirena, au —li va demanar ell.

Durant la resta del trajecte no van badar boca. Van agafar un trosset del carrer Còrsega, al final de Menéndez y Pelayo, i van baixar pel passeig de Gràcia fins al Portal de l'Àngel. Des d'allà, ja sense la sirena, van anar a parar directament al carrer Portaferri. La camiseria Capdevila i Cors ocupava una bona façana, amb els aparadors plens de roba i el llarg rètol de lletres daurades sobre el negre brillant del fons. Així que van entrar a la botiga van saber qui era la Natàlia Torradas, ja que era l'única dona que hi havia a dins.

Guapa, exquisida, de rostre juvenil i amb una lleugera semblança a la Brigitte Bardot però en moreno. En aquell moment atenia un client.

Un altre empleat es va acostar a ells amb un atent somriure d'orella a orella.

—L'encarregat, si us plau. —L'Hilari li va ensenyar la placa.

El somriure va minvar significativament i se li va congelar al rostre.

—Si em fan el favor. —Els va indicar un racó de l'establiment on no hi havia ningú.

Tot seguit el van veure desaparèixer rere una cortina, i al cap de cinc segons va reaparèixer acompanyat d'un home de mitjana edat que s'estava posant bé l'americana. La seva cara ho deia tot. Preocupació, angonya, recel...

—Vostès diran —es va oferir sol·lícit.

—Sóc l'inspector Soler i ell, el meu company, el sotsinspector Quesada —es va presentar l'Hilari—. Em temo que haig de donar-li molt males notícies a la senyoreta Torradas, per la qual cosa li demano la seva col·laboració.

—Males notícies?

—El seu pare ha mort.

—Oh, Déu del cel!

Encarregat i empleat van mirar cap al lloc on era ella, que continuava mostrant-se d'allò més afable amb el seu client.

—On podem parlar? —va preguntar l'Hilari.

—Sí, és clar, al meu despatx, si us plau —va reaccionar el primer—. Déu meu, és terrible, és espantós... Si em fan el favor. —Els va mostrar el camí fins a la cortina, però abans es va adreçar al seu subordinat i li va dir—: Faci-la venir de seguida, i actui amb tacte, Maties. Que no se li noti, eh?

Va semblar que en Maties s'havia enfadat.

Van travessar la cortina.

—És el ficapotes oficial —es va justificar l'encarregat—. El senyor Cors ja no sap què fer amb ell.

El despatx estava situat a un metre escàs de la cortina, que feia de porta. Al passadís, s'hi amuntegaven les capses amb camises, corbates, jerseis i la resta de roba hivernal. Era una botiga sòbria, sense cap signe de modernitat, sense res del que els joves ja solien portar amb una certa estridència, com les camises brillants amb ratlles dels darrers estius. Només hi havia un parell de cadires, de manera que no les van fer servir. L'encarregat no va poder evitar els nervis de l'espera.

—Mort, pobre home. Com ha passat?

A vegades es reservava informació. D'altres, la pregonava, com qui planta mines en un camp.

—L'han assassinat —va dir l'Hilari.

El seu interlocutor va haver de fer ús d'una de les cadires. La seva cara va reflectir estupor. Es va passar una mà pel front, com si s'eixugués una suor invisible.

—Però això és... increïble. —Amb prou feines podia parlar.

La Natàlia Torradas va aparèixer al cap de deu segons. Estava seriosa. De prop, era encara més angelical: cara rodona, ulls lluminosos, llavis perfectes, cos menut. Se'ls va quedar mirant sense entendre res, prova que aquesta vegada en Maties no havia ficat la pota.

—Ens poden deixar sols? —va demanar l'Hilari als dos homes.

Van obeir-lo.

—Segui, si us plau —li va demanar en Quesada.

—No cal. Qui són vostès?

Moment d'ensenyar la credencial.

—Si us plau —va insistir l'Hilari.

Ja no hi va haver resistència. La Natàlia Torradas va ocupar una de les cadires. L'Ernest Quesada, per si de cas, va fer el mateix amb l'altra. L'Hilari va comptar fins a tres i, sense deixar de mirar-la als ulls, li va anunciar:

—El seu pare ha mort aquest matí, senyoreta. Em sap greu. Un home li ha disparat per l'esquena a la plaça del Diamant.

Els cinc, gairebé deu minuts següents, van ser complicats.

Aclaparadors.

Primer, la incredulitat. Després, el primer plor. Seguidament, la histèria. Finalment el desmai, o la suma de tots els factors anteriors. Amb els crits van tornar a aparèixer l'encarregat, el primer empleat i tots els altres. Exactament tres. L'Hilari va haver de restar dempeus, tot deixant a en Quesada la part activa: sostenir-la, donar-li un mocador i evitar que caigués a terra o s'aixequés i arrenqués a córrer.

Van portar-li aigua, però no va servir de res.

En acabat va aparèixer algú amb un flascó de sals, com en les velles pel·lícules.

L'hi van posar sota el nas i la Natàlia va fer un bot que gairebé la va fer arribar al sostre.

Quan la situació va estar controlada i es van quedar per segona vegada els dos policies sols amb ella, en Quesada va expressar allò que era evident:

—En aquest estat no podem parlar amb ella, ni crec que estigui en condicions de dir-nos gran cosa.

L'Hilari va assentir.

Li va tocar el torn a ell.

Es va agenollar i li va agafar les mans a la noia.

—Senyoreta Torradas...

Ella li va clavar uns ulls sobtadament morts, negats de llàgrimes i dolor.

—Senyor...

—Ha de venir amb nosaltres, ho entén?

—Sí, sí —va respondre com un autòmat, sense bellugar-se.

—Cal que identifiqui el cos i respongui unes preguntes que li hem de fer.

—A mi? —va barbotejar.

—Deu voler que atrapem el culpable, oi?

—Però... qui voldria matar el meu... el meu pare? —va gemegar al caire d'un altre accés de llàgrimes.

No hi va haver resposta. Les mans de la noia van acabar lliscant entre les de l'Hilari fins a deslliurar-se'n. Se les va passar pels ulls i es va xuclar els mocs

respirant amb més intensitat. La incredulitat i l'esbalaïment guanyaven de mica en mica la partida al dolor.

—Vol que l'esperem fora? —es va oferir ell.

La Natàlia Torradas va fer que sí amb el cap.

L'Hilari es va incorporar i va sortir del despatx juntament amb l'Ernest Quesada. Es van quedar al passadís. Per entremig de la cortina es veia part de la botiga. Ja no hi havia clients. El personal parlava al bell mig del local, en veu baixa, fent gestos.

La filla del mort va aparèixer al cap d'un parell de minuts. Va caminar fins al fons, va travessar una altra porta i va trigar uns altres tres minuts a reaparèixer. Quan ho va fer, ja s'havia pentinat i duia l'abric i una bossa de xarol negre a la mà. Físicament el seu aspecte no havia millorat gaire, excepte pel fet que, desfeta o no, continuava sent un àngel.

Ara amb les ales trencades.

Van deixar Capdevila i Cors sumida en un purgatori i es van instal·lar al cotxe. En Quesada al volant. L'Hilari i ella al darrere, per si de cas. La jove va quedar ensorrada al seient, convertida en un ésser minvant. De tota manera, no hi va haver conversa i ell no va voler forçar-la. Valia més esperar.

I va esperar.

El reconeixement a l'anatòmic forense no va ser pas millor que l'escena viscuda a la camiseria, ben al contrari. Sobretot perquè el forat a la cara de l'Eliseu Torradas era força dramàtic, i perquè la sang que li havia sortit dels ulls li donava un aspecte irreal, de zombi inanimat. La coagulació formava una pel·lícula espessa i humida al voltant de la carn destrossada per l'explosió interior. Perquè semblava que hagués tingut lloc precisament això: una explosió. Van haver d'aguantar la filla del mort abans que caigués a terra i va acabar asseguda en una cadira, tot esperant que es refés. L'Hilari va mirar l'hora un parell de vegades, ple d'impaciència, fins que ja no va poder més.

—Senyoreta, ho sento; però si volem atrapar qui ho va fer, necessitem parlar amb vostè.

—Què vol que els digui jo? —Va estrènyer el mocador que tenia entre les mans.

—Era el seu pare.

—I vivíem junts, sí, però això no significa pas que m'ho expliqués tot. Quin pare ho fa? El meu no cal dir que era hermètic, dels de parlar poc, silenciosos. Si li feia mal res, ni m'ho deia, per no amoïnar-me. Era la seva manera de protegir-me.

—Tanqui la porta, Quesada.

El sotsinspector ho va fer. El lloc no era el més adequat, una cambra amb rajoles blanques a les parets, asèptica, que feia olor de formol, amb una taula buida i tres cadires velles. L'Hilari es va asseure davant de la noia. L'Ernest Quesada va romandre dret.

—Escolti, que no li fes confidències no vol dir que vostè no tingués ulls ni orelles —li va fer veure l'Hilari.

—I què vol que li digui? —Va arronsar les espatlles—. No entenc res del que està passant. Res. —Va clavar-li una mirada dura, com si ell en tingués la culpa, encara que només fos pel fet d’haver estat el missatger de les males notícies—. Quan el pare era a casa, veia la tele o jugava amb el nostre veí. Només parlàvem de coses... trivials, quotidianes.

—Sortia amb algú?

—Què vol dir?

—Una dona, una amiga...

—El meu pare? No. —Va ser rotunda.

—N’està segura?

—Com vol que sortís amb una dona si es passava el dia amb el seu cap?

—Ja, però un militar mig retirat, a la reserva...

—Crec que tenia menys temps lliure ara que abans. —Es va posar el mocador al nas i es va mocar amb totes les seves forces—. Sempre estava de guàrdia, per si el general volia sortir. No tenia horari. I per al pare, això era sagrat. Mai no es queixava. Mai una paraula en contra. Adorava aquest home.

—S’hauria sorprès si el seu pare hagués sortit amb algú?

—Doncs... no ho sé. No hi havia pensat. La meva mare va morir fa molts anys... Per què em pregunta tant sobre això?

—Bé, les relacions humanes són complexes —va respondre ell, esquivant el dubte de la Natàlia Torradas—. Vostè té xicot.

—Sí.

—Li queia bé al seu pare?

—Què vol dir?

—Res, només volem constatar l’estat de les seves relacions.

—En Jordi és un bon home. —Va estrènyer els punys, aixafant el mocador entre els dits—. No diria pas que el tracte amb el meu pare fos el d’un fill, però... el respectava, no sé si m’entén.

—Ens l’han descrit com un cap boig.

—Per l’amor de Déu —va exhalar amb cansament—. Qui l’hi ha dit, això? Per què és tan dolenta, la gent?

—Per què creu que algú diria una cosa així?

—Com vol que ho sàpiga? Potser és perquè en Jordi té un caràcter lliure, independent. Canvia de feina sovint, busca sempre alguna cosa millor, no es conforma amb res, és ambiciós... I això és dolent? En Jordi no és dels qui es deixa trepitjar ni humiliar.

—Vostè sortia amb algú abans?

—No, ximpleries adolescents.

—I ell?

—Sé que va festejar uns quants anys amb una dona, sí. I sap què? Ella el va deixar pel seu millor amic. Ja ho veu.

—Em sap greu fer-li tantes preguntes indiscretes, però és la nostra feina.

Va reaparèixer el sentiment.

Dues grans llàgrimes van fer acte de presència als seus ulls i van saltar al buit, tot regalimant-li desbocades galtes avall.

—Ens hauria de facilitar les dades del seu xicot. Domicili, feina...

—Creu que en Jordi és sospitos? —No es podia creure el que sentia.

—Si us plau.

Els va donar les adreces com si volgués acabar amb tot allò al més aviat possible. L'Ernest Quesada amb prou feines va tenir temps de prendre'n nota.

—En Jordi viu amb els seus avis —va reblar—. No va arribar a conèixer el seu pare i la seva mare sempre va i ve. Treballa a Madrid.

—També ens han dit que el seu pare feia una o dues setmanes que es mostrava reservat, preocupat.

—No pas més que altres vegades.

—Què vol dir?

—Ja l'hi he dit abans: era un home seriós. És possible que aquests últims dies estigués cansat. A vegades passava massa hores fora de casa.

—Què li deia per justificar-ho?

—Doncs que el general estava molt actiu, d'aquí cap allà. Fins i tot a la nit.

—A la nit?

—Deu fer cosa de deu dies no va venir a dormir. Em vaig espantar, perquè ni tan sols em va telefonar. Va arribar a la matinada i em va dir que era cosa de l'Estat Major, una urgència, secrets professionals.

—No havia fet mai una cosa així?

—No.

L'Hilari va mirar el seu company, per si havia de fer alguna pregunta. L'Ernest Quesada va moure el cap horitzontalment amb un gest gairebé imperceptible.

—Vol que la portem a casa?

—No, em vull quedar aquí.

—Li deixo la meva targeta. I recordi que estem buscant un assassí.

La paraula li va fer mal.

Va tornar a mirar-lo amb duresa.

—És tan absurd...

—Necessitem veure les coses del seu pare. Quan podríem passar per casa seva?

—Deixin-me que l'enterri, per l'amor de Déu.

—Ho sento. —L'Hilari va ser contundent—. Això és una investigació criminal. No podem perdre temps.

—Vull vetllar-lo, estar al seu costat!

—Això és l'Institut Anatòmic Forense, no pas una sala de vetlla. Li asseguro que seran només uns minuts. Podem anar a casa seva el meu company i jo, però ens

estimariem més que vostè hi fos present. De tota manera hi haurà d'anar a buscar-li roba, un vestit, els papers de l'enterrament, aquestes coses.

La Natàlia Torradas va abaixar el cap.

L'Hilari li va prémer les mans per donar-li ànim i confiança.

—Passarem per casa seva aquesta tarda, cap a les cinc o les sis, li sembla bé?

La jove va aclucar els ulls i va alliberar dues noves llàgrimes.

—A les cinc, suposo —va xiuxiuejar gairebé sense veu.

L'Ernest Quesada ja havia obert la porta.

Set

QUAN VAN ARRIBAR AL COTXE, aquest cop va ser l'Hilari qui es va asseure al volant. El seu company sabia què significava això. Va ocupar el seu lloc i va esperar ordres, amb el micròfon de la ràdio a la mà.

No li'n va donar fins al cap de deu o quinze segons, després d'haver rumiat una estona.

—Esbrini l'adreça del general Aramburu.

La conversa amb la central va ser breu. El departament ja s'havia posat en marxa. L'Hilari es va imaginar en Pablo García pendent d'ell i del cas.

El nom de Fulgencio Aramburu pesava massa.

—Pedralbes —va dir en Quesada mostrant-li el full de la llibreta on ho havia anotat.

—Bé.

Va engegar el motor del vehicle.

Res de sirena.

—Veig que no dinarem a casa —va comentar el seu company.

—No.

—Això només passa quan hi ha alguna cosa que l'amoïna i no vol distreure's.

—Certament.

—Ja comencem amb el pragmatisme? —va semblar que se'n burlava l'Ernest Quesada amb un deix de confiança.

—Què vol que li digui? Té raó.

—No està espantat?

—No. Preocupat, sí; espantat, no. Hi ha hagut un assassinat i em limito a seguir un protocol. Si preferiria no haver d'anar a veure tot un general? És clar que ho preferiria. No m'agrada l'exèrcit, la seva disciplina, la seva parafernàlia, la manera com s'omplen la boca amb paraules grandiloqüents, els seus jocs de guerra... Però és el que hi ha, i em temo que ens hi haurem d'enfrontar, tant si volem com si no.

—Potser no caldrà. Tenim el promès, la dona amb qui es veia l'Eliseu Torradas...

—No ha esmentat abans el meu instint?

—Ai, ai, ai! —va fer veure que s'espantava en Quesada.

Van circular uns primers minuts en silenci, per agafar l'Avenida del Generalísimo en direcció a la sortida de Barcelona pel sud. L'Hilari conduïa més a poc a poc que el seu company, probablement perquè sempre tenia el cap en un altre lloc.

—És evident que el mort mentia a la seva filla —va trencar el silenci el sotsinspector.

—Un vidu de quaranta-set anys amb una filla de vint-i-tres. No crec que sigui una gran mentida.

—Però segur que no l'hi havia dit perquè li feia vergonya.

—Això sí.

—Doncs ja m’ho explicarà.

—Veu gaires pel·lícules americanes, Quesada?

—Sí, com tothom. Per què?

—Perquè, allà, un home o una dona es queda vidu o vídua, i al cap de pocs mesos ja *refà la seva vida*, com diuen ells. A més, tenen el divorci. Estan més acostumats a canviar, a lluitar per la felicitat, s’adapten, reneixen i l’edat no sempre és el més important. —Va fer una pausa breu—. Això és Espanya. Aquí una dona es queda vídua, es vesteix de negre, i la seva viduïtat és per sempre. I el fet que un home es busqui la vida està mal vist. Com li dius a una filla que tens un altre amor? I si la filla no ho entoma bé? Som un país que es mou pel tall del *què diran*, el *quedar bé*, allò de *salvar les aparences* i una infinitat d’obstacles.

—No dic pas que no, però...

—Això de l’Eliseu Torradas amb la seva filla n’és la prova.

—I si aquella vídua no és el que sembla?

—Caldrà esbrinar-ho.

—És evident que aquella nit que no va anar a casa a dormir, la va passar amb ella. Es van adormir i a la matinada li va caure el món a sobre. Per això feia dies que estava trist: l’hi havia d’explicar a la seva filla d’una vegada i no sabia com fer-ho. Si més no, tenia el pretext dels afers del general. Una excusa perfecta per estar més temps amb aquella senyora.

—Sigui com sigui, és un cercle bastant restringit —va sospirar l’Hilari—. I ni la vídua ni el promès casen amb això del professional matant d’un tret al clatell.

—Llavors és que el mort s’havia ficat pel seu propi compte en algun embolic.

Van sortir de la Diagonal i van pujar per Pedralbes. La casa dels Aramburu era una torreta amb aires de palauet antic, no gaire gran, però sí distingida, amb pedigrí. Dues plantes, maons vermells a la vista i carreus grossos de color clar, sostre de pissarra i xemeneies d’allò més vistoses. El jardí estava ben cuidat. Parterres amb flors i detalls de bon gust. O tenien algú que s’hi dedicava o algú a la casa gaudia de les feines de jardineria. Van deixar el cotxe al carrer i, després d’assegurar-se que no hi havia cap gos deslligat, van entrar en aquell espai que semblava aïllat de la resta del món. Una campaneta va escampar dringadisses agudes per l’interior de l’habitatge en tocar el timbre. La criada que els va obrir, amb uniforme i còfia, era una dona menuda i prop dels quaranta. Viure amb un militar, habituat a donar ordres i a ser obeït sense piular, devia deixar empremta, ser una marca de fàbrica, perquè la criada era un monument a la tristesa: ulls, expressió, to de veu.

—El general Aramburu?

No va moure ni un sol múscul de la cara.

—De part de qui?

—Inspector Soler i sotsinspector Quesada, brigada criminal.

—Passin.

Van passar.

—Esperin aquí, si us plau.

Van esperar.

La criada va desaparèixer i els va deixar al vestíbul. Un retrat impressionant de Fulgencio Aramburu presidia la paret frontal, de manera que, tot just entrar, els visitants hi topessin de cara. L'Hilari no recordava haver-lo vist somriure mai al No-Do, ni en cap fotografia publicada a la premsa diària. El general, sempre amb uniforme i carregat de medalles, era gairebé un duplicat de Francisco Franco Bahamonde, «*Caudillo de España por la gracia de Dios*». Baix, panxut i calb, amb la mateixa expressió i posat militar de quan, a la guerra, s'havia convertit en el flagell de la República, mantenia la imatge amb què se'l recordava i, probablement, se'l recordaria sempre: ulls de glaç, les comissures dels llavis caigudes cap avall, aspecte tenebrós.

L'Ernest Quesada va sentir un calfred i es va girar d'esquena al retrat.

No van haver d'esperar gaire. Per la porta que comunicava el vestíbul amb la casa va aparèixer una dona, gran, brins platejats als cabells curosament pentinats i recollits al clatell, rostre seriós, elegant. Duia un vestit fosc amb un simple adorn al pit, un camafeu antic. Arracades, anells, rellotge i polseres, sense excessos, mostraven el seu propi segell de qualitat. Al puny esquerre, tancat, s'hi entreveia un rosari.

Els va allargar la mà dreta.

—Senyors.

L'Hilari va inclinar educadament el cap, mentre l'hi estrenyia. En arribar el seu torn, l'Ernest Quesada el va imitar.

—Ens sap greu molestar-la, senyora. Em fa l'efecte que ja sap per què som aquí.

Ella va mantenir la dignitat, l'aplom.

—Ho sé. El meu marit està absolutament consternat. —El seu to es va revestir de cadències—. Ha estat terrible.

—Sé que és un moment molt dur, però hem de parlar amb ell —va dir l'Hilari, donant fermesa al seu.

La resposta va ser categòrica.

—Em temo que serà impossible, si més no ara. —La dona va alçar la barbeta amb un aire desafiador.

—Estem investigant un assassinat —li va recordar ell.

—Compleixen el seu deure, i jo el de protegir el meu marit i vetllar per la seva salut. —El mur que representava es va fer més infranquejable—. En Fulgencio està desfet, ara mateix descansa. És un general de l'Exèrcit espanyol, però també una persona que ha perdut un ésser molt estimat, perquè, després de tants anys, l'Eliseu era gairebé com un germà petit per a ell.

—Llavors és evident que el general és qui millor coneixia l'Eliseu Torradas.

—Senyor inspector —el to es va fer més sorrut—, no crec pas que per unes hores hagin de canviar gaire les coses. I sí, el coneixia, però m'imagino que el senyor

Torradas també devia tenir la seva vida privada. No sé què podrà dir-li el meu marit, si l'ajudarà o no. Tan sols li adverteixo que, ara mateix, no pot ni parlar.

—Em veig obligat a insistir-hi, senyora.

L'Ernest Quesada es va empassar la saliva.

Va ser com fer passar un elefant pel forat d'una agulla.

L'esposa del general va resistir per darrera vegada.

Tota la vida havia obeït ordres. Tota la vida havia estat supeditada a una autoritat. La del seu marit era suprema, de les més altes. Però la d'un inspector de policia investigant un assassinat probablement també ho era.

Era una fidel servidora.

—Esperi, si us plau.

—Gràcies.

Es va retirar amb el seu aire fred esculpit en silencis. L'Hilari i l'Ernest Quesada van intercanviar una mirada, sense dir res. El sotsinspector continuava donant l'esquena al retrat de l'amo de la casa. L'Hilari va fer un parell de passes.

Ho necessitava.

De tota manera, l'espera va ser molt breu.

Ella va tornar a aparèixer com una ombra. Ja no duia el rosari a la mà esquerra. Ara tenia les dues mans juntes a l'altura del ventre. Res no havia canviat al seu rostre.

Tampoc en la seva veu quan va parlar.

—Ho sento —va anunciar—. S'acaba de prendre un tranquil·litzant i s'ha quedat adormit de seguida. Com poden comprendre, ara no el despertaré pas. Dubto molt que en el seu estat aconseguís ser-los útil. Demà...

—Ha de ser avui, senyora.

—Demà estarà en condicions. —Es va refermar en la seva mesurada vehemència—. Si volen tornar més tard, poden fer-ho, però no els asseguro pas que la situació sigui millor.

Terreny vedat.

Tret que l'apartés i entrés a la casa posant el crit al cel.

El comissari el mataria, és clar.

—Puc fer-li unes preguntes a vostè, senyora? —L'Hilari va provar de mantenir-se centrat.

—Naturalment.

—Suposo que no coneixia tan bé el seu xofer, però moltes vegades devia porta-la o anar-la a buscar personalment.

—Efectivament ho feia, sola o amb el meu marit. La diferència és que no parlava mai amb mi. Sempre es va mostrar molt respectuós. Coneixia la seva feina, la seva funció. Potser entre homes, i salvant la distància dels galons... Jo era l'esposa del seu superior. El senyor Torradas sabia quin era el seu lloc.

—Per tant...

—No sabia més coses d'ell que de la Benita, la meva criada. Em sap greu.

No tenia més preguntes. Quan es disposava a acomiadar-se'n, frustrat, de sobte es va obrir la porta i va aparèixer una dona a cavall entre la joventut i la maduresa. Era la viva imatge del retrat de l'home que presidia el rebedor de la casa, però amb molts menys anys i en versió femenina.

—Mama? —es va estranyar en veure el petit comitè reunit allà.

—Hola, Adelina. —El mur de pedra es va desfer com si fos de sorra davant la presència de la seva filla. Va rebre-la amb els braços oberts.

—Com està el pare? —L'Adelina Aramburu va fer cas omís de la presència dels dos homes.

—Molt deprimit. —El fet d'estar tan afectada per la mort del xofer, juntament amb la presència de la seva filla, gairebé van fer que es posés a plorar—. Ha estat un cop terrible. Està descansant. —Va assenyalar els nouvinguts—. Aquests senyors són de la policia.

L'Adelina Aramburu es va adreçar a l'Hilari, entenent que, dels dos, ell era el que tenia més rang.

Deformació familiar.

—Han esbrinat res?

—No, tot just hem començat la investigació, i amb alguns problemes.

—Problemes?

—El seu pare no ens pot rebre, i és qui millor ens podria parlar del seu xofer.

—En el seu estat és lògic, no troben? —Va mirar la seva mare.

—És un soldat. —L'Hilari va parlar sense embuts—. El més important hauria de ser que atrapéssim la persona que ho ha fet.

—Com es diu vostè, senyor?

—Soler. Inspector Hilari Soler.

—I no creu que el meu pare vol precisament això? —Li van espurnejar els ulls.

—No en tinc cap dubte.

—Doncs no tingui cap dubte d'una altra cosa: que així que estigui en condicions, ell mateix serà capaç d'assumir el comandament de la investigació. Avui no és més que un home gran que ha patit un cop dur, d'acord?

—Sí, senyoreta.

—Senyora.

—Perdoni.

Hora de retirar-se.

L'Ernest Quesada va ser el primer. Va fer un gest amb el cap a les dues dones. L'Hilari es va estimar més l'encaixada de mans. Primer amb l'esposa del general, després amb la seva filla.

A l'altra mà, ja hi tenia la targeta preparada, que va deixar damunt la tauleta de l'entrada.

—Em poden donar el seu telèfon?

Ho va fer la mestressa de la casa. D'una tirada. L'Hilari no el va apuntar. En va tenir prou retenint-lo a la memòria.

—Tornarem —va ser el seu comiat.

Les dues dones ja no van badar boca.

La porta es va tancar mentre ells caminaven pel jardí en direcció al cotxe.

—És guapa, la senyora —va ser l'única cosa que se li va acudir dir a en Quesada.

—I amb galons —va esmentar l'Hilari—. Com a mínim de sergent major.

—Conduirà vostè?

—Sí. Vostè demani tot el que faci referència al general, la família, la seva situació...

El seu company es va aturar, sense arribar a obrir la porta del copilot.

—No deu pas sospitar d'ell seriosament, oi? —va preguntar amb aprensió.

—Quesada...

Tots dos es van ficar a dins i això va ser tot.

Vuit

QUAN VAN ARRIBAR AL RESTAURANT on solien dinar a vegades, si estaven de servei per la zona i hi eren a prop, l'Ernest Quesada continuava prenent notes pendent de la ràdio del cotxe. L'Hilari va aturar el motor i va esperar que el seu company acabés la seva feina. Una petita llista de dades escrites de pressa i corrents anava amuntegant-se a la seva llibreta. En les pel·lícules, els policies sempre duïen llibretes a la mà, com si no tinguessin memòria, com si no recordessin res si abans no en prenien nota. Fins i tot les consultaven amb posat solemne. En la vida real les coses no anaven així, però almenys en Quesada sí que duia una llibreta al damunt.

A vegades era útil.

—Llestos. —Va donar per acabada la feina.

—M'ho explica mentre dinem. —L'Hilari va ser el primer a baixar del cotxe.

Van entrar al petit restaurant, casolà, amb bones olors flotant en l'ambient en disputa amb el fum dels cigarrets que alguns consumien fins i tot entre plat i plat. Les taules eren quadrades, amb estovalles blanques i vermelles. Les dues dones que atenien el personal, mare i filla, poc o res tenien a veure amb les que acabaven de deixar enrere, a la casa de Pedralbes. L'una era ventruda, riallera, galtes vermelles com tomàquets i plena de desimboltura. L'altra n'anava aprenent, sobretot de tractar amb els homes que feien bromes més o menys pesades. La gran parlava pels descosits. La jove mostrava un bon ànim per compensar la manca de taules. A la cuina hi havia el cap de família. Darrere la barra, el fill.

—Les forces de la llei! —va cantar la mestressa del restaurant en veure'ls.

—Digues més aviat la llei sense forces. —En veure els plats que ella sostenia amb un meravellós equilibri, a l'Hilari se li va fer la boca aigua i es va sentir sobtadament afamat—. Què tens avui, Lluïsa?

—Llenties, cigrons amb xoriço, un llobarret, costelletes... El menjar de sempre, home, que aquí no fem luxes segons el dia.

—De primer llenties i de segon costelletes —li va demanar.

—I tu, guapo?

L'Ernest Quesada va intentar estar a l'altura de les circumstàncies.

—Jo, cigrons i llobarro.

—Com la nit i el dia —va replicar ella, acabant de passar pel seu costat—. I per beure, aigua, és clar, que els senyors estan de servei.

Van veure com s'allunyava remenant el cul, amb la seva gran còrpora, i es van asseure en una taula enganxada a la paret, ben lluny del bullici i el núvol de fum. Abans que poguessin parlar, va reaparèixer la Lluïsa amb una gerra d'aigua i un parell de gots. Va deixar-ho tot damunt la taula, els va picar l'ullet i es va retirar de nou.

En Quesada ja tenia les anotacions preparades.

—Dispari —li va dir l'Hilari.

—El full de serveis del general, ja el coneix, de manera que anem a la família, no?

—Sí.

—Doncs... La dona del general es diu Amparo Matesanz, dels Matesanz de la banca, suposo que ja n'ha sentit parlar. —En veure que el seu superior assentia, va continuar—: Pel que sembla és una dona feta a l'antiga, missa diària, infinitat d'activitats paral·leles a la vida familiar: comitès de beneficència, menjadors socials, guarderies, orfenats... La seva germana gran es va fer monja i ella va estar a punt de seguir els seus passos. Va dissuadir-la de fer-ho el seu llavors jove promès, Fulgencio Aramburu, que ja tenia grans aspiracions no solament a l'exèrcit. Un matrimoni de pesos pesants, no cal dir-ho. Un cop casats van arribar l'Adelina, la Milagros i en Sebastián. L'Adelina és la gran, trenta-set anys. La Milagros va morir al cap de pocs mesos, després de néixer amb algunes malformacions, i, malgrat els riscos, per la dèria de donar-li un fill mascle, la senyora va aconseguir donar a llum en Sebastián, que va ser l'últim, fa trenta-un anys. L'Adelina Aramburu està casada amb un dels Puigdevalls, l'Eduard. Té tres fills. En Sebastián, en canvi, és solter i s'ha convertit en un dels grans objectius de les noies de l'alta societat. Segons m'han dit, té inclinacions polítiques.

—Solter als trenta-un anys?

—Sí.

—Aquests acostumen a buscar aliances de futur.

—Doncs de moment no n'ha trobat cap, perquè segons m'han dit ni tan sols té promesa. Que se sàpiga, és clar. Tampoc no crec que les seves vides siguin com un llibre obert, tot i que pel fet de ser qui són siguin a tot arreu i en boca de tothom. Fer-se amb el *Generalísimo* no és pas poca cosa.

—Fantàstic. —L'Hilari va estirar les cames—. Només els falta anar cada setmana al Pardo a sopar o muntar alguna cacera amb el *Caudillo*. —Va fer un esbufec—. Aramburu, Matesanz, Puigdevalls, política...

—Fa por, oi?

—No. —Va arronsar les espatlles—. Només si un es fica al seu terreny... Què més hi ha del general?

—No gaire. —En Quesada va intentar desxifrar la seva pròpia lletra—. Des que va passar a la reserva no sembla que hi hagi gran cosa. Procura mantenir-se actiu, inventar-se feines, organitzar comitès, però poca cosa més. Està ajudant el seu fill en la seva carrera política.

—Segons la filla d'en Torradas, el seu pare duia contínuament el general d'un costat a l'altre.

—Continuo pensant que aquest home es passava el dia amb aquella vídua i a la seva filla li sortia amb la història de la feina. És el més normal del món. Quina bona

excusa que tenia amb el seu general.

—I això que el general Aramburu li dona un cop de mà al seu fill?

—És amic íntim del *Generalísimo*, imagini's. Amb un parell de trucades ja té el fill col·locat.

—Qui li ha dit que aquest Sebastián té inclinacions polítiques?

—En Boada.

D'en Constantí Boada, se'n podien refiar. Coneixia els secrets del poder, i el *qui és qui* dels nous temps.

—O sigui que en Sebastián Aramburu aspira a un càrrec a les Corts, una secretaria, un lloc a l'Administració, un ministeri o alguna cosa més.

—Això sembla.

—Què ha estudiat per merèixer tant?

—És advocat. —Va girar un parell de fulls i va fer aterrar el dit en un paràgraf del següent—. Aquí hi ha una cosa que pot ser interessant.

—Què és?

—El motiu que el nostre general passés a la reserva.

—No va ser per l'edat?

—En Boada m'ha dit que va tenir una topada amb un altre peix gros, el general Ricardo Cantalapiedra.

L'Hilari va xiular.

—Doncs devia ser un xoc de trens.

—Efectivament va ser així. Ni l'amistat amb Franco el va salvar. Va passar a la reserva amb una rapidesa esbalaïdora. Li van preservar privilegis, estatus, el que vulgui, però ja amb un peu a la jubilació i les ales retallades.

—Per què es va produir l'enfrontament?

—No ho sé pas.

—Tant en Cantalapiedra com l'Aramburu són de la vella guàrdia. Hi ha més coses que els uneixen que no pas que els separen.

—Això cada vegada m'agrada menys. —L'Ernest Quesada va tancar la llibreta—. Un general ja és dolent, però dos...

—Si Franco el va deixar a l'estacada... —L'Hilari va alçar les dues celles—. Per a aquesta gent hi ha coses inconcebibles, com si tot fos etern i els mèrits representessin un coixí sobre el qual es poden asseure fins a l'infinit.

Va arribar el dinar. La Lluïsa va aparèixer com una fada padrina al seu costat i els va deixar damunt la taula els dos primers plats i una panereta amb unes quantes llesques de pa.

—És d'avui, molt tendre —els va fer veure—. Res del dia abans per als meus intrèpids defensors de la llei.

—No siguis tan afalagadora —se'n va burlar l'Hilari.

—I vostè tregui's el núvol de sobre, home. Qualsevol dia li plourà al damunt.

Se'n va anar i els va deixar sols amb les seves respectives viandes.

L'Hilari va atacar les lleties.

L'Ernest Quesada, els cigrons amb xoriço.

Els dos plats eren d'allò més bons, de manera que van deixar de parlar durant uns segons que ràpidament es van convertir en minuts. L'Hilari era més ràpid, mastegava de pressa. En Quesada ho assaboria tot. L'un era fill de la guerra. L'altre, de la postguerra. Uns pocs anys, en aquest cas, significaven un abisme.

—Pot sucar-hi pa, no se n'estigui —va dir de broma l'Hilari.

No ho havia d'haver dit. En Quesada va sucar amb generositat un bon tros de pa al suc vermell del xoriço. Fins i tot va aclucar els ulls en ficar-se'l a la boca.

Durant un moment, sense saber gaire bé per què, l'Hilari el va envejar.

No havia estat mai un sibarita.

Va beure un glop d'aigua i va mirar per la vidriera del restaurant, plena de lletres i reclams. La gent anava i venia recelosa sota el cel ennuvolat. Els homes duïen les mans ficades a les butxaques dels abrics i, alguns, els colls alçats. Les dones semblaven més menudes, amb mocadors al cap i mitges gruixudes. Els nens petits ja anaven exageradament folrats amb gorres, bufandes i guants. Els vells havien desertat dels carrers sense sol.

Una parelleta caminava molt enganxada l'un amb l'altra, de manera que gairebé compartien el mateix espai.

Una parelleta la part femenina de la qual, de sobte, li va resultar familiar.

La Montserrat.

La seva filla.

I era evident que el noi que l'acompanyava no era el de dos mesos abans, el que un dia va pujar a sopar quan havien de resoldre el cas del censor assassinat. El fill del guàrdia civil.

Fins i tot havia oblidat el seu nom.

L'Ernest Quesada continuava gaudint del seu plat de cigrons amb xoriço.

La Lluïsa ja portava els segons, ràpida com sempre.

La parelleta es va allunyar carrer avall.

No, no anaven pas agafats de la mà, però sí molt, molt junts.

La Montserrat reia, amb el cap inclinat cap enrere, en un clar gest de coqueteria.

—Deixi de pensar en el cas i gaudeixi del dinar, home —el va fer sortir de la seva abstracció en Quesada.

Els plats van aterrar davant dels seus rostres afamats.

—Què, hi ha sucats pa, eh? —va mostrar el seu orgull la dona.

—És clar que sí —va assentir en Quesada.

La parelleta ja no era visible.

—No estava pensant en el cas —va respondre finalment l'Hilari.

Tornaven a estar sols. Tant la carn com el peix tenien un aspecte deliciós.

A vegades, en moments així, pensava en la fam que es va patir del 36 al 39, i en les restriccions posteriors, els racionaments, el lent ressorgiment d'un país esberlat.

Eternament dividit.

—Què li passa? Ja ha perdut la gana? —va tornar a despertar-lo el seu company.

—No. —Es va obligar a deixar de pensar-hi.

—Anirem a casa de la vídua, ara?

—Per què li diu vídua en comptes de promesa d'en Torradas?

—Perquè sí que és vídua, però encara no sabem si la seva relació amb el mort era realment seriosa.

—El veí ha dit que el xofer n'estava enamorat.

—Creu que li devia fer alguna confessió a ella?

—Possiblement. Per més tancada que sigui una persona, l'amor ho canvia tot. Prudent amb el seu amic, misteriós amb la seva filla, professional amb el general... Si en duia alguna de cap o estava ficat en algun embolic, la tal Roser Planas en deu saber alguna cosa.

—Per impressionar-la o seduir-la?

—Depèn. Moltes vegades, l'única cosa que es busca és una abraçada, una mostra d'afecte, un petó redemptor ple de pau.

L'Ernest Quesada el va mirar amb respecte.

—Caram —va dir—. Vostè sí que en sap, inspector.

Nou

LA CASA ON VIVIA L'AMIGA de l'Eliseu Torradas tenia portera, cosa que sempre s'agraïa en certes situacions. Tan bon punt van entrar al portal, ella va sortir del seu forat a la dreta de l'escala, perquè era un forat, enfonsat a la terra, al qual s'accedia baixant tres esglaons. Duia una mantellina grisa que li cobria les espatlles i tenia penellons a les mans, visibles, molt visibles, ja que els dits estaven inflats com llonganisses.

—Vostès diran. —Els va adreçar una mirada incerta.

—Venim a veure la senyora Roser Planas.

—Viu al quart tercera.

—Sí, gràcies.

Van agafar l'ascensor, dels lents, en els quals un tenia prou temps per reflexionar sobre la vida i la mort mentre pujava al cel de l'edifici tot aturant-se als respectius purgatoris intermedis. Hi havia dues portes a l'esquerra i dues a la dreta. Van trucar a la de la Roser Planas.

Al tercer cop de timbre van comprendre que no hi era.

Van tornar a la porteria.

—Escolti? —L'Hilari va treure el cap per l'obertura.

—Sí, digui'm, senyor.

—Que ha sortit la senyora?

—Avui, no.

—Ha estat aquí tot el dia?

—Sí. Jo no m'he mogut, perquè la meva filla està malalta i no tinc ningú que em substitueixi.

—Doncs no contesta.

—És estrany. —Va fer cara de sorpresa—. Potser ha sortit abans que jo obrís el portal.

—Per què és estrany?

—Perquè no acostuma a matinar. Com a màxim, surt de casa a mig matí, per anar a comprar.

—A quina hora obre, vostè, el portal?

—A les vuit del matí. Molt d'hora per a ella.

—La va veure sortir, ahir?

—Sí, havent dinat. Va tornar pels volts de les set.

—Sola?

—Doncs... sí. Escolti —tot i que ja intuïa alguna cosa, es va atrevir a preguntar—, qui són vostès?

L'Hilari li va ensenyar la seva credencial.

La portera va acabar de quedar impressionada. La cara rodona se li va empetitir un xic més.

—Ve gaire per aquí, el senyor Eliseu Torradas?

—Qui?

—Un home. —Va descriure-l’hi amb detall i la dona va començar a fer que sí amb el cap abans que ell acabés.

—Sí, sí, molt sovint, gairebé cada dia. Una persona encantadora, de debò. Tan educat, respectuós... Sempre amb un «bon dia», un «bona tarda», un «bona nit». Tot un senyor.

—El va veure ahir?

—No, ahir no —es va inquietar una mica més i va contraure la cara com si tingués mal de panxa—. Que passa res?

L’Hilari no va respondre a la seva inquietud.

—On sol anar, la senyora Roser, quan surt?

—Ja l’hi he dit, a comprar, suposo que a vegades a passejar, i si és a la tarda... doncs no ho sé, a berenar, o al cinema. No l’hi pregunto pas. No m’agrada tafanejar en les coses dels veïns. —Es va fer la digna—. Amb el senyor, sí; quan ell ve a buscar-la, se’ls nota que van a passejar. Però normalment es queden a casa, i més ara que comença el fred.

—Segur que avui no l’ha vist en tot el dia?

—Sí, segur.

—No ha marxat d’aquí ni per anar al lavabo? —es va estranyar en Quesada.

—Bé, un minut o dos, sí. Però el tinc aquí, veuen? Sento l’ascensor, i si algú puja o baixa. A més, la senyora Roser, sempre que surt o entra, em diu alguna cosa i saluda, perquè encara que no em vegi sap que sóc a dins.

L’Hilari i el seu company van intercanviar una mirada de dubte.

—Què fem, tornem després? —va aventurar el sotsinspector.

—Tenim massa visites pendants. —L’Hilari va negar amb el cap i es va adreçar a la portera—: Té clau del pis de la senyora Roser?

—Sí, en tinc de gairebé tots els pisos —va proclamar amb orgull—. Els veïns han viscut aquí tota la vida i em tenen confiança. A més, n’hi ha que viuen sols, i si es posen malalts...

—Deixi-me-les, si us plau.

—Ai, no ho sé! —Va fer una passa enrere i es va posar la mà al pit—. Com vol que els deixi pujar si no hi és la senyora?

—Estem investigant un assassinat, i la persona més propera al mort és ella.

—Un... assassinat?

—El senyor Eliseu Torradas.

—Què diu ara! —La mà li va pujar del pit a la boca. Els ulls se li van dilatar, plens d’espant—. No, pobra senyora Roser! Això la matarà!

—Sortien junts?

—No sé pas si festejaven, però... bé, estic segura que s'estimaven. I molt. Com dos adolescents. Se la veu tan feliç...! Mare de Déu, és terrible! —Va mirar al seu voltant buscant alguna cosa on repenjar-se i l'únic que va trobar va ser la paret—. Senyor, Senyor, Senyor! On anirem a parar?

—Necessitem fer un cop d'ull a dalt —va insistir l'Hilari—. Hem de trobar la senyora Planas com més aviat millor.

Estava aclaparada. Ja no hi va posar més traves. Va recular com un autòmat, es va ficar al seu cubicle i va tornar a sortir-ne amb un feix de claus a la mà. Ni tan sols va fer el gest de voler acompanyar-los.

Eren policies.

Amb això n'hi havia prou.

—La dictadura té els seus avantatges —va comentar amb un to sarcàstic l'Hilari, mentre l'ascensor tornava a conduir-los al quart pis.

—Què hi espera trobar? —va preguntar en Quesada.

—No ho sé pas, però hi ha alguna cosa en tot això que no m'agrada gens ni mica.

—L'hi diu l'instint?

—La lògica.

—Està insinuant que la vídua... l'amiga té alguna cosa a veure amb l'assassinat?

—Ell mor i avui ella s'ha fet fonedissa.

—No deu pensar pas que l'ha fet matar i ha fugit.

No hi va haver resposta. Van sortir de la cabina i l'Hilari va buscar la clau adient d'entre les quatre que formaven part del clauer. Tan bon punt va obrir la porta, la primera cosa que van sentir va ser el brunzit d'una mosca.

Tot seguit la van veure.

La Roser Planas era al rebedor, estesa a terra, de panxa enlaire, amb una ganyota d'estupefacció gravada eternament al rostre. L'assassí l'havia colpejat tot just després que ella hagués obert la porta, tot fent-la caure d'esquena. Tenia el nas trencat, masegat, prova de la violència de l'impacte i de la fortalesa de l'agressor. Un cop inconscient, l'havia escanyat impunement.

L'Hilari es va ajupir i li va tocar un braç, el canell. En acabat, el coll.

—Ja està molt freda —va dir.

—La van matar ahir a la nit?

—És possible. —Es va aixecar—. Vejam què hi ha per aquí.

L'escorcoll no va durar gaire. La Roser Planas vivia envoltada de discreció i humilitat. El pis, a més, era petit. Al dormitori van trobar roba d'home en una calaixera. La justa per canviar-se si era necessari. Samarretes, calçotets, mitjons, un parell de camises i uns pantalons. En altres calaixos, els records d'una vida senzilla, amb ben poca cosa llevat de l'esdevenir amuntegat dels anys. Al menjador hi havia algunes fotografies. En dues, hi sortia ella amb l'Eliseu Torradas, somrient feliços. En d'altres, les restes del seu passat. La Roser Planas en compartia tres amb un home una mica més jove.

—Sembles dues gotes d'aigua —li va fer notar en Quesada.

—Un germà.

L'Hilari es va veure reflectit a la pantalla del televisor.

La mosca havia deixat de volar al voltant de la sang de la cara de la morta i ara ho feia allà. L'Ernest Quesada li va clavar en va un parell de plantofades.

—Malparida... —va remugar.

—Toquem el dos —va iniciar la retirada l'Hilari.

Van mirar per darrera vegada la morta i van sortir del pis. L'ascensor no era al replà, de manera que van optar per baixar a peu. Les seves passes van ressonar pel forat de l'escala.

—Evidentment ha estat la mateixa persona —va dir en Quesada.

—I al mateix temps —va assentir ell.

—Això es complica.

L'Hilari va pensar que, amb un general al darrere, encara que només es tractés de la seva ombra allargada, el cas ja havia nascut complicat.

Per això el comissari l'hi havia encarregat a ell.

Ara...

La portera els esperava al peu de l'escala, però asseguda. Havia tret una cadira de vímet del seu cau. En veure'ls aparèixer, es va incorporar i va ajuntar les mans, tancant-les sobre el pit, alhora que mostrava tota l'angoixa que s'havia apoderat d'ella arrugant encara més els plecs de la cara.

—Em temo que hem de fer-li més preguntes —li va dir l'Hilari, impedint que intervingués ella primer.

—Ah, sí? Que ha passat res dolent?

—Depèn. Tenia claus del pis, el senyor Torradas?

—Sí, des de fa uns mesos, per si arribava i la senyora no hi era.

—Quan va veure el senyor Torradas per última vegada?

—Doncs... —Va fer memòria—. Ja li he dit que ahir no, de manera que... sí, abans-d'ahir, a la tarda.

—Algú va visitar la senyora Roser, ahir?

—No, no.

—I va estar també aquí tot el dia?

—Sí.

—Va pujar cap desconegut?

—Ningú puja sense que abans jo li preguntí on va.

—Però és possible que una persona li mentís i li digués que anava a un altre pis.

—Escolti, m'està espantant. —Les mans se li van emblanquir per la pressió.

—Faci memòria, si us plau.

—Bé, ahir... sí que va sortir un home i...

—Va sortir?

—No el vaig veure entrar.

—Com és això?

—Va ser quan va passar allò del cotxe. —Va assenyalar el carrer—. Aquí a la cantonada.

—M'està dient que hi va haver un incident al carrer i vostè va anar a mirar què passava?

—És que ho va fer tothom, perquè era molt espectacular. Un cotxe es va començar a cremar sense més ni més. La gent es va posar a cridar. Jo m'hi vaig acostar. Fins i tot em va estranyar que no explotés. Van començar a tirar-li galledes d'aigua. Al cap d'un parell o tres de minuts, vaig girar el cap i el vaig veure sortir.

—O sigui que va entrar aquí aprofitant l'incident.

—Sí.

—Pot descriure'l?

—No gaire. Amb la gavardina i la gorra... Es va posar a caminar en direcció contrària, amb el cap cot. Ni tan sols li vaig poder veure la cara.

—Quina hora era?

—Tres quarts de nou de la nit.

Van intentar assimilar la informació.

Primer, la Roser Planas. Després, l'Eliseu Torradas.

I el mateix assassí.

—Té família, la senyora Roser? —va preguntar l'Ernest Quesada.

—En Pere, el seu germà.

—On viu?

—Ai, això no ho sé!

—Ningú més?

—No, pobreta. Ja en té ben bé prou amb ell.

—Què vol dir?

—No para de donar-li disgustos. —Es va posar seriosa i va sospirar fatigosament—. Miri, no hauria de parlar malament de ningú, però el cas és que ho sap tothom. Si la senyora Roser no és a casa és perquè deu haver sortit molt d'hora aquest matí, abans que jo obrís el portal. Poden esperar-la o tornar després; no acostuma a venir gaire tard. Valdrà més que parlin amb ella. Què volen que els digui jo, si amb això del senyor Torradas m'han deixat...?

Es va deixar caure a la cadira.

Esgotada.

—Gràcies, senyora. Ha estat molt amable.

—No es mereixen —va xiuxiuejar.

Van abandonar la porteria i, un cop al carrer, van buscar el cotxe sinistat. Encara hi era, a uns quinze metres, aparcats i fet una ruïna. Un Seat 600 de color vermell, tenint en compte el poc que s'havia salvat de la crema. S'hi van apropar per fer-li una ullada.

Van enllestir de seguida.

—Gasolina —va dir l'Ernest Quesada.

—Sí.

—O sigui que va provocar l'incendi per poder entrar a la casa sense aixecar sospites.

—Però malgrat que ho va fer molt de pressa, no va preveure que ella aconseguiria veure'l sortint.

—Sigueu com sigueu, ens porta molt avantatge.

L'Hilari va mirar l'edifici del qual acabaven de sortir. En tot just uns minuts es convertiria en un focus d'atenció pública. Policia, curiosos...

—Quesada, vostè es queda.

—Entesos, senyor.

—M'emporto el cotxe. Truqui a comissaria i que vinguin els del Setè de Cavalleria. Inspeccioni un altre cop el pis de la senyora Roser i busqui l'adreça del seu germà. Esbrini si cap veí sap o ha vist res que ens pugui ajudar.

—No s'hi amoïni.

—Ho estic. —Va ser sincer—. Dos morts són molts morts. I la prova que aquí hi ha alguna cosa més. Un misteri tèrbol que no serà fàcil de desxifrar.

El pes de l'evidència els va fer compartir un segon de silenci.

—Ens veurem després? —va preguntar en Quesada.

—Si no, ens truquem aquesta nit.

—Quin cap de setmana que ens espera.

—Des de quan tanquem la paradeta el diumenge? —se'n va burlar l'Hilari abans de donar-li l'esquena per dirigir-se al cotxe.

Deu

QUAN TREBALLAVA SOL, PENSAVA MILLOR.

Però no podia anar d'un costat a l'altre, i encara menys en una investigació com aquella, sense un company.

L'Ernest Quesada era un bon paio.

I s'alegrava de tenir-lo al seu costat.

Va conduir en silenci, amb els pensaments saltant-li d'una punta a l'altra del cervell. L'Eliseu Torradas, la Roser Planas, l'home de la gavardina i la gorra, un general, un germà, un promès...

—Vaig a les palpentos —es va dir en veu alta.

Va arribar a casa del xofer de Fulgencio Aramburu a les cinc i deu. Va enfil·lar el cotxe a la vorera i hi va deixar ben visible el distintiu policial. Així que el va veure, la portera va fer un bot i va dubtar, sense saber què fer, visiblement afectada pels esdeveniments del dia. L'Hilari es va limitar a saludar-la. Va pujar directament al pis i va trucar a la porta.

Ningú.

Va tornar a baix.

—Que ha vist la filla del senyor Torradas?

—No, senyor —va replicar la dona amb un to greu.

Que potser pensava deixar-lo plantat?

Va abandonar el portal i es va ficar al cotxe. La portera va sortir un moment al carrer i, en veure'l, es va tornar a ficar a dins. Els primers cinc minuts van ser d'impaciència. Els següents, d'empipament.

La Natàlia Torradas no semblava disposada a fer el que se li havia indicat.

Però amb un pare assassinat...

I si ella també estava en perill?

—No. —Va parlar un altre cop en veu alta—. La xicota d'en Torradas, l'han matat a casa seva, però a ell l'han pelat al carrer, precisament perquè no vivia sol.

Tenia la seva lògica.

Assassinar la companya del xofer sí que era aparentment il·lògic.

Una venjança? Un ex gelós?

I tornava a veure l'ombra del general Aramburu, tant si volia com si no. Com una maledicció esperant-lo en un revolt del camí.

Tot perquè l'assassí actuava amb una professionalitat freda i impune.

La crema del 600 n'era la prova fefaent. N'hi havia prou amb la gasolina d'un encenedor, una esputa...

Espectacle garantit.

Quan es disposava a marxar, la va veure.

A ella i el seu xicot, ja que caminaven de bracet.

La Natàlia Torradas continuava enfonsada, trista, amb el rostre convertit en una màscara pàl·lida i els ulls inflats. En Jordi Miró, al seu costat, era un home ben plantat, amb un cert atractiu masculí, cabells ben pentinats, cara neta, nas prominent i mandíbula quadrada. Al seu costat, la Natàlia es veia més nena.

Però feien bona parella.

Va atrapar-los al carrer, abans que entressin al portal i es trobessin la portera. La Natàlia sabia que seria allà, de manera que no es va sorprendre pas en veure'l. L'intercanvi de mirades va ser ràpid.

—Bona tarda —va dir l'Hilari.

—Sento haver arribat tard. No sap el que...

—Sí que ho sé. —Va allargar-li la mà, primer a ella, en acabat a ell—. Jordi Miró?

—Sí, senyor.

—Inspector Soler.

—Tant de gust. —Va correspondre a l'encaixada amb fermesa.

No s'assemblava en res a l'home de la gorra i la gavadina. Aparentment era més baix. Tampoc no duia bigoti.

—No s'entretingui amb la portera, si us plau —va demanar l'Hilari a la jove.

—No pensava fer-ho —va replicar ella.

Van entrar a l'edifici. En veure la Natàlia, la senyora Matilde es va posar a plorar, i ella tampoc no va poder contenir les llàgrimes. Abans que la portera digués res, l'Hilari va estendre el braç amb la mà oberta.

En Jordi Miró va estirar la seva promesa cap a l'ascensor.

Van pujar tots tres en silenci. Tan bon punt va obrir la porta del pis, a la noia li van flaquejar les cames. El seu xicot va restar amatent.

—Per què no t'estires cinc minuts, amor meu? —li va suggerir.

—No, no vull... —va gemegar ella.

—Només cinc minuts. Mentrestant, aquest senyor pot fer la seva feina. —Es va adreçar a l'Hilari—. Deu voler escorcollar les coses del senyor Torradas, no?

—Amb el seu permís —va respondre ell, mirant la Natàlia.

La jove va fer que sí amb el cap.

—Però no ho deixi tot de qualsevol manera, si us plau —va suplicar amb un filet de veu.

—No ho faré pas —li va prometre—. I em sap greu vulnerar així la seva intimitat. Si no calgués, no ho faria.

A la noia li van brillar els ulls amb una sobtada fúria.

—L'agafarà, oi?

—Sí.

—El meu pare era una bona persona. —Les llàgrimes li van regalimar un cop més per les galtes—. Mai no hauria fet mal a ningú. Agafi'l i...

—Tranquil·litza't —li va demanar el seu xicot.

—Ha sentit parlar mai d'una dona que es diu Roser Planas? —va preguntar l'Hilari.

La Natàlia Torradas va trigar a entendre la pregunta.

Com si la seva ment ja no donés per a més.

—No —va dir—. Qui és?

—Ja l'hi explicaré, no pateixi. També haig de parlar amb vostè —va reblar l'inspector, mirant l'home.

—No penso deixar-la sola ni un minut. —Va ser categòric.

—Aquesta és l'habitació del meu pare, inspector. —Va assenyalar la primera porta de la dreta.

La jove parella va entrar a la següent. L'Hilari els va veure desaparèixer. Vint-i-tres anys i sola. Per un estrany instint de pietat, tot d'un plegat va desitjar que en Jordi Miró fos un bon paio.

Perquè ella el necessitaria.

Va creuar la porta i va encendre el llum.

L'habitació del mort era discreta. Un llit de matrimoni arreglat, però no pas fet, un armari i una calaixera. La finestra estava tancada, amb la persiana abaixada. Va apujar-la perquè hi entrés la llum de la tarda. En una paret es notava l'absència d'un quadre, o retrat, ja que el to blanc de la pintura tenia una intensitat diferent dins del quadrat. Tampoc no hi havia fotos a la calaixera. Si mai n'hi havia hagut de la primera senyora Torradas, ja no hi eren, encara que la futura de moment fos un secret.

Hi havia un vestit penjat al galant de nit. Va ser la primera cosa que va escorcollar, però no hi va trobar res. Seguidament va obrir els calaixos de la calaixera. Els calçotets, les samarretes i els mitjons eren iguals que els de la casa de la Roser Planas. En acabat va examinar l'armari, la meitat del qual estava destinada a les peces d'abric i els vestits, mentre que a l'altra hi havia prestatges plens de jerseis, camises i la roba de llit.

Va sentir un calfred.

Va sortir de l'habitació i va passar per davant de la de la Natàlia. Hi va sentir un sanglot prolongat.

—Què faré ara...?

—Em tens a mi. Ens casarem quan s'acabi el dol, o abans, quan tu vulguis.

Va obrir una porta. Una petita cambra de bany. En va obrir una altra. Un despatxet.

Es va esquitllar a dins, va encendre el llum i va tancar-ne la porta.

El lloc amb prou feines feia un metre i mig d'amplada per dos i mig o tres de llargada. No tenia finestres. A la part frontal, una taula de fusta amb una vella màquina d'escriure, dos blocs de quartilles a banda i banda i un telèfon de taula. Una de les parets era plena de llibres i fotografies. L'altra, de vells diplomes escolars, tant de l'Eliseu Torradas com de la seva filla. A les fotos, hi va veure el mort al llarg de la seva vida, sobretot en els darrers anys, tot i que també n'hi havia dues de la guerra,

amb l'uniforme de l'Exèrcit Nacional. Aquí sí que l'acompanyava la seva primera dona, i la seva filla. També amb el cotxe que conduïa, amb uns quants militars i amb el seu general.

Una.

Amb un Fulgencio Aramburu també seriós.

Va voltar la taula. La màquina d'escriure era una Underwood digna d'una pel·lícula de cinema negre americà. Les quartilles de l'esquerra estaven en blanc. Les de la dreta, escrites. Va agafar l'última i en va llegir un fragment.

«Nada más bajar del caballo, Joe Silver se dio cuenta de que no podría con todos. Ellos eran siete. Aun así, sus dos manos se movieron a la velocidad de una centella, sacó sus revólveres el primero y disparó. Antes de que la primera bala le atravesara la pierna derecha, ya había abatido a tres. Cuando la segunda bala le alcanzó el pecho, otros dos cayeron mordiendo el polvo. Los dos últimos...».

Va deixar el full de paper.

L'Eliseu Torradas escrivia novel·les de l'Oest.

I no solament de l'Oest. En dos dels calaixos de la taula, n'hi va veure mitja dotzena més, ja acabades, en aquest cas policíaqes. A la resta, les coses més habituals: documents, rebuts, objectes personals, una màquina de fotografiar Werlisa, records...

Un dels calaixos estava tancat amb clau.

Va pensar que l'hi demanaria a la Natàlia, però va comprendre immediatament que si l'home tenia un calaix tancat amb clau era justament per preservar la seva intimitat i que la seva filla no el pogués obrir. Podia anar-se'n, agafar les claus del mort i tornar. Però això era excessiu.

Va optar per la solució més ràpida.

Va treure el petit rossinyol que sempre duia a la butxaca i va forçar el pany, d'altra banda força senzill.

Allà sí que hi havia el cor de l'Eliseu Torradas.

La primera fotografia, a dalt de tot, era de la Roser Planas. La dona mirava riallera a la càmera. El retrat, d'estudi, en un blanc i negre puríssim, tenia els retocs habituals. La cara era, per tant, neta i fins i tot juvenil. Sota aquesta primera imatge n'hi havia més, i aquestes sí que eren casolanes, fetes amb la Werlisa. Excursions a la muntanya, escenes a la platja, a la Sagrada Família, al Parc Güell, al Tibidabo... En algunes se'ls veia al llit d'ella, abraçats però vestits.

Hi va trobar més coses: un dietari personal i una agenda.

Va fullejar l'agenda. Uns quants noms escrits amb pulcritud. Al dietari s'especificaven algunes de les anades i vingudes de Fulgencio Aramburu: «*Reunión Capitanía General*», «*Cena consulado*», «*Comida en cuartel del Bruch*»...

Al fons del calaix van aparèixer unes fotos de dones despullades, més aviat postals antigues, franceses, i uns poemes de to eròtic. Estaven escrits a mà, però la lletra no es corresponia amb la de l'Eliseu Torradas.

Es va guardar el dietari i l'agenda a la butxaca de l'abric, va tancar el calaix i va despenjar l'auricular del telèfon. La trucada va ser ràpida. La resposta a la seva pregunta, encara més.

—Ni rastre de la bala. Estan pentinant la plaça pis per pis.

Va penjar i va sortir d'allà, sense intentar deixar el calaix més ben tancat. Li tocava a la Natàlia descobrir els secrets del seu pare, com qualsevol fill en perdre'l i enfrontar-se amb el seu passat.

Una cosa que ell mateix havia descobert massa tard.

En Jordi Miró era al menjador, dret davant la finestra. Es va alegrar de trobar-lo sol. L'home va girar el cap i va esperar que arribés al seu costat, sense moure's.

—Està descansant?

—Una mica.

—Estava molt unida al seu pare?

—És clar. Tots dos sols, sense ningú més. L'estimava molt.

—I vostè?

—Què vol dir?

—Com es queien?

—Doncs... no ho sé. Bé, suposo.

—Només ho suposa?

—El senyor Torradas era força reservat. Costava arrencar-li les coses.

—Però havia parlat amb ell de les seves intencions.

—Bé, deu fer cosa d'un mes, si fa no fa, em va preguntar si la relació amb la seva filla era seriosa. Vaig dir-li que sí i això va ser tot. Jo intentava caure-li tan bé com podia. Diria que m'apreciava.

—La Natàlia va tenir cap conversa sobre això amb el seu pare?

—Solia dir-li que anés amb compte, res més.

—Que anés amb compte amb vostè?

—Sóc una mica més gran que ella, he viscut més. Per a un pare, m'imagino que aquestes coses compten. Res que no haguéssim pogut resoldre.

—Si s'hagués oposat a les seves relacions, què hauria fet vostè?

—I per què s'hi hauria d'haver oposat?

—Respongui.

—No ho sé, parlar amb ell, fer-li veure que ens estimàvem. La Natàlia ja és major d'edat.

—Quan va ser l'últim cop que el va veure?

—Doncs... —Va fer memòria—. No acostumàvem a coincidir, de manera que devia ser... Sí, dissabte passat. —Va canviar sobtadament de resposta—: No, no, perdoni. Va ser diumenge, quan ens acomiadàvem la Natàlia i jo a baix, al portal. Ell arribava en aquell moment.

—Sabia que el senyor Torradas tenia una amiga?

La sorpresa va ser majúscula.

—Com diu?

—La Roser Planas, una dona vídua.

—De debò? —Va fer uns ulls com unes taronges.

—Des de feia uns mesos.

—Per això la Natàlia em deia que estava tan content!

—Però li amagava la veritat.

—Suposo que per por, o prudència —va dir després de rumiar-hi uns segons—.

Que n'era, de murri...

—Coneix cap home alt, amb bigoti, que dugui gorra i gavardina?

A en Jordi Miró se li va entenebrir l'expressió del rostre.

—Va ser el qui el va matar, oi?

—Sí.

—Hi ha molta gent amb aquesta descripció.

Des de l'habitació els va arribar la veu de la noia, feble i gemegosa.

—Jordi...

—Ja me'n vaig —es va acomiadar l'Hilari—. Puc preguntar-li què faran ara que el senyor Torradas ja no hi és?

En Jordi Miró va alçar la barbeta.

—Em casaré amb la Natàlia així que puguem —va afirmar convençut—. No vull que estigui sola.

Es va tornar a sentir la veu de la noia.

—Ja vinc!

Es van estrènyer la mà.

Caminant pel passadís en direcció a la porta del pis, l'Hilari es va adonar que el promès de la jove ni tan sols li havia preguntat si havia trobat res durant el seu escorcoll.

Onze

A LA CASA DE PEDRALBES no havia canviat res. Fins i tot es va repetir el ritual. Va sonar la campaneta, va aparèixer la criada uniformada, va mantenir la mateixa cara inexpressiva quan li va demanar que esperés, i el va deixar sol, al rebedor, amb l'impressionant retrat de l'amo de la casa dominant ja des de l'entrada tot aquell àmbit.

Sense l'uniforme, Fulgencio Aramburu simplement hauria estat un home gran, ja vell, amb cara d'etern empipament i poca cosa més.

L'uniforme, les medalles, el rang... Això ho canviava tot.

Li donava la seva veritable dimensió.

L'Amparo Matesanz, senyora d'Aramburu, duia el mateix vestit i mostrava el mateix aspecte que unes hores abans. La respectabilitat feta figura humana. L'única diferència, i no pas banal, era que entre els seus dits no hi havia ni rastre del rosari.

Tampoc no es va estranyar en veure'l.

—Inspector. —Va mantenir la dignitat.

—Bona tarda. —Li va estrènyer la mà inclinant lleument el cap.

Ella no va perdre el temps.

—Em sap greu que hagi fet el viatge en va —va dir sense que les seves faccions s'alteressin ni un mil·límetre—. De tota manera, ja l'havia avisat.

—Senyora, no entén...

—No —el va interrompre enèrgicament—, qui no ho entén és vostè. Sé que és la seva feina, però la meva és vetllar per la salut del meu marit, i ara mateix descansa, està dormint. No penso despertar-lo pas per causar-li un trasbals. Més que trist i desanimat està... profundament afligit. No m'ho ha expressat amb paraules, però sé que creu que han mort l'Eliseu per fer-li mal a ell.

—Una venjança?

—Podríem dir-ne així.

—Per què?

—No en tinc ni la més petita idea, però entengui que és un home poderós. Les personalitats com ell sempre tenen enemics, alguns carregats de rancúnia, odi, menyspreu pel que en Fulgencio representa... No tots aquests desgraciats van morir durant la Croada.

—Si l'assassinat del seu xofer forma part d'una cosa així, encara és més important que parli amb ell.

—Li he manifestat una possibilitat, un suggeriment —va replicar ella, matisant les seves anteriors paraules—. Puc estar equivocada. Des que li han donat la notícia aquest matí, no hem parlat del tema. S'ha tancat al despatx i després a l'habitació. Ara mateix el que més em preocupa és com passarà la nit, com se sentirà demà, quina

serà la seva reacció. És un home fort, i més amb la càrrega que sempre ha portat amb orgull damunt les espatlles, però ja no és jove. Els anys ens pesen a tots.

—Ningú no coneixia l'Eliseu Torradas com el general. Ni tan sols la seva filla.

—Torni demà, inspector.

—No em deixa gaires opcions, senyora Aramburu.

—S'equivoca: només hi ha una opció —va expressar amb una dolçor enverinada.

Si al matí s'havia obert la porta que donava a l'exterior i havia aparegut l'Adelina Aramburu, la porta que es va obrir en aquell instant va ser la interior, la que comunicava el rebedor amb la resta de l'habitatge.

En Sebastián Aramburu també tenia el mateix segell facial que la seva germana.

—Mare? Oh, perdó! —En veure el visitant, li va canviar la cara.

—És l'inspector Soler, fill —els va presentar la dona.

Una altra encaixada.

—Tant de gust —va dir l'Hilari.

—Un plaer —li va tornar el compliment.

—El meu fill també està amoïnat pel seu pare. —La mestressa de la casa va reprendre el comandament de la conversa—. Com ja deu suposar, som una família molt unida.

—El meu pare ja feia uns quants dies que estava una mica... cansat. Només li faltava això.

—Cap malaltia?

—No, no, oi, mare?

—Les ferides de la guerra se li desperten amb cada canvi d'estació o amb l'arribada de les pluges —va justificar la dona.

—Ja que no puc parlar amb el general, em podria concedir uns minuts, senyor Aramburu?

—Per descomptat —va dir ell amb tota la naturalitat del món.

L'Amparo Matesanz va abaixar els ulls a terra, incòmoda.

No es va bellugar del seu lloc.

No els va deixar sols.

Tampoc no el van fer passar a l'interior de la casa.

Com si fos l'enemic.

—Coneixia vostè cap detall sobre la relació del seu pare amb el xofer?

—No gaires, la veritat. De petit, quan ens portava a la meva germana i a mi amunt i avall, parlàvem més amb ell. Sempre va ser amable i divertit. Amb els anys aquesta relació es va anar perdent. Vam créixer. L'única cosa que puc dir-li ara mateix és que el meu pare confiava en ell. Sempre ha elogiat la seva puntualitat, discreció, bona conducció de l'automòbil... Ni un contratemps en vint-i-tres anys, s'ho pot creure? Res, ni una rascada, ni una topada, ni una multa per infracció de trànsit... Més que el seu conductor, penso que era un fidel aliat. L'Eliseu l'admirava i ell el respectava i apreciava més enllà que fos un empleat. Bé —va mirar la seva mare—, en part

aquesta admiració era com la de tothom, igual que el respecte a l'inrevés, oi que sí, mare? —Va tornar a centrar la seva atenció en l'Hilari—. El meu pare sempre ha estat un home just i generós, amb principis, recte. No cal lloar-ne les virtuts.

—No és estrany que el seu xofer no fos militar?

—Al començament de la vida militar del meu pare, l'Eliseu ho era. Amb els anys va deixar l'uniforme, es va llicenciar o el van llicenciar, però el pare ja no el va deixar marxar. No sé pas si va haver de parlar amb algú perquè el mantinguessin al seu lloc; el cas és que va ser així. Hauria preferit pagar-li un sou de la seva butxaca en el cas que hagués estat necessari.

—Això implica molta proximitat, força confiança.

—Per què es pensa que està tan abatut? L'Eliseu era com si fos de la família.

—Se li acut qui voldria fer-li mal al senyor Torradas, o al seu pare assassinant-lo a ell?

—No. —Va ser concís.

—Li he dit al senyor inspector que potser l'assassí, a qui realment devia voler fer mal és al teu pare.

—Molt recargolat, mare.

La dona va adoptar novament el seu posat més digne.

—Gràcies per atendre'm —va dir l'Hilari.

—Em sap greu que se'n vagi amb les mans buides, però ja l'hi he dit: dubto que el pare pugui aclarir-li res. Una cosa és l'amistat al cap de tants anys i una altra molt diferent que l'Eliseu pogués explicar-li res, fer-li alguna confidència... L'Eliseu sabia mesurar molt bé les distàncies. Més aviat hauria estat a l'inrevés. —En Sebastián Aramburu va obrir la porta de la casa—. Vol que li digui una cosa, inspector? Que avui dia passin coses així, en plena pau, se'm fa incomprendible. Sap que acaba de telefonar el *Caudillo* en persona interessant-se pel meu pare? —Se li va omplir la boca d'orgull—. He tingut l'honor i el privilegi de parlar amb ell un altre cop. Vostè el coneix?

—El veig al No-Do.

En Sebastián Aramburu era advocat i candidat polític.

Li va costar pescar la broma.

—Oh, sí, és clar! —Va forçar un somriure irònic—. Com tothom.

—No em faci cas —es va excusar—. Humor negre de policia després d'un mal dia.

—Cal tenir la pell molt dura per perseguir determinats delinqüents.

Es van estrènyer les mans. La dona romania al darrere, a una passa d'ells.

—Tornaré demà, senyora —es va acomiadar l'Hilari—. I faci's càrrec que és imprescindible que parli amb el seu marit, independentment de l'estat en què es trobi.

—La meva mare ho entén, inspector. És clar que sí —va restar amatent el fill—. Però també ens ha d'entendre a nosaltres. Creu que si el meu pare sabés alguna cosa o pogués ajudar, no seria aquí parlant amb vostè, encara que no es trobés bé?

—Suposo que sí —va claudicar.

—Jo demà seré a primera hora aquí, no es preocupi. L'ajudaré en el que pugui i prepararé el pare.

—L'hi agraeixo.

L'Hilari va sortir a fora. Es feia fosc molt ràpidament i la humitat s'ensenyoria per moments de l'ambient. A les boniques cases de Pedralbes hi feia calor, però a l'exterior el fred era el mateix per a tothom.

Va fer la darrera pregunta.

—He sentit dir que el general va passar a la reserva a causa d'un enfrontament amb el seu homònim, el general Cantalapiedra.

El fill de Fulgencio Aramburu no va dissimular la seva estranyesa.

—No sabia que les xafarderies de caserna arribessin al carrer.

—Al carrer no, però al departament sí.

—Suposant que fos cert, que ho ignoro, què té a veure això amb la mort de l'Eliseu?

—Se sorprendria dels tortuosos camins que sovint hem de recórrer per resoldre un cas. A vegades n'hi ha prou amb un inofensiu i inesperat cap per lligar.

—Sóc advocat. —En Sebastián Aramburu va forçar un somriure—. Cregui'm que me'n faig el càrrec.

—Bona nit.

La porta es va tancar darrere seu i va caminar pel jardí fins al carrer. Es va aturar per alçar-se el coll de l'abric i, just en aquell moment, va sentir de nou la porta de la casa obrint-se i tancant-se.

Va girar el cap i va veure l'Adelina Aramburu.

La dona va arribar fins al lloc on era ell caminant amb pas viu.

—Res de nou, inspector? —Va saludar-lo educadament sense treure's les mans de les butxaques.

—No.

La filla del general va obrir la porta exterior apressadament.

—Ara que la meva mare no hi és, deixi'm dir-li que qui ha fet aquesta monstruositat es mereix el garrot vil. —Va ser la primera a travessar el reixat—. Tot i que si quan el detingui li engega un tret, tampoc no passaria res. El deixo en algun lloc? Haig d'anar a buscar els meus fills al centre.

—Tinc el cotxe aquí mateix, gràcies.

—No es mereixen. Bona nit.

L'Adelina Aramburu va ser la primera a ficar-se al seu vehicle. Va arrencar i va sortir com un llamp. L'Hilari s'ho va prendre amb més calma.

Va mirar la casa que acabava d'abandonar.

Les llums esquitxaven les finestres.

En una, les cortines es van tancar de cop.

L'única cosa que hi va poder entreveure, vagament, va ser la figura d'un home que duia una bata.

Un home que s'assemblava al de la fotografia del rebedor.

Dotze

ES VA QUEDAR AL COTXE uns cinc minuts, observant aquella finestra, però ni les cortines no es van tornar a moure ni tampoc va passar res excepcional. El carrer també era buit. Va accionar l'eixugaparabrises perquè la humitat ja clapejava tot el vidre. Així i tot, encara no va engegar el cotxe, perquè tenia l'humor sota mínims.

Dos morts.

Zero conclusions.

Sense el testimoni del general, sense l'autòpsia de l'Eliseu Torradas, sense la maleïda bala, sense el mòbil de cap dels dos crims, amb una infinitat de suposicions, un estret carreró sense sortida s'estenia davant seu.

I l'endemà al matí, en Pablo García li exigiria els primers resultats.

—A casa —es va dir.

Va restar immòbil.

Sabia que, pel fet de dedicar més hores a una feina, no es feia pas millor o arribava a acabar-se. Al contrari. Els sentits s'afeblien. En el seu cas, l'esgotament mental li impedia raonar amb lògica. El cervell se li convertia en un embut amb el forat cada cop més estret.

Investigar un crim era com fer puntes al coixí.

Si no encaixaven totes les peces...

Del no-res, fantasmals, travessant la foscor sota el fanal del carrer, van sorgir dos cossos estretament abraçats. Ell li havia passat el braç per damunt de les espatlles. Ella, per la cintura.

Una parelleta.

Com la d'un es hores abans, quan dinaven.

Una parelleta molt jove, de la mateixa edat que la seva filla.

A la Montserrat li estaven sortint les ales.

I la desimboltura dels setze anys.

Qualsevol dia començaria a festejar amb algú, i l'Ignasi també, per què no? En un tancar i obrir d'ulls, en un tres i no res, es casarien i se n'anirien de casa. La Roser i ell, sols. Com uns mussols. I per si no fos prou, d'aquí a quatre dies, avis.

Un inspector avi.

El fred i la humitat de fora es van obrir pas a través del capó i els vidres del cotxe i se li van ficar al cos.

L'única cosa que se li va acudir fer, com si tingués un atac de pànic, va ser engegar la ràdio del cotxe i arrencar.

—*Porque nuestro lema significa algo* —va irrompre una veu perfectament modulada—. *Porque decir que «España es diferente», no es únicamente hacer referencia a nuestro sol o a nuestras costumbres. También se refiere a nuestra*

manera de ser, nuestra idiosincrasia y nuestra casta. Sí, somos diferentes. Eso nos ha permitido sobresalir, ser un país bendecido por la mano de Dios y de su Caudillo...

Va buscar una altra emissora.

Música.

El cotxe va començar a circular.

«*España es diferente*».

Un bon lema, tot i que no sabia per a què.

Potser a l'estranger se'n feien un tip de riure. Potser se'l creien. Al cap i a la fi, l'incipient turisme buscava aquesta *diferència*.

Li van venir de nou a la ment les impactants declaracions de l'abat Escarré a *Le Monde* el 14 de novembre passat. Feia tot just una setmana. Ni tan sols el Règim havia aconseguit bloquejar-les o censurar-les. Des de la seva posició com a abat de Montserrat, la seva veu s'havia fet sentir amb una insòlita claredat.

«No tenim rere nostre vint-i-cinc anys de pau, sinó vint-i-cinc anys de victòria, un procés liderat per un Estat que no obeeix els principis bàsics del cristianisme. És el poble qui ha d'escollir el seu Govern i poder canviar-lo si ho desitja».

Per primera vegada, sense esmentar-la, apareixia la paraula *democràcia* en l'horitzó espanyol.

I es qüestionava l'origen i el final d'aquella pau.

«La persistència de presos polítics a les presons és la prova, la demostració que aquesta pau és una pau falsa».

Però, sens dubte, el més insòlit havia estat la seva defensa del català.

El règim obstaculitza el desenvolupament de la cultura catalana. La gran majoria dels catalans no som separatistes. Catalunya és una nació entre les nacionalitats espanyoles. Tenim dret, com qualsevol altra minoria, a la nostra cultura, la nostra història, els nostres costums, que tenen la seva personalitat dins d'Espanya. Som espanyols, no castellans.

Un terratrèmol.

Què en farien? Empresonar-lo, expulsar-lo de l'orde benedictí, marginar-lo, estirar-li les orelles, demanar-li una rectificació pública?

No, no podrien. Escarré els tenia quadrats.

L'Hilari es va aturar en una cruïlla.

Si un dia Franco deixava el poder o es moria, si finalment tenien lloc unes eleccions democràtiques, com hi encaixarien els Pablo García del vell ordre? I els generals com Fulgencio Aramburu? S'accontentarien a obeir la nova legalitat? S'havia accontentat Franco amb la República? Seria Espanya una espiral d'anades i vingudes infinites al voltant de si mateixa i de la seva història, infestada de guerres i etern immobilisme?

Massa preguntes.

Respostes imprecises.

I si tot plegat trigava més i més a arribar?

Uns altres vint-i-cinc anys de pau?

Un automòbil situat darrere seu li va fer llums. Va alçar la mà, va demanar perdó i va arrencar.

La música de la ràdio es va acabar i el locutor va irrompre a les ones ple d'entusiasme.

—*Escuchemos ahora a este grupo inglés que causa furor en su país y cuya música llega ya a nosotros con inusitada fuerza. Ellos son Los Escarabajos, Los Beatles, y su nuevo éxito She loves you, una canción que está dando pie al movimiento que define su estribillo: ¡el yeyé!*

A l'Ignasi i la Montserrat els encantaven.

Noves forces per al nou món.

Va deixar que la cançó sonés i fins i tot va xiuxiuejar-ne la tornada. La música sempre tenia un component lúdic, feliç, capaç de foragitar algunes ombres en moments determinats. Mai no les esborrava del tot, però permetia somiar.

«*She loves you, yeah, yeah, yeah! She loves you, yeah, yeah, yeah! She loves you, yeah, yeah, yeah, yeaah!*».

Anys enrere li agradava molt Elvis Presley, malgrat que rarament sonava en la carrinclona ràdio espanyola, que tan sols emetia música italiana, francesa, mexicana i, per descomptat, flamenc. Per a molta gent, Elvis Presley era un degenerat. Un efeminat. I s'ha acabat! Massa guapo per ser real. I havia protagonitzat escàndols a la televisió del seu propi país, per la manera inadequada de bellugar-se. L'Hilari ja tenia més de trenta anys, però li encantava. *Rock and roll*. Fins i tot els capellans, des de la trona, condemnaven aquella música del dimoni. La música i les noves modes, a l'empara dels nous costums: noies fumant, jerseis ajustats, pantalons cenyits...

Una llibertat que arribava dels Estats Units.

Una llibertat que no s'assimilava a Espanya malgrat que, des de la visita del president Eisenhower, quatre anys abans, el Règim s'havia sentit legalitzat, recolzat, renovat com a «*defensor de los principios fundamentales del Movimiento*».

La reserva espiritual d'Occident.

—No sé pas per què en diuen *Movimiento*, si està aturat. —Va fer un mal acudit en veu alta.

Arribava a casa.

No era gaire tard.

Sopar...

—*Interrumpimos nuestra programación musical para dar una noticia de alcance. —La veu del locutor es va enfosquir, carregada de mals presagis—. Se nos confirma que el presidente John Fitzgerald Kennedy ha sido víctima de un atentado en la ciudad tejana de Dallas, en Estados Unidos, a las 18.30 de hoy, hora española, y que ha muerto hace unos minutos sin que haya podido hacerse nada para salvar su vida.*

L'Hilari va haver d'aturar el cotxe.

En Kennedy?

Per què?

Va mirar la ràdio, com si fos un nan infiltrat disposat a fer-li una broma.

—*Les daremos más información a medida que se conozcan nuevos datos de este terrible magnicidio que, sin duda, va a cambiar la historia de Estados Unidos...*

—Només la dels Estats Units? —va dir l'Hilari.

Tretze

TOT JUST VA OBRIR LA PORTA de casa seva, va sentir el so del televisor. Es va treure l'abric al rebedor i, abans de reunir-se amb la Roser, la jaqueta i la funda d'aixella amb la pistola al dormitori. A ella no li agradava gens que es passegés pel pis amb l'arma reglamentària. Un cop lliure, va entrar al menjador i va anar a trobar-la.

L'Ignasi i la Montserrat també hi eren presents, amb el nas enganxat a la pantalla.

—Hola —els va saludar.

—Ja ho saps? —va dir la Roser, sense apartar els ulls de l'aparell.

—Ho acabo de sentir a la ràdio, sí.

—Increïble, no?

L'Hilari es va asseure al seu costat al sofà. L'Ignasi ocupava una de les butaques. La Montserrat era a terra, en una postura força incòmoda, habitual en ella, com si hagués caigut del llum i fos incapaç de recompondre's.

—Han dit res més? —va preguntar ell.

—Van repetint tota l'estona el mateix. Les notícies arriben amb comptagotes. Que si un atemptat, que si un boig, que si... Total, que no saben res. —Va fer un esbufec de contrarietat—. Per cert, acaba de telefonar la teva mare.

—Què volia?

—Saber si hi hauria guerra.

—De debò? —No s'ho podia creure.

—Ja li he dit que no, que això ha passat molt lluny. A ella, la paraula *Tejas* li sona a material de construcció.

A la televisió es veien fotos del president Kennedy. La veu en off continuava parlant sense dir gaires coses més del que ja se sabia, tret que l'atemptat s'havia produït a l'aire lliure. Kennedy havia arribat a Dallas al matí i es dirigia a un àpat, amb la seva esposa i el governador Connally. El cotxe descapotable circulava a poca velocitat, perquè la gent amuntegada a banda i banda del recorregut pogués veure'l. Pel que sembla, les bales li havien volat el cap a ell i havien ferit el governador.

—Ho deu haver fet un franc tirador expert —va dir l'Hilari.

—Per què, papa? —es va interessar l'Ignasi.

—Perquè dubto que ningú amb dos dits de front s'hagi acostat al cotxe amb una pistola i hagi començat a disparar. Aquesta gent sempre va envoltada pel seu servei secret. L'haurien abatut abans que pogués disparar un sol tret. I diuen que han estat uns quants, un parell o tres.

—Un suïcida?

—Ja ho haurien dit, i de moment no parlen de detencions.

—Deu ser secret d'estat —va aventurar el seu fill gran.

—Ja ho veurem. Jo aposto per un franc tirador expert a una distància relativament segura.

—Parles de professionals?

—Probablement.

—Una... conspiració?

—Des de quan matar un president, encara que es tracti d'un llop solitari, no és una conspiració?

Van romandre en silenci, capturats, atrapats un cop més per les imatges del televisor. Sense adonar-se'n, l'Hilari va pensar en el seu assassí.

Un altre professional.

—Hi ha fets que canvien la història, i aquest n'és un —va sentenciar la Roser, descoratjada.

La Montserrat va intervenir per primera vegada en la conversa.

—Què ens importa, a nosaltres, el que els passi a ells?

—El món s'està connectant cada dia més, filla —va explicar el seu pare—. Les fronteres, les fem els humans. La realitat és una altra. Recordes el que va succeir l'any passat amb la crisi dels míssils? Una baralla de galls de brega i per poc no ens fiquem en una guerra atòmica. —Va fer una pausa breu—. Et penses que les radiacions, la pluja nuclear o el que hagués provocat això, no hauria arribat fins aquí?

—En Kennedy es va ficar amb els cubans, i aquests són molt seus —va dir l'Ignasi.

—Tu vés dient que ets fan del Che Guevara i ja t'ho trobaràs —li va advertir l'Hilari.

—Si és que els americans són com pops, papa.

—Els americans, els russos... i d'aquí a cent anys els xinesos, o els marcians. Mira, Ignasi, cal que hi hagi un ordre mundial dins d'aquest caos social que desencadena guerres cada ics anys. Tots estem connectats, i, per a bé o per a mal, els Estats Units són ara el motor de l'economia mundial. No és igual un president que un altre, un demòcrata que un republicà.

—Quina diferència hi ha?

—Els demòcrates són més centrats. Els republicans més dretans i, per tant, bel·ligerants.

—Tant se val qui mani —va intervenir la Roser—. Ells han inventat la moda de carregar-se els seus presidents. Van començar amb en Lincoln, te'n recordes?

—Si aquí Franco fos víctima d'un...

—Ai, calla! —es va estremir la Roser—. Vols una altra guerra? Sembla mentida que siguis policia! Amb el que vam passar llavors...

—Què va passar llavors, mama?

L'Hilari i la Roser van mirar la seva filla.

Ni l'un ni l'altra es van atrevir a respondre.

—No parlem mai de la guerra —va rondinar l'Ignasi.

—Hi ha coses sobre les quals és millor no parlar —va objectar el seu pare.

—No sé pas per què —es va empipar la noia.

—Per precaució.

—Papa, tu ets poli —va dir l'Ignasi—. Se suposa que els fas costat, no?

—Des de quan t'interessa la política, fill? —L'Hilari va encreuar els braços.

—No fugis d'estudi, contesta —el va pressionar el noi.

—Jo estic a favor de la legalitat, tingui les idees que tingui, encara que la legalitat no sempre sigui l'adequada i ens vingui imposada.

—Ostres, el dia que parlis clar!

—Ignasi... —li va retreure la Roser.

—Si esmercessis les teves energies a estudiar i aprovar aquest any, almenys recuperaries el que has perdut.

—Ja estudio, papa. —El to va ser d'esgotament—. Però ja m'agradaria veure't a tu al col·le, empassant-te la m... tota la porqueria que ens hem d'empassar.

—De què et queixes? —La seva mare no es podia creure el que estava sentint.

—Dilluns, en Marc va dir a la de llengua que per què no podia estudiar en català, o llegir Llull i no el maleït *Quixot*. La de llengua gairebé se'l menja. Els seus crits es podien sentir des del Tibidabo. En Marc va acabar al despatx de direcció, és clar.

—Doncs valdrà més que tu no et fiquis en embolics, ni hi fiquis el teu pare, que és inspector de policia. Ja s'ha significat prou.

—No, si em sembla bé —va replicar l'Ignasi, amb una espurna d'orgull als ulls—.

—Almenys no s'ho empassa tot sense badar boca.

—Cada dia et veig més revolucionari —va sospirar l'Hilari.

—Vols que abaixi el cap i digui amén a tot?

La Roser va mirar el seu marit, temerosa que digués que no.

Però també que digués que sí.

Els va salvar el telèfon, que va sonar estrident per damunt de la veu del televisor.

—Agafa'l tu —va suplicar l'Hilari a la seva dona—. Si és la meva mare, digue-li que encara no he arribat.

—Covard.

—Completament.

La Roser va allargar la mà i va atrapar l'auricular. L'intercanvi de paraules va ser molt breu. L'hi va passar amb un gest displicent.

—En Quesada.

L'Hilari es va aixecar, va agafar la base del telèfon i la va apartar tant com el fil li va permetre, per tal d'allunyar-se d'ells i de la televisió. Quan va començar a parlar amb el seu interlocutor, ja s'havia girat d'esquena a la pantalla.

—Com va això?

—Tinc les dades d'en Pere Planas.

—Alguna cosa que ens hagi passat per alt al pis de la morta?

—No, res. Però ja puc avançar-li que aquest Pere ha estat a la presó per estafa. Tres vegades. He anat a casa seva i no hi havia ningú. Ni porteria.

—Hi anirem demà, abans de passar per la casa del general.

—Tampoc no l'ha pogut veure aquesta tarda?

—No. Estava descansant. La seva dona és com una mena de búnquer.

El silenci va envair la línia.

—És estrany que no vulgui ajudar en la investigació, no troba?

—Han trobat la maleïda bala? —Va fer cas omís de la pregunta de l'Ernest Quesada.

—Ni rastre. I l'assassí se n'ha anat en direcció contrària. No ha decidit buscar-la.

—I si ha fet marrada, s'ha tret la gavadina i la gorra, i ell mateix l'ha recuperat?

—Però si és que ni tan sols hi ha cap senyal d'un impacte enlloc.

—I l'autòpsia de l'Eliseu Torradas?

—M'han dit que ja s'hi han posat, però potser no hi haurà res fins dilluns.

—No ho crec pas. En García s'enfilaria per les parets.

—Passo per casa seva demà a primera hora?

—A les nou, sí.

—D'acord, senyor.

—Quesada.

—Sí?

—No sap res?

—De què? —No li va amagar la seva estranyesa.

—D'això d'en Kennedy.

—El president? No, què passa?

—Enguegui la ràdio, o la tele. L'han assassinat.

—No foti!

—Fins demà —es va acomiadar l'Hilari.

Va deixar l'auricular al ganxo i es va girar. A la televisió oferien imatges constants de John Fitzgerald Kennedy, fotos, escenes filmades, un recompte dels seus encerts o infortunis: la seva victòria sobre Richard Nixon a les eleccions, la crisi dels míssils, la invasió de Bahía Cochinos, l'enviament d'assessors militars a la vella Indoxina, la lluita pels drets civils al seu país...

Marilyn Monroe cantant-li el seu ja famós *Happy birthday, mister president*.

Abans que deixés el telèfon a la tauleta, l'aparell va tornar a sonar.

Va despenjar-ne l'auricular maquinalment.

—Soparem d'aquí a deu minuts —li va recordar la Roser amb un xiuxiueig.

—Digui?

—*¿Soler?*

L'Hilari el va maleir mentalment.

El comissari no s'havia esperat fins l'endemà per preguntar-li com anava la investigació.

Catorze

JA NO HI HAVIA MÉS NOTÍCIES.
La televisió tornava a emetre la programació normal.
Divendres nit.

L'Hilari es va aixecar del sofà i va caminar pel passadís fins a l'habitació de la seva filla. Va vacil·lar. Com a inspector de policia, gairebé sempre sabia què havia de fer. Ja ho deia en Quesada: el seu instint era la matèria primera amb què solia actuar i resoldre la major part dels casos que li encarregaven. Instint i treball de camp, meticolós, pacient, fent les preguntes oportunes a les persones adequades.

Però com a pare...

«No hi entris», li va dir una veueta que va repicar com una campaneta dins del seu cervell.

Va trucar amb els artells i va aclucar els ulls.

—Passa —el va convidar la Montserrat.

Va obrir la porta i els ulls.

Ja era a dins.

La veueta se'n va anar al país de Mai Més.

L'Hilari es va trobar la mirada de la seva filla. Estava estudiant. O si més no tenia el llibre obert damunt la taula i feia l'efecte d'estar-hi abocada de ple.

Sens dubte estudiava més que l'Ignasi, o aprofitava millor el temps.

«Vés-te'n», va reaparèixer la veueta donant-li una segona oportunitat. «Digue-li bona nit i toca el dos», va insistir.

Ja era massa tard.

La Montserrat no va dir res. El visitant era ell.

Va arribar al seu costat i es va repenjar a la paret, plegat de braços.

L'Hilari va mirar de no semblar enfadat, ni expectant, ni amoïnat, simplement... normal.

Tasca difícil.

—T'he vist amb un noi —va dir.

Primer error: no fer marrada. Segon error: anar directament al gra. Tercer error: no fer cas a la veueta per segona vegada.

La reacció de la Montserrat, però, aparentment va ser d'allò més normal.

—Ah, sí? On?

—Estava dinant amb en Quesada i has passat per davant.

—Quina casualitat, oi? —Aquesta vegada, el seu to va ser lleugerament sorneguer.

—Doncs sí —va contemporitzar per primer cop.

—No deu haver estat algú que m'ha vist i li ha faltat temps per venir a explicar-t'ho? «Hilari, Hilari, la nena anava amb un noi! Que té xicot?».

—No, dona. Per què et poses així?

—Papa...

—Si és que fa quatre dies...

—Sí, ja ho sé: fa quatre dies encara anava de quatre grapes i, de sobte, pam! —va remugar sarcàsticament—. He crescut de cop o què?

—Només volia...

—Saber si surto amb un noi, sí —el va interrompre de nou—. N'hi ha per... —Ara va encreuar els braços i es va tirar cap enrere a la cadira—. Si veus l'Ignasi amb una noia, segur que et farà gràcia. Però a mi amb un noi... I no em diguis que ell és més gran, perquè un any no és res, i a més, les dones maduren abans, això ho sap tothom.

—I el d'abans?

—El d'abans què?

—El que vas pujar a casa el setembre. El fill del guàrdia civil.

—Papa, que t'ho vaig dir: era un amic, igual que aquest! Que el convidés a sopar una nit, perquè teníem feina, no vol dir res! Com se t'han de dir les coses? Per l'amor de Déu, que som gairebé al 1964. Escolta, que potser en Pep i jo anàvem agafats de la maneta o una cosa així?

—Es diu Pep?

—Sí. Vols saber de què treballa el seu pare? És metge. Et sembla bé?

—Montserrat...

—Si és que m'atabales, papa. No confies en mi o què? No-tinc-xicot —li va dir ella, remarcant paraula per paraula—. Quan en tingui, t'ho diré, entesos?

—Au, vine. —Va fer el gest d'anar abraçar-la.

—Ostres —va sospirar ella.

—Vine —va repetir ell.

Va abraçar-la, ell dempeus i ella asseguda. També li va fer un petó al front. Potser havia estat allò d'en Kennedy. Un any abans, en esclatar la crisi dels míssils, ja va tenir molta por pels seus fills.

—No sabia que la mort d'aquest home t'hagués impressionat tant —li va llegir el pensament la noia.

—No és pas la seva mort, és... cap on va el món. Cada nova generació ha d'arreglar els desastres de l'anterior, i així una vegada i una altra. M'agradaria que l'Ignasi i tu estiguéssiu preparats, només això.

—Caram, quin futur que ens espera.

—No, no n'hi ha per a tant. Sempre hi ha molta feina a fer, i això és bo. No sóc dels qui creu que hem vingut a aquest món a patir, però sí a lluitar.

—Doncs a mi, si em toqués la loteria...

—Què faries?

—Viure bé, no fer brot.

—Montserrat, filla, quin avorriment.

—Tranquil, que no em tocarà. En això sóc com tu: no crec en la sort. Tu no has jugat mai.

—No.

—Bé, em deixaràs estudiar? Tinc els exàmens trimestrals a tocar. Després no et queixis.

Hora de retirar-se.

Què hauria fet si l'hagués vist agafada de la mà amb el tal Pep, o fent-se un petó en una cantonada fosca?

—Bona nit —es va acomiadar d'ella.

—Fins demà.

Es va aturar a la porta, va somriure i va preguntar:

—Quants amics tens?

—Papa!

Va aconseguir fer-la riure. Va tancar la porta i la va deixar sola.

En veure'l passar, la Roser va treure el cap per la porta del dormitori.

—De què discutíeu?

—No discutíem.

—Doncs el to...

—L'he vist amb un noi.

—Ui, com es deu haver posat —va sospirar la Roser—. I tu per què l'hi dius? Es pensarà que l'espies.

—Només l'hi he comentat.

—Ja. Tu i els teus *comentaris*. —Va clavar-li un dit acusador al pit—. Té setze anys, és guapa, popular, llesta, i és natural que tingui amics i admiradors. El més important és això. —Va traslladar-li el dit al front—. Tenir el cap ben posat.

—Així ho espero.

—I com és que l'has vist? Feia res?

—Vaja, em pensava que no t'interessava.

—Ja que has tret el tema, explica-m'ho! —va protestar la Roser.

—No, no feien res, caminaven l'un al costat de l'altre.

—Ho veus?

—Des que va convidar a sopar aquell noi, el del setembre...

—Et va agafar un atac de pànic, ja ho veig.

—Més o menys.

—Oblida-te'n. I truca a la teva mare, va.

—Nooo... —Va fer cara de pomes agres.

—Tranquil·litza-la, vinga.

—Em tindrà una hora penjat al telèfon, i tinc feina abans de ficar-me al llit.

—De debò?

—Sí.

—Després te'n vas a dormir tard i és pitjor.

—Només haig de revisar una agenda i un dietari, per veure què hi trobo.

—Un cas complicat entre mans?

No l'hi volia explicar pas. No volia parlar d'un general amic de Franco a casa.

—Feina —es va limitar a respondre ell, arronsant les espatlles.

Sabia que mai no aconseguia enganyar-la, que ella sempre l'enxampava i li detectava les pujades, baixades, eufòries, crisis i la resta d'històries. Així i tot, ho intentava.

I, a vegades, ella es deixava enganyar, o ho feia veure.

—Doncs vinga, truca a la teva mare, enllesteix aquestes coses que has de fer i vine al llit. Necessito que m'abracis per l'esquena per donar-me escalfor.

—Només abraçar-te?

—Això depèn de la kriptonita que portis avui, Superman.

Va deixar-lo amb la paraula a la boca i la boca oberta.

Després de tants anys, encara aconseguia sorprendre'l.

Va anar a buscar el telèfon, hi va marcar el número de la seva mare i va esperar. Hi devia estar enganxada, per si s'acabava el món, perquè el va despenjar abans que deixés de sonar el primer senyal.

—Hilari?

—Sí, mama.

—Hi haurà una guerra, fill?

—No, mama. No hi haurà cap guerra, tranquil·la.

—Segur?

—Sí.

—I a tu qui t'ho ha dit?

—Ho sé del cert.

No va semblar pas que la dona es volgués calmar.

—Sí, ja. Com que estàs ficat a les altes esferes...

—Han matat el president dels Estats Units. És terrible, però això és tot.

—Però aquest home era qui manava, no?

—Allà, sí. Aquí mana l'oncle Paco, per més pro ianquis que siguem.

—Pro què?

—A favor dels americans i en contra dels comunistes.

—Ah.

—Així que vés-te'n a dormir, que no passa res.

No es va desfer d'ella tan fàcilment.

—Per què hi ha gent tan dolenta, fill? —va preguntar amb una veu gemegosa.

—No ho sé, però si no hi hagués gent dolenta, jo no tindria feina.

—Això, ara riu-te'n.

—No me'n ric, però és que em véns amb cada cosa...

—Parlant de venir, vindreu demà?

—No. Tinc feina.

—Feina, feina, sempre igual. I diumenge?

—No ho crec pas, però ja et telefonaré.

—Quan? No veus que si veniu tots, haig de comprar menjar per fer el dinar.

—El dinar, el portarà la Roser, com sempre. —Va alçar els ulls al cel cansat d'embranchar-se sempre en els paranys semàntics de la seva mare—. Mira, si no puc passar per casa teva, diré a l'Ignasi i a la Montserrat que almenys vinguin ells. Ara haig de penjar.

—Espera, espera. Ja saps allò de la senyora Anna?

—Qui és la senyora Anna?

—La de la vaqueria. La que deia que les vaques deixaven de donar llet quan et veien córrer, de petit, d'un costat a l'altre.

Atrapat.

Per això els superherois no tenien mares. Ni Superman, ni Batman, ni el Guerrero del Antifaz, ni el Capitán Trueno, ni Flash Gordon, ni Rip Kirby, ni...

La seva mare va començar a explicar-li què li passava a la senyora Anna.

Quinze

EL DIETARI DE L'ELISEU TORRADAS era una espècie de diari d'activitats del seu amo i senyor, el general Aramburu. Res personal. Cap «cita mèdica» o alguna cosa semblant a «portar la Natàlia» a algun lloc. Aramburu i només Aramburu. Les anotacions no eren precises, i la lletra era imperfecta, gairebé sempre traçada ràpidament, però dia a dia hi figuraven hores de recollida i, a vegades, destinacions o càlculs dels trajectes. Cap comentari. Eficiència i res més que eficiència. La mort havia interromput la seva feina, però al dietari ja hi havia cites per als dies i setmanes següents, fins al 31 de desembre, amb què es tancava l'any. Si disposava d'un dietari avançat per al 1964, era evident que no el tenia a casa seva ni a la seva taula.

Les úniques referències que es repetien eren unes anotacions el dimarts i el dijous.

SF.

Sempre a les set de la tarda.

Va passar les pàgines des del dia 1 de gener.

Tret que fos dia festiu, el dimarts i el dijous, a les set de la tarda, Fulgencio Aramburu es veia o tenia una cita amb SF.

La resta d'anotacions eren més habituals: *Comandancia, Cuartel, Cena, Desfile, Acto castrense, Discurso, Recepción...*

Va deixar el dietari i va examinar l'agenda.

D'entre els pocs, molt pocs noms que hi apareixien, els únics amb la lletra S eren Mario Sesé i un tal Sanromá, sense nom.

També va mirar a la F, per si de cas.

Gairebé estava en blanc.

Una lletra F i un telèfon.

L'Hilari va comprovar l'hora. Era tard. Més que tard. La Roser l'esperava al llit amb l'esquena freda i la promesa que si no duia kriptonita al damunt, potser li permetria ser Superman.

Una meravellosa metàfora.

Una dolça expectativa.

Va mirar el telèfon.

Trucava a Sesé, a Sanromá i al número de la lletra F?

—Deixa-ho córrer, vés-te'n al llit —es va dir, utilitzant la fórmula de parlar amb si mateix en veu alta.

Cada vegada ho feia més.

L'endemà la feina se li acumularia, com sempre que encetava un cas. Molts camins, moltes alternatives, moltes opcions i res clar. A més, la pressió imposada per en Pablo García. En una troca de llana amb molts caps, quin era el més idoni per

començar? El germà de la Roser Planas era un exdelinqüent, el general posava bastons a les rodes de la investigació, i les pistes eren tan i tan minses...

Mario Sesé, Sanromá i SF.

Probablement no devia ser res. El dimarts i el dijous a les set de la tarda, Fulgencio Aramburu anava al metge, a fer classes a joves militars, a dictar les seves memòries a un negre, a...

Va agafar novament el dietari.

L'Eliseu Torradas feia deu dies que tenia l'humor canviat, deu dies que estava preocupat, deu dies abstret...

Va aclucar els ulls i va recuperar mentalment la veu d'en Crisòstom Santiago:

«Recordo que va ser el dia 13. Va perdre nou partides de dòmino seguides, una cosa mai vista!, i em va dir que estava cansat, que no havia dormit en tota la nit. Sí, el 13. Era dimecres, i el dimecres veiem junts la televisió».

La nit en què l'Eliseu Torradas no havia dormit era la del dimarts 12 de novembre, raó per la qual el dia 13 semblava esgotat.

Va buscar aquest dia al dietari.

Res.

A les set, SF.

Però els dies següents totes aquestes cites havien estat ratllades, anul·lades. Totes.

La del dijous 14 a les set, la primera.

Igual que la del dimarts 19 i la del dijous 21, just el dia abans.

I si les cites del dimarts i el dijous eren personals i el general Aramburu no hi tenia res a veure?

Qui les havia cancel·lat, i per què?

Es va rendir, va deixar de banda el telèfon i es va aixecar per guardar l'agenda i el dietari en una de les butxaques de l'abric. No els volia deixar pas a qualsevol lloc i descuidar-se'ls l'endemà.

Quan va entrar a l'habitació, la Roser es posava la combinació per ficar-se al llit.

La suau seda blava brillava.

Molts dels seus amics, o companys, parlaven de la pèrdua d'interès al cap dels anys.

Així doncs, ell era un obsés o estava més que enamorat.

Malgrat tot, tan bon punt el va veure, la Roser li va dir:

—Surt, deixa els problemes fora i torna a entrar.

—Estic bé —li va mentir—. I més ara.

S'hi va acostar per abraçar-la i besar-la.

—Ah, ah —li va parar els peus—. Continues fent cara de «me'n vaig al llit perquè de moment no me'n surto» o «Qui dimonis ho deu haver fet?» o «Vejam si demà em recordo de fer això i allò altre».

—Que no, dona.

La Roser se li va plantar al davant, però amb els braços plegats. Els mugrons se li marcaven sota la tela lleugera de la combinació. Més avall, la prominència de la pelvis formava un monticle ple de promeses. Anava descalça. Els seus peus destacaven sobre el to vermellós de la catifa del seu costat del llit.

—Quin cas t’ha encolomat en García? —li va preguntar.

—Au...

—És això, no?

Va capitular. O això o no acabarien mai.

—Sí.

—Continua entestat que et piquis els dits.

—Una mica, però mentre sigui jo qui atrapi els dolents, no passarà res.

—No podràs sortir-ne sempre ben parat, amor meu.

—Tranquil·la. —Malgrat tot, la va abraçar.

—Oh, sí. Tranquil·líssima. El meu marit està entre l’espasa i la paret a la feina, i jo, tranquil·líssima.

—Sóc bo fent la meva feina.

—Ets el millor, i ho sé jo, i ho sap el comissari.

L’Hilari va voler fer-li un petó i ella va tirar el cap enrere, sense deixar de mirarlo.

—No m’agrada ser «el repòs del guerrer» —va dir en un to clarament feminista.

—No ho ets, però ara la kriptonita ets tu.

—Així doncs, el senyor...

—Sí.

—Hilari...

Va separar-li els braços, que encara tenia plegats. L’última frontera. Aquesta vegada, el petó va arribar a bon port.

La Roser es va rendir.

L’Hilari va enganxar el cos al seu. Encara més: va abaixar una mà, li va engrapar les natges i el va encastar contra si mateix.

La seva dona va obrir els ulls.

—Inspector Soler —va dir amb la boca mig aixafada pels llavis del seu marit—, des de quan torna a dur porra, com quan era policia de carrer?

DIA 2

(Dissabte, 23 de novembre de 1963)

Setze

L' HILARI VA ESTENDRE LA MÀ, buscant-la, però ella ja no hi era.

Tan sols els llençols freds, ja que en llevar-se havia enretirat la gira del seu costat.

Va rondinar.

Tot seguit va obrir els ulls i es va enfrontar al nou dia.

Abans, el dissabte a la tarda acostumaven a anar al cinema, o a passejar, tots junts. I encara més el diumenge.

Això semblava formar part d'un passat molt llunyà.

Quan hi havia un cas important, i per una raó o una altra gairebé tots ho eren, no hi havia festes, ni excuses, ni raons per no intentar guanyar temps al temps.

Hi havia una cosa més: allò de *tots junts* ja no existia.

L'Ignasi tenia els seus amics. La Montserrat, les seves amigues. Demanar-los que fessin alguna cosa tots quatre era obligar-los.

—*Mondo cane* —va remugar.

Podia quedar-se al llit cinc minuts més. Fins i tot deu, i baixar tard. En Quesada no li recriminaria el retard. No s'hi atreviria pas. El més probable era que el seu ajudant l'estigués esperant cinc minuts abans de l'hora prevista, malgrat el fred.

Li havia d'haver dit on era el cotxe, perquè es fiqués a dins.

L'Hilari va fer el que feia cada dia, d'esma, amb el pilot automàtic activat. Es va aixecar, es va dutxar, es va afaitar, es va vestir i va anar a esmorzar a la cuina. Així que hi va treure el cap, lluny de trobar-hi la seva dona, feliç i satisfeta, va topar amb el primer problema del dia.

—L'Ignasi està malalt.

—Valga'm Déu! —Li van caure les espatlles—. Què té?

—Febre.

—Molta?

—Sí.

Va sortir de la cuina i va anar a l'habitació del seu fill. No va trucar a la porta. Va entreobrir-la. Va veure la silueta de l'Ignasi perfilada al llit, aparentment adormit.

Es va esquitllar a dins.

Feia una pudor que empestava, com sempre, com si els peus de l'Ignasi fossin una fàbrica de suor. A més, no deixava mai les sabates fora, a la finestra, el balcó o el safareig. S'hi va apropar un xic i el va examinar de prop.

Ulls tancats.

Es va fixar en la tauleta de nit.

El despertador, el rellotge, un got d'aigua, un llibre de Jules Verne, un encenedor...

Un encenedor?

L'Ignasi no fumava pas.

Va tocar-lo i va comprovar que estava molt calent.

Va girar cua, sense fer soroll, i va tornar a la cuina, on la Roser ja havia preparat l'esmorzar. Tenia gana, però no es va asseure a taula. De fet, no va passar de la porta.

—Quina temperatura tenia?

—Trenta-nou amb dos.

—Això és molta febre —va considerar.

—Sí, però ja saps que a la seva edat els puja i baixa com si res. Si demà està igual, cridaré el metge.

—Li has tocat el cap?

—No, per què? S'ha posat el termòmetre. Mira'l, és allà.

L'Hilari no va fer el gest d'anar-lo a agafar.

—Vaig a veure si faig un miracle —va dir iniciant el camí de tornada a l'habitació del noi.

—Què vols dir? —Va sentir la veu de la Roser a la seva esquena.

No hi va haver resposta. Va repetir els passos que havia dut a terme un moment abans. Va obrir la porta, es va ficar a dins i la va tancar. La diferència va ser que no va arribar fins al llit del malalt adormit. Es va plantar davant la taula d'estudi i va fer una ullada al llibre que hi havia al damunt, obert de bat a bat.

Física i química.

La cartera de l'Ignasi estava situada a un costat. Va fer lliscar la cremallera del davant i va examinar-ne el contingut. En trobar el que hi buscava, va somriure amb un cert sadisme.

El calendari escolar del trimestre.

Al contrari que ell, el seu fill dormia amb la persiana lleugerament aixecada. No va haver de forçar pas la vista per veure la cita del dissabte 23 de novembre.

Examen de física i química.

Va desar el calendari, va tancar la cremallera i es va asseure al llit.

No el va tocar, no el va moure, no va dir ni tan sols el seu nom.

Sabia que l'estava escoltant.

—Una vegada vaig robar una bala de vidre, per jugar a bales, a un company d'escola —va començar a dir—. Jo no tenia bales de vidre ni de terra cuita, pedra o metall; era el nen pobre, i m'agradava molt la seva. Al capdavant, no era més que una bala de vidre. Res important. Vaig ficar-li la mà a la cartera i la vaig agafar. En arribar a casa, la meva mare, la teva àvia, em va preguntar d'on l'havia tret. Jo, que era ximple, vaig mentir. Vaig dir-li que l'havia trobat al carrer. El problema és que, com t'acabo de dir, jo era ximple. No sabia mentir. Quan ho feia, em posava vermell com un tomàquet, de manera que la meva mare em va pescar. —Va deixar tres segons de pausa, però l'Ignasi continuava amb els ulls tancats—. Llavors la teva àvia em va dur a una casa que hi havia al carrer Balma, amb reixes a les finestres, i em va dir que era la presó dels nens. Imagina't. Em vaig escagarrinar. A la porta, plorant, li vaig dir

la veritat i li vaig jurar que mai més no tornaria a robar res. Mai més. Ella em va dir que la gent que feia coses dolentes no es mereixia viure com els altres. Per a mi va ser revelador —va sospirar en acabar la seva petita arenga—: Crec que per això em vaig fer policia.

Finalment, l'Ignasi va entreobrir un ull.

—Papa? —Es va aferrar a la seva darrera esperança de ser convincent.

—A tu no et puc portar pas a la presó dels nens, fill. —Va fer una ganyota amb els llavis—. Ni a la dels joves. Però amb una mica d'imaginació, segur que ja se m'acudirà alguna cosa.

—Què... vols dir? —Va obrir el segon ull.

—Que et vesteixis —va reblar amb un to més seriós, mentre s'aixecava del llit.

—Però...

—Un examen en dissabte deu ser com un penelló a l'agost —va replicar—. Sigui com sigui, prefereixo un zero amb honor que no pas un no presentat covard.

Va donar-li l'esquena i va sortir de l'habitació.

La Roser i la Montserrat ja estaven esmorzant. Es va asseure al seu lloc i va exhibir un fals somriure d'orella a orella.

—Miracle aconseguit —va anunciar.

—Ah, sí? —La seva dona no s'ho podia creure.

—Oli en un llum.

—Què vols...?

Es va acostar al lloc on era ella i li va fer un petó. La Montserrat va abaixar els ulls per no veure-ho.

—No entenc res —va dir la Roser.

—Perquè ets una santa.

—No siguis...!

—Sembleu criatures —va protestar la noia.

Pel passadís, fantasmal, van veure passar l'Ignasi, en pijama, en direcció a la cambra de bany.

Disset

COM CALIA ESPERAR, l'Ernest Quesada ja era a baix, puntual, fent passes curtes per la vorera i trepitjant fort per escalfar-se els peus. Tan bon punt el va veure aparèixer, va deixar de fer-ho i es va quedar quiet.

—Bon dia, inspector.

—Em sap greu haver-lo fet venir fins aquí. Podia haver anat a buscar-lo jo amb el cotxe.

—No, home. Hauria fet molta volta... Ha sentit la ràdio?

—No.

—Ja han agafat el qui ho va fer.

Durant un moment es va sentir desconcertat.

En veure-li la cara, l'Ernest Quesada ho va entendre de seguida.

—El qui va matar en Kennedy.

—Ah, sí? —va reaccionar l'Hilari.

—Es pensava que parlava del nostre Eliseu Torradas?

—No, no.

—Un tal Lee Harvey Oswald, comunista, ves per on. Fins i tot tenen el fusell que va fer servir.

—Han anat de pressa.

—És el que paio, quan va fugir, va matar un policia i es va ficar en un cinema... Com ho veu?

—Molt americà.

—Al capdavant, un boig solitari.

—No ho veig gaire clar, jo, això que sigui *solitari*.

—Teoria conspiratòria?

—De tota manera, tampoc no ens n'assabentarem pas. Ja s'encarregarà l'FBI o la CIA o qui sigui de donar la versió que més els interessi. El resultat, però, sí que és evident: més guerra freda.

Es van ficar al cotxe, en Quesada al volant i ell de copilot. El sotsinspector va fer girar la clau del contacte i va esperar que el motor s'escalfés.

—Massa fred per ser a la tardor —va murmurar.

—Continuem sense saber res d'aquella bala?

—Continuem.

—Començo a pensar que no la trobarem pas.

—Si hi ha hagut un tret, hi ha d'haver una bala.

—Vinga, marxem —el va apressar.

—Primer a...?

—Deixem que el general dormi, no fos cas que l'agafem de mala lluna i tinguem un problema. Anem primer de tot a casa del germà de la Roser Planas.

L'Ernest Quesada va posar el cotxe en circulació. No va trigar ni un minut a tornar a parlar, com si no pogués tenir la boca tancada.

—No li estranya una mica que el general no vulgui parlar amb nosaltres? Perquè és evident que col·laborar, allò que se'n diu col·laborar...

—M'estranya força i em sorprèn.

—Suposo que això que la policia l'interrogui li deu semblar excessiu tenint en compte la seva posició.

—En un assassinat no hi ha rangs, i ell ho sap, o hauria de saber-ho. No hi ha ningú que estigui per sobre de la llei.

—Continua fent-li mala espina?

L'Hilari va pensar en la silueta de la finestra la nit anterior.

—Mala espina i males sensacions... Recorda el que li vaig dir no fa gaire sobre com investigar un delictes i quines eren les meves monomanies?

—Em va dir que en una investigació cal anar pas a pas i que res no és el que sembla fins al final, quan es tanca el cercle, perquè qui més qui menys amaga alguna cosa.

—Bona memòria. Exacte.

—Aquesta nit he estat donant voltes a tot plegat. —En Quesada va fer una ganyota de disgust—. La idea que un general com Aramburu tingui alguna cosa a veure amb un assassinat, i encara més amb el del seu pobre xofer... Se'm fa molt difícil de creure, sap? Quin escàndol que s'organitzaria, si fos així.

—Si hi té res a veure, és molt senzill: ho va fer ell o sap per què el van matar.

El seu company va conduir un altre minut en silenci, amb un posat greu. L'Hilari el va observar de reüll quan es va mossegar el llavi inferior.

Amb força.

—Buidi el pap —el va instar.

—Com diu?

—Que aboqui el que l'amoïna.

L'Ernest Quesada va deixar anar una glopada d'aire.

—Ahir a la nit em va trucar el comissari.

—A mi també —li va revelar l'Hilari—. Però suposo que no devia ser per assabentar-se dels nostres progressos, com en el meu cas.

—No, no senyor.

—Quan li vaig dir que havia anat a veure el general Aramburu dues vegades, sense èxit, i que hi tornaria avui, es va posar molt nerviós.

—Llavors, segur que em va telefonar després de parlar amb vostè.

—Volia que em vigiléss perquè no en fes un gra massa amb el general?

—Sí —va assentir en Quesada.

L'Hilari es va prendre el seu temps.

Tranquil.

—Gràcies per dir-m'ho.

—Respecto el comissari, ja ho sap. Però ja l'hi vaig dir al seu dia: ara sóc el seu company. Jo no tiro ningú per la finestra. M'agrada ser policia i sé que vostè és el millor.

—En García li va demanar que l'informés?

—No, això no. Tan sols que anéssim amb peus de plom i que el controlés. M'imagino que demanar-me que fes d'espia hauria estat excessiu, fins i tot per a ell. Tampoc no és ximple.

—Vol que li digui una cosa? —L'Hilari va serrar les dents—. Si Aramburu ha tingut res a veure amb la mort del seu xofer, ja cal que es calci. M'importen ben poc els caps que rodin.

—I si un és el seu? Quan a les casernes hi ha soroll de sabres... Aquests els tenen molt esmolats.

—El Quixot li va dir a en Sancho: «*Con la Iglesia hemos topado*». Jo ho canviaria per l'Exèrcit.

L'Ernest Quesada va aturar el cotxe perquè una dona que empenyia un cotxet pogués travessar el carrer. Tots dos se la van quedar mirant, sobretot perquè ella, molt jove, tornava a estar embarassada. Les *altes instàncies* havien demanat als espanyols que tinguessin fills.

Calia superar la sotragada de la guerra, en què havien caigut tants compatriotes.

Una generació perduda.

O dues.

Van tornar a circular.

—Com li va anar ahir? —En Quesada va canviar el caire de la conversa—. Va veure la filla del mort?

—La filla i el seu xicot.

—I quina impressió en va treure?

—Un parell d'ocellets. Fràgil i innocent ella, un pèl presumptuós ell, ja foguejat per l'edat, però vulgar, un paio normal i corrent que sap fer servir la llengua. S'ha enamorat d'una preciositat i ella d'ell. Crec que l'Eliseu Torradas es va mantenir al seu lloc i el tal Jordi Miró no sabia que el tenia en contra.

—Així doncs, per aquesta banda... res.

—Vaig escorcollar el pis del mort i hi vaig trobar alguna cosa.

—Encara sort. —En Quesada es va remoure—. M'ho explica?

—Vaig manllevar-li un dietari i una agenda. El nostre xofer portava el control de les anades i vingudes d'Aramburu. Totes estaven escrites, perquè no li passés res per alt. Recorda el que ens va dir el senyor Santiago, el veí d'en Torradas, sobre el seu canvi d'humor i quan creia que va començar?

—Ens va dir que el dia 13 el seu amic havia perdut al dòmino i que la nit anterior no havia dormit.

—El dia abans era dimarts. El dimarts i el dijous Aramburu anava a algun lloc a les set de la tarda. Al dietari, només hi diu SF. Res més.

—Pot significar qualsevol cosa.

—A l'agenda, hi vaig trobar tres possibles referències, dues a la S i una a la F.

—Hi truquem?

—Després. Ara m'interessa més saber si ja tenim alguna cosa de l'autòpsia. Aquella maleïda bala... —Va contraure tot el rostre en una ganyota—. El forat de sortida era massa estrany i no paro de donar-hi voltes.

—Ja hi truco jo. És aquí.

En Quesada va aturar el cotxe a la cantonada i va apagar el motor. En acabat va connectar la ràdio i va parlar amb la central. Tots dos van sentir la resposta al cap d'un parell de minuts.

—Una hora, maleït sigui, pesats, que sembla que se us hagin d'escapar els assassins, per l'amor de Déu.

Van baixar del cotxe. En Quesada va obrir la marxa, perquè ja coneixia el camí de la seva visita del dia anterior. La casa era molt vella, no tenia porteria i la porta estava oberta. Tampoc no hi havia ascensor. Van pujar a peu fins al tercer pis i van trucar a la porta d'en Pere Planas.

Tres vegades.

—Ara tampoc no sembla que hi hagi ningú —va sospirar el sotsinspector.

L'Hilari va prémer el timbre de la porta contigua.

Va obrir-la una dona embotida en una bata de color rosa que havia conegut temps millors. Pur *boatiné*. O s'havia llevat feia molt poca estona o acabaven de fer-la sortir del llit. Va observar-los amb cara de pocs amics.

En veure la placa, va canviar d'expressió.

—Estem buscant el seu veí, el senyor Planas.

—Doncs no ho sé, no és que el vegi gaire.

—El coneix?

—De sortir o entrar, només d'això. —Es va posar la mà dreta a la part superior de la bata i la va tancar encara més—. Pregunti-ho a la del cinquè primera. Em fa l'efecte que són amics.

Això últim ho va dir amb un lleu deix d'ironia.

—Gràcies, senyora, i perdoni.

—No es mereixen.

Va tancar la porta i, tot just ho va haver fet, van poder sentir la seva veu remugant:

—Ja sabia jo que passaria això.

Van pujar dos pisos. La resposta va ser més ràpida. La dona que els va obrir tenia uns quaranta anys i feia goig, planeta però ben modelada, cabells ben pentinats, sense maquillar. Darrere seu van veure un munt de caixes i figuretes fetes amb alguna mena de pasta. A l'esquerra, sense pintar. A la dreta, pintades.

En veure la placa de l'Hilari, li van flaquejar les cames.

—Escoltin, jo... —S'havia quedat blanca com la cera.

—Tranquil·la, senyora. —Va mostrar-li les mans nues, amb els palmells oberts—. Només volem fer-li unes preguntes sobre el seu veí, el senyor Planas.

Va trigar a comprendre el que li estava dient.

—Com... diu?

—Ens han dit que vostès són molt amics.

Ara es va posar vermella.

—Una... mica, sí.

—L'estem buscant urgentment. La seva germana ha mort.

—La Roser? —Va aparèixer l'angoixa.

—Sí. La coneixia?

—L'he vist tres o quatre vegades. —Va començar a aflorar-li el sentiment, un cop superat el desconcert inicial—. Pobreta... Jo... no sé pas què dir-los...

—Sap on treballa el senyor Planas?

—No té una feina fixa. Bé —el seu rostre va reflectir una infinitat de sentiments encreuats—, tampoc no és que ara el vegi gaire. Crec que té cosetes aquí i allà, negocis i això.

—Tripijocs.

—No ho sé.

—Sap on podem localitzar-lo?

La seva resposta va ser massa ràpida.

—No.

L'Hilari va mirar les caixes amuntegades darrere d'ella, el resultat de la seva economia submergida, confecció manual. Semblava com si el pis sencer estigués ple d'algun tipus de material.

—Ens hauria d'ajudar, senyora —li va recordar l'Hilari.

La dona es va rendir.

Ràpidament.

—L'altre dia el vaig veure entrar en una casa.

—Adreça?

—Era al carrer Marià Aguiló, gairebé a la cantonada amb Pallars. No vaig mirar el número.

—Sap qui hi viu?

—Anava amb una senyora.

—Nom?

—No ho sé pas. Ja li he dit que... va ser casual.

El carrer Pallars era a l'altra banda de la ciutat. Res no havia estat casual.

—Sí que ho sap —la va assetjar l'Hilari.

Ja no hi va haver resistència.

—Assumpció Rocamora.

—Com es diu vostè?

—Engràcia Sanz —va respondre envoltada d'una aura de tristesa.

—Ha estat molt amable, gràcies —es va acomiadar ell.

—Bon dia —va inclinar el cap l'Ernest Quesada.

Van baixar l'escala en silenci, sense parlar fins que van arribar al carrer.

Divuit

L' HILARI ES VA AVANÇAR AL SEU COMPANYY.

—Què n'opina?

—Que en Pere Planas tenia alguna cosa amb ella, van partir peres, o ell va canviar en la seva relació, la va deixar, cosa que és més probable, i un dia, gelosa, el va seguir fins a aquella casa.

—Exacte.

—Creu que la tal Assumpció Rocamora deu saber on trobar-lo?

—És possible.

—A mi, el senyor Planas m'està començant a fer mala espina —va considerar en Quesada.

—Amb dos morts, i el fet que el germà d'un d'ells no aparegui, n'hi ha prou per sospitar-ne —va fer que sí amb el cap l'Hilari—. I li diré una cosa —es va atrevir a mostrar una ganyota que volia ser un somriure—: Tot el que ens allunyi del general, millor. Encara que tard o d'hora hi topem de cara.

—Així doncs, no anem a Pedralbes.

—No. Continuem amb en Planas.

El trajecte era llarg. Van posar la sirena per guanyar temps al temps. Quan circulaven pel carrer Pallars, van veure diverses construccions amb desenes d'obrers. Era dia de paga i es notava. El dissabte tots treballaven més feliços. Onades d'emigrants del sud continuaven arribant a Barcelona. Trens plens a vessar. Vides millors, o si més no ho intentaven. La ciutat creixia i creixia. Cada cop s'hi construïa més, s'hi obrien nous carrers o vies, s'hi enderrocaven cases velles per aixecar les de la nova Barcelona.

Vint-i-cinc anys de victòria, com havia dit Escarré.

Hi havia dos portals a Marià Aguiló amb Pallars, tots dos sense portera. Al primer, no hi van trobar el nom d'Assumpció Rocamora. Al segon, una casa de tres pisos amb quatre bústies, sí.

—Viu al primer. —En Quesada va clavar un copet al costat del nom escrit a la segona bústia.

Hi havia una porta a la planta baixa, al fons. Van pujar l'escala i es van aturar a la de la seva nova pista. Se sentia una música. En alguna ràdio sonava un bolero d'allò més trist.

La dona que els va obrir era més jove i guapa que l'Engràcia Sanz. Devia anar pels trenta, probablement un parell o tres més. També duia una bata, però més curta, fins als genolls, i la seva imatge desendreçada era la natural de qualsevol matí abans de vestir-se i maquillar-se. L'Hilari es va fixar en les ungles de les seves mans, pintades, i en la permanent que li orlava els cabells. Els ulls eren foscos, de gata, i la

boca fina i prima. No semblava tenir pit, malgrat que no era una dona extremament escanyolida.

La música provenia de l'interior del seu pis.

—Què desitgen? —va preguntar ella, estirant-se la bata per baix en veure'ls.

—Estem buscant el senyor Planas. —L'Hilari va repetir el gest d'ensenyar la credencial que l'acreditava com a inspector de policia.

La dona va provar de mantenir-se ferma. Van trair-la els ulls i la pal·lidesa.

—Qui?

—Sap molt bé de qui li parlo, perquè la visita sovint, senyora —va replicar l'Hilari, endurint el to.

—I per què el volen veure? Ell no ha fet res. —Va passar a convertir-se en una gateta disposada a defensar-se, alçant un xic la veu.

—No hem vingut pas a acusar-lo de res ni a buscar-lo per cap delictes —va dir en Quesada.

—La seva germana ha mort.

—Doncs no hi és!

Acabaven de dir-li que la germana de l'home amb qui es veia, i del qual, possiblement, estava enamorada, havia mort, i la seva reacció consistia a alçar encara més la veu.

Sense preguntes.

Sense l'horror de la que havia estat amiga d'en Pere Planas abans que ella.

Com si ja ho sabés.

L'Hilari va ser el primer a reaccionar. Va apartar-la amb la mà dreta i va entrar al pis. Va deixar que el seu company s'ocupés d'ella.

—Però què fa! —va cridar l'Assumpció Rocamora.

La ràdio i en Pere Planas eren a la sala. La primera continuava emetent el bolero. Ell ja tenia mig cos fora de la finestra, disposat a saltar.

—Quiet! —va ordenar l'Hilari, acostant la mà a la funda de la pistola.

Va ser inútil.

El germà de la Roser Planas va saltar al pis de sota. Quan l'Hilari es va abocar a la finestra, el va veure aterrar al pati de la planta baixa. Va rodolar sobre si mateix, va trencar un parell de testos i es va incorporar alçant el cap.

Semblava esporuguit.

Aterrit.

—Quesada, a baix! —va cridar l'Hilari.

Va considerar les possibilitats que tenia de saltar i a l'últim hi va renunciar. En Pere Planas estava espantat, desesperat, i es podia haver trencat una cama jugant-se-la com se l'havia jugat. Ell no era tan boig.

El pitjor del cas era que el fugitiu no va provar de sortir pel pis al qual havia irromput.

Es va enfilar per la paret del davant, va arribar a dalt i va saltar al següent pati.

L'Hilari el va perdre de vista.

—Merda! —Va colpejar l'ampit de la finestra.

Va abandonar la seva posició i va arrencar a córrer. L'Assumpció Rocamora encara era al rebedor, espantada, aguantant-se la bata per dalt i amb l'altra mà oberta sobre el ventre. Els ulls esbatanats per l'espant.

—No es mogui! —li va advertir l'Hilari.

Va baixar el tram d'escala i es va trobar en Quesada al carrer, amb la pistola a la mà.

—On és? —va preguntar el seu company.

—Ha fugit pels patis del darrere —es va rendir ell—. Es pot amagar a qualsevol lloc, o sortir al carrer per qualsevol d'aquestes cases —va respondre, abraçant l'illa amb la mirada.

—Com anava vestit? Poso la central en guàrdia?

—Anava en mànigues de camisa i descalç.

—Descalç?

—Sí.

—Llavors ha begut oli —va afirmar en Quesada.

—Tornem a dalt.

L'Assumpció Rocamora era a la sala, prop de la finestra ja tancada. Havia apagat la ràdio. Tenia el cos vinclat sobre si mateixa i mirava fixament el terra amb el rostre contret. Més que por, el que sentia era ràbia i neguit.

L'Hilari es va asseure davant seu. En Quesada es va quedar dret.

El silenci va fer que la dona acabés alçant el cap.

—Parli —la va convidar l'Hilari.

—Jo no sé res.

—Provi-ho una altra vegada. Parli.

—I què vol que li digui? —va preguntar momentàniament desesperada.

—Vol que la interrogui a comissaria?

L'estremiment va ser visible.

—No.

—Respongui les meves preguntes i ens n'anirem.

—Se n'aniran?

—Sí.

Ningú no es refiava de la policia. Però l'Hilari coneixia els seus dots, la seva especial capacitat de persuasió, la sinceritat amb què a vegades es guanyava la confiança dels interrogats.

En Quesada en deia hipnosi.

—Li juro que no sé res —va contestar ella, ensorrant-se de nou.

—Quan li he dit que la germana d'en Pere havia mort, no s'ha sorprès; només ha cridat que no era al seu pis, per alertar-lo. Això vol dir que ja ho sabia.

—Sí —va admetre.

—Per això ell s’ha amagat aquí?

—Tenia por.

—Per què n’hauria de tenir?

—Va anar a veure-la ahir a la nit, i el carrer era ple de policies. Em va dir que l’havien mort. Estava... molt espantat.

—Li torno a preguntar el mateix: de què tenia por?

—No ho sé pas.

La pausa va ser breu, però a ella se li va fer llarga, convulsa.

—No ho sé! —va cridar—. L’hi juro!

—Són parella?

La dona va arronsar les espatlles.

—Tampoc no és que em fes gaires il·lusions —va manifestar.

—Quant temps fa que el coneix?

—Cinc mesos.

—El veia sovint?

—Sí, és clar.

—Passava aquí algunes nits?

—Senyor...

—Respongui.

—Sí, algunes.

—Devia fer-li confidències, en què estava ficat.

—En Pere és... especial, ho entén? —Als seus ulls va flotar l’alè d’una dona enamorada però sense esperances—. A vegades m’explica coses, d’altres passa uns quants dies sense fer-ho, maquinant alguna cosa, de tant en tant presumeix dels seus negocis, els seus somnis... És com un nen gran, somiador, quimèric... Però també és molt tendre, molt. —Es va enfonsar un altre cop i es va posar a plorar, abraçada al seu propi cos.

L’Hilari no la va collar més. Va fer un senyal a en Quesada perquè escorcollés el pis.

El seu company va sortir d’allà.

—Què està passant? —va gemegar l’Assumpció Rocamora—. Per què han matat la Roser? I per què el busquen, a ell?

—L’única cosa que volíem era donar-li la notícia i fer-li algunes preguntes —va dir l’Hilari—. La seva fugida el compromet.

—Qui els ha donat la meva adreça?

—Una persona.

—La porca de la seva escala, oi? —va exclamar amb amargor—. Des del dia que es va presentar aquí, cridant, insultant... Boja, boja, boja.

—Té cap idea de qui va poder matar la Roser?

—No.

—Què li va dir en Pere?

—No res, no res, l’hi juro! Miri... va arribar ahir a la nit, espantat, tremolant. Em va explicar això de la seva germana i es va quedar aquí, on és vostè, molt seriós i capficat. Vaig preguntar-li què li passava, és clar que ho vaig fer!, però no em va contestar. —Es va passar la mà pels cabells—. Sé que no és la millor persona del món, però li asseguro que és innocent, l’hi repeteixo: un nen gran. Es munta les seves històries, les seves pel·lícules, sempre dient que està ficat en alguna cosa gran que el farà sortir de pobre. Acostuma a dir que els supervivents no són els més forts, sinó els més llestos, i que si el món s’acabés avui, sobreviuri les formigues.

—Com és possible que no sàpiga en què està ficat?

—Perquè no es refia de ningú.

—Ni de vostè?

—Li han fet mal a la vida, senyor?

—Com a tothom.

—En aquests cinc mesos, en Pere m’ha parlat de tants negocis que ja no... —Va somriure feixugament—. Sempre es torçaven per algun motiu: mala sort, un fet inesperat, un contratemps... Què vol que li digui? Ens en rèiem i ja està. Fa uns dies, però, va venir molt il·lusionat, amb una mirada lluminosa. No l’havia vist mai així. Va dir que aquesta vegada anava de debò, que tenia una cosa molt, molt gran entre mans, que em preparés per ser una marquesa, que ens n’aniríem a París per Nadal. Ja ho veu, París. —Se li va tornar a trencar la respiració i es va prémer el pit amb una mà—. Jo sempre li deia que volia anar a París, sap? París... —Va enfonsar el cap a l’abisme de les seves llàgrimes i, més que respondre-li a ell, el que va fer va ser parlar amb si mateixa—. Sé que ha tingut moltes relacions, moltíssimes, però es fa estimar, m’entén? Parla tan bé i és tan guapo... Quan una està sola, tan sola...

L’Hilari li va donar uns segons.

—Quan li va parlar d’aquest últim negoci?

—Deu fer cosa d’una setmana, si fa no fa.

—No li’n va donar ni el més petit indici, un detall, res?

—L’hi repeteixo: no. Sempre jugava amb el misteri, potser per fer-se l’interessant, no n’estic segura. A mi em feia gràcia.

—Sap on pot haver anat?

—No.

—Ha marxat tal com anava, senyora. En mànigues de camisa i descalç.

En Quesada va reaparèixer a la sala. Duia una cartera a la mà.

—En mànigues de camisa, descalç, sense documentació i sense diners —va reblar el sotsinspector, sacsejant-la en l’aire.

L’Hilari li va fer un senyal perquè se la guardés.

—Hi ha res? —li va preguntar abraçant el pis amb la mirada, sense necessitat d’especificar més.

En Quesada va negar amb el cap.

—Si no s’ha endut res, es deu haver deixat també les claus —va aventurar l’Hilari.

El seu company va obrir l’altra mà.

Va somriure eficient, tot mostrant-li tres claus introduïdes en un petit clauer.

Va ser suficient.

L’Assumpció Rocamora s’havia quedat abstreta, més calmada després del darrer plor. Tenia les mans juntes damunt dels genolls.

—Està casada, vostè? —va preguntar l’Hilari, tornant a adreçar-se a ella amb un to molt més suau.

—No. —Va alçar els ulls de cop—. Per què hauria d’estar-ho?

—Perdoni.

—Fa anys em van treure un pit. Això fa que els homes no s’acostin gaire —li va confiar.

—Ho sento.

—Tant se val —va murmurar gairebé sense forces.

La que potser era l’última oportunitat acabava de saltar per la finestra i l’havia deixat sola.

L’Hilari va decidir que era hora d’anar-se’n.

—Aquesta és la meva targeta. —L’hi va lliurar ja a peu dret—. Si en Pere torna o es posa en contacte amb vostè, faci’m cas: truqui o convenci’l que ho faci ell. No sé pas en què deu estar ficat; però si no ha matat ningú, no ha de tenir por de res.

—Matar ell algú? I a sobre la seva germana? No digui bestieses.

—Ha sentit mai el nom d’Eliseu Torradas?

—No. Qui és?

—El promès de la Roser.

—La Roser sortia amb algú?

Pas barrat. En Quesada va ser el primer a iniciar la retirada. L’Hilari va caminar fins a la porta de la sala. La mestressa de la casa no es va aixecar per acompanyar-los.

—Bon dia, senyora.

Li havia estat dient senyora tota l’estona, de manera que va decidir que ara no tenia sentit dir-li senyoreta.

Dinou

EN SORTIR DE LA CASA, l'Hilari es va aturar a la porta mateix, sense sortir al carrer.

La zona era bastant tranquil·la, amb molt poc trànsit. Unes quantes cases, fàbriques, magatzems, i camions aparcats al llarg de les voreres.

—Li posem vigilància, a aquesta dona? —va preguntar en Quesada.

—No —va respondre ell, després de rumiar-hi un parell de segons.

—I si torna, almenys a buscar la documentació i una mica de roba?

—És possible, però no crec pas que matés l'Eliseu Torradas. No té pinta d'haver-ho fet.

—Llavors...

—Tornarem al seu pis, per si de cas. Mentrestant, doni ordre de cerca i captura. Si l' enxampen, de dret a comissaria i que ens ho facin saber. Doni'm la seva cartera.

—Jo no he vist res, se'n recorda? —Es va treure la cartera de la butxaca i l'hi va allargar.

—Metre seixanta i molts, cabells negres, trenta-cinc si fa no fa, ben plantat, una retirada al Francisco Rabal.

—Bé, inspector.

Mentre l'Ernest Quesada descrivia en Pere Planas per la ràdio, l'Hilari es va asseure al mateix lloc de l'anada, el seient del copilot, per examinar la cartera del fugitiu.

Document nacional d'identitat, un parell de capicues, un retall amb la imatge d'una dona molt guapa en banyador, un altre amb una foto de Virginia Mayo, una estampa d'una verge, vint-i-dues pessetes i un paper doblegat en quatre parts.

Va examinar-lo.

Semblava un mapa, com el d'un nen que jugués als tresors. A la part inferior una ratlla, a la superior una espècie de camí que serpentejava per algun lloc. A la ratlla, la descripció N-340. Al llarg del camí, diverses indicacions: «arbre inclinat», «vint passes», «dreta», «roques», «quinze passes», «matolls», «pujada esquerra», «pedra» i, finalment, una X. El camí començava en un punt senyalitzat amb un arc. Li va costar una mica llegir dues de les tres paraules: «Pont de Cervelló». La marca estava situada a l'esquerra de la ratlla, que evidentment era la carretera Nacional 340 de Barcelona a Tarragona, València...

Després de penjar el micròfon de la ràdio, en Quesada va engegar el cotxe.

—Què li suggereix això? —L'Hilari li va passar el full de paper.

La resposta va ser ràpida.

—Un mapa, un plànol...

—Un plànol —va repetir ell recuperant-lo.

—El presumpte negoci d'en Pere Planas?

—És possible. Aquí no hi ha res més. —Va desar-lo novament a la cartera, la va tancar i la va deixar a la guantera del cotxe—. Ha escorcollat la seva roba?

—Sí, i no he trobat res en cap butxaca.

—Hauríem d'anar a veure el general Aramburu d'una punyetera vegada, però ara...

—Fa pensar això d'en Planas, eh?

—Som-hi, a casa seva —es va convèncer.

El seu company va tornar a connectar la sirena i va accelerar. No va trigar gaire a exterioritzar els seus pensaments de manera directa.

—És evident que en Pere Planas sap qui va matar la seva germana.

—En aquest cas, la causa de la seva mort devia ser aquest *negoci* que tenia entre mans.

—Llavors, què hi devia pintar, l'Eliseu Torradas, en tot això?

—Potser la Roser el va ficar en aquest embolic. Potser en Planas va entabanar el xofer. Potser en Torradas va descobrir alguna cosa que no havia de saber.

—I el general, innocent.

—És el que més desitja, oi?

—Vostè, no? —el va mirar sorprès.

—Sí, és clar —va assentir.

—Jo és que només de pensar que hem d'anar a interrogar-lo...

—Tranquil. Ja ho faré jo.

—I què vol, que em quedi al cotxe? No foti, home.

L'Hilari no volia continuar parlant del tema.

—Encendré la ràdio, a veure si diuen alguna cosa més sobre la mort d'en Kennedy.

Durant un parell de minuts va buscar infructuosament alguna emissora que parlés del tema. Música, programes matinals, entreteniment i poca cosa més. Va apagar-la. El cotxe serpentejava entre la circulació i els guàrdies urbans s'afanyaven a compondre simfonies de xiulet perquè ningú no els interceptés. Quan ja eren a prop de la casa d'en Pere Planas, va veure un quiosc.

Massa tard per aturar-s'hi. Van deixar-lo enrere.

—Quan pugui pari, que vull comprar el diari d'avui.

—D'acord.

No van trigar a veure'n un altre. En Quesada va desconnectar la sirena i es va acostar a la vorera. Quan l'Hilari es disposava a baixar, li va dir:

—Truqui a veure si ja hi ha res sobre la maleïda autòpsia.

Va sortir del cotxe, va buscar a la butxaca l'import exacte i va lliurar al quiosquer les dues pessetes, mentre agafava *La Vanguardia* de la pila corresponent. Per una vegada no hi havia fotos d'actualitat omplint la portada. Un titular breu: «*Hora sombría para Occidente – El presidente Kennedy ha muerto víctima de un atentado*», i a sota, més titulars petits amb els textos respectius: «*Crimen de lesa humanidad*»,

«Un disparo en la sien derecha», «Nueva York: una inmensa oleada de estupor», «Ante una hora crucial», «Telegrama de pésame del Caudillo». L'única imatge era la d'en Kennedy, la seva esposa i el també ferit governador Connally, en arribar a Dallas, poc abans de la tragèdia, en una telefoto de l'Agència Cifra.

Allò del telegrama el va fer somriure vagament.

A qui, a la seva vídua, a...?

El destinatari era el nou president, Lyndon B. Johnson.

El rei és mort, visca el rei.

Però ja res no seria igual. N'estava segur.

Va tornar al cotxe i es va ficar a dins. En Quesada li va passar el micròfon.

—No estan de gaire bon humor —va dir en veu baixa.

—Esperi, no arrenqui encara —li va demanar.

La veu va trigar més d'un minut a sentir-se. I era la d'en Vicenç Romeu.

—Hilari?

—Romeu?

—Jo mateix. T'ho explico?

—Sí, digue'm.

—Me l'han passat a mi, aquesta autòpsia.

—Per què?

—Perquè no hi ha bala, i les restes que s'han trobat al cap són molt estranyes.

—Com d'estranyes?

—Hi ha rastres de gelatina. Estan mirant d'identificar-la. També d'aigua de mar, o, si més no, aigua salada. També l'estan analitzant.

—I què vol dir tot això?

—Que algú va fabricar una bala de manera artesanal, probablement de glaç, recoberta amb aquesta gelatina per donar-li consistència i amb la base de pólvora per a l'explosió de sortida.

—M'estàs prenent el pèl?

—Jo no faig mai broma amb la meva feina, fill. —Si no el conegués, potser se l'hauria imaginat més enfadat que seriós—. Per això va disparar el tret a tan poca distància i directament al clatell, per no tocar os a l'entrada. En penetrar al cap, va esclatar i va rebentar el cervell. En acabat, tot va sortir com un torrent, per la cara, justament pel lloc on tampoc no hi ha os: la punta del nas. Quan vau arribar, ja no en quedava ni rastre, només la sang.

—Així doncs, qui ho va fer...

—És un manetes. No volia que la rastregéssim ni deixar estries ni res.

—Un manetes molt eficient.

—Jo diria que és un geni de la balística. M'agradaria saber amb quina arma la va disparar. Espero que l'atrapis per preguntar-l'hi.

—Gràcies, Romeu.

—T’han dit que el nostre amic del banc n’ha tornat a atracar un altre aquest matí a primera hora?

—No.

—Doncs ves per on.

—Com t’agrada la teva feina!

—Igual que els mots encreuats.

Es van acomiadar a l’uníson i l’Hilari va tallar la comunicació. La veu d’en Vicenç Romeu va romandre flotant al cotxe.

—El nostre assassí professional es torna més misteriós —va dir en Quesada.

L’Hilari mirava *La Vanguardia* sense veure-la.

Un assassinat a l’altra banda de l’Atlàntic, però el seu, doble, continuava allà.

L’home que havia mort l’Eliseu Torradas i la Roser Planas no era a cap cinema esperant que li caiguessin al damunt.

—Marxem.

Ja eren a prop de la casa d’en Pere Planas. En Quesada ni tan sols va connectar la sirena. Al cap de tres minuts va aturar el cotxe al mateix lloc on l’havien deixat una estona abans. En apagar el motor, va preguntar:

—Sobre això de tornar aquí, no deu pensar pas que ha tornat al seu pis per amagar-s’hi?

—No sembla tan ximple, però sense roba i sense diners, on anirà? I, sobretot, a peu. Més aviat crec que una persona com ell deu tenir altres llocs on buscar recer. Amics, altres xicotes... Conec bé els de la seva mena: mentiders, engalipadors, estafadors de pa sucats amb oli. No solen ser violents, però s’inventen el que sigui per arrencar-li una pesseta al més espavilat. D’imaginació, no els en falta.

Van pujar al pis. Una de les claus que l’Ernest Quesada havia trobat a la roba d’en Pere Planas va encaixar al pany. Un cop dins, la primera cosa que es van trobar va ser una forta olor de tabac. Més que empedreït, devia fumar una marca pestilent, amb el fum enganxat a les parets.

—Això és pitjor que una cambra de gas —va comentar en Quesada, arrufant el nas.

Van tancar la porta i va començar la inspecció.

Molt ràpida.

Perquè no hi havia res.

Un llit i un armari mig buit a l’habitació principal, un jaç en una altra més petita, un excusat i un rentamans, un safareig, una cuina amb rajoles d’hospital a les parets i una sala amb un televisor prehistòric.

Les úniques fotos i alguns papers, els van trobar en un calaix de la tauleta del televisor. Els papers eren rebuts i poca cosa més. Les fotos, d’en Pere i la Roser, els seus pares i alguns coneguts.

L’Hilari en va sostenir una entre les mans.

Era recent.

En Pere Planas i un home, tots dos amb sengles tacs de billar a les mans, tots dos fumant, tots dos somrient amb els ulls brillants. I al darrere, a la paret del fons, l'emblema dels billars Monumental, al final del passeig de Gràcia i començament del carrer Gran.

Se la va guardar a la butxaca.

—És hora d'anar a veure el nostre general —va concloure l'Hilari, donant per finalitzat l'examen del pis.

Vint

ERA LA SEVA TERCERA VISITA, i la sensació de *déjà vu* va augmentar amb cada passa i cada gest repetit. La criada, amb la mateixa cara cisellada en pedra grisa i trista, els va fer esperar al rebedor de la casa, sota el cada cop més impressionant retrat de Fulgencio Aramburu.

L'Hilari s'hi va girar d'esquena. L'Ernest Quesada, no.

—No digui res —li va advertir el primer.

El segon va tancar la boca.

Quan l'Hilari va veure aparèixer la senyora Aramburu, va témer el pitjor. D'entrada, duia una altra vegada el rosari a la mà esquerra, la del dimoni, visible només per uns quants grans que li sortien entre els dits. De sortida, perquè lluïa un vestit negre impecable, gairebé de dol, amb una freda elegància. Un collaret de perles era en aquesta ocasió el seu únic guarniment corporal.

Semblava com si amb el pas de les hores hagués envellit.

—Inspector Soler.

—Bon dia, senyora.

—Encara està molt afectat, de debò. No sé si...

—Em faig càrrec del seu estat, però no me n'aniré sense veure'l, em sap greu —va replicar ell, contrarestant els seus arguments amb fermesa—. Això és una investigació criminal. El seu marit, precisament per rang i condició militar al servei de la pàtria —això últim ho va dir amb més èmfasi—, és el primer que ho ha d'entendre.

Les paraules *servei* i *pàtria* sempre eren eficaces. Ells, realment, se les creien. N'hi havia prou amb saber utilitzar-les.

—Però què volen que els digui, ell? —La dona va mostrar una primera esquerda emocional. La mà esquerra va estrènyer el rosari—. L'Eliseu Torradas només era el seu xofer, el portava d'un lloc a l'altre. No tenien res en comú.

—Vint-i-tres anys és molt en comú.

L'Amparo Matesanz va claudicar.

Els va mirar als ulls i, després de respirar més fondo, va iniciar la retirada.

—Esperin —els va demanar.

No va ser pas una espera curta, ni fàcil. Durant el primer minut, no es van bellugar. Al llarg del segon, en Quesada va començar a fer passes curtes. En el transcurs dels dos següents va ser el mateix Hilari qui va començar a posar-se nerviós.

—Què farem si no ens vol rebre? —va preguntar el sotsinspector.

No hi va haver resposta. N'hi va haver prou amb una mirada.

Al cap de cinc minuts, la mestressa de la casa va tornar a fer acte de presència.

—Perdonin el retard —es va excusar—. He hagut d'ajudar-lo a aixecar-se del llit.
—El to era inequívocament de retret—. Volen seguir-me, si us plau?

La casa era luxosa. Règia, però luxosa. Mobles molt antics, dels anys vint o trenta, catifes, tapissos, quadres i, sobretot, molts objectes o records bèl·lics, aquí i allà, en vitrines i prestatgeries. A través d'un finestral que donava al jardí del darrere, van veure un canó, una vella peça d'artilleria sobre rodes utilitzada sens dubte a la guerra. Impossible saber en quin bàndol. La major part dels quadres mostraven escenes de combats a través de tots els temps, però sobretot de quan a les terres sotmeses a la Corona d'Espanya no es ponía el sol. L'Amparo Matesanz els va conduir fins a un despatx. Assegut a l'altra banda d'una impressionant taula de caoba, els esperava el general, enfundat en una bata de color blau fosc. L'Hilari es va adonar que ni allà ni en tota la casa hi havia res de color vermell.

Fulgencio Aramburu no es va aixecar.

No els va donar la mà.

—Seguin —els va dir.

I va ser una ordre.

Seguidament, una altra:

—Retira't, Amparo.

La seva dona el va obeir sense badar boca. Van ocupar les dues petites butaques situades davant de la taula, damunt la qual hi havia molt poques coses: una agenda, un telèfon i unes quantes carpetes. Les parets del despatx, folrades de fusta, i les vitrines, plenes a vessar de llibres, tots força vells, feien d'aquella estança un lloc més aviat fosc. L'única finestra tenia les cortines tirades. Sota aquella lleu penombra, les faccions del militar eren alhora dures i cansades, sinistres i vençudes. L'havien vist una pila de vegades al No-Do, o en fotografies, però l'home que tenien al davant no s'hi assemblava gaire.

Malgrat tot, continuava fulminant amb la mirada.

La mirada i el pes de la seva figura i el seu nom.

L'Hilari es va adonar que, a més d'ells tres, hi havia algú més.

L'enorme, impressionant retrat de Francisco Franco Bahamonde, que presidia la paret de la dreta, davant la finestra, semblava que els estigués tutelant.

Vigilant.

—Ens sap molt greu molestar-lo, senyor. —L'Hilari va provar de ser condescendent.

—General, si no els fa res.

Primer contratemps.

—Perdoni, general —va dir ell, disposat a posar-se la pell de xai.

—Estic retirat. Bé, a la reserva, com es diu en l'argot militar. Però continuo sent el que sempre he estat. Hi ha coses que no canvien.

—Es porten a la sang.

—Efectivament. Ben dit... Com es diu vostè?

—Hilari Soler. Ell és el sotsinspector Ernest Quesada.

—Un inspector i un sotsinspector.

—Sí.

—Són molt joves per a uns càrrecs de tanta responsabilitat.

—Gràcies.

—Jo vaig ser general de ben jove. No tant com el *Caudillo* —va llançar una mirada respectuosa al quadre—, però gairebé. Recordo molt bé com era llavors. Impetuós, un pèl irreverent malgrat els meus principis castrenses, gairebé em creia immortal, tot i les meves profundes creences religioses... És vostè així, inspector?

—No ho sé pas.

—Quants anys té?

—N'he fet quaranta.

—L'edat de la maduresa.

L'Hilari ja no sabia què dir.

Fulgencio Aramburu, de moment, els estava portant al terreny que més li convenia.

En Quesada era una estàtua.

—Els ha posat al capdavant del cas el comissari García?

—Sí, general.

—Un bon home, en García. —Va moure el cap de dalt a baix una sola vegada—. Lleial, entregat, rigorós, amb mà ferma... Bé —va semblar que donava per acabada la primera part de la pugna—, lamento rebre'ls així, i encara més en aquestes circumstàncies. La tragèdia de l'Eliseu ha estat un cop... terrible, inesperat, com ho és sempre la mort.

—Ens en fem càrrec.

—Ni tan sols entenc... —Va fer un gest ambigu amb la mà—. En fi, què em volen preguntar, senyors?

—Té la més petita idea del que ha pogut succeir perquè algú hagi volgut matar el seu xofer?

La resposta va ser d'allò més seca.

—No.

Era com si ja s'hagués dit tot el que s'havia de dir.

—Però ell estava pendent de vostè.

—Sí.

—Vivia la major part del seu temps al seu servei.

—Digui'n lleialtat. Des que he passat a la reserva, les meves obligacions i activitats han disminuït. No desaparegut, però sí disminuït. Això no obstant, no estic pas mort. Ni volia estar-ho ell. Era un home respectuós, treballador, sempre al peu del canó. Després de tants anys... La seva fidelitat i integritat eren úniques.

—De què parlaven quan eren al cotxe?

—No sóc gaire parlador. Massa coses al cap, massa qüestions en què pensar, massa responsabilitats exigides pel servei a la pàtria i al *Generalísimo*. De tota manera sí que parlàvem, naturalment. Sobretot de futbol. Ell era del Club de Futbol Barcelona i jo del Reial Madrid, és clar. De quin equip és vostè?

—No m'interessa el futbol —va mentir l'Hilari.

—És curiós, un espanyol que no és futboler. I vostè? —es va adreçar a en Quesada.

—De l'Espanyol.

Fulgencio Aramburu va arribar a apuntar un lleu somriure.

Molt lleu.

—Li feia confessions, el senyor Torradas? —va continuar l'Hilari.

—No, no arribava a aquest grau d'intimitat. Sabia perfectament qui era, quin lloc ocupava. Teníem una confiança relativa, fins a cert punt. Està malament que ho digui jo, però aquest home m'idolatrava, ho entenen? L'única cosa que sé és que vivia amb la seva filla i que era feliç.

—Sabia que tenia una relació?

—Una què?

—Una amiga.

—Me'n va dir alguna cosa. —Va arrufar el nas—. Vaig començar a veure'l més content que de costum, mirava més l'hora, conduïa més de pressa per deixar-me abans a casa... Coses així. Un dia li vaig preguntar si hi havia res de nou i em va dir que tenia una cita. No va caldre res més. Al cap d'uns dies sí, més o menys va deixar anar que estava enamorat. O, si més no, ho va insinuar.

—Només això?

—Només això.

—Què li va dir vostè?

—Que després de tants anys vidu, si la cosa prometia, la seva dona, des del cel, el perdonaria.

—Li sona el nom de Roser Planas?

—No.

—Era el nom de la promesa del senyor Torradas.

—Era?

—També l'han assassinat.

Va ser ben visible. La tensió, la fiblada, el tic als ulls, l'engarrotament de les mans, la sobtada caiguda dels plecs facials, les bosses dels ulls, les galtes, la papada...

Visible però controlat.

—Quan?

—Abans-d'ahir, hores abans que matessin l'Eliseu Torradas. I va ser el mateix home.

—Déu del cel! —va exhalar.

—Sembla que compartien alguna cosa més que una relació.

—Què podien compartir?

—Un secret.

—L'Eliseu? Això no té cap ni peus. —Es va precipitar en el seu judici.

L'Hilari es va adonar que, per primer cop, Fulgencio Aramburu no controlava la situació.

La notícia de la mort de la Roser Planas l'havia destarotat.

—Li sona un home alt, amb gorra, gavadina, bigoti, nas prominent, i capaç de fabricar ell mateix les bales que dispara?

—No.

—Sembla bastant professional, no troba?

—Sí, és la impressió que fa. Diu que es fabrica ell mateix les bales?

—Bales molt especials: gelatina, una substància líquida i poca cosa més. Fan mal i desapareixen.

—Increïble. —Va abandonar la seva posició, repenjat al respall de la butaca, i es va recolzar a la taula.

—Ens han dit que feia uns quants dies que el senyor Torradas estava preocupat, abstret. Més o menys des del dia 12 o 13 d'aquest mes.

L'espurneig als ulls va ser revelador.

Tant com la sensació que començava a respirar amb més dificultat.

L'Ernest Quesada es va remoure al seu seient i una de les potes va esgarrapar el terra.

Fulgencio Aramburu el va mirar amb cara de disgust.

—No vaig notar res —va respondre amb una veu velada—. Moltes vegades treballa. Ell condueix i jo vaig assegut al darrere. Aquests últims dies he estat força atafegat i amb prou feines intercanviàvem algunes paraules.

—Li diuen res les inicials SF?

Sabia que era la pregunta definitiva.

L'havia guardat per al final.

L'amo de la casa no es va enfonsar pas; al contrari, es va aferrar al que sempre havia estat: un militar d'alt rang. Un general. L'amic de Franco.

Va ser com si les medalles li dringuessin al pit.

—No, res.

—Al dietari del seu xofer, apareixen aquestes dues lletres cada dimarts i dijous, a les set.

—Devia ser un assumpte privat. El dimarts i el dijous, a aquesta hora, vaig a l'església. Ho necessito per a la meua pau espiritual. L'Eliseu devia aprofitar l'avinentsa per atendre els seus afers personals.

—Entesos —va fer que sí amb el cap l'Hilari.

El general va esperar una nova pregunta que no va arribar.

Els segons van transcórrer lentament.

I, finalment, va ser l'Hilari qui va guanyar la pugna.

—Diu alguna cosa més, aquest dietari? —va preguntar el general Aramburu.

—No, res. Ni adreces ni dades.

—És clar —va sospirar l'home.

—Es troba bé? —L'Hilari va fer la pregunta adequada en el moment oportú.

—Sí, sí —va contestar ell, contraient la cara—. Des que vaig saber la notícia... Déu meu, aquest home era gairebé com un fill. Sé que hauria mort per mi, ja ho veuen. Encara no em puc creure el que ha passat. Com volen que estigui? Doncs abatut, molt trist, desanimat, i de sobte fins i tot amb la salut... M'he llevat per vostès. —Va fer un gest amb la mà, en l'aire—. Perdonin.

Va allargar la mateixa mà i va agafar una campaneta situada darrere el telèfon. Va sacsejar-la. No van transcórrer ni cinc segons abans que la porta del despatx s'obris i aparegués la seva esposa. No pas la criada: la seva esposa.

—Estimada, em portes les pastilles? —li va demanar el seu marit.

—Que et trobes malament? —va voler saber ella amb un deix d'alarma.

—Aixafat, no passa res.

L'Amparo Matesanz va mirar l'Hilari amb animadversió.

—Nosaltres ja ens n'anàvem. —Va ser el primer a posar-se dret.

—Li vaig dir que no estava en condicions —li va retreure la dona.

—Amparo... —la va aturar la veu del seu marit.

Va sortir de l'habitació. Com si ell li hagués donat una ordre categòrica. L'Hilari ja no va voler prolongar la tensió de l'escena. Es va acostar a la taula i, amb una certa solemnitat, va allargar la mà al general.

—Nosaltres marxem. Em sap greu haver hagut de molestar-lo.

Els dos homes van fer una encaixada.

Amb força.

Una pugna.

L'Hilari va saber que, si hagués pogut, Fulgencio Aramburu l'hauria fet afusellar.

Vint-i-u

NI L'HILARI NI L'ERNEST QUESADA van parlar fins que van arribar al cotxe. Van ocupar els seus seients, un de copilot i l'altre al volant, i llavors es van relaxar.

Només una mica.

—Menteix, oi? —va obrir el foc en Quesada.

—Sí. Almenys en part.

—En part?

—No estava assabentat de la mort de la Roser Planas, ni sabia res de l'home alt amb gorra i gavardina, però és evident que calla més del que diu i que no explica tota la veritat.

—I això on ens deixa?

—En terra de ningú, Quesada. En un aiguamoll.

—Així doncs, la seva intuïció...

—Em fa l'efecte que és pitjor del que em pensava.

—Doncs si que estem bé. —El seu company es va enfonsar al seient—. Com encaixa llavors, en tot això, en Pere Planas i la seva fugida?

—Ni idea. Arrenqui, vol? Ens deuen estar vigilant des de la casa.

Va obeir-lo. Va engegar el motor i es van allunyar d'allà.

L'Hilari va connectar la ràdio, però als Estats Units encara era de nit. Va apagar-la i va tornar a esperar les preguntes d'en Quesada.

—Què li dirà al comissari?

—No ho sé pas. Tot depèn de com sigui d'intocable aquest home. Tampoc no tenim res on agafar-nos. L'assassí està identificat, tenim la seva descripció.

—Jo el veig molt intocable —va dir en Quesada.

—Un assassinat és un assassinat, aquí i a la Cotxinxina. I nosaltres en tenim dos.

—I si protegeix el seu xofer?

—Un general? —va esbufegar amb sorna—. Miri, potser apreciava molt l'Eliseu Torradas, no en dubto pas, però aquests només es protegeixen a si mateixos i el que defensen, allò en què creuen. Per als generals, la gent del carrer és carn de canó, en la guerra i en la pau. El que de debò m'amoïna és que Aramburu, a més d'altres coses, ha arribat a mostrar por en alguns moments.

—Doncs jo li notava una mala hòstia...

—Per dominar la por, però no ho ha aconseguit del tot. Un uniforme i moltes medalles no són mai suficients, i ell ni tan sols duia uniforme. Avui, en el fons, no era sinó un vell en bata i força espantat.

L'Ernest Quesada es va aturar en una cruïlla, al peu d'un semàfor.

—Escolti, on anem? Encara no m'ho ha dit.

—A comissaria. M'estimo més telefonar des d'allà. Vostè, mentrestant, faci un cop d'ull als arxius, a veure si hi troba cap fitxat que es correspongui amb l'assassí. No crec que tinguem aquesta sort, però val més assegurar-se'n. Ah, i de passada doni'm la fitxa d'en Planas.

No van intercanviar més paraules fins que van arribar a la seva destinació.

Llavors, sí.

L'Hilari va recordar una cosa.

—Per cert, vostè és de l'Espanyol?

—No —va dir en Quesada—. Però si li hagués dit que era del Barça...

—Molt llest.

El seu company va arronsar les espatlles.

—Vostè també, dient-li que és un espanyol atípic.

En arribar a dalt, es van separar. L'un es va encaminar cap a la seva taula i l'altre cap als arxius, per cremar-se les celles veient rostres, la majoria gens agradables, ja que els fitxaven després de ser detinguts, no sempre nets ni amb la cara sencera. L'Hilari va observar el panorama. En Martín Peláez tornava a ser fora. Tard o d'hora coincidirien, o haurien de parlar. Si tornava a etzibar-li un cop de puny, com el 30 de setembre passat, a l'últim l'expulsarien. Tot depenia de la fanfarroneria d'en Peláez i de la seva paciència, de si treia pit després de la seva exculpació o preferia tancar el tema.

L'Hilari es va deixar caure a la seva cadira.

No li agradava gens ni mica conviure ni treballar amb un assassí.

Va treure l'agenda de l'Eliseu Torradas i va marcar el primer número, el de Mario Sesé.

—Digui'm? —va contestar una dona.

—El senyor Sesé?

—No és a casa. Encara està de viatge.

—De viatge?

—Fa un mes, sí. Torna d'aquí a una setmana... Qui el demana?

—Un amic, és igual. Gràcies, senyora.

—Vol que...?

Va tallar la comunicació. En Mario Sesé feia massa temps que era fora. Des d'abans del 12 de novembre.

Segon número.

El senyal de trucada, a l'altra banda de la línia, va arribar a sonar fins a tres vegades.

Algú va despenjar l'auricular a la quarta.

—Bar La Terraza, digui'm?

—El senyor Sanromá?

—Jo mateix, qui és?

No sabia si continuar o penjar.

—És vostè l'amo del bar?

—Sí. —Va repetir la pregunta—: Qui és?

—Sóc amic del senyor Torradas.

—Home, l'estimat Eliseu! Què li passa? Fa dies que no ve per aquí!

—Va morir ahir.

El fred es va propagar d'un costat a l'altre. Amb el silenci, l'Hilari va poder sentir la remor de gots, copes i converses al bar.

—Què diu ara! —va reaparèixer la veu de l'home convertida en un murmur.

Volia penjar, però no li va semblar oportú ni elegant. Hi va mantenir una mínima conversa, li va dir que anés a veure la Natàlia i se'n va acomiadar.

No va deixar el telèfon al ganxo. Va sostenir-lo amb la mà esquerra i amb la dreta va recuperar la línia. Tot seguit, hi va marcar el tercer número, el solitari de la pàgina F, a l'agenda de l'Eliseu Torradas.

Només perquè la S i la F juntes no significaven gran cosa.

La seva darrera pista.

—Senyora Fina, digui'm?

Va estar a punt de fer un bot de la cadira.

Senyora Fina.

SF.

—Bon dia. —Va ser prudent.

—Bon dia, senyor. Al seu servei —va dir la dona amb una veu bonica, càlida i plena de matisos.

—M'han donat aquest número... —va dubtar l'Hilari.

—Un bon amic, sens dubte. —La veu encara es va fer més suau, gairebé fonedissa—. Li asseguro que a casa nostra hi trobarà, abans que res, elegància, distinció, les senyoretes més guapes i, el més important, discreció.

—És clar, és clar. —El cervell li anava a cent per hora.

SF. Senyora Fina. D'allò més simple i elemental.

Més clar que l'aigua.

—Té cap preferència en particular, senyor?

—No, no. Bé... sóc vidu —va reaccionar ràpidament.

—Oh, ja ho entenc.

—Tan sols vull... afecte, no sé si m'explico.

—Perfectament, senyor. I li asseguro que sabrem complaure'l. Estem a la seva disposició per al que necessiti. Puc oferir-li una senyoreta que li recordi la seva difunta esposa o, al contrari, que sigui totalment oposada a ella. Em permet que li preguntí una cosa?

—Sí.

—Li ha dit el seu amic que som una... diguem-ne, agència de serveis d'*alt standing*?

—Sí, sí.

—Les nostres senyoretes són les millors, l’hi ben asseguro. Joves i preparades, de totes les edats.

—Ha dit de totes les edats?

—Sí, senyor.

Mai no havia fet una cosa així. No sabia ni per on continuar. Va aclucar els ulls i es va concentrar. Per sort, no tenia ningú a prop.

—Són en un pis?

—Visitem a domicili i hotel. Disposem de les nostres dependències i, per a senyors molt exclusius, tenim petits xalets molt íntims i allunyats de mirades alienes.

—M’estimaria més això últim.

—Vol conèixer les nostres tarifes?

—Tant se val. Els diners no seran cap problema. La qualitat es paga, no?

—Un comentari molt encertat, senyor. Es nota que sap el que vol.

—Tenen fotos de les senyoretes?

—A la seva disposició.

—Podria passar a veure-les i concertar dia i hora?

—Quan vostè vulgui.

—El meu amic no em va donar la seva adreça.

—Si en vol prendre nota.

—Sí, endavant.

Va apuntar-la. Un altre cop a la zona alta. No pas Pedralbes, però sí Sarrià.

I ara...?

—No quedarà decebut, en pot estar segur. Treballem vint-i-quatre hores al dia, set dies a la setmana, per complaure’l —va continuar la dona, amb una veu ja absolutament melosa—. Els nostres clients repeteixen sempre. Són addictes. Sé que vostè serà un d’ells.

—Molt amable, gràcies.

—Oh, no, al contrari. Gràcies a vostè. L’esperem. Que tingui un bon dia, senyor.

Va deixar l’auricular al ganxo a càmera lenta.

«El dimarts i el dijous, a aquesta hora, vaig a l’església. Ho necessito per a la meva pau espiritual».

Va aclucar els ulls, però va continuar veient el general Fulgencio Aramburu, amb la seva bata blava, amb el retrat de Franco tutelant l’entrevista, amb els interrogants que tot allò obria de cop i volta.

Quant trigaria en Pablo García a cridar-lo?

L’Hilari va mirar l’hora. Si desapareixia de la comissaria, retardaria l’inevitable, almenys fins que tingués més respostes.

Es va aixecar i va anar al pis inferior, desitjant fer-se invisible. Va trobar en Quesada amb l’esquena doblegada damunt d’un fitxer, mentre amb la mà dreta passava parsimoniosament les pàgines plenes de cares de delinqüents.

—Hem de marxar —el va alertar.

—Però si acabo de començar.

—No trobarà res —es va resignar—. Només era una possibilitat.

—I on anem? —va preguntar el seu company, tancant el fitxer i disposant-se a desar-lo.

—Lluny d'aquí.

—Què li passa?

—Els dimarts i els dijous, el nostre immaculat general anava a una casa de barrets selecta i discreta, per a gent de casa bona, a muntar-s'ho amb prostitutes. Aquesta era la seva *pau espiritual*.

L'Ernest Quesada va fer uns ulls com unes taronges.

—Què diu ara!

—Tal com ho sent. Som-hi.

—Té res a veure amb el cas? —Va arrencar a córrer per atrapar-lo.

—No ho sé —va murmurar—. Però, evidentment, el fidel Eliseu Torradas era el seu xofer, qui el portava, l'esperava i el retornava a la llar... després de missa, o de resar, o del que digués a la seva esposa que feia a l'església.

—Quina bola.

—Aquest continua sent un país d'amants i amistançades, Quesada. —Tots dos caminaven ara a bon pas—. Això no ho ha canviat ni la guerra. Com més devots...

Eren a l'escala.

Massa tard.

—Soler!

Va alçar el cap i va veure en Marcelino Crespo abocat a la barana de la seva planta.

—Tinc pressa! —Va intentar continuar.

—Doncs s'haurà d'esperar. El comissari el crida. En Crespo ja ha aparegut i es parlaven de vostè. Ell ha dit en algun moment que gairebé no es tutejava amb ningú.

—Digui-li...!

—Ni parlar-ne, pugi! —el va tallar ràpidament.

En Marcelino Crespo va desaparèixer del seu camp visual.

—Collons... —va remugar l'Ernest Quesada entre dents.

—Això és exactament el que em tocarà en García —es va rendir l'Hilari.

Vint-i-dos

AQUESTA VEGADA, sí: en Pablo García estava dret, nerviós, encès d'ira, i es movia al compàs del seu mal humor.

El pitjor dels símptomes.

Gairebé no va tenir temps ni de tancar la porta. Tot just va entrar al seu despatx, va rebre el primer vent colèric en forma de crit:

—*¡Soler, por todos los demonios, coño!*

L'Hilari també es va quedar dret.

No va dir res.

—*¡Mierda! ¿Está loco? ¿Se puede saber qué ha hecho?*

—*¿A qué se refiere, señor?* —li va tocar el torn.

—*¿Que a qué me refiero? ¡No me tome el pelo!* —Els esgarips van començar a transformar-lo i a alterar tot el seu ésser—. *¿Pero a qué está jugando? ¡Ha ido a ver al general Aramburu, le ha molestado en su propia casa, con su familia, y le ha sacado de la cama para acribillarle con preguntas absurdas!*

—*¿Absurdas?* —No es podia creure el que estava sentint.

—*¿Absurdas, sí! ¿Sabe quién es ese hombre?*

—*Sí, el jefe de Eliseo Torradas, el asesinado. Justamente él.*

En Pablo García va obrir els ulls, i també els braços.

—*¿Cómo se le ocurre...?*

—*Tenemos un caso de doble asesinato, comisario.*

—*¡Han matado a un chófer y a su amante! ¡Eso es lo que tenemos! ¿No se le ha ocurrido pensar que es un asunto de celos, un ex de esa mujer, o de él? ¡El asesino está identificado: un tipo alto, frío! ¿Cree que era el general disfrazado o qué?*

—*Es lo que intento averiguar, si me deja.* —No va tenir altre remei que fer-se fort.

En Pablo García se'n va adonar.

Gairebé va enganxar el seu nas al de l'Hilari.

—*¿Si le dejo? Estamos hablando de Fulgencio Aramburu.* —Va mastegar cada paraula llançant-li l'alè a la cara—. *¡El general Aramburu!*

—*Al que le ha faltado tiempo para llamarle y quejarse de mí.*

—*¡Ese hombre ha sufrido una crisis nerviosa nada más irse usted!*

No s'ho esperava.

I se li va notar.

—*¿Una crisis?*

—*¡Una crisis, una crisis, una crisis, sí!* —Va recular alçant les mans per damunt del seu cap, abans d'etzibar un cop a la taula i girar-se enrabiàt—. *¡Llevaban juntos veintitrés años! ¡Media vida para el chófer! ¡El general le apreciaba! ¿Tanto le cuesta entender esto? Maldita sea, Soler, ¿qué le ha dicho?*

—Yo no le he dicho nada. Le he hecho unas preguntas.

—¿Le ha interrogado?

—Sí.

—¿Como a un sospechoso?

—No, a un sospechoso le apretamos las clavijas. A él le he preguntado acerca de Torradas y su relación.

—¿Y qué le ha dicho?

—Nada.

—¡Por Dios!, ¿qué esperaba que le dijese? ¡Un general y un chófer!

—¿Qué le ha dicho exactamente cuando le ha llamado para quejarse?

—¡Él no me ha llamado! ¿No le he dicho que ha sufrido una crisis? ¡Han tenido que avisar a su médico! ¡La hija del general ha telefoneado al jefe superior de policía, y él a mí! ¡Lo que estoy gritándole ahora no es nada en comparación con lo que me ha gritado a mí no hace ni cinco minutos! ¡Me cago en la...!

En Pablo García va intentar calmar-se.

Va anar cap a la finestra i va mirar a fora.

No ho va aconseguir del tot.

—¿Por qué me encargó esta investigación, señor?

En sentir la pregunta de l'Hilari, es va girar.

Al seu rostre, incomprensió. Als ulls, sorpresa.

—¿Que por qué le puse al frente?

—Sabe que soy un tocapelotas y que cuando investigo, lo hago a fondo, sin importarme quién tenga delante.

—¿Me está provocando, Soler?

—No, no señor.

—¿Cree que después de lo de Peláez y su metedura de pata, voy a por usted?

—Si fuera a por mí, ya lo habría hecho; no esperaría a un caso tan especial como éste.

Jugava amb foc, i ho sabia. Foc de l'avern, capaç de convertir-lo en una brasa ardent, i foc del paradís, que ni tan sols escalfava. Potser era la conversa ajornada des del moment que va denunciar en Peláez i en Pablo García li va dir que se n'oblidés, que no ho fes, que es cobrés les espatlles.

Va semblar que el comissari es rendia.

—Sigue siendo mi mejor hombre —va reconèixer.

—Sabía que iría a ver a Aramburu.

—Una cosa es ir a verle, y otra muy distinta sacarle de la cama, enfermo, para hacerle preguntas con doble intención o darle a entender que es tan sospechoso como cualquiera.

—Ninguna pregunta ha sido con doble intención, y en ningún momento le he dado a entender que fuera sospechoso. Su reacción es lo que da que pensar.

—Soler, déjelo, ¿quiere?

—*¿Sigo sin molestar al general, aunque haya indicios que lo relacionan con el caso?*

—*¿Qué indicios? —es va almar en García.*

—*Todavía son conjeturas, no puedo...*

—*¿Qué-in-di-cios? —va tornar a preguntar el comissari, remarcant cada sí·laba.*

—*Ese hombre, el asesino, era un profesional. Él mismo se fabricó la bala que mató a Torradas. Eso no lo hace un ex celoso.*

—*Depende del ex.*

—*Vamos, comisario.*

—*He visto el informe, sí. ¿Y qué? No se trata de un chapucillas matando a otro, sí. ¿Y qué? Hablamos de alguien con visos de pistolero o profesional, como ha dicho, sí. ¿Y qué? —Va respirar—. Aramburu sigue estando en el otro extremo de la cuerda.*

—*¿Puedo hacerle una pregunta?*

—*La hará igualmente —va respondre ell amb resignació, encreuant els braços.*

—*¿Qué pasaría si estuviese implicado?*

En Pablo García va fer cara de pomes agres.

—*¿Está de broma?*

—*Responda. Por un momento.*

—*¡Ese hombre hizo la Cruzada, fue un héroe de guerra, y es una leyenda del Ejército! ¡Sencillamente no-pue-de estar implicado! ¿Es que no lo entiende?*

Podia parlar-li de les cites del dimarts i el dijous, però això no implicava res. Res, llevat que Fulgencio Aramburu era humà, i molt home.

Com a espanyol que era.

Qui no tenia petits secrets?

L'Hilari es va donar per vençut.

—*¿Es todo, señor?*

El comissari va caminar novament cap a ell. Es va aturar a una passa i va encreuar els braços sobre el pit. Continuava alterat, però menys nerviós. De sobte, fins i tot semblava cansat.

—*Encuentre a ese hombre y deje en paz al general —va dir.*

L'Hilari va resistir la seva mirada.

No tenia cap altra arma.

Tot i que, a vegades, la dignitat era la primera cosa que es trepitjava.

—*¿Soler?*

—*Sí, señor comisario —va contestar ell, donant-li la resposta que volia.*

Quan va sortir del despatx, va topar amb en Marcelino Crespo. L'ajudant d'en Pablo García va obrir la boca per dir alguna cosa, però en veure-li la cara la va tancar de seguida. L'Hilari no es va aturar fins que va estar segur que es trobava sol.

Llavors va colpejar la paret.

Amb el puny tancat.

Només això.

—Un, dos, tres, quatre, cinc, sis, set, vuit, nou i deu.

No en va tenir prou.

Ho va repetir, i va arribar als vint.

—És una pugna i ho saps —va murmurar.

En Pablo García el necessitava, però també sabia que era un gra al cul de la brigada, de tota la comissaria.

Estava marcat.

Marcat per haver denunciat un company.

Va tornar al seu despatx i va veure que l'Ernest Quesada l'observava de reüll, esperant ordres. També va veure en Martín Peláez, dret, a l'altra banda, parlant amb dos dels agents de guàrdia.

Viurien amb aquella tensió.

Quant temps?

Va trobar l'informe policial d'en Pere Planas damunt la taula. No s'hi va asseure. Va agafar-lo i hi va fer una ullada. Totes les detencions havien estat per estafa. Pacients i elaborats plans per prendre-li els diners a algun ingenu, ensarronades, mentides, enganys... Un infeliç.

Continuava portant aquell plànol, mapa, el que fos, al damunt.

L'Hilari va deixar la carpeta un altre cop damunt la taula i el va cridar:

—Quesada, ens n'anem.

Es van reunir a l'escala, tots dos amb els abrics a la mà. Per si les parets tenien orelles, no van parlar fins que es van haver ficat al cotxe.

Llavors, l'Hilari va prendre la paraula.

—No preguntis.

—Caram...

—El general Aramburu és innocent, un gran home, un fidel i lleial servidor de la pàtria. Intocable. Que menteixi, tingui embolics amb prostitutes i hagin mort el seu xofer no vol dir res.

—Li ha explicat allò de les prostitutes de luxe? —es va espantar en Quesada.

—No. No m'he tornat tan boig.

—Hi he pensat força durant aquesta estona, i segur que vostè també, malgrat el que digui el comissari. —En veure que no deia res, el seu company va continuar parlant—. El dimarts dia 12, en Torradas porta el general a la seva cita. Aquella nit, el xofer no dorm i a partir d'aquell dia és un altre. Si va passar res, va ser llavors, aquella tarda o nit. Vostè em va dir, després de mirar el dietari amb els horaris del xofer, que les següents cites no es van dur a terme. Que estaven ratllades. Passen deu dies i en Torradas mor. Casual?

—No s'oblidi d'en Planas.

—I si es va escapar com s'escapa qualsevol d'aquests quan apareix la policia?

—Sabia que la seva germana havia mort.

—Amb més raó.

—Au, arrenqui el cotxe —li va demanar.

L'Ernest Quesada el va obeir.

—Caldrà anar a aquella casa de barrets?

—Sí.

—I creu que ens diran alguna cosa? Aquesta gent per força ho negaran tot. Si són de tan alt nivell i els seus clients tan importants, hauran de salvaguardar el seu honor. És més, potser ni en saben els noms. Vostè donaria el seu si hi anés a buscar una senyora de pagament?

—Els podem tancar el negoci.

—N'està segur? Si hi ha un capità general o un banquer ficat allà...

L'Hilari el va mirar empipat.

—Quesada, no em toqui allò que no sona, vol?

—Jo? —Va exagerar la paraula, preocupat.

—Condueixi.

—No m'ha dit pas on anem.

—Als billars Monumental.

—Ara?

—Té alguna cosa millor a fer?

—Em referia al fet que si avui, que és dissabte, tampoc no dinarem a casa...

L'Hilari va encendre la ràdio, per si en alguna emissora donaven notícies de la mort d'en Kennedy i la detenció del seu assassí. També va agafar *La Vanguardia*.

Tot, per tal d'estar en silenci.

Vint-i-tres

ALS BILLARS MONUMENTAL no hi havia gaire animació, amb diverses taules lliures. En una d'ocupada, s'hi devia estar jugant una partida molt disputada, o entre dos bons jugadors, ja que mitja dotzena de persones presenciaven la pugna en silenci. El so de les boles xocant entre si era l'única cosa que dominava l'ambient, a vegades amb força i a vegades amb molta suavitat. El feltre verd de les taules de joc, sota els llums que hi concentraven la claror al damunt, clapejava el panorama com si es tractés d'un prat sense flors.

Era el món tancat de les tres boles, dues de blanques i una de vermella. Caramboles de fantasia o senzilles, joc a tres bandes, un infinit de possibilitats.

—L'encarregat?

—Jo mateix.

L'Hilari li va ensenyar la fotografia d'en Pere Planas feta allà.

—No sé...

La credencial va fer el miracle.

—Sí, sí, conec aquest. —Va assenyalar l'amic d'en Planas—. Ve molt sovint per aquí. És un figura. L'altre, menys. Li va agafar la dèria de jugar una temporada, fa mesos, quan es van fer aquesta foto. Ara fa bastant temps que no el veig.

—Com es diu el figura?

—Dioni.

—Dioni què més?

—No en tinc ni la més petita idea. Li diuen Dioni, només això. Desconec el nom de la majoria de clients habituals, o no se'm queden si els sento, però aquest, com que es diu Dioni... doncs sí.

—I on podem trobar-lo?

—No ho sé, jo als clients no els...

L'Hilari va assenyalar una de les taules.

—Veu aquell noi?

—Sí. —L'encarregat es va ensumar on volia anar a parar.

—No sé per què tinc la impressió que no arriba als quinze anys, possiblement ni als catorze, i un dissabte al matí hauria de ser a l'escola, no li sembla?

—Li juro que...

—On? —va tornar a preguntar ell, plantant-li novament la foto al davant.

—Sé que viu a prop, res més. Vaig sentir que comentava alguna cosa del carrer Sant Gabriel, que esmorzava al bar del davant o una cosa així. Va ser en una discussió sobre a quin bar de la zona feien millor les truites de patates. Com que la meva dona la fa molt bona, me'n recordo perfectament.

—Gràcies. —Va mirar el noi, que en aquell instant feia una filigrana tocant la bola amb efecte de retrogradació per fer una carambola complicada—. I aquest en sap

tant, que dubto que sigui la primera vegada que ve aquí.

L'encarregat es va empassar la saliva.

—Ara li diré quatre coses ben dites —va prometre.

Van deixar els billars i van sortir a l'exterior. El carrer Sant Gabriel no era gaire lluny, darrere el Monumental, però així i tot es van ficar al cotxe, per si de cas. Van pujar Gran de Gràcia amunt, van girar al carrer Santa Eugènia i van aparcar prop del mercat. Sortosament no era un carrer gaire llarg, però hi havia dos bars visibles, l'un no gaire lluny de l'altre. A l'aparador del primer, hi van llegir amb grans lletres grogues: «La millor truita de patates». Davant del bar hi havia tres cases baixes, cap de les quals amb porteria. Dues tenien el portal obert.

Van inspeccionar-les. En cap de les poques bústies amb nom, hi apareixia ningú que es digués Dionisio.

L'Hilari va enfil·lar el camí del bar.

Tan bon punt van posar els peus a dins, els va rebre una forta olor de tabac barrejada amb l'habitual flaire dels guisats, la graella i la màquina de cafè. Un home gran atenia les taules i una noia d'uns divuit o dinou anys era darrere la barra. L'Hilari es va acostar al primer.

No li agradava identificar-se des d'un bon començament, de manera que ho va intentar un cop més sense recórrer a la placa, malgrat que tant ell com en Quesada feien pudor de policies d'una hora lluny.

—On puc trobar en Dioni?

—En Dioni? Quin Dioni?

Es va resignar i li va mostrar la credencial.

—Ah, en Dioni! —L'home va recuperar la memòria de cop—. Sí, aquí davant, la de les finestres sense persianes.

—Quin pis?

—Això no ho sé.

La casa de les finestres sense persianes era una de les dues que havien inspeccionat, amb el portal obert. De les sis bústies, quatre tenien nom i dues no, el primer segona i el segon primera. Van provar-ho amb el primer segona i els va obrir un home més abrigat del que ho estaria qualsevol al carrer. Fins i tot duia bufanda. Ni tan sols va parlar. Va respondre la pregunta alçant l'índex i assenyalant cap amunt.

Van pujar al segon primera.

Abans de trucar-hi, es va obrir la porta del costat i va aparèixer una dona que els va mirar plena de dubtes.

—A qui busquen? —es va interessar.

—El senyor Dioni.

—Sí, ara és a casa, és gairebé l'hora de dinar —va dir ella, passant pel seu costat, un cop satisfeta la seva curiositat.

—Senyora, sap com es diu de cognom?

—Miranda, per què?

—Molt amable, gràcies.

Ella va vacil·lar un instant, però de seguida va reprendre el seu camí. L'Hilari va prémer el timbre de la porta i va esperar, amb l'Ernest Quesada al darrere.

Ja tenia la maleïda placa a la mà, de manera que quan es va obrir la porta, va estendre el braç i la va plantar davant de l'home que va aparèixer al llindar.

—Bon dia —el va saludar—. Dionisio Miranda?

L'home va mirar un xic guerro.

—Sí, sóc jo.

L'Hilari va ser el primer a entrar al pis. Un cop dins, va esperar. El seu company vigilava el replà, per si el tal Dioni arrencava a córrer. No va fer res. Va romandre clavat al mateix lloc, tan sorprès com amoïnat.

—Està sol?

—Sí, sí senyor. Què pas...?

—L'hem vingut a detenir, senyor Miranda.

—Com diu? —Se li van doblegar les cames—. Per què? Però si no he fet res!

No semblava perillós. En Quesada va acabar d'entrar i va tancar la porta. En Dionisio Miranda estava igual que a la foto. L'Hilari va fer tres passes i va arribar a un menjador petit i amb els mobles justos. L'amo de la casa va anar al seu encalç.

—Escolti, què està passant aquí? —va preguntar l'home, d'allò més neguitós.

Va ser el moment en què l'Hilari li va posar la fotografia on se'l veia amb el germà de la Roser Planas davant dels ulls.

—Coneix aquest home?

—Sí, en Pere.

—Són amics?

—Coneguts, del billar.

—Aquí semblen molt amics.

—Perquè vam guanyar un campionat per parelles, al Monumental. Sense copa ni res, però ens va fer il·lusió.

—Així doncs, han jugat junts moltes vegades.

—Abans, sí. —La seva preocupació va augmentar i va donar pas a una forta sensació d'angoixa—. Perdoni, però què ha fet? I per què em detenen a mi?

—Vostè contesti i no s'hi amoïni. Si no hi està ficat, no li passarà res.

—Ficat en què? —va preguntar ell, encara més angosat.

—Segui —li va demanar l'Hilari.

—Ai, Déu meu! —L'home el va obeir tremolant.

Darrere seu, l'Ernest Quesada va haver de reprimir un somriure incipient.

—Inspector Quesada —el va castigar l'Hilari—, comprovi que no hi ha ningú més al pis.

—Estic sol! —va cridar en Dionisio Miranda.

L'Hilari es va asseure davant d'ell.

—Tranquil. Respongui el que li preguntaré i en acabat marxarem.

—Sí, sí senyor.

—L'ha vist últimament?

—Fa... no ho sé, uns quants dies.

—Sigui més precís.

L'home va fer memòria.

—Doncs... diumenge passat, sí.

—Al billar?

—No, al Monumental, fa bastant temps que no hi va, o almenys no pas a les hores que hi sóc jo —va respondre ell, confirmant el que havia dit l'encarregat del local—. Va anar al cinema. Hi anava amb la seva xicota.

—Quina xicota?

—No ho sé, no me'n va dir pas el nom; però anaven de bracet, de manera que vaig deduir que festejaven.

—D'uns trenta anys, arreglada, ulls foscos, llavis prims...?

—Sí, era ella.

—Sap on podríem trobar-lo?

—A casa seva, no?

—Ha fugit.

—No m'ho puc creure.

Va tornar a aparèixer en Quesada.

—No hi ha ningú, senyor inspector.

—D'acord. —Va continuar amb en Dioni—. Miri, la germana d'en Pere Planas ha estat assassinada, i ell, quan ens ha vist, ha saltat per una finestra, descalç i sense diners.

—Què diu ara!

—No, és vostè qui ens ho ha de dir. I millor aquí que a comissaria.

—Però què volen que els digui?

—El que sigui que ens ajudi a trobar-lo.

—És que no se m'acut res!

—De què van parlar diumenge?

Es va sumir en les seves cavil·lacions, tot escapant-se de la por present per intentar concentrar-s'hi. Van ser tot just tres o quatre segons de silenci.

—Estava content —va començar a dir en Dionisio Miranda—. La seva amiga se'n va anar al bany i, en quedar-nos sols, va començar a presumir, cosa molt pròpia d'ell, d'altra banda. Sempre presumia d'una cosa o una altra. —Va fer un gest de resignació—. Va abaixar la veu, com si fos un conspirador, perquè sempre li encanta fer el numeret, i em va dir que es compraria un billar per a ell sol. Em vaig posar a riure i em va respondre amb un «ja ho veuràs, ja». Vaig preguntar-li on ficaria un billar, i em va contestar que al saló de la seva nova casa. Em va picar l'ullet, així, com si... bé, i em va dir que allò anava a missa. —Es va prendre un moment de respir—. Ja els he dit que era un somiatruites, sempre amb negocis que després, per una raó

o una altra, es torçaven. Però ell, com si res. Al cap d'un parell de dies ja tenia una altra quimera al cap... Què volen que els digui? No és mal paio, o si més no a mi em queia bé. De fet —va abaixar el cap—, el meu problema és que vaig amb el lliri a la mà i em cau bé tothom; per això, a vegades...

—A vegades què?

—M'aixequen la camisa.

—Li va demanar mai diners?

—No, a mi no. Sabia que no en tenia.

—Tornem al diumenge. Li va explicar com s'ho faria per tenir una nova casa?

—L'hi vaig preguntar i em va contestar que seria ric, que tenia una fortuna ben enterrada.

—Enterrada?

—Sí.

—Està segur que va fer servir aquesta paraula?

—Sí, sí. Fins i tot va assenyalar el terra amb el dit, mentre somreia d'una manera maquiavèl·lica.

—I això va ser tot?

—No hi va haver res més. Després del seu atac de fantasia i d'aquestes últimes i enigmàtiques paraules, va tornar la seva xicota i ens vam acomiadar. Vaig preguntar-li quan ens veuríem pel Monumental i em va respondre que ja no hi tornaria a posar els peus, que els rics feien altres coses. Va tornar a picar-me l'ullet i se'n va anar. —Es va posar molt seriós—. Senyor inspector, és veritat que han matat la seva germana?

—Sí.

—No deuen pas creure que ha estat ell?

—I si ho creguéssim?

—Miri, no és que siguem amics íntims, l'hi repeteixo, però jugàvem molt al billar i això sempre uneix una mica. Parlàvem, sobretot ell... Uf! —Va fer un gest amb la mà—. En Pere serà el que vulgui, però un assassí... I de la seva germana? Apa que no l'ajudava a sortir d'embolics i problemes. La Roser per aquí, la Roser per allà. Més que una germana, a vegades semblava com si fos la seva mare. O és el que jo vaig deduir aquells dies.

—Estaven molt units.

—Sí. Crec que ho compartien tot, i que ella el protegia.

L'Hilari va mirar l'Ernest Quesada. El seu company ja feia estona que no es bellugava, repenjat a la paret del menjador, a l'esquena d'en Dionisio Miranda.

—Alguna cosa més que ens pugui dir?

—No.

—Faci memòria.

—Ja li he dit que no, l'hi juro.

—Té més amics o algun lloc on es pugui amagar?

L'home va arronsar les espatlles.

L'angoixa li havia desaparegut. La inquietud, no.

—Gràcies per tot. —L'Hilari es va posar dret.

—No em detindran, oi?

Gairebé va sentir llàstima per ell.

—No, però si en Pere dóna senyals de vida, valdrà més que ens truqui —li va advertir ell, allargant-li una targeta—. Parlem d'un cas d'assassinat, m'entén?

En Dionisio Miranda no va poder ni obrir la boca.

Va fer que sí amb el cap, mentre la targeta li tremolava a la mà.

Vint-i-quatre

AIXÍ QUE VAN SORTIR AL CARRER, l'Ernest Quesada li va dir:
—Caram, no acostumo a veure'l fent de poli dolent.

—Aquest cas m'està començant a superar. Suposo que vull resoldre'l per la via ràpida. I hi ha massa caps per lligar. Això del general Aramburu ha acabat de fastiguejar-me.

—Jo també hi dono voltes, a això que el general hagi tingut una crisi. —Va plegar els llavis en una ganyota d'insatisfacció—. No m'imagino pas un paio així amb una crisi, encara que ja sigui gran i estigui afectat.

—Culpable —va matisar l'Hilari—. No sigui condescendent. Res d'afectat.

—Vostè a la seva, eh?

—D'alguna manera ho és, Quesada. No sé com, ni per què, però ho és. Així doncs, prendrem la iniciativa.

—En sortirem ben escaldats.

—No, si demostrem les coses.

—On anirem, ara?

—A dinar.

—Per aquí a prop?

—Al Baix Llobregat.

—Què? —Es va aturar abans d'obrir la porta del cotxe—. Què se'ns hi ha perdut, allà?

L'Hilari ja era a dins. Quan en Quesada va ocupar el lloc del conductor, li va passar el plànol que havia trobat a la cartera d'en Pere Planas.

—Nacional 340. Cervelló.

—Així doncs, això que en Planas té una fortuna enterrada...

—És només una possibilitat, però correrem el risc. Al capdavant, no és gaire lluny.

—Sap anar-hi? Jo no em moc gaire bé fora de Barcelona, si no és amb tren, i en aquella zona no n'hi ha.

—Jo el guiaré.

La Vanguardia era al seient del darrere, on l'havia deixat abans de pujar al pis d'en Pere Planas. Va allargar la mà, la va agafar i va obrir el diari davant dels seus ulls. L'Ernest Quesada va captar la intenció.

—Li preguntaré quan tingui algun dubte, eh?

—Sí —va dir l'Hilari.

Es va submergir en la lectura, primer dels textos de la portada.

«Kennedy recibió un disparo en la sien derecha, cuando se dirigía a un almuerzo ofrecido por el Consejo de Ciudadanos de Dallas, en un coche descubierto, acompañado de su esposa Jacqueline y del gobernador de Texas y esposa. Eran las 18.30 (hora española). El primer mandatario recibió el balazo cuando viajaba en

automòvil con toda la caravana presidencial, en el cruce de dos calles principales, situadas en el centro de la población de Dallas y en plena zona comercial de la ciudad. Al instante de sonar los disparos, la cabeza del presidente cayó hacia atrás, quedando hundida en el respaldo del asiento que ocupaba. La señora Kennedy gritó: “¡Oh, no!” y trató de sostenerlo. El gobernador del Estado de Texas, John Connally, que iba con el presidente y su esposa en el mismo vehículo, salió del asiento al ser alcanzado por los impactos y luego se desplomó. Sufre dos graves heridas de bala en el pecho. Los disparos fueron hechos por un fusil de largo alcance y gran precisión. El presidente, gravísimamente herido, fue conducido al hospital de Parkland. Llevado al quirófano, murió después de haber recibido los sacramentos administrados por dos sacerdotes católicos».

Un home a qui li havien volat el cap podia ser conscient que rebia els sacraments?
Bé, al cap i a la fi, en Kennedy era el primer president catòlic.

Va llegir un altre dels articles de la primera pàgina.

«Por ley constitucional, el vicepresidente Johnson ocupará la presidencia del país, jurando el cargo a las pocas horas. Da la coincidencia fatídica que Johnson es de Tejas también y acompañaba al presidente en este viaje. Se dará también la no menos dramática coincidencia de que por primera vez en muchos años el presidente de los Estados Unidos será una persona de un estado del sur, entendiendo como tal a un representante genuino de dichos estados. Es un destino que nadie podía imaginar cuando, ahora hace tres años, Kennedy salió victorioso de las urnas, derrotando a Nixon».

L’Hilari va somriure.

—Què li fa gràcia? —va preguntar en Quesada, que semblava estar més pendent d’ell que no pas de la carretera.

—En un lloc de l’article han escrit Texas amb x i en un altre Tejas amb j.

—Ah.

—També somric perquè al diari es parla de *coincidències*, *casualitats*...

—I?

—En política, no crec en les casualitats... Condueixi —va ordenar ell, evitant més preguntes.

Es va posar a llegir el telegrama del Generalísimo Franco.

«Ruego a usted acepte el testimonio del más sentido pésame por el fallecimiento del presidente John F. Kennedy, cuyo asesinato ha llenado de dolor al pueblo español, que unánimemente condena el criminal atentado. Su desaparición supone una gran pérdida para todo el Occidente cristiano. En esta triste coyuntura, elevamos nuestras oraciones al Altísimo, reiterándole cordiales votos para toda la nación americana. Firmado: Francisco Franco Bahamonde, jefe del Estado español».

—Senyor...

—Giri a l’esquerra.

—I després?

—Tot recte.

Va poder llegir una mica més, fins que l'Ernest Quesada va arribar a Molins de Rei. Llavors va guardar el diari. Van passar per damunt del Llobregat i van deixar enrere la fàbrica de ciment, a la seva dreta. Llavors la carretera va començar a serpentejar pels paratges boscosos més bonics de la cadena muntanyosa que envoltava Barcelona pel sud-oest. Ja no van trigar a arribar a la primera població: Cervelló.

L'Hilari va mirar l'hora.

—Primer dinarem, és tard —va reflexionar.

—Ja sap que a les cinc comença a fer-se fosc i a les sis és de nit.

—No vol menjar alguna cosa?

—Sí, sí.

Van buscar una fonda a la carretera mateix. En van trobar una. A la part de fora hi havia uns porrons gegantins plens de vi. Qui pogués alçar-ne un amb una mà, bevia de franc. Ni l'un ni l'altre ho van intentar. La senyora que els va atendre, arremangada i airosa, com si tingués calor, els va dir que l'única cosa que hi havia era botifarra amb mongetes, amb un accent molt tancat. A en Quesada li van brillar els ulls.

—Té crema catalana?

—Sí, guapo.

—Fantàstic —es va mostrar satisfet.

L'Hilari va tornar a riure.

—I ara què li passa? —es va picar el seu company.

—Ahir la dependenta del forn, avui aquesta senyora. Es pot dir que totes li ponen, Quesada.

—Escolti, que jo no faig res.

—Vostè es fa el desmenjat, que és el millor.

Van aterrar els plats i van deixar de parlar. Tenien gana. Van beure aigua, per si de cas. Abans que arribés la crema catalana, el sotsinspector va tornar al cas.

—Què espera trobar en aquest lloc?

—No en tinc ni idea —va reconèixer l'Hilari.

—Diners?

—Els diners no s'enterren en una muntanya.

—Llavors...

—Mengi.

—Sí, senyor.

En el moment de pagar el compte, sota un cel sobtadament blau, l'Hilari va examinar el mapa d'en Pere Planas. Va esperar que la dona tornés amb el canvi.

—Senyora, hi ha cap pont per aquí a la vora?

—Sí, més amunt, a l'esquerra. Gairebé al final del poble. Si hi passen de llarg, arribaran a Vallirana. Tampoc no és gran cosa, no es pensin. Aquí, el més maco és l'ermita.

—Gràcies.

—Era bo? —va preguntar ella, mirant en Quesada.

—Sí, sí, molt —va respondre el sotsinspector, el rostre del qual havia envermellit lleugerament.

L'Hilari es va guardar el rebut. Va ser el primer a aixecar-se. Va preferir no dir res més. Un cop al cotxe, van circular per la Nacional 340 a poca velocitat. De tota manera, tant l'ermita com el pont estaven anunciats. Van deixar la carretera i van arribar al primer punt indicat al plànol del fugitiu.

—El plànol d'en Planas —va xiuxiuejar fent un acudit.

—I ara? —va preguntar en Quesada.

—Continuarem a peu.

—Encara sort que no plou.

No havia plogut, però la humitat era palpable, sobretot a les zones on no arribava la llum del sol perquè els arbres n'impedien el pas. Restes de fang, molsa enganxada a les roques, una sensació tèrmica de fred latent...

La primera cosa que van trobar va ser l'arbre inclinat.

—Vint passes —va indicar l'Hilari.

Van comptar-les mentalment i en arribar al número vint van veure, a la dreta, un caminet que pujava pel vessant de la muntanya. El van seguir. La següent indicació, les roques, van aparèixer al cap de pocs metres. El camí continuava, de manera que van comptar quinze passes més.

—Els matolls —li va fer veure en Quesada.

Hi havia plantes salvatges pertot arreu, però sens dubte la nota del plànol es referia a aquelles mates enormes i espesses. De fet, gairebé tapaven la prolongació del camí, que s'estrenyia, mig amagat per altres arbustos, a la seva esquerra.

Van pujar durant uns deu metres.

—No hi diu quantes passes?

—No, la següent indicació és *pedra*.

No van trigar a veure-la, uns tres metres més enllà. No era gaire gran. La diferència entre una roca i aquella pedra era que la roca sortia de terra, mentre que la pedra hi estava assentada. Podien moure-la simplement empenyent-la.

—I ara? —En Quesada va mirar al seu voltant—. Se m'està ficant la humitat als ossos i ja m'he enganxat la roba en un parell d'esbarzers. Si se m'estripen els pantalons... Si no fos de dia i no poguéssim veure on posem els peus, aniríem fets un fàstic.

—Miri aquí —va assenyalar l'Hilari.

El túmul, o el que fos allò, estava situat a unes poques passes. Qualsevol caminant ni tan sols s'hauria adonat de la seva existència. I encara més amb el pas del temps i

la ràpida crescuda de les plantes salvatges. Algú havia remogut la terra. L'havia remogut i tornat a posar al seu lloc.

Però damunt d'alguna cosa.

—Senyor.

—Sí —va assentir l'Hilari—. És el que sembla.

Hi van clavar les mans. Aviat es van adonar que la terra estava més compactada del que semblava. Tret que s'hi deixessin les ungles, s'enfanguessin i es fessin malbé els vestits i els abrics, necessitaven alguna cosa més que les mans per enretirar-la.

—Vagi al cotxe a veure si hi troba res.

—Entesos —es va resignar en Quesada.

El va deixar sol. L'Hilari no es va voler quedar quiet. En primer lloc va contemplar la tomba. No era tan llarga perquè pogués contenir un ésser humà estirat, però sí prou ampla perquè hi pogués estar doblegat sobre si mateix. Va examinar la zona, els voltants, tot apartant matolls baixos i esbarzers, sobretot esbarzers. Un parell o tres havien estat tallats o arrencats de soca-rel. Hi havia terra humida escampada, d'una coloració més fosca que la de la superfície. També diverses plantes malmeses, aixafades. Ni rastre d'empremtes. Havia plogut prou per esborrar-les.

L'Ernest Quesada va tornar a corre-cuita.

—Una mica d'exercici va bé per entrar en calor —va reconèixer.

Duia el gat a les mans.

—No ha trobat res millor? —va arrugar la cara l'Hilari.

—Em temo que no. Però no pateixi, ja ho faré jo.

El seu company va clavar la punta del gat a terra, hi va fer pressió i, si més no, va aflluixar un xic la massa terrosa. Va repetir l'operació diverses vegades, abans que ell i el seu superior procedissin a treure-la amb les mans.

Tampoc no van haver de treballar gaire.

Almenys en aquella primera fase.

Tot d'una va aparèixer el dit.

Un polze.

—Collons... —va exclamar en Quesada.

L'Hilari va anar amb compte. Va enretirar a poc a poc la terra que envoltava el dit i va alliberar-ne la mà. Encara hi destacava el color de les ungles, molt femenines.

Malgrat el seu estat, feia tot l'efecte que era l'extremitat d'algú molt jove.

Era una mà molt petita, gairebé d'una nena.

—D'acord —va sospirar l'Hilari—. Vostè continuï per aquí. —Va assenyalar la part superior—. Jo seguiré el contorn del braç.

Van treballar uns minuts en silenci, al mateix temps que anaven desenterrant parts del cos. L'Hilari el braç, fins a arribar al tronc. L'Ernest Quesada, el cap. Ja feia dies que era morta, la pell havia adquirit una coloració morada, fosca. No van parar fins que van tenir mig cos a la vista. Ni van parlar fins que li van veure bé la cara.

—Devia tenir uns setze o disset anys —va calcular l'Hilari—. A tot estirar, divuit.

—I era guapa —va reconèixer en Quesada.

Van examinar-ne la roba. Brusa blanca, faldilla prisada de color beix. Sense roba interior. L'havien vestit amb més pressa que cervell, ja que sens dubte la noia havia estat nua. Duia el jersei a l'inrevés i els botons de la brusa no es corresponien amb els forats. No duia res a les mans, ni als canells, però sí als lòbuls de les orelles. Dues petites arracades. Dues petites perles falses de color blanquinós.

L'Hilari va treure una mica més de terra, baixant més enllà de la cintura de la víctima.

La faldilla tenia una gran taca fosca.

—Sang? —va dubtar en Quesada.

L'Hilari va enretirar l'extrem de la faldilla. L'absència de calces li va permetre veure el sexe esquíngat de la noia, amb més i més sang, mig seca mig humida per la terra, i els blaus al ventre i a la part superior de les cuixes, on ja regnaven els cucs, que es repartien la presa.

L'Ernest Quesada va haver de reprimir una arcada.

—Violació? —va preguntar.

—Podria ser, però no ho crec pas —va contestar ell, mentre li tornava a examinar les mans, les ungles—. No en té cap de trencada, ni sembla que hi hagi senyals d'haver-se defensat.

—Qui deu ser?

Van gratar una mica més la terra, però no hi van trobar res.

La ment de l'Hilari treballava de pressa.

Feia més i més fred, hi havia més i més humitat. Es faria fosc en menys d'una hora, i abans se n'aniria la llum diürna, la qual cosa faria que el bosc s'anés omplint d'ombres i penombra.

—Tornem a tapar-la —va dir l'Hilari.

—Què?

—No crec que l'amoïni gaire, ja.

—No ho comuniquem perquè vinguin a aixecar el cadàver?

—No —va replicar ell, davant la incredulitat del seu company—. Ella hauria volgut que enxampéssim el seu assassí. I és el que farem. —Va desplaçar el primer tros de terra amb les dues mans, colgant-li novament el rostre—. No crec pas que li importi estar-se un dia més enterrada aquí. Ja no.

—Un roc a la faixa, senyor?

—Se'n podria dir així. Jo m'estimo més dir que això serà una puntada de peu als ous del malparit que la va matar. I, de passada, la nostra taula de salvació.

Van tornar a enterrar-la, més de pressa del que l'havien desenterrat. Tot seguit es van posar drets damunt la tomba i van compactar la terra amb els peus. En acabat van iniciar el camí de tornada al cotxe. Ja duien els peus enfangats, la part baixa dels pantalons tacada, i també la de l'abric. Quan van arribar al cotxe, van buscar un drap per netejar-se les mans.

El silenci era opressiu.

—Pobra noia —el va trencar en Quesada.

—És difícil acostumar-s'hi, eh? —es va solidaritzar ell.

—A la mort no, a això sí.

—Com més jove és la víctima, pitjor, ja ho sé.

—En què pensa?

—Au, home. No crec que li costi gaire sumar dos i dos.

—No, no senyor. —El seu company va abaixar el cap.

Encara tenia les mans molt brutes.

—Busquem una font per rentar-nos —va suggerir l'Hilari—. Si la seva dona el veu arribar a casa amb aquesta pinta, s'enfadarà.

—I la seva no?

—Fa més anys que estic casat. Hi està acostumada.

L'Ernest Quesada va posar el drap sobre el volant del cotxe. Va engegar-lo i, de tornada a la carretera, van buscar la font. Van haver de sortir-ne un altre cop, després de preguntar a un home vestit amb faixa negra, espadenyes i barretina, que semblava haver sortit d'una postal de començaments de segle. Els va dir on podien trobar-la, sense deixar d'observar-los les mans, tant com els ulls. Van baixar a una espècie d'erm poblat d'arbres, on encara jugaven uns nens, i van aconseguir el seu propòsit.

Ja amb les mans netes, i de nou a l'automòbil, l'Hilari es va atrevir a agafar el micròfon de la ràdio del cotxe i connectar amb la central.

—Cotxe número nou?

—Inspector Soler —va dir—. Posi'm amb qui estigui de guàrdia a autòpsies.

—Sí, senyor.

Van esperar un minut. Ja circulaven per la Nacional 340 en direcció a Molins de Rei. El primerenc capvespre de tardor era trist, amb el cel envermellit per uns núvols que estratificaven els darrers rajos de sol. La veu d'un home va ocupar el senyal de la ràdio.

—Sagués, digui —es va anunciar.

—Sóc l'Hilari Soler. Necessito que em digui alguna cosa sobre l'autòpsia de l'Eliseu Torradas.

—Vaig a buscar la còpia de l'expedient, un moment.

Un altre minut. Arribaven a la fàbrica de ciment, abans de travessar el Llobregat pel damunt.

—Soler?

—Si us plau, miri si a les cames del mort hi havia marques, petites rascades.

—Un moment...

En llançar-li una de les seves habituals mirades de cua d'ull, l'Ernest Quesada va deixar l'entrecella convertida gairebé en una línia recta.

—Fa una estona vostè mateix ho ha dit —li va recordar l'Hilari—. Quan pujàvem per aquell camí...

—Que si no fos de dia per veure on posàvem els peus, ja estaríem fets un fàstic per culpa dels esbarzers —va assentir.

Per tercera vegada va reaparèixer la veu de l'home que estava de guàrdia al departament del darrer comiat.

—Sí, té algunes petites rascades, als turmells sobretot, però antigues, d'uns quants dies. La majoria ja ni es veuen, excepte un parell que van ser més profundes i van arribar a sagnar, i després s'hi va fer crosta. Devia portar uns mitjons no gaire gruixuts i, sens dubte, es va ficar en un lloc ple de bardisses.

Vint-i-cinc

DES DEL DESCOBRIMENT del cadàver de la noia, l'Hilari no parlava. Estava seriós. En Quesada va optar per no badar boca.

En arribar a Barcelona, es va veure obligat a fer-ho.

—Anem a comissaria? —va preguntar el sotsinspector, després de fer un cop d'ull al rellotge.

El seu superior va trigar a respondre.

Com si no l'hagués sentit.

Va tornar a agafar la ràdio del cotxe i es va repetir l'operació anterior. Li va tocar el torn a un altre departament.

—Sóc en Soler, amb qui parlo?

—Amb en Maties. Hola, Hilari.

—Em pots fer un favor?

—Però tu has vist quina hora és?

—Només mirar una cosa.

—Que et conec, Hilari.

—No facis el ronso, va.

—Que no faci el ronso? La mare que et va parir... Què vols?

—Mira si van denunciar la desaparició d'una dona, jove, d'entre setze i divuit anys, deu fer cosa de deu dies.

—Deu dies?

—Entre el 12 i el 13 o 14 de novembre, sí.

—Em faràs regirar expedients i...

—Que tampoc no és tan complicat, Mati, va.

—Mira-te'l ell, tot el dia passejant-se amb cotxe, i si necessita res, apa, una trucadeta i el departament es posa en dansa perquè el senyor ho demana!

—Ho faràs o no?

—Que sí, que ja ho miro, pesat... Estàs sol?

—Amb en Quesada.

—Hola, Quesada! Com ho portes amb el figura al costat?

—Bé, bé. —L'al·ludit va alçar la veu.

Després d'això, un petit lapse de silenci.

Molt breu.

Primer el va trencar l'Hilari.

—Para aquí, no fos cas que hàgim d'anar per l'altra banda.

Seguidament, l'home de la comissaria.

—El 13 a la tarda, sí. Mireia Buscató Ruiz. Divuit fets al setembre.

—Qui va fer la denúncia?

—La seva mare.

—Adreça?

—Apunta, Sherlock.

Va escriure-la en un paper, molt de pressa, tot i que no hauria calgut. Sense que li digués res, l'Ernest Quesada va abandonar el voral i va agafar la ruta que els havia de conduir a l'adreça que acabava d'escoltar, situada relativament a prop del lloc on eren, a la zona del Paral·lel.

—Gràcies, Maties —es va acomiadar l'Hilari.

Cap pregunta. Res. Cadascú a la seva feina. Els noms de les víctimes només eren això: noms. A ells els interessaven més els dels responsables. La seva feina era detenir-los i engarjolar-los.

—Endavant, tigre! —va tallar la comunicació l'home.

No va ser un trajecte llarg, sobretot perquè en tallar el senyal de la ràdio, en Quesada va connectar de seguida la sirena i es van obrir pas entre els carrers ja relativament plens d'aquella nit de dissabte. Gent que passejava, gent que anava al cinema, gent que tornava a casa, gent que no eren com ells.

Gent normal en un món en què les noies de divuit anys morien rebentades.

Quan ho llegien als diaris, s'escandalitzaven.

I durant uns moments es despertaven, abans de continuar amb les seves vides.

L'Ernest Quesada va aturar el cotxe damunt la vorera, a pocs metres d'un guàrdia urbà que, en veure la seva maniobra, se'ls va acostar ràpidament. L'Hilari en va tenir prou d'ensenyar la credencial perquè gairebé se li quadrés.

Sense dir ni un mot, van entrar a l'edifici. No hi havia ningú a la porteria, malgrat que estava oberta i amb el llum encès. Van pujar a peu al primer pis. Després de la trucada, amb el so d'un timbre vell i sorollós, els va obrir la porta una dona d'uns quaranta-un o quaranta-dos anys, molt desmillorada i ullerosa, com si fes dies i dies que plorés, sense poder dormir. Tan bon punt els va veure, es va posar la mà a la boca.

—L'han trobat? —va gemegar.

—No, no senyora —va dir l'Hilari.

L'Ernest Quesada es va empassar la saliva.

—Segur que és morta —va dir la dona, començant a plorar—. Ella mai no se n'aniria enlloc sense dir-nos res. Li ha passat alguna cosa, n'estic segura... Déu meu...

—Senyora, podem passar? Hem de fer-li unes preguntes.

—És clar, és clar. —Es va apartar de la porta, sense deixar de plorar, i un cop tancada els va precedir pel passadís—. Jo... em pensava que ja ni l'estaven buscant. Ningú m'ha... dit res en tots aquests... dies... A comissaria em van dir que els joves són així, que les noies s'escapaven amb els seus xicots... S'ho poden creure? —Es va enfonsar més i més a l'abisme del seu dolor—. Que, segons ells, tornaria al cap de dos o tres dies. És el que em va dir aquell policia. Dos o tres dies... i ja n'han passat deu... Oh, Déu meu, Déu meu...!

La dona es va deixar caure en una butaca desmanegada. La casa era humil, sense cap mena d'ostentació. L'Hilari va seure davant d'ella, a l'altra butaca. L'Ernest Quesada ho va fer en una cadira.

Continuava pàl·lid, impressionat.

L'Hilari es controlava.

—Senyora...

—Sí, sí, perdoni. És que quan els he vist... Saben què és estar així tants dies, sense saber res, si està bé o si...? —Es va netejar el nas amb un mocador gairebé xop —. Què volen saber?

—Té més fills?

—Dos nens, de catorze i onze anys. Són amb la seva àvia, perquè aquí no...

—El seu marit?

—Malalt, a l'hospital. No entenen que això l'està matant? Aniré a veure'l d'aquí a una estona, tot i que aquesta nit es quedarà la seva germana amb ell.

—Volem saber algunes coses de la Mireia.

—Les que vulguin —va contestar ella amb força, com si hagués estat uns minuts sense aire als pulmons.

—Abans de res, ens pot donar una foto seva?

—En tenia una de recent aquí. —Va assenyalar un marc de fotografies buit—. Me la va demanar la policia. Espero que me la tornin, perquè estava molt guapa. Ella és... preciosa, saben? Un àngel. Tothom ho diu: un àngel.

—Alguna altra foto?

—En tinc una de fa un any, del casament de la seva cosina Maria.

—Si us plau.

La mare de la Mireia Buscató es va aixecar i va arrossegar els peus fora del menjador. L'Hilari va mirar l'Ernest Quesada, com si tingués por que digués alguna cosa durant la seva absència. El seu company va restar mut. N'hi havia prou amb la seva mirada perduda.

La imatge de la noia morta era present, entre els dos, als seus caps.

La dona tornava.

—La Mireia és la del mig —va dir ella, lliurant-li la instantània.

L'Hilari va veure com era la noia en vida: alegre, somrient, feliç i, per descomptat, guapa, molt guapa. En aquella imatge d'un any enrere tenia disset anys, però maquillada i arreglada per al casament, ja semblava una dona: cabells abundants i negres, cos esvelt, ulls ametllats, nas recte, llavis sensuals.

Perquè la Mireia Buscató Ruiz destil·lava això: sensualitat.

Qualsevol noi podia perdre el cap per ella.

A la fotografia hi havia alguna cosa més.

Les seves arracades.

Dues petites perles.

Per si li quedava cap dubte, tenint en compte el deteriorament del cadàver.

—Quina roba duia quan va desaparèixer?

—Una brusa blanca, faldilla de color beix, un jersei i l'abric.

De l'abric, ni rastre, o potser devia estar situat sota el cos enterrat, com si fos una mortalla. La resta coincidia. Excepte per l'absència de roba interior.

—Sap què va fer la seva filla aquell dia?

—El que fa sempre. Llevar-se tard, perquè també se'n va a dormir tard, dinar i anar-se'n a treballar pels volts de les cinc.

—On treballa?

—En un restaurant molt selecte, el Camarga. Sap on és?

—Sí.

—Hi entra a les sis i acaba després de mitjanit.

—Dorm sempre a casa?

—A vegades no. Hi ha sopars especials, o casaments d'aquells que acaben a altes hores de la matinada, i llavors es queda a casa de la seva amiga Maite, que és més a prop que la nostra. Vivim massa lluny d'aquest lloc.

—La Maite també treballa al Camarga?

—Sí.

—Sap com es diu de cognom?

—Maite Pi.

—Ens pot donar la seva adreça?

—És clar. La sé perquè vaig anar a veure-la quan va desaparèixer la Mireia.

L'Hilari va anotar-la al mateix paper.

—Abans no sabia on vivia?

—No, no coneixia la Maite. Només de sentir-ne parlar a la Mireia. Va ser ella qui li va aconseguir la feina al restaurant. Per sort, la meva filla la tenia apuntada a la seva llibreta de telèfons.

—Què li va dir la Maite?

—Que aquella nit ella se'n va anar com sempre, cap a un quart d'una.

—I estava bé?

—Segons la Maite, sí. Per això no té cap sentit que se n'anés. Com? Amb què? Ni tan sols sortia amb ningú. M'ho hauria dit.

—Suposo que la seva filla deu guanyar un bon sou.

—Sí, senyor —va respondre ella, amb un petit deix d'orgull a la veu—. És molt bona, i llesta. Gràcies a ella ens n'hem sortit i els seus germans poden anar a un col·legi de pagament. S'ha sacrificat tant per tots nosaltres, amb el seu pare malalt, les privacions que hem patit...

—Treballa tots els dies?

—No sempre, però gairebé. Quatre o cinc dies a la setmana, sí. Pel que es veu, encara que sigui el Camarga, no totes les nits omplen o hi ha tantes reserves. Llavors, com que la Mireia ha estat l'última a arribar, doncs... bé, no la necessiten.

—No li sembla estrany?

—Estrany? —No va entendre la pregunta—. No, per què?

L'Hilari va tornar a mirar la fotografia.

Sense voler, va pensar en la Montserrat.

Això el va afectar.

La sort, o el destí, o totes dues coses alhora, triaven les seves víctimes.

—La seva filla és realment una bellesa.

—Molt —va reblar ella, sentint-se'n d'allò més orgullosa.

—Promesos?

—Ui, tots els nois del barri li van al darrere, i abans, els de l'escola! Des que va complir els dotze o tretze ha estat sempre igual. Una vegada fins i tot va fer una prova per fer un petit paper en una pel·lícula. Van escollir-ne una altra, però va arribar gairebé fins al final. Ella somia ser actriu. Té molt talent. Jo sempre li dic que no corri, que és molt jove, que no s'equivoqui.

—Però ara sortia amb algú?

—No, no, amb ningú, ja l'hi he dit. M'ho hauria explicat. Fins i tot els esquivava, perquè aquí ha trucat més d'un preguntant per ella. —Ja parlava sense plorar, fins i tot amb algun indici de somriure aflorant-li al rostre, mentre pregonava les excel·lències del seu petit tresor, com faria qualsevol mare—. No crec pas que es vulgui embolicar tan aviat, i més amb els seus somnis. La Mireia és llesta. Des que va entrar al Camarga ha estat estalviant per al futur, per estudiar art dramàtic o anar-se'n a l'estranger. A Nova York, ja ho veu. Sempre Nova York.

L'Hilari va sentir com si la Mireia cridés des de la tomba de Cervelló.

De sobte volia ser lluny d'allà, ja no podia resistir més el pes del seu secret.

—Se li acut res més que ens pugui servir d'ajuda, senyora?

Ella va recuperar el seu estat inicial.

Un monyó adolorit.

—No —va reconèixer—. Ho sento.

Hora de marxar. Tots dos es van incorporar. La dona ho va fer a continuació.

Inesperadament va agafar l'Hilari per les mans.

S'hi va aferrar.

—La trobaran, oi? —el va instar amb una mirada encesa—. La trobaran i me la tornaran, oi que sí? —Va tornar a plorar, mentre es mossegava el llavi inferior per mirar d'evitar-ho—. Prometi-m'ho, senyor, si us plau, prometi-m'ho...

Ja l'havien trobat.

Aquesta era la qüestió.

—Farem... tots els possibles —va mentir l'Hilari amb les escasses forces que li quedaven.

Vint-i-sis

L'ERNEST QUESADA estava pàl·lid. L'Hilari, enfadat.

Furiós.

—Ho he passat tan malament —va reconèixer el primer.

Mentre caminava, l'Hilari es mirava les puntes de les sabates. No podia tenir el cap més baix, ni més clavat al pit. Encara tenia les sabates brutes de fang. El seu aspecte general era desastrós.

Però encara més l'anímic.

—Pobra dona, quan sàpiga... —En Quesada va tornar a expressar els seus sentiments, però es va quedar a mitges.

Quan van arribar al cotxe, l'Hilari es va enfonsar al seient. El seu company es va aferrar al volant, com si abraqués un objecte sòlid que li impedís naufragar. De fet, no estaven sols. El cadàver de la Mireia Buscató flotava entre tots dos, s'havia apoderat de la seva ment.

Divuit anys trencats.

Més enllà del fet que vengués el seu cos.

Divuit anys trencats.

—Vol parlar-ne, senyor? —va preguntar en Quesada.

L'Hilari va negar amb el cap.

—Què fem? Anem al Camarga només per estar-ne segurs? —va insistir el sotsinspector.

—No cal. Tots dos sabem que cap d'aquestes noies hi treballava.

—Llavors?

—A casa la Maite Pi.

—Ara? N'està segur?

—Sí, Quesada. N'estic segur: ara. Com més aviat resolguem això, abans podrem dormir a la nit sense tenir gaires malsons.

L'Ernest Quesada ja no va dir res. Es va orientar i va circular per la ciutat tan de pressa com va poder, sense necessitat d'estridències, amb la sirena apagada. Va ser un trajecte llarg, feixuc. Els crits del silenci eren més eixordadors que no pas els crits de les veus que els ressonaven al cervell. La ciutat es lliurava a un feliç dissabte nocturn. Una illa. Tots els dissabtes nocturns ho eren. I els diumenges. Els problemes s'aparcaven o s'oblidaven, eren entaforats a la cambra fosca de la vida. El dilluns reapareixien, sols, sense necessitat que ningú els obrís la porta.

L'amiga de la Mireia no vivia pas en una casa millor. De barri a barri. La dona que va aparèixer davant seu tampoc no era gaire diferent de la mare de la noia assassinada. L'única diferència era que ella no plorava per la seva petita; tenia un rostre afable i uns ulls lluminosos. Probablement estava preparant el sopar, pel davantal que lluia i l'olor que venia de l'interior del pis.

—Senyora Pi?

—Sí, jo mateixa —va confirmar ella mantenint el somriure, però adobat amb una evident dosi de sorpresa.

—Inspectors Soler i Quesada —es va presentar l'Hilari, repetint per enèsima vegada al llarg d'aquell dia, i de tots els dies de la seva vida, l'acte de mostrar la seva credencial—. Estem investigant la desaparició de la Mireia Buscató.

—Oh, sí, pobra noia! —Se li va transformar l'expressió de la cara—. Després de tants dies...

—Que és a casa, la seva filla?

—No, és a la feina.

—Al Restaurant Camarga?

—Sí.

—Si anéssim a veure-la...

—Ui, val més que no ho facin! —es va inquietar—. És un lloc molt distingit. No crec pas que la deixin parlar amb vostès en ple tràfec de servir els sopars. Fins i tot podrien renyar-la.

—Vostè hi ha anat mai a veure-la?

—No, ho tinc prohibit. La feina és sagrada.

—Coneix la mare de la Mireia?

—Va venir aquí quan va desaparèixer, molt torbada i nerviosa. Era la primera vegada que la veia. Pobra dona, estava desfeta, amb prou feines podia parlar. I la meva Maite igual. No va parar de plorar, mentre insistia que la Mireia se n'havia anat com sempre a casa, en acabar el seu torn al Camarga.

—Quan tenen molta feina i pleguen tard, es queden a dormir l'una a casa de l'altra?

—La Maite dorm a casa de la Mireia, sí. Els va més bé.

—La Mireia no ha dormit mai aquí.

—No, no, la Maite sempre va a casa seva, per comoditat. —Tot d'un plegat va mirar cap enrere i es va remoure nerviosa—. Ai, perdonin! Em permeten un segon? És que tinc la sopa al foc i...

Va desaparèixer a corre-cuita, fent repicar les sabatilles a terra, i es van quedar sols al rebedor. L'Ernest Quesada continuava capficat. Es va repenjar al marc de la porta. L'Hilari es va fixar en les fotografies d'una tauleta de centre, arambada a la paret, damunt la qual hi havia unes claus i dues espelmes a mig consumir.

Les passes de la dona van ressonar al passadís, de retorn al rebedor.

—Ja està, perdonin —va tornar a excusar-se—. No volen entrar?

—No cal, senyora, gràcies. Només són dues o tres preguntes més.

—O sigui que l'estan buscant?

—Sí.

—És clar, aquesta noia no podia pas anar-se'n així com així. Li deu haver passat alguna cosa, això és segur. La Maite diu que no té xicot, però vagi vostè a saber. Els

fills sempre amaguen coses als pares, defensen la seva vida i la seva intimitat, i a vegades no s'adonen que es fiquen de peus a la galleda, per inexperiència... Vostès tenen fills?

—Jo dos, sí... Cap policia l'ha interrogat per la desaparició de la Mireia?

—No, i ara! La seva mare em va comentar que, en presentar la denúncia, li van dir que ja tornaria ella sola, que als divuit anys aquestes coses són normals, i fins i tot es donen casos de noies més jovenetes. M'alegro que ara s'ho prenguin seriosament, perquè això de la Mireia no és normal.

—Quina edat té la seva filla?

—Dinou.

—La Maite va ser qui va recomanar la Mireia per treballar al Camarga.

—Em sembla que sí.

No hi havia gaire més on investigar. Una mare. Simplement això. Una dona innocent que creia en la seva filla. Una dona feliç amb les seves coses.

—Demà haurem de tornar —va dir l'Hilari.

—Li dic res a la Maite? És que quan ella arriba jo ja estic dormint, i demà segur que es llevarà tard.

—No cal que li digui res. Val més que no l'amoïni. Com es pot imaginar, això és pura rutina, però hem de seguir el procediment per reconstruir els passos de la Mireia aquella nit i buscar-la.

—Sí, ja m'ho imagino.

—Ha estat molt amable.

—Al seu servei.

Ell li va estrènyer la mà. En Quesada ja era al replà. En tornar al cotxe, va reapareixer el silenci. Tenien un camí a seguir, però les seves passes semblaven perdudes. De sobte, els costava parlar.

Malgrat això, ho va fer el seu company.

Just en engegar el motor.

—Senyor...

—Ara no, Quesada —va intentar aturar-lo l'Hilari—. Demà hi tornarem. Després, ja ho veurem.

—Però és evident que ho va fer ell, inspector.

—Demà —li va repetir lentament—. Si us plau. L'única cosa que li demano ara és que em porti a casa.

Va aclucar els ulls.

I no els va obrir fins al cap d'un parell o tres de minuts, quan va connectar la ràdio del cotxe.

No li va caldre moure el dial.

Parlaven de l'assassinat de John Fitzgerald Kennedy.

—... y las primeras palabras del presunto asesino, Lee Harvey Oswald, al ser detenido por la policía, fueron: «Bueno, todo ha terminado por ahora». Palabras que

no hacen sino verter más incertidumbres y misterios en torno a las motivaciones que pudo tener este hombre de veinticuatro años para matar a su presidente. Lo poco que ha trascendido por ahora de la figura de Oswald, antes de que sea interrogado en profundidad, es que es presidente del Fair Play for Cuba Committee, una entidad de apoyo a la revolución cubana y a su régimen, y que recientemente visitó Moscú, pues está casado con una mujer de origen ruso. —El locutor va fer una pausa—. Mientras la policía investiga todo lo concerniente a este dramático suceso que ha convulsionado al mundo libre, y se espera con mucha atención lo que pueda contar Lee Harvey Oswald en el interrogatorio que le será practicado mañana, se ha dado a conocer ya el horario de las exequias del presidente Kennedy, que tendrán lugar en Washington pasado mañana, día 25. Se espera que entre hoy y mañana lleguen a la capital federal del país las personalidades, reyes, primeros ministros y demás dignatarios que asistirán a dichas honras fúnebres. —La segona pausa va ser més llarga—. Si el hombre que mató a Kennedy actuó en solitario, como parece, nos enfrentamos a un giro de la historia que va a cambiar lo que...

L'Hilari va deixar d'escoltar la ràdio.

Ja no era més que una veu parlant, fent especulacions, insistint en l'alternativa del boig solitari.

Mai no hi havia conspiracions.

Mai.

Era tan fàcil que un simple home n'assassinés un altre, encara que aquest fos el president del país més poderós del món...

L'Ernest Quesada va aturar el cotxe, però l'Hilari ni tan sols se'n va adonar.

—Senyor.

—Sí?

—Hem arribat.

Va mirar per la finestreta. Casa seva. La seva illa. Va posar una mà a la maneta de la porta i va aconseguir obrir-la.

—Passi'm a buscar demà d'hora —va demanar al seu company.

—A les nou? Millor abans?

—A les nou, sí —va respondre ell, rendint-se a l'evidència que era millor afrontar descansat el que se'ls acostava.

—Bona nit.

Va baixar del cotxe i va entrar al portal de casa seva. Sortosament, no va veure ningú fins que va arribar al seu replà. La Montserrat acabava de tancar la porta del pis.

Així que el va veure, va xiular.

—Que véns de la guerra?

—Ara en diuen conflictes armats, o diferències de criteri amb base bèl·lica. I si estudiéssis més, sabries que això es coneix com a eufemisme.

—Papa, ja ho sé.

—Entesos. Llavors, vine.

Va atrapar-la entre els seus braços, la va estrènyer amb força i li va estampar un petó sorollós a la galta.

La Montserrat amb prou feines va aconseguir separar-se'n.

—Què et passa? —es va inquietar, mirant-lo preocupada.

—No puc abraçar la meva filla i fer-li un petó quan arribo a casa?

—És que hi ha abraçades i abraçades, i petons i petons, i aquesta abraçada m'ha deixat sense respiració i el petó gairebé em forada la galta.

—No et queixis.

—No em queixo.

—On vas?

—A comprar una cosa i torno, però després he quedat amb la Mònica i l'Àngels per anar al cinema... Tu què, un mal dia? —Es va fixar en les sabates i els baixos dels pantalons.

—Dels pitjors.

—Costa enxampar els dolents, eh? —va somriure ella amb malícia.

—No ho saps bé prou.

—Ara torno. —Va començar a saltironejar per l'escala—. Digue-li a la mama que està molt guapa, que ha anat a la perruqueria i sempre que es talla els cabells es deprimeix!

Vint-i-set

LA PRIMERA COSA QUE VA FER en obrir la porta va ser intentar deixar el cadàver de la Mireia al replà, no entrar-lo al pis amb ell.

Sabia que era difícil.

Va aclucar els ulls i, en obrir-los, va veure la Roser.

Això va ser decisiu.

—Hola, reina —va dir alleujat—. Que guapa que t’han deixat avui.

Va desarmar-la.

—De debò?

—Sí, per què?

—No m’han tallat massa els cabells?

—A mi m’agrada.

—Sí, ja és estrany que ho hakis notat, ja, perquè l’última vegada... —Es va entestar a contrariar-se—. Això vol dir que n’han fet un gra massa. Dec semblar...

—Estàs guapa —li va repetir.

—D’on véns? —va preguntar la Roser, en adonar-se de la brutícia de les sabates i els pantalons.

Fins i tot als baixos de l’abric hi havia esquitxades de terra humida.

—No preguntis.

—Treu-te les sabates aquí mateix, que encara m’ompliràs el pis de fang. Per l’amor de Déu, Hilari! És que ho has de fer tot tu?

Desenterrar cadàvers de noies?

—En Quesada estava pitjor.

—Doncs quina sort.

Es va treure l’abric i les sabates. Tot seguit es va dirigir a l’habitació i va fer el mateix amb els pantalons i la resta del vestit. Es va posar roba neta i còmoda, encara que fos per estar per casa. Quan encara no havia acabat, la Roser va tornar a aparèixer davant seu.

—Has arribat d’hora. Anem al cinema?

—M’agradaria molt, però... —va sospirar massa apesarat.

—Ja ho veig. Tens feina —es va resignar ella.

—No és feina, és cansament.

—A mi el cinema em relaxa i m’aclareix el cap.

—Perquè et fiques en la pel·lícula i deixes aquest món. Tant de bo jo pogués fer-ho.

—És que volia lluir el meu nou pentinat.

—Em pensava que no t’agradava.

—Si a tu t’agrada...

—A mi m’agrades tu, ja ho saps. I m’agradaries igual si fossis calba.

—Ai, calla! —Es va plegar de braços—. Així doncs, sopem aquí tranquils?

—Si no et fa res...

—Però demà anirem al cinema.

—Tant de bo.

—Hilari, que és diumenge!

—Et penses que no ho sé, que m'agrada haver d'empaitar la gent en diumenge i no poder sortir amb tu?

—Un dia d'aquests trucaré al teu comissari i et juro que em sentirà.

S'ho va imaginar.

Una bona batussa.

—Que hi és l'Ignasi?

—Sí, estudiant a la seva habitació. No sé pas què li has dit aquest matí, però tot d'una està tan suau i responsable...

—Vaig a veure'l. Després haig de preparar un informe.

—Tu i els teus informes. Vinga paperassa, apa! Algú se'ls llegeix a la teva comissaria?

—Ja m'agradaria que fos meva.

Va passar pel seu costat i es va encaminar cap a l'habitació de l'Ignasi. Va trucar a la porta amb els artells i, en rebre la seva resposta, va ficar el cap per l'obertura. El seu fill estava assegut davant la taula, amb un llibre obert.

—Que puc passar?

—Hola, papa.

No va gastar contemplacions. Se li va llançar directament a la jugular.

—Com ha anat l'examen?

—Regular —va contestar l'Ignasi, fent cara de circumstàncies.

—Un zero?

—Un quatre.

—Això és millor que un zero. —Va intentar ser positiu.

—La veritat és que sí.

—És recuperable?

—És clar. Amb un sis en el proper, ja tindrè un cinc de mitjana.

—I amb un set encara millor. I no diguem pas un vuit.

—Sí.

No semblava gaire convençut.

—Li has explicat al professor de física i química els teus progressos en l'ebullició del mercuri per fer que es dispari en un termòmetre?

L'Ignasi es va posar vermell.

L'Hilari s'hi va acostar, li va passar el braç per damunt de les espatlles i li va fer un petó al cap.

—Sortiràs aquesta nit?

—No ho sé. Puc? —el va temptejar el noi.

—No estàs castigat.

—Gràcies.

—Però no em menteixis mai més, ni provis d'enganyar-me.

—Tinc un pare poli. —Es va atrevir a somriure.

—Tens un pare —el va corregir l'Hilari—. Tu encara no saps què és ser gran, però jo sí que sé què és tenir la teva edat.

—Així doncs, tu també...?

—No —el va interrompre ell, deixant-lo amb la paraula a la boca—. Jo, no. D'entrada perquè ja saps que no vaig tenir pare.

Va tancar la porta i va buscar la pau i el silenci del seu estudi. Un cop dins, es va asseure davant la taula despatx i es va posar a escriure en un paper els noms de tots els implicats en el cas que havia començat amb l'assassinat de l'Eliseu Torradas.

Un mort, dos morts, tres morts.

Un embolic espantós, un assassí lliure i un culpable clar.

Les preguntes continuaven sent moltes.

Però començava a lligar caps.

—Eres un gos fidel, oi, Eliseu? —va remugar en veu alta—. Et vas encarregar d'enterrar aquella noia, sempre devot del teu general, i així i tot, te'n vas sentir culpable. Pitjor que això. Et vas sentir malament. El teu idolatrat superior era una bèstia. L'hi vas explicar a la teva amiga; a qui, si no? I ella ho va compartir amb el seu germà. —Va fer un esbufec sarcàstic—. Maleïts idiotes. Amb qui us pensàveu que us l'estàveu jugant?

Si no trobava en Pere Planas, si no enxampava l'home de la gavardina i la gorra, era com si no tingués res.

Res, llevat del cos de la Mireia Buscató.

Res, llevat que detinguessin la senyora Fina i ella donés noms.

Cosa molt difícil.

En el món de la prostitució tot era secret, noms falsos, molta discreció.

Va sentir la veu de la dona dins del seu cap:

«Visitem a domicili i hotel. Disposem de les nostres dependències i, per a senyors molt exclusius, tenim petits xalets molt íntims i allunyats de mirades alienes».

Petits xalets molt íntims i allunyats de mirades alienes.

Senyors exclusius.

«Senyoretes de totes les edats».

Joves.

Molt joves.

Algunes gairebé nenes.

No havia pogut deixar pas el cadàver de la Mireia Buscató al replà. El duia al damunt, ficat al cervell. Un cadàver que ja es crusprien els cucs.

Va sortir de l'estudi i va caminar fins al menjador. Va obrir-ne la finestra i va respirar l'aire fred de la nit. S'ofegava. El foc el cremava per dins. Va arribar a treure

mig cos fora, en un intent de fondre's amb l'espai exterior.

El crit de la Roser el va sorprendre.

—Què fas amb la finestra oberta? Es refredarà el menjador, Hilari!

Va tancar-la, però no va poder enfrontar-se amb ella.

Va sonar el telèfon.

—Si és la meva mare, digue-li que avui arribaré tard, que estic molt ocupat —la va prevenir.

La Roser va despenjar l'auricular.

Va fer cara de resignació.

—Hola, senyora Montse.

L'Hilari va tornar al seu despatx. Pel camí va continuar sentint la seva dona:

—No, i ara!, m'ha telefonat fa una estona per dir-me que avui arribaria molt tard, que me n'anés a dormir. I això que és dissabte, sí, ja ho veu. Au, vinga, no es queixi, que té un fill important i ho sap, dona.

Va tancar la porta i va tornar a sentir-se sol.

—Merda. —Va sentir el pes de l'angoixa.

No es va asseure pas a la cadira. Va tornar a mirar aquella llista de noms units entre si: Eliseu Torradas, Roser Planas, Pere Planas, Fulgencio Aramburu, Mireia Buscató, Maite Pi, Natàlia Torradas, Jordi Miró, Crisòstom Santiago, Amparo Matesanz, Sebastián i Adelina Aramburu, la senyora Fina, Assumpció Rocamora, Dionísio Miranda, Engràcia Sanz...

Més l'home sense nom, l'assassí directe dels dos primers.

La porta es va tornar a obrir i va aparèixer la Roser.

—No s'ha quedat gaire convençuda —el va informar.

—Suposo que és tan pesada per a mi com jo ho sóc per als meus fills —va dir l'Hilari, ple de resignació.

La Roser va arribar fins al lloc on era ell.

A ella mai no podia enganyar-la.

—Què et passa?

—Res —va contestar ell, resistint inútilment.

—Tens els ulls tristos, i aquesta expressió...

—Quina expressió?

—*El món en contra meu, o jo contra l'univers*. Una cosa així.

—He trobat una criatura de divuit anys enterrada en un bosc, amb la vagina rebentada.

—Déu meu... —La Roser es va posar les dues mans a la boca.

—Perdona. —Va abraçar-la—. No t'ho havia d'haver dit.

Es van quedar així, quiets, durant uns segons.

—A vegades cal deixar anar allò que ens neguiteja, amor meu —va murmurar la veu ofegada de la seva dona—. Si no, això t'acaba esclafant.

—És feina.

—No, no és només feina i ho saps. Això d'«el món en contra meu» o «jo contra l'univers» és bastant exacte. I continues volent salvar a tothom —va dir ella, buscant-li els llavis i besant-lo amb tendresa mentre li acaronava els cabells—. No t'emportes mai els problemes a casa, però m'agrada quan els comparteixes amb mi.

—Això no és un problema, és molt més.

—Saps qui ho va fer?

Es van aguantar les mirades. Mig serena mig preocupada, la d'ella. Compungida, la d'ell.

—Sí —va dir.

—I?

No va voler pronunciar el seu nom. No pas allà, a casa seva, com si pogués contaminar l'ambient, enrarir l'aire que respiraven, podrir la convivència d'una família normal.

Normal.

—Si sopem de pressa, creus que podríem arribar a temps al cinema? —va murmurar l'Hilari amb una infinita tendresa.

DIA 3

(Diumenge, 24 de novembre de 1963)

Vint-i-vuit

LA MARE DE LA MAITE estava vestida, més o menys arreglada, com si es disposés a sortir a passejar, tot i que encara era molt d'hora. Se'ls va quedar mirant, plena de dubtes.

—La meva filla encara dorm.

—Doncs desperti-la, senyora.

—Sí, naturalment, perdoni, és que... Si em fan el favor...

Els va deixar entrar i els va precedir pel passadís, fins al menjador de la casa. En arribar-hi, es va girar i els va advertir:

—El meu marit també dorm. Aprofita el diumenge per descansar, saben?

—No s'hi amoïni —la va tranquil·litzar en Quesada.

—Torno de seguida.

Va desaparèixer pel mateix passadís. No van sentir res, tret d'una porta que s'obria i uns murmuris, primer més intensos, després tan suaus que es van acabar esvaint en l'aire. L'Ernest Quesada li va mostrar una fotografia que destacava al costat de l'aparell de televisió. Hi sortia una noia que, probablement, era la Maite Pi.

Tan o més bonica que la Mireia Buscató, amb els cabells ben rossos, els ulls grisos, cristal·lins, una boca de somni i un rostre harmònicament dissenyat per una mà celestial.

L'Hilari va fer que sí amb el cap.

La dona es va tornar a materialitzar davant d'ells.

—Sortirà de seguida. Quan dorm profundament...

—Volem parlar amb ella en privat —li va advertir l'Hilari.

La primera reacció va ser de sorpresa. No va arribar a convertir-la en una objecció.

—Oh, sí, per descomptat, me'n faig el càrrec —va assentir finalment—. Si volen seure.

—Gràcies.

No ho van fer pas. Van passar els dos minuts d'espera sota el mateix silenci, fins que ella va treure el cap per la porta del menjador.

La Maite.

Duia la son enganxada a les parpelles, restes del maquillatge de la nit anterior impregnant-li la pell, i vestia una bata vulgar que no afavoria gens ni mica els seus encants. Però malgrat això, brillava amb llum pròpia. Ho hauria fet a qualsevol lloc i sota qualsevol condició. La seva bellesa semblava marcida a causa de la por i la desconfiança, les ulleres i el cansament, però fins i tot sota aquesta pàtina resultava torbadora. La mirada era humida, líquida, no pas per la presència d'unes llàgrimes, sinó per la lluïssor interior. Els homes que pagaven per ella compraven una cosa semblant a la perfecció feta dona.

O nena.

Perquè en aquell moment, malgrat els seus dinou anys, la Maite Pi semblava una nena.

—Bon dia —va vacil·lar.

—Passa —la va convidar l'Hilari.

Va obeir-lo, com si la visitant fos ella. Es va aturar al bell mig del menjador, sense saber què fer. La taula i les cadires eren en un costat. Les dues butaques i el televisor, a l'altre. Per la finestra sense cortines, hi penetrava un primer bocí de sol que conferia al conjunt una nítida coloració ocre, del qual arrencava espurnejos daurats.

I encara més de la Maite.

En Quesada estava impressionat.

—Volem parlar sols amb tu, sense que ningú ens senti —va dir l'Hilari—. T'estimes més que ho fem a la teva habitació?

—No, no —es va afanyar a dir—. Està... massa desendreçada.

—Et pots vestir i ho fem a baix.

—Aquí ja està bé.

—La teva mare ens pot sentir?

Va tremolar lleugerament. Tenia una sabatilla trencada i se li veia un dit del peu. En abaixar el cap, va mirar-la amb inquietud. Es va limitar a fer una ganyota.

—No —va xiuxiuejar.

Ella mateixa va tancar la porta del menjador. Va passar per entremig dels nouvinguts i es va asseure a la butaca més allunyada. Cap dels dos va ocupar l'altra. Van agafar sengles cadires i les van col·locar al davant.

Va ser com encerclar-la.

Ficar-la en una petita presó.

Va fer el que tantes i tants feien en circumstàncies semblants: ajuntar les mans i repenjar-les damunt les cames.

—Saps per què som aquí? —va iniciar l'interrogatori l'Hilari.

—Sí, però no sé res de la Mireia.

—Mira'm, Maite.

La noia va alçar el cap.

—T'explicaré una història. Tu em diràs si m'equivoco o no. Si col·labores, avui dormiràs al teu llit. Si menteixes una sola vegada, una de sola, aniràs de dret a comissaria, et detindrem per prostitució i la teva mare sabrà a què et dediques.

Es va enfonsar.

Literalment.

Primer va ser com si s'empetitís a la butaca, acoquinada. Després, descoberta, va patir dues, tres convulsions que li van anul·lar la resistència. A l'últim, va començar a plorar.

—Maite, no. —El to de l'Hilari va ser molt dur.

No va aconseguir el seu objectiu. Li van continuar caient llàgrimes dels ulls.

L'Hilari va estrènyer els punys.

—Calma't o serà pitjor —li va dir en Quesada—. No et farem mal. Tu no has fet res, oi?

La noia es va sobreposar, o si més no ho va intentar, a poc a poc, tan assetjada com vençuda. Primer de tot va adreçar una mirada de derrota a l'Ernest Quesada. Seguidament es va enfrontar amb l'Hilari, tan vulnerable com si ell anés a afusellar-la.

—Què m'explicarà? —va gemegar la noia, gairebé sense veu.

—Et dediques a la prostitució, igual com feia la Mireia. Ni treballes al Restaurant Camarga ni fas altra cosa que anar on et mana que vagis la senyora Fina. Sí o no?

L'espasme de les seves mans va delatar la convulsió del seu ésser.

—Sí.

—Tu vas ficar la Mireia en això. Guapa, necessitada de diners, somiadora, disposada a tot per tal de sortir de pobre i fer alguna cosa a la vida. Vas dir-li com havia de mentir als seus pares, què fer, què dir...

—Sí —va admetre.

—Treballàveu juntes?

—No.

—On la vas conèixer?

—Me la va presentar un amic. Ens vam avenir força. Mateixos somnis, projectes... Vam parlar de córrer món juntes quan... quan tinguéssim diners.

—Quant temps feia que la Mireia estava ficada en això?

—No gaire, prop de dos mesos.

—I tu?

—Tres.

—Amb qui va estar la Mireia el dia que va desaparèixer?

—No ho sé pas.

—A comissaria. —L'Hilari va fer el gest d'aixecar-se.

—No ho sé! —el va aturar, intentant no parlar gaire fort per no cridar l'atenció de la seva mare—. L'hi juro! No ho sé! Com vol que ho sàpiga? Cadascú té la seva feina, unes vegades a la casa, i d'altres en algun xalet dels reservats per als clients especials. La senyora Fina és qui ens diu on i quan. Les noies no ens veiem mai.

—Però la Mireia i tu sí que us vèieu.

—Sí, a vegades.

—Quan va ser l'última vegada que la vas veure?

—Tres dies abans de... bé, de desaparèixer.

—De què parlàveu quan us vèieu?

—Ens explicàvem coses dels clients, per si a una li tocava algú que ja havia estat amb una altra. Així, sabent-ne els gustos, les rareses, si cap era violent, o molt excèntric...

—Com de violent?

—N’hi ha de sàdics, n’hi ha de fantasiosos, que volen que facis un paper, n’hi ha que tenen necessitats específiques, uns són tendres, d’altres ploreu, d’altres volen que parlis amb ells... Coses així.

—Et sona el nom de Fulgencio Aramburu?

—No.

—Gran, baix, panxut, calb, autoritari, ulls de glaç, llavis caiguts cap avall...

La Maite va començar a empal·lidir.

—Ja veig que el coneixes —va dir l’Hilari.

—No en sabem els noms. De ningú.

—Has estat amb ell?

Va abaixar el cap novament, ara avergonyida.

—Hi has estat?

—Sí —va pronunciar amb ràbia—. I era una bèstia. Una bèstia acabada.

—En quin sentit?

—Em va preguntar l’edat. Quan va saber que ja en tenia dinou, es va enfadar. Va dir que les volia més joves, més tendres, com a màxim de disset o divuit anys acabats de fer. —Es va empassar la saliva—. Hi va haver humiliació, sadomasoquisme, em va demanar... que... —Se li va trencar la veu.

—Què et va demanar?

—No és gaire agradable, senyor.

—Ni vull semblar escabrós, però necessito sentir-ho.

—Primer que fes veure que era un soldat. Ell em capturava i m’interrogava, mentre em treia la roba... o, més ben dit, gairebé me l’arrencava, sobretot la més... íntima.

—Et va trencar les calces i els sostenidors?

—Sí.

—Què més?

—Hi havia un moment en què jo... havia de fugir. Llavors ell m’agafava i lluitàvem. Va ser quan... es va excitar, i es va tornar boig. Em va dir que em violaria.

—Com dius?

—Em va demanar que lluités, que em barallés amb ell. Buscava la dominació, el poder, sentir que em posseïa... Va començar a cridar coses, «¡Viva España!», i a dir que jo era una roja, roja, roja... —Es va aturar i va suplicar—: Si us plau, senyor, no em...

—Continua.

—No puc...

—Continua.

—Per què? —va gemegar.

—Perquè t’ho dic jo, l’home que pot engarjolar-te i marcar-te la vida per sempre. Per això.

La Maite va començar a respirar fatigosament, al caire de la histèria. L'Ernest Quesada es disposava a aixecar-se.

L'Hilari l'hi va impedir, amb un gest sec.

Sense paraules.

Va deixar que la noia s'anés asserenant pel seu compte, sola.

Cosa difícil.

—Maite, tranquil·litza't —va dir-li ell, de nou serè—. Ajuda'ns i ajuda't a tu mateixa. És l'única cosa que has de fer. Encara que et costi de creure, t'estic donant una oportunitat. Aprofita-la.

—Per què em pregunta per aquest home? És que la Mireia...?

—Quantes vegades l'has tractat com a client?

—Una.

—Només una?

—És dels que mai no repeteix. Hi ha clients que s'aferren a una noia, però n'hi ha d'altres que en volen sempre una de diferent cada vegada. Ell buscava la varietat. Ho sé perquè altres noies s'havien queixat a la senyora Fina del seu tracte.

—I què deia la senyora Fina?

—Que pagava el doble que els altres i que era un dels seus millors clients.

—Creus que ella el coneix bé?

—No ho sé.

—Com li diu la senyora Fina?

—Senyor Fernández. —Es va posar la mà als llavis i se'ls va fregar—. Almenys és el nom que em va donar a mi.

—Client de xalet?

—Sí, molt exclusiu.

—Aquella nit que vau estar junts, et va fer mal?

La Maite va fer que sí amb el cap.

—Quan va fingir aquella violació?

—Va ser més que... fingir... —Va sanglotar gairebé sense forces—. Ja li he dit que es va tornar boig, com la pitjor de les bèsties... Jo... Jo... Vaig trigar dues setmanes a refer-me de tot allò. Vaig haver de dir-li a la meva mare que estava malalta.

L'Ernest Quesada va aclucar els ulls.

L'Hilari no els apartava de la Maite.

El temps es va fer ara molt més llarg.

—Senyor...

—Sí?

—Què li va fer a la Mireia?

No hi va haver resposta.

—Tan malament està?

El mateix silenci.

—Als xalets hi ha telèfon? —va intervenir en Quesada, amb una veu d'allò més dolça i pacífica.

—Sí. A vegades són cases de persones que les lloguen expressament per a això.

—Per tant, en el cas que hi hagi algun problema, es pot avisar algú, oi?

—Sí, senyor.

—Maite —va dir l'Hilari.

La jove esquivava els seus ulls, acovardida. Aquest cop va haver de mirar-lo.

—No parlis amb ningú d'això —va ser taxatiu ell—. Amb ningú, m'has entès?

—Sí.

—I no hi tornis a posar els peus, allà.

—Aquesta nit...

—No hi tornis —va replicar ell, amb un to que no admetia dubtes—. Si ho fas, acabaràs a la presó i els teus pares sabran de què va la teva feina al Camarga. És la teva única oportunitat.

La Maite va assentir.

Semblava tot dit.

L'Hilari es va aixecar com si suportés un gran pes damunt les espatlles. Ni ell ni l'Ernest Quesada s'havien tret l'abric. Tenien calor. O potser era la ràbia.

—Busca't una feina de veritat —va ser el seu comiat.

La jove va alçar el cap.

Aixafada, enfonsada, plorosa, aclaparada, però continuava sent un àngel ple de dolçor a través d'aquell rostre perfecte.

Probablement es devia preguntar què era una feina de veritat.

Vint-i-nou

INSPECTOR...

El sol era omnipresent al cel, però tot d'un plegat el món s'havia tornat negre. Molt negre.

L'Hilari va colpejar el cotxe, amb fúria. Quant temps feia que no perdia els estreps? El consideraven un paio reflexiu, calmat. Però era el mateix home que havia clavat un cop de puny a en Martín Peláez tot just dos mesos enrere.

Un cop de puny en el qual havia posat tota l'ànima.

Ell, un inspector de policia.

—A casa del general Aramburu —va dir.

L'Ernest Quesada se'l va quedar mirant.

—N'està segur? —va preguntar.

—Sí.

—No prefereix parlar-ne abans amb el comissari?

—No.

El seu company no es decidia a arrencar el cotxe.

L'Hilari va moure el cap i el va mirar irritat.

—Té por?

—No.

—Puc anar-hi sol, Quesada.

—No! —Es va ofendre pel dubte de l'Hilari—. Em sento tan furiós com vostè. Mai no havia tingut tantes ganes de matar algú. És només que...

—Oblidi's de les proves, vol? L'única cosa que vull és dir-l'hi a la cara, que entengui que ho sabem. I a la merda els seus galons o de qui és amic.

—No s'ensorrarà pas. Fulgencio Aramburu, no.

—És possible, però ahir el vaig veure molt tocat, no sé si pel seu crim o pel fet que el puguin descobrir. Però el miraré als ulls i li diré que és un maleït assassí. —L'Hilari va serrar les dents—. Hi ha moltes maneres de disparar a algú entre els ulls, i la paraula i la veritat són les dues més efectives.

—No creu que hem deixat de ser policies i ens hem convertit en una mena de justiciers?

—Tenia divuit anys —li va recordar—. I la va destrossar viva.

L'Ernest Quesada va engegar el cotxe. Un cop més, va prescindir de la sirena. Va conduir durant un parell de minuts, en silenci, fins que van sentir la ràdio que els connectava amb la comissaria.

L'Hilari la va contemplar empipat.

—Ens truquen —va dir el seu company—. Vol que m'aturi i respongui jo?

Va desconnectar-la.

—Continuï.

Van continuar el trajecte cap a Pedralbes, aclaparats per les seves emocions, minut a minut, fins que, de sobte, l'un i l'altre van perdre aquella tensió, van recuperar el pols, la capacitat de pensar i raonar. Va ser com si el cotxe hagués travessat una frontera invisible. L'Hilari va tornar a respirar amb força, i no pas de manera mig nuada. En Quesada va aconseguir sentir els batecs del seu cor. La sang va circular un altre cop pels seus cossos.

I tots dos van sentir aquella fiblada de nova vida.

Potser d'esperança, fins i tot a l'infern.

Al capdavant, coneixien la veritat.

—Maleït fill de puta... —va sospirar l'Hilari.

—Se li'n va anar la mà.

—*Viva España* —va murmurar sense èmfasi.

—Va matar-la i li va agafar un atac de pànic.

—O li va provocar una hemorràgia. Ella es va esquinçar en el seu maleït joc de violació i la va deixar morir, per no cridar un metge.

—Creu que el xofer i ell van portar el cadàver fins aquell bosc, van cavar la tomba i el van enterrar?

—El general Aramburu? No, ni per edat ni per posició. Per fer-ho ja tenia el seu confident.

—Però l'Eliseu Torradas no ho podia pas fer tot sol.

—Vostè mateix ha preguntat si hi havia telèfon en aquelles cases. És evident que algú de la senyora Fina hi va intervenir. Entre en Torradas i ell ho van fer tot. Per això el xofer sabia on estava enterrada la noia.

—Per què no anem a veure aquesta dona, la meretriu?

—Perquè no dirà res, encara que sàpiga el nom del general Aramburu, cosa que dubto. Un general és un general, i més en aquest país. Pot fingir la ignorància de no saber qui són els seus clients, i callar encara que hagi d'anar a la presó. Val més això que estar morta. Si tot es feia per telèfon, qui es devia encarregar dels pagaments o les cites possiblement també era en Torradas.

—El fidel servidor.

—De tota manera, ara Aramburu sap que estem sobre la pista. Ahir, quan li vaig esmentar les seves cites del dimarts i el dijous i li vaig donar el nom de la senyora Fina, li va canviar la cara.

—No sabem com reaccionarà ara.

—Evidentment no ho farà com si res, ni amb indiferència, encara que se senti totpoderós. Ha tingut tota la nit per rumiar-hi.

—Però un cop mort el xofer, l'única cosa que tenim és aquest cos enterrat i el testimoni d'aquella noia, la Maite.

—No penso involucrar-la en el cas.

—De debò?

—És massa jove, una nena, i sempre hi ha porcs disposats a pagar, a convertir-les en cossos sense retorn. Això és un afer entre el general i la llei.

—Nosaltres.

L'Hilari ja no va dir res més. S'acostaven a Pedralbes. Necessitava tota la força, el coratge, la sang freda i la integritat per fer el pas que anava a fer. En Pablo García podia tallar-lo a rodanxes, o fer-lo miques i tirar-ne les restes als porcs.

No li importava pas.

O sí, li importava, per la Roser, per l'Ignasi, per la Montserrat, però confiava que preferirien que fos un marit i un pare honest que no pas una persona sense ideals.

Un altre Martín Peláez disposat a llançar per la finestra un innocent.

—Senyor... —li va dir en Quesada, fent-lo sortir de la seva nova abstracció.

El setge policial començava un carrer abans de la casa dels Aramburu. També hi havia molta gent, com sempre que es produïa un fet insòlit. Gent que veia en directe la vida que altres contemplaven després per televisió. Igual que un parell de dies abans, a la plaça del Diamant, on havia començat tot, ara els curiosos allargaven el coll per veure-hi un xic més enllà.

Perquè el centre d'atenció era lluny.

La casa dels Aramburu.

L'Ernest Quesada va aturar el cotxe davant d'un policia uniformat. Quan aquest els va reconèixer, es va alçar la primera barrera.

No van parlar.

Van arribar a la segona al cap d'uns metres, un cop superada la terra de ningú. Van aturar l'automòbil i van baixar-ne. L'Hilari va reconèixer en Juli Estrada. El jardí de la casa era un formiguer de persones, la majoria uniformades.

I no solament policies.

Els galons dels coronels, comandants o capitans destacaven poderosament sota el sol.

—Home, Soler —li va dir l'inspector, mentre se li acostava—. Què hi fas, per aquí?

—Què ha passat, Estrada?

—Un suïcidi.

Va aparèixer el fred.

—De qui?

—Primer digue'm què se t'hi ha perdut, aquí.

—Venia a detenir una persona... Qui s'ha suïcidat?

En Juli Estrada es va prendre el seu temps.

Somreia lleument.

—L'amo de la casa, el general Aramburu —va acabar dient.

El fred es va convertir en glaç.

—Què?

—S'ha tallat les venes —va arrodonir l'Estrada.

—Quan?

—No ho sé pas. L'han trobat aquest matí a la banyera. Tenia una pistola al costat, però m'imagino que no devia voler alarmar a tothom i va optar per una cosa menys militar però igual d'efectiva. La seva dona diu que ahir a la nit se'n va anar a dormir d'hora, de manera que deu haver estat al llarg de la nit.

—N'esteu segurs?

—Cony, Soler, és clar que sí.

—Podem veure el cadàver?

—Ara ja no. El jutge n'ha ordenat l'aixecament. Mira, l'estan traient.

L'Hilari i en Quesada van mirar cap a la casa. Per la porta sortien els de l'anatòmic forense carregant la llitera coberta amb un llençol net, blanc, molt blanc. Els homes uniformats del jardí es van quedar quietes, en silenci. Els de l'Exèrcit van fer una salutació marcial.

Ella va aparèixer darrere la llitera.

La vídua.

Serosa, amb la cara convertida en una màscara, sense rastre de llàgrimes, vestida ja de negre i amb el seu etern rosari a la mà.

En Sebastián Aramburu es va situar a la seva dreta. L'Adelina Aramburu, a l'esquerra.

L'ambulància esperava fora. El conductor va fer una mica de marxa enrere i es va aturar. En un radi de cent metres no se sentia res. Cap dels presents deixava de mirar, com hipnotitzat, el cadàver de Fulgencio Aramburu.

Tan sols una persona va intercanviar una mirada amb l'Hilari.

L'Adelina Aramburu.

Va fer una altra cosa.

Es va separar de la seva mare, va ultrapassar la comitiva amb el cos del seu pare, va arribar al reixat i el va assenyalar amb el dit.

La seva veu es va convertir en un crit de ràbia:

—Faré que l'expulsin del cos, malparit!

L'Hilari era una estàtua. De sobte, ja ningú no parava atenció al mort.

La dona es va aferrar al reixat.

—Després de veure'l a vostè ja no va dir res més, es va tancar en si mateix, es...!

—Va haver d'aturar-se i empassar-se la saliva per no ennuegar-se—. Ell estimava l'Eliseu! Gairebé com un fill! No entén que estava desfet? Des de quan un general és sospitos de...? Maleït sigui! S'ha tornat boig?

Ni una llàgrima.

Només ràbia, fúria, desesperació.

La de qualsevol filla pel seu pare mort.

En Sebastián Aramburu va arribar al costat de la seva germana. En primer lloc, li va posar una mà a l'espatlla. Després la va retenir, com si ella pogués travessar el reixat i arribar fins al lloc on era l'Hilari.

—Deixa-ho córrer —va manifestar amb un accent metàl·lic—. Ja ens n'encarregarem.

I això va ser tot.

L'Adelina Aramburu es va deixar dur pel seu germà.

La llitera va ser introduïda a l'ambulància.

A la porta de la casa, l'Amparo Matesanz, ara vídua de Fulgencio Aramburu, restava quieta, hieràtica, amb el rostre cisellat en pedra i els ulls convertits en canons freds.

Canons que disparaven bales de silenci.

Cap emoció.

Distància.

—Hem de marxar, senyor —li va murmurar en Quesada a cau d'orella.

L'Hilari no va apartar els ulls de la dona.

—Ets l'hòstia, Soler! —va exclamar l'Estrada a l'altra banda—. Tu sempre fent amics, eh? Es pot saber en què estàs ficat, home?

L'Amparo Matesanz i ell van desviar la mirada al mateix temps.

L'Hilari es va encarar amb en Juli Estrada.

—Saps si ha deixat cap nota?

—Sí.

—L'heu llegit?

—Ho sento.

—Deia això, «ho sento»?

—Sí.

—Res més?

—Què més volies que digués?

No era gaire.

No era res.

L'ambulància va arrencar.

L'Ernest Quesada el va tornar a estirar.

I sense dir res, l'Hilari el va seguir.

Trenta

LA PRIMERA COSA QUE VA DIR en Quesada en quedar-se sols va ser:

—Quin embolic.

La primera cosa que va dir l'Hilari, en canvi, va ser més explícita:

—Hem de trobar en Pere Planas.

—Ja m'explicarà com.

L'Hilari va abaixar la finestreta del cotxe. Va deixar que l'aire exterior netegés l'interior, tot emportant-se la negativitat acumulada, i va tornar a apujar-la. Tenia la cara contreta, senyal inequívoc que les idees li anaven i venien lliures pel cervell. No era fàcil atrapar-ne cap. I tampoc associar les unes amb les altres.

I entre totes, formar un camí.

—No porta cap document a sobre, ni diners. Va fugir de casa de la seva última xicota amb el que duia posat. No té cap lloc on anar, maleït sigui —va remugar, mentre buscava dintre seu les respostes que no aconseguia albirar amb els ulls oberts—. Què fa un eixelebrat així, un vulgar estafador, sabent que la policia el persegueix i que un assassí el vol matar?

—Aquests cauen de quatre potes com els gats —va reflexionar en Quesada—. Com podem estar segurs que no té més amigues? No crec pas que li faltin dones... Amb la seva xerrameca i totes les pel·lícules que es munten els de la seva corda... I elles vinga a caure al seu parany, eh?

—No sé si deu tenir més amigues, però amb les dues últimes potser ja en deu tenir prou ara mateix. Les dones sempre perdonen, Quesada.

—A ell potser sí.

—Solen fer-ho si tornen a la cleda, amb la cua entre les cames.

—Així doncs, anem a veure l'Assumpció Rocamora?

—No. Si no el trobem allà, potser es pensarà que la vigilem. Terreny vedat. En aquests casos queda l'anterior.

—L'Engràcia Sanz.

—Sí. I de passada farem una nova ullada al pis del nostre xantatgista. Encara porta les claus a sobre?

—Sí.

—Doncs som-hi.

—D'acord, mestre —va assentir en Quesada iniciant la marxa.

Van travessar Barcelona des de Pedralbes en direcció a la casa d'en Pere Planas. La ràdio del cotxe continuava desconnectada. Sabien que tan bon punt l'encenguessin, els crits d'en Pablo García fluïrien a través de les ones.

I no era el moment de tornar a comissaria.

Era el moment de jugar-se-la.

A la desesperada.

—De debò creu que tot aquest embolic l’ha organitzat en Pere Planas? —va manifestar en Quesada.

—Ja hi pot pujar de peus. Però en comptes d’intentar estafar un infeliç, ha pretès fer xantatge a tot un general.

—No sé si això és més propi d’un il·lús que no pas d’un ximple.

L’Hilari va recapitular, en veu alta, per sentir-s’ho dir a si mateix.

—Tenim un general il·lustre que gaudeix d’un obscur secret: li agraden les noies joves. I no solament li agraden per jeure amb elles, sinó per alliberar els seus instints més baixos. La seva única dona és la seva esposa, sempre amb el rosari a la mà. Ell, en canvi, continua en guerra. Necessita mantenir-se amb el mateix esperit del combat. A més, ho té bé, la seva vida és perfecta. Una vida militar, lliurada a la causa. Poder absolut. Ningú no dubta d’un general ni més ni menys que amic de Franco. Les misses del dimarts i el dijous, per emparar-se en la seva falsa pau espiritual, són la tapadora de les seves escapades. Per això necessita el seu fidel ajudant, el xofer, l’home que fa vint-i-tres anys que el serveix i l’idolatra. L’home que faria qualsevol cosa per ell. Que el general és un faldiller? Bé, ningú no és perfecte. I amb la feixuga càrrega i la responsabilitat que suporta damunt les espatlles, el fet que tingui una evasió no és pas dolent. Coses d’homes. Que li agraden molt, molt tendres? Bé, i a qui no? Quan els anys passen, i pesen, qualsevol pensa o recorda amb nostàlgia els dies en què les seves mans acaraven la pell sedosa de la seva promesa, la dona amb qui es va casar. La meitat dels poderosos de mig Espanya tenen una amant, una amiga. No ha canviat res, al contrari, ara només hi ha una Espanya, la dels vencedors. Però Fulgencio Aramburu no pot tenir una amant, una dona exclusiva que podria fins i tot posar en perill la seva estabilitat o la seva carrera. No, ell aposta per la varietat. I, a més, és sàdic. Jugar forma part de la seva mentalitat bèl·lica o aberrant, malalta. De manera que maltracta les seves prostitutes. Paga bé, però les maltracta. La Maite Pi va estar uns quants dies fotuda després d’haver estat amb ell. La Mireia Buscató no va tenir tanta sort. Aquesta vegada sí que hi va haver violació. Potser va creure que ella ho feia bé, o simplement va perdre el cap. Però la va trencar per dins. Va destrossar-la i ella va morir dessagnada. Podia fins i tot haver-la salvat fent venir un metge o portant-la a un hospital? És possible. Però això hauria estat denunciar-se a si mateix. Què li quedava? Fer el que va fer, que per alguna cosa és poderós i es creu intocable: trucar a la mestressa de les noies i demanar-li ajuda. Aquestes dones acostumen a tenir sempre un subordinat per a casos de força major. Van dur la Mireia tan lluny com se’ls va acudir i la van enterrar en un bosc qualsevol. Aparentment, aquí s’acabava la història. La mare denuncia la desaparició de la seva filla i ningú no li fa cas. Ja és grandeta. Una bogeria.

—Però per què l’Eliseu Torradas ho va explicar a la seva amiga?

—Segons el seu veí, l’endemà ja era un altre. Capficat, abstret, preocupat... Una actitud ben normal, d’altra banda, atesa la situació. Un cop va haver passat tot, el xofer va començar a adonar-se de la realitat, que el seu estimat amo no era tan

meravellós, sinó un vulgar assassí de nenes. La consciència és sempre una veu que costa molt fer callar, perquè es porta a dins. M'imagino l'Eliseu Torradas amb malsons, sentit de culpabilitat o el que fos. I com podia descarregar la seva consciència? Explicant-l'hi a la seva xicota. I la Roser Planas, al seu torn, l'hi va confiar al seu estimat germà.

—I si ho van organitzar tots tres, o la Roser i en Pere?

—El cor em diu que no, Quesada. En Torradas mai no li faria mal al seu cap. L'única cosa que entenc que va fer va ser buidar la seva consciència. Netejar-la, impossible, però almenys explicar-ho a algú per treure's aquell pes de sobre. La Roser Planas, tampoc no la veig jo gaire com una estafadora. Massa complicat per a una dona senzilla. Però el punt feble de la Roser era el seu germà Pere. L'hi explicava tot, l'ajudava, li donava suport. Quan en Pere va saber el que havia passat, es va adonar que podia treure'n molt profit. D'entrada, m'imagino que se'n va anar a Cervelló i, amb les dades facilitades per la Roser: el pont, el camí i tota la resta, va trobar la tomba de la Mireia. Llavors va fer un plànol. Amb aquest trumfo a la mà, va fer xantatge al general. Tan senzill com això. Aramburu es va sentir acorralat. D'una banda, estava espantat. De l'altra, continuava sent un maleït general. Va deduir el procés pas a pas i de qui podia provenir tot plegat: l'únic que sabia el que havia passat i on era el cadàver, el seu estimat xofer. Probablement no li va dir res. Va callar, com a bon estrateg que era. Primer calia conèixer la trama, esbrinar qui hi havia al darrere. I la cosa va ser d'allò més simple: en Torradas el va conduir fins a la Roser i la Roser fins a la fura del seu germà. A l'hora de fer neteja, calia matar-los a tots tres. —L'Hilari va fer una pausa—. Arribats a aquest punt és on tinc els meus dubtes.

—Quins dubtes? —va preguntar en Quesada, sense entendre'l.

—El general que vam veure ahir estava enfonsat, nerviós. Fins i tot tenia por. Quan li vaig deixar anar allò del dimarts i el dijous i allò de la senyora Fina, la por probablement es va convertir en pànic. Però això va ser ahir. Abans se'm fa difícil imaginar-lo espantat. Un home poderós, amb influències, que ordena matar, no té por. Actua i prou.

—I la persona de la senyora Fina que vostè ha dit que devia ajudar-los a enterrar el cadàver?

—Aquesta és una altra història. Aquesta gent s'espavilen pel seu compte. Un guardaespalles? El paio que fa la neteja si alguna cosa surt malament o defensa les noies si un client s'excedeix? No crec pas que el general estigués gaire amoïnat per això, i encara més si mantenia la seva identitat al marge i qui va donar la cara aquella nit va ser en Torradas. Tot i que si el general Aramburu també l'hagués fet matar, no m'hauria estranyat gens.

—L'home de la gorra i la gavardina, per tant, també deu estar buscant en Pere Planas.

—Exacte, i en Pere ho sap. En el mateix moment que va trobar la seva germana morta es va fer fonedís, es va amagar a casa de la seva última promesa, on el vam trobar nosaltres.

—No creu que ja deu ser mort?

—És possible.

—Jo ho veig més que possible —va replicar l'Ernest Quesada, desanimat—. Aquest assassí va per feina. L'Eliseu Torradas, la Roser Planas... És evident que s'està desempallegant de tots els qui estan assabentats del que va passar. En Planas es va escapar, però si aquests dies li ha seguit la pista...

—És la nostra única oportunitat. Enxampar-lo primer.

—O això o el comissari ens fotrà un bon puro.

—No pluralitzi.

—Inspector...

—Calli, Quesada.

Va obeir-lo, sobretot perquè ja arribaven a la seva destinació. Quan van baixar del cotxe, ho van fer de manera molt més ràpida que altres vegades. L'Ernest Quesada amb les claus del pis d'en Pere Planas a la mà. El portal romania obert. Van arribar al tercer pis i el mateix sotsinspector va ser l'encarregat d'obrir-ne la porta. En traspasar el llindar, l'Hilari ja brandava la pistola.

No hi va haver cap senyal de vida.

Cap soroll delator.

Tret de la mateixa pudor de tabac, forta, poderosa.

—Ningú —li va confirmar en Quesada.

En van tenir prou de fer-hi un cop d'ull. Tot igual. Tot diferent.

—Ha estat aquí —va rondinar l'Hilari ensumant l'aire.

—Ha vingut a buscar roba, n'estic segur.

—I diners?

—No, no crec pas que sigui dels qui guarda res sota el matalàs o en un pot de Cola Cao.

—Però necessitava diners.

—Pugem al cinquè.

Ho van fer i, abans de trucar a la porta, van enganxar l'orella a la fusta. L'única cosa que els va arribar de l'altra banda va ser una veu femenina que taral·lejava una cançó.

L'Ernest Quesada va ser qui va tocar el timbre.

La primera vegada, la casa de l'Engràcia Sanz era plena de caixes amb figuretes, unes per pintar i d'altres ja acolorides. Ara les caixes eren plenes de banderins que calia cosir i polir. El resultat era idèntic: amb prou feines hi havia espai per moure's. La dona vestia la mateixa bata i lluía el mateix aspecte, com si el temps no transcorregués en el seu petit cubicle. En veure'ls, es va quedar glaçada. L'equilibri

de la seva fràgil feminitat també es va esfondrar, com els braços, caiguts a banda i banda del cos.

—Vostès? —va exclamar impressionada.

Era un cinquè pis. Difícilment en Pere Planas podria saltar per la finestra, com havia fet a casa de l'Assumpció Rocamora. Però, per si de cas, en Quesada es va esquitllar a dins, passant pel costat de la dona, i es va esmunyir entre les caixes que omplien el rebedor i el passadís.

Ella no va protestar.

Va mirar l'Hilari, suplicant.

—És aquí? —va preguntar ell amb una veu incisiva.

—Qui?

—Senyora, no em faci perdre el temps o vostè i els seus banderins vindran a comissaria.

—No, si us plau... Em va prometre...

—En Pere ha estat al seu pis, s'ha endut roba. Com hi ha entrat?

El pit de l'Engràcia Sanz pujava i baixava a tota velocitat.

—No ho sé pas.

—Té claus de casa seva?

—Abans sí. Després me les va prendre.

—Potser en va fer una còpia.

—S'hauria enfadat.

—Ha vingut a veure-la, oi?

El silenci va ser breu. L'Hilari va endurir la mirada un xic més. L'Ernest Quesada ja tornava al rebedor.

—Sí —va claudicar ella.

—I li ha demanat diners.

—Com ho sap?

—Li ha demanat perdó, li ha dit que l'estimava, que havia estat un estúpid, que tornaria quan l'embolic en què està ficat hagi passat i, sobretot, que l'altra l'ha enganyat amb males arts?

L'Engràcia Sanz va començar a plorar.

—Contesti! —va cridar l'Hilari alarmant-la.

—Si us plau...

—No tenim temps, senyora. La diferència entre que en Pere sigui viu o mort rau en el fet que vostè, ara, ens digui si sap res més, com per exemple on deu ser, d'on ha tret les claus per tornar al seu pis.

—No és... mala... persona... —va gemegar ella.

—Doncs ajudi'l. Si no el trobem viu, haurà d'anar al seu enterrament.

Es va ensorrar. No solament era en Pere, era la seva vida, el seu petit món basat en la feina il·legal que feia a casa. Figuretes, banderins... Hi havia altres formes d'esclavatge, com les de la Maite i la Mireia.

La diferència consistia en el fet que l'Engràcia Sanz no era una nena.

—Una vegada, quan... sortíem junts, em va dir que només el seu cosí Toni i jo teníem claus del seu pis.

—En Toni Planas?

—No, Mercadé. Viu prop d'on passa el tramvia blau. Hi vaig ser una vegada per...

—Carrer?

—Lleó. —Va pronunciar el nom arriant una invisible bandera blanca—. Me'n recordo perquè en Pere és d'aquest signe zodiacal. Però no en sé el número. Només que la porta del carrer té ferros blancs, encreuats en forma d'aspes.

—Té telèfon?

—Jo? No.

—Millor. Quedi's aquí i no es mogui. A baix la vigilarà un cotxe fins demà, entesos?

Si va dir que sí, no la van sentir.

Si va assentir amb el cap, no ho van veure.

Van arrencar a córrer i la van deixar a la porta del pis, amb la seva eterna bata, sola.

Una flor marcida.

Trenta-u

LA SIRENA ERA UN GANIVET tallant la mantega tova del trànsit dominical. Els escassos cotxes, els autobusos, les motos, s'apartaven al seu pas estrident. Els tramvies també ho haurien fet si no haguessin circulat sobre rails enfonsats a terra. Una dona es va senyar davant la seva presència. Un home va alçar el puny dret, com si els animés o empenyés. Els nens eren els més feliços.

Hi havia dos tipus de sirenes: les de les ambulàncies i les dels cotxes de policia. A vida o mort les primeres, lluitant contra el temps. Tenses les segones, sempre al caire entre el bé i el mal.

—Si haguéssim de detenir tots els qui ens menteixen... —es va plànyer en Quesada—. Tan fàcil que és dir la veritat des d'un bon començament!

—Què esperava d'una dona enamorada?

—Estic començant a odiar aquest Pere Planas.

—N'està gelós?

—Doncs miri, què vol que li digui.

—Tots tenim mancances. Hi ha qui les supleix d'una manera i d'altres d'una altra.

—No és res més que un vividor.

—Per això els anomenen així: vividors.

Conduïa bé, amb bon pols, però dues vegades, damunt les vies, el vehicle havia fet un parell de batzegades. Ell mateix va apagar la sirena quan ja es trobaven prop de la falda del Tibidabo. L'Hilari ja havia ubicat el carrer de Lleó. Començava al revolt del passeig de Sant Gervasi, abans d'arribar a la plaça, i pujava entre l'avinguda del Tibidabo i el mateix passeig, en línia recta fins a la muntanya. El sentit de la circulació en aquell carrer era de baixada.

—Pugi per l'avinguda del Tibidabo —li va indicar l'Hilari, en coronar el carrer Balmes—. El tercer a la dreta és Román Macaya. El carrer Lleó el travessa cap avall.

Era diumenge, de manera que a la parada del tramvia blau hi havia cua. Avis amb néts, pares amb fills, joves i adolescents, parelles, curiosos. Tots cap al Tibidabo, a passar-hi el dia, o a passejar-hi, que al cap i a la fi les atraccions no eren pas a l'abast de tothom.

L'Ernest Quesada va reduir la velocitat.

—No tinc gaires bones sensacions. —Va escopir les seves paraules.

—Per què?

—Perquè aquest paio deu haver fugit. Estant en perill, creu que es quedarà a casa del seu cosí?

—No crec pas que sigui conscient del que està passant, malgrat la mort de la seva germana. És més, posats a fer, encara hi té molt a guanyar: i si continua esperant cobrar el seu xantatge?

—Creu que és tan boig per fer-ho?

—Ni boig ni desesperat, inconscient. Té el que per a ell seria una gran fortuna al davant. El pessic més gran de la seva vida. Senzillament no pot retirar-ne la mà. S’hi deu sentir ben a prop.

—Com es devia posar en contacte amb Fulgencio Aramburu?

—Per què ho diu?

—Perquè no és pas un home al qual es pugui arribar així com així, sense més ni més.

—Una carta?

—I si ho va fer d’una altra manera i algú va interceptar la seva amenaça?

L’Hilari no va dir res.

L’Ernest Quesada va girar a la dreta, pel carrer Román Macaya. En arribar a la cruïlla amb Lleó, la marxa del cotxe es va tornar més i més lenta.

—No diu res? —va insistir en Quesada.

—Vol que l’aplaudeixi?

—O sigui que no és una mala teoria.

—Cap teoria és dolenta. Per això en diuen així... Pari aquí.

Va aturar el cotxe damunt la terra de la cantonada. Hi havien de construir una casa, però la tanca no estava precisament sencera. Uns nens els van observar des de la selva interior, com espies en una aventura infantil. Abans de baixar del cotxe, el seu company va fer el darrer intent.

—Segur que no vol avisar la comissaria?

—No —va ser categòric l’Hilari—. Em jugo el que vulgui que en García és allà escridassant tothom que es troba al davant. I tant és que sigui diumenge. Avui el departament està en peu de guerra —va dir ell, adreçant-li una mirada d’amistat i respecte—. Això és cosa nostra, Quesada. O l’encertem o ens tallaran el coll.

Ho havia dit en plural.

I el sotsinspector va somriure.

Primer van caminar carrer amunt, sols, fins a les últimes cases. No n’hi havia cap que tingués ferros blancs encreuats en forma d’aspa a la porta. En arribar a dalt de tot van tornar a baixar, mirant a banda i banda, a les finestres, per si de cas.

—Què deu haver estat fent l’home de la gavardina i la gorra? —va parlar en Quesada.

—Naturalment no es deu haver quedat de braços plegats. L’única persona que ara relaciona la mort de la Mireia amb el general és ell. Si en Pere desapareix, s’haurà acabat el problema i nosaltres haurem begut oli.

—Sempre ens quedarà la senyora Fina.

—I si no van cridar ningú d’aquell bordell de luxe i a ella li van dir que la Mireia havia tornat a casa seva aquella nit?

—Qui va enterrar la noia, doncs? En Torradas sol?

Van creuar el carrer Román Macaya un altre cop. Els nens, que observaven el cotxe, es van amagar de nou a la jungla de la cantonada. Ells dos van alentir el pas a

mesura que baixaven. El carrer continuava estant buit, sense ni tan sols trànsit.

—Si agafem aquest Pere Planas, no sé pas si engegar-li un tret o donar-li uns copets a l'espatlla —va esbufegar en Quesada.

—Fa un moment ha dit que començava a odiar-lo.

—És que quan penso en el que ha fet aquest boig... Fer xantatge a un general! I amic de Franco! Al *Caudillo* se li congelaran els ous!

—Quesada, miri.

La porta amb els ferros blancs encreuats era a l'esquerra, prop del següent carrer, el de García-Mariño. Es tractava d'un edifici baix, de dues plantes, tres comptant la planta baixa, amb balcons amples i finestres petites. El silenci ho impregnava tot. Semblava com si es trobessin dins d'una bombolla urbana.

L'Hilari va mirar el pany.

Hermètic.

—I ara què? —va murmurar el seu company.

Se'n van allunyar una mica. La casa estava situada entre unes altres dues, si no iguals, semblants. No hi havia manera d'entrar-hi. Cap solar. Res. Van tornar a la porta.

—Provarà de forçar el pany?

—No. I cregui'm que ho sento.

El cop al vidre va ser sec, amb el colze. El soroll dels vidres en caure a terra va ser molt més estrident, però no pas cridaner. Tots dos es van quedar en suspens uns segons, fins que van estar segurs que no sortia ningú per la porta de la planta baixa ni baixava l'escala. L'Hilari va ficar la mà pel forat i va arribar al pom.

—Escolti —va dir en veu baixa, girant-se cap a en Quesada—. No vull que torni a passar el mateix que l'altra vegada. És una casa baixa, de manera que si és aquí, pot tornar a fugir. Hi entraré sol. Vostè vagi a la cantonada de baix i controli els dos carrers, aquest i el perpendicular. Si intenta escapar-se per un pati o una teulada, el podrà veure. D'acord?

—Sí.

—Doni'm les seves manilles. Sap que no m'agrada gens portar aquests trastos al damunt.

—Vostè i les seves manies... Un dia tindrà un disgust.

L'Hilari va estar a punt de somriure.

—Estigui a l'aguait.

En Quesada va començar a caminar. L'Hilari es va guardar les manilles i es va esquitllar al vestíbul de la casa. Tan sols hi havia una bústia general, adossada a la porta. Primer de tot es va acostar al pis de la planta baixa. Va enganxar l'orella a la fusta i va aclucar els ulls.

Va trigar uns quants segons a sentir veus.

Llunyanes però audibles.

—Joan, digue-li al nen que es vesteixi, que no arribem a missa!

—Ricard, vesteix-te!

Va pujar l'escala. A la planta superior només hi havia una porta, amb tot l'aire de pertànyer a un pis momentàniament abandonat, o si més no buit. El pany estava trencat i hi faltava l'espiell, de manera que va poder mirar pel forat. A l'altra banda no hi havia res, llevat de papers de diari escampats per terra.

Quedava el segon i últim pis.

L'última porta.

Va tornar a enganxar-hi l'orella. De l'altra banda solament li va arribar el silenci.

El silenci i l'olor de tabac.

La mateixa olor que la del pis d'en Pere Planas, encara que això no provés que era allà.

L'Hilari es va mossegar el llavi inferior. Intentar forçar el pany era un risc. Cridar, una temeritat. Possiblement, l'única opció era esbotzar la porta.

I si en Pere Planas es trobava dins del pis, donar-li novament l'oportunitat d'escapar-se.

Va obrir la finestra que hi havia a la seva esquerra. Donava a un petit celobert. Una cornisa d'un pam, si fa no fa, envoltava la planta. A dos metres de la finestra es veia la galeria del pis, oberta, amb els estris propis de qualsevol lloc així: una rentadora, material de neteja, el vell safareig i roba estesa.

Roba masculina.

No s'ho va pensar dues vegades i va passar una cama a l'altra banda de la finestra, fins que va afermar el peu a la cornisa. Si ficava la pota, si en Pere Planas no era al pis, i encara més, si no hi vivia el seu cosí i l'Engràcia Sanz l'havia enganyat o s'havia equivocat, se les carregaria encara més. Un policia, un inspector, assaltant en ple dia una casa aliena.

Primer va comprovar la solidesa de la cornisa. En acabat es va aferrar a les canonades que passaven per damunt del seu cap. Només eren dos metres, però a vegades les distàncies enganyaven. Dos metres en situació precària eren com dos quilòmetres en condicions normals.

Va avançar pas a pas.

Emportant-se tota la porqueria de la paret amb l'abric.

—Em sap greu, Roser —va xiuxiuejar.

Almenys estava sol. Els de la planta baixa no van sortir al celobert i ningú no va treure el nas per la galeria. Quan per fi hi va arribar, va sospirar alleujat. Es va aferrar a la vora i es va deixar caure lleugerament cap endavant, per poder passar-hi la cama.

Estava fora de perill.

Fora de perill en un pis... buit?

Es va apropar a la porta que comunicava la galeria amb l'habitatge. Va obrir-la molt lentament. El cop d'aquella olor de tabac contra la seva pituitària va ser demolidor, ja que algú acabava de fumar o estava fumant allà dins. De manera instintiva va atansar la mà a la funda d'aixella i la va tancar sobre la culata de la

pistola. Va veure dues portes obertes, dos llits desfets, i finalment va poder sentir l'esclafit.

Un encenedor.

Seguidament, el suau sospir d'una pipada.

Va ficar el cap per la porta de la sala i la primera cosa que hi va veure va ser un cendrer ple a vessar de puntes de cigarret, sota un aire dens i irrespirable.

La segona cosa, un home amb un jersei marró, vell, assegut en una petita butaca, mirant més enllà de la finestra, amb els ulls probablement perduts a la llunyania.

Era ell.

L'Hilari va treure la pistola, a poc a poc.

Tot seguit va fer una passa.

I el va saludar:

—Hola, Pere.

Trenta-dos

VA SALTAR COM SI HAGUÉS ESTAT impulsat per un ressort, àgil, sense mirar-lo, sense pensar en res, llençant a un costat i a l'altre el cigarret que acabava d'encendre i l'encenedor que havia fet servir. Tota la seva vida devia haver estat igual, de manera que estava preparat, en tensió constant, a punt per fugir al més mínim senyal i sense aturar-se a pensar gaire. A la selva hi havia lleons, tigres i panteres. Ell era la hiena que fugia de tots ells, però aprofitava la carronya que deixaven i es valia de la seva intel·ligència per sobreviure.

La finestra estava tancada, i l'Hilari li barrava el pas de la porta.

Només es podia escapar passant a través de la finestra i caient al buit, o bé per la porta després d'enfrontar-se amb l'home que acaba d'aparèixer, sorgit del no-res.

Ni tan sols sabia que era policia.

L'Hilari l'hi va dir.

—Quiet, sóc l'inspector...!

No el va escoltar. Semblava com si s'hagués tornat boig. Va intentar saltar damunt seu a la desesperada, no pas perquè fos valent, sinó per la por de sentir-se atrapat.

L'Hilari ho va tenir fàcil.

Primer el va esquivar. Després li va clavar un cop al cap, no gaire fort per no deixar-lo sense sentits, però tampoc gaire suau per no permetre-li un segon intent.

En rebre l'impacte, en Pere Planas va trontollar i es va estavellar contra el marc de la porta, de cara.

Quan va caure a terra, l'Hilari ja li havia saltat damunt l'esquena.

—Quiet!

Va encastar-li el canó fred de l'arma a la galta, perquè el notés.

—No, si us plau...! No!

—Les mans al darrere!

En Pere Planas es va posar a plorar. Va obeir-lo, va col·locar les dues mans a l'esquena i va permetre que l'emmanillés, mentre el cos se li convulsionava víctima del pànic.

Amb la certesa que estava a punt de morir.

—No em mati... l'hi suplico! —va gemegar de manera patètica—. Ja li vaig dir al general que ho deixava córrer, que no...

L'Hilari el va girar, sense deixar que s'aixequés. Va tornar a clavar-li el canó de la pistola a la galta.

—L'hi va dir?

—Sí, sí... sí...

—Quan?

—Vaig telefonar-li... —Aclucava els ulls per no veure la pistola, però la sentia igualment, i tremolava com si acabés de ficar-se dins d'una nevera—. Vaig telefonar-

li després d'allò... de la meva germana... Jo no...

—Ni tan sols va pensar a venjar-se'n? Mata la seva germana i s'acolloneix?

En Pere Planas va obrir els ulls.

Va ser com si el veiés per primer cop.

—Qui... és vostè? —Va parpellejar.

Amb la mà lliure, l'Hilari li va ensenyar la placa.

—Policia? —va dir el germà de la Roser Planas, que no s'ho podia creure.

—Vol fer el favor de calmar-se!

Va respirar ple de fatiga. S'havia fet un tall a la templa dreta a causa del cop contra el marc de la porta i en rajava una gota de sang.

—D'acord.

—No li faré mal, però si intenta fugir, li engegaré un tret i em quedaré tan tranquil. Ho ha entès bé?

—Sí —va assentir ell, bellugant el cap de dalt a baix un parell de vegades.

—Aixequi's. —L'Hilari es va enretirar del seu damunt.

No li va donar la mà. No el va ajudar. En Pere Planas continuava estant desesperat i al capdavant era capaç de fer qualsevol cosa. Se'n va allunyar i va deixar que ho fes sol, amb dificultats, amb les mans emmanillades a l'esquena, a poc a poc i panteixant, però sol.

El detingut va aconseguir agenollar-se.

Tot seguit, ja dempeus, amb prou feines s'aguantava dret i es va deixar caure damunt d'un sofà.

—Es troba bé? —va preguntar l'Hilari.

—Com vol que em trobi bé si m'ha masegat el cap?

—I el seu cosí?

—És fora.

—L'espera?

—Fins a la nit, no.

—D'acord, marxem.

—No puc, estic marejat... —Li va venir una arcada—. Doni'm un segon, vol? Si us plau.

—No intenti guanyar temps.

—No intento res!

—Llavors, respongui.

—Què?

—La meva pregunta. Ni tan sols va pensar a venjar-se de l'assassí de la seva germana i el seu amic?

En Pere Planas va abaixar el cap. Ja no plorava, però tenia el rostre humit. Es va prendre uns segons, va dominar una altra arcada i el va alçar. Va llançar a l'Hilari una mirada adolorida, molt més que vençuda.

—Què volia que fes?

—Salvar la pell, no?

—És clar. —Va arronsar les espatlles—. Vaig creure que tot seria... més senzill, que per una vegada que tenia un cop d'autèntica sort... No em vaig imaginar pas que aquell fill de puta faria el que va fer.

—Com va arribar fins a ell?

—No va ser ell, va ser ella.

—Ella?

—Vaig parlar amb una dona, sí.

—Qui? —L'Hilari es va encarcarar.

—No ho sé pas. Una dona. Vaig dir-li: «Digui-li al general que ho deixo córrer, que no tingui por, que s'ha acabat, l'hi juro».

—I ella què va respondre?

—Que li donaria l'encàrrec. —Li va tornar a aparèixer la tortura del dolor al rostre i es va remoure al sofà. Va mirar cap a la finestra. Va mirar cap a la porta. Va mirar la pistola que l'Hilari continuava sostenint a la mà, amb el canó apuntant a terra —. Això em venia gran, ja ho sé, i tant que ho sé! Merda... —Es va estremir—. Vaig pensar que finalment tenia una mica de sort, que m'havia caigut del cel una bona ganga.

—Cadascú ha d'aspirar al que pot aconseguir.

—Així doncs, els desgraciats hem de continuar sent desgraciats —es va plànyer.

—Jo no he dit això. No en tenia prou vivint de les dones i de fer tripijocs aquí i allà?

—Vagi-se'n a...

—Compte, Planas.

La tercera arcada va ser la pitjor. Va arribar a inclinar-se cap a un costat del sofà, passant el cap per damunt del reposabraços, i s'hi va repenjar mentre unes primeres baves li queien dels llavis. Per la ferida de la templa, ja hi regalimava una goteta de sang que buscava obrir-se camí cap avall. L'home guapo que atreia les Engràcies i les Assumpcions s'havia convertit en un titella desproveït d'encants.

L'Ernest Quesada l'esperava a baix, però, de sobte, ja no hi havia pressa.

Ni urgències.

Potser en Pere Planas parlaria menys a comissaria, després de reflexionar. Ara ho faria a cop calent.

—Va ser l'Eliseu qui li va explicar la història a la seva germana, oi?

—Sí —va esbufegar ell.

—L'Eliseu va fer el que havia de fer, com a devot servidor del general Aramburu: ajudar-lo. Es va desfer del cos de la noia i, aparentment, aquí es va acabar tot. Però, no. Després van arribar els remordiments, l'endemà, i l'altre, les reflexions. Tot d'un plegat, el seu general ja no era un home respectable, encara que fos un puter. Tot d'una era un assassí. I l'Eliseu ho va explicar a la Roser.

—No vulgui saber quin tip de plorar es va fer.

—La Roser, no cal dir-ho, li va confiar el secret a vostè. La seva germana no veia mai les coses dolentes, només que era el seu germà petit i estaven sols. Ella ho compartia tot amb vostè.

—Em va demanar consell.

—I l’hi va donar?

—Vaig dir-li que continués igual i no s’hi fiqués, que l’Eliseu era un bon home i no el perdés.

—Però mentrestant, amb les indicacions que li havia donat ella després de la confessió del seu promès, vostè va trobar la tomba.

—Sí. No va ser fàcil, però... Sí, la vaig trobar.

—I se li va obrir el cel. Tot un general. El xantatge perfecte.

—Era un assassí, no?

—I vostè no podia anar a la policia, perquè també haurien detingut l’Eliseu. Tot i que, d’altra banda, això d’anar a la policia...

—Fugi, home.

—Com li va fer el xantatge, al general?

—Li vaig fer arribar una nota a casa seva.

—I al cap d’un dia o dos... la seva germana, l’Eliseu...

—Vaig captar el missatge, escolti.

—Quan li va trucar per dir-li que ho deixava córrer, qui va agafar l’aparell?

—Ja l’hi he dit, una dona.

—No, primer. La criada?

—Sí.

—No em pot dir si la veu era d’una persona gran o d’una de més jove?

—No, ni tan sols m’hi vaig fixar. Estava mort de por.

—Quan va fer aquesta trucada exactament?

—El dia 22, divendres.

—Matí, tarda...?

—A la nit.

—N’està segur?

—Sí.

L’Hilari va deixar anar aire, com un zepelí aterrant.

L’Adelina Aramburu se n’havia anat de casa dels seus pares al vespre. Tots dos havien coincidit a la porta, travessant el jardí cap a l’exterior, abans que ell veiés la silueta del general a la finestra, amb la seva bata blava.

Això significava que l’única dona que hi havia a la casa quan hi va telefonar en Pere Planas era...

L’Hilari es va empassar la saliva.

El terra va començar a moure’s encara amb més força sota els seus peus.

—Què li passa? —va voler saber el detingut.

—Res.

—Aquell divendres va ser el pitjor dia de la meua vida, sap? —De sobte se li havia deslligat la llengua—. Vaig veure com aquell home matava l'Eliseu i ho vaig entendre tot.

—Va veure l'assassinat? —va preguntar l'Hilari, mentre mirava d'encaixar la nova sorpresa.

—L'Eliseu em va dir que em volia veure. Em va trucar. Estava molt enfadat, fora de si. Vaig lligar caps i vaig sospitar que el seu general li havia cantat les quaranta. L'Eliseu era l'únic que coneixia la mort de la noia. Per tant, la filtració era seva. Això ho canviava tot, perquè si l'Eliseu li explicava allò de la Roser, era evident que el xantatge era cosa meua. Fins i tot podia pensar que de la meua pobra germana... Vam quedar a la plaça del Diamant i, en el moment en què el vaig veure caminant cap al lloc on era jo, va aparèixer ell, aquell paio, i li va engegar el tret.

—Es va imaginar que la seva germana ja devia ser morta i que vostè seria el següent.

—Sí.

—Neteja general.

En Pere Planas va intentar eixugar-se els llavis. Amb les mans emmanillades a l'esquena ho tenia difícil. Al final va adoptar la solució més elemental: fregar-se la cara amb el respatller del sofà.

—Vaig estat tot el dia amagat, donant a voltes a tot plegat. Allò de la puta havia estat un accident, però la mort de l'Eliseu...

—Una execució.

—Sí.

—Això no obstant, no va anar pas a veure la seva germana.

—I si aquell assassí era allà, a l'aguait? Vaig estar telefonant-li tot el dia, i, com que no contestava, ho vaig veure clar. Per això vaig trucar a la nit al general. Ja no podia més. —Va mirar-lo amb agror—. Me n'hauria anat i seria lluny si no hagués estat per vostè, tot i que quan vaig saltar per la finestra de casa de l'Assumpció ni tan sols li vaig veure la cara. Només sabia que em buscava. Podia ser el mateix assassí fent veure que era una altra cosa.

Estava tot dit, i en Pere Planas recuperat.

Ja no tenia arcades.

—Som-hi —va ordenar l'Hilari.

—Escolti, el poder d'aquell home és... il·limitat —va dir el detingut, tornant a empetir-se—. Ara ho sé del cert. Té tentacles, com els pops. Si em porta a comissaria, sóc home mort. No deixarà que parli. Apareixerà algun policia a sou, o després, a la cel·la, qualsevol cabronàs que em clavarà un punxó al ventre... Ara, l'únic que ho sap tot sóc jo.

—Jo també he trobat el cadàver de la noia —va dir l'Hilari.

—Ah, sí?

—Va fer un bon mapa.

—Merda...

—Au, Planas, marxem.

Va ajudar-lo a aixecar-se extremant les precaucions. El germà de la Roser Planas ja no hi va oposar resistència. Encara que provés de lluitar, amb les mans emmanillades a l'esquena no tenia cap possibilitat de sortir-se'n. Va deixar caure el cap sobre el pit i va començar a caminar.

Van sortir del pis.

Van baixar els esglaons, a poc a poc.

A la porta del carrer no hi havia ningú. Cap testimoni. Els vidres trencats continuaven escampats per terra. L'Hilari la va obrir i va permetre que el detingut sortís primer, per tenir-lo controlat en tot moment i no donar-li l'esquena ni un segon. En Pere Planas va posar un peu a la vorera.

I l'altre.

Va fer una passa.

El tret va esquinçar l'aire just quan l'Hilari treia el cap a fora.

Trenta-tres

LA PRIMERA BALA va encertar el pit d'en Pere Planas.

La segona, molt ràpida, tant que el seu udol es va confondre amb la primera, li va rebentar el cap.

Aquest va ser el seu error.

Si l'assassí hagués gastat aquella segona bala en ell, amb la tercera hauria pogut rematar el xantatgista. Però es va estimar més assegurar-se'n i acabar primer amb el responsable de tot allò.

L'Hilari va reaccionar de pressa.

Va saltar cap enrere.

La tercera bala li va xiular just al costat de l'orella dreta i es va encastar a la porta de la casa.

Va ser estrany.

Va pensar en John Fitzgerald Kennedy.

Des de l'interior del portal, de bocaterrosa, va intentar espiar el carrer. Ja duia la pistola a la mà dreta. No tenia ni idea de com l'havia tret de la funda, però ja la tenia a punt per disparar.

El pitjor era que si treia el nas, l'hi volarien.

I en Quesada?

El soroll de la moto arrencant es va confondre amb el nou tret.

Un so diferent.

L'Hilari va anar de quatre grapes fins al lloc on havia caigut en Pere Planas. Sabia que era mort. De fet ja no tenia cara, perquè tota la part dreta era una massa sangonosa de carn i ossos trinxats per l'explosió. Es va escudar darrere seu i va aconseguir veure l'escena just quan es va produir el següent tret.

L'assassí circulava amb la seva moto carrer amunt, contra direcció, aprofitant que no hi passava cap cotxe. Duia el fusell en una mà i conduïa amb l'altra.

A l'esquerra, parapetat a la seva cantonada, en Quesada va fer un tercer tret.

Just quan la moto va començar a fer ziga-zagues, l'Hilari es va aixecar d'un salt.

L'home de la gavadina ja no duia gavadina, però sí la gorra. Va haver de deixar caure el fusell per intentar dominar la màquina amb les dues mans. Va semblar que gairebé ho aconseguia.

Gairebé.

Va circular uns metres més, ultrapassant la cruïlla amb Román Macaya, abans que la roda del darrere rebentés i caigués de costat.

L'Hilari i el seu company ja corrien cap al lloc on era ell.

Però l'avantatge continuava sent d'uns quants metres.

L'Ernest Quesada va disparar el darrer tret.

—O l'agafem viu o no tindrem res! —li va advertir l'Hilari.

El carrer de Lleó moria sense més ni més. Al final s'obria la terra sense asfaltar, el camp, la primera falda del Tibidabo, amb tot just quatre cases disseminades a l'esquerra. Si l'home es ficava allà, no tindria escapatòria encara que corregués de pressa.

Molt de pressa.

L'Hilari va fer un esforç.

Era un bon policia, igual que en Quesada, preparat i entrenat, però aquell fill de puta era millor.

No solament un professional matant gent.

Un soldat entrenat.

L'home de la gorra encara anava armat. Va treure una pistola i va disparar dues vegades cap enrere, a l'atzar. L'Hilari i en Quesada van haver d'ajupir-se i reduir la velocitat.

El perseguit va aprofitar l'avinentesa per girar cap a la dreta, en direcció a un solar.

Podia haver-se amagat i esperar a tenir-los a prop per no fallar el tret, però s'hi van arriscar. En arribar als voltants del solar, es van separar.

En abocar-s'hi, el seu home havia desaparegut.

—Quesada, vagi per l'altra banda!

Va obeir-lo sense piular. L'Hilari, amb l'arma al davant i els braços estesos, es va endinsar al solar. Hi havia cases als dos costats. En una, hi va veure un home mig abocat a una finestra.

Va mostrar-li la placa.

L'home va assenyalar la casa del davant, una paret.

L'Hilari s'hi va acostar. No se sentia res. Va haver de guardar-se la pistola i saltar per aferrar-se a la part superior de la paret. Quan va treure el cap per dalt, sempre en tensió per si era l'última cosa que veia a la vida, es va trobar un pati i, al bell mig d'aquest, una anciana immòbil, espantada, amb la roba que estava estenent a la mà.

—Un altre? —va dir ella, encara més espantada.

L'Hilari es va enfilear a la paret i es va deixar caure a l'altra banda, amb menys agilitat de la que es podia esperar. La dona gran se'l va quedar mirant com si fos un violador.

—Per on ha anat?

La dona va assenyalar l'interior de casa seva.

L'assassí d'en Pere Planas no l'esperava pas amagat en cap habitació. Probablement començava a sentir-se fora de perill. Si no hagués estat per l'home de la finestra, l'Hilari tampoc no hauria sabut on ficar-se. La porta del pis estava ajustada. En traspasar-la, es va trobar al vestíbul d'una escala.

La porta del carrer continuava tancada.

Es va quedar quiet. Va arribar a tancar els ulls i va deixar de respirar.

Fins que va sentir el frec a dalt.

Va recuperar l'acció i va pujar els esglaons de tres en tres. Un pis. Dos. Tres. Quatre. Esbufegava com una vella màquina de tren. També va començar a suar. No solament perseguia l'assassí de tres persones. Perseguia l'home que podia alliberar-lo de la destralt que en Pablo García deixaria caure damunt del seu cap.

—Malparit... —va protestar per l'esforç—. D'on has sortit, cabronàs?

Un soldat d'elit.

Tan senzill com això.

L'Hilari va estrènyer els punys.

L'última porta donava directament a un terrat. Va sortir a fora i va mirar al seu voltant. El seu objectiu saltava en aquell moment a un altre terrat.

Va jugar-se-la.

—Alto, policia!

La resposta va ser un nou tret.

Ara la persecució tenia lloc a l'aire lliure. Les possibilitats de ferir-lo en una cama mentre corrien eren remotes. I aturar-se per apuntar era donar-li avantatge. I ja en tenia prou. Uns metres més podien ser determinants. Ara ni tan sols duia l'arma a la mà, ja que necessitava les dues. L'Hilari va arribar al límit del terrat i va saltar al contigu. A mig camí, va veure com l'home s'esquitllava per la porta de la caseta del següent, perquè després ja no hi havia més cases.

En travessar l'última barrera, va caure i es va donar un cop al genoll, no fatal, però sí dolorós.

Capaç d'impedir-li córrer més de pressa.

Va recórrer els metres finals pel terrat coixejant, alhora que provava de restablir la seva agilitat per superar el dolor, i es va precipitar pel buit de la caseta, escales avall, sense control, oblidant les precaucions més elementals. De sobte, era l'un o l'altre. No hi havia més. Sentia tota la ràbia i la impotència d'aquells tres maleïts dies.

Ara pensava en la Mireia Buscató.

En la seva tomba, al mig d'un bosc.

Va baixar per l'escala com un elefant saltant per una terrisseria. Cap veí va sortir al seu pas. No va atropellar cap anciana o infant, ja que sens dubte els hauria atropellat, atesa la feble claror del lloc. Beneït diumenge en què la vida s'aturava, o s'embotornava. Va ultrapassar la penúltima planta, i l'última, i va arribar a un altre vestíbul buit.

La porta del carrer era oberta de bat a bat.

L'Hilari s'hi va llançar de cap.

Va treure novament l'arma.

I quan va sortir a la llum, l'única cosa que certament va sentir va ser la seva estupidesa.

Primer, la traveta.

El peu sortint de la seva dreta i ficant-se-li entre les cames.

Seguidament, la caiguda.

De morros, com un farcell molt, molt pesat.

No va tenir la més mínima opció, i encara menys de regirar-se. El seu oponent continuava sent més àgil, més jove, i també estava més preparat. Amb un peu li va aixafar la mà armada i el va obligar a deixar anar la pistola.

Amb l'altre li va fustigar el costat.

El cop definitiu, però, va ser el canó que li va encastar al clatell.

Va sentir la seva veu, tan freda, tan triomfal.

—Adéu, peus plans.

En aquella darrera fracció de segon, va veure la Roser, l'Ignasi, la Montserrat, la seva mare, fins i tot el pare que no coneixeria mai, perquè ja no s'hi podria enfrontar.

Va sonar el tret.

Trenta-quatre

L' HOME VA CAURE JUST DAVANT SEU.

Va quedar situat amb la cara girada cap a la seva.

Encara somreia però, de mica en mica, el rostre se li va anar omplint d'esbalaïment.

Li va aparèixer un fil de sang a la comissura dels llavis.

El pitjor va ser la llüïssor dels ulls, que li va desaparèixer molt ràpidament.

L'Hilari es va oblidar del genoll. Es va oblidar de tot. En primer lloc va recular de quatre grapes, per apartar-se d'ell. Després es va aixecar per ampliar la perspectiva. En rebre el tret, l'assassí havia deixat caure l'arma. Les dues eren a terra, l'una prop de l'altra, com si fossin germanes.

L'Ernest Quesada corria cap a ell.

Tot just uns metres i...

—Està bé?

—Sí.

—Collons, collons, collons...! —Van aflorar-li els nervis de cop.

—Tranquil —va dir l'Hilari.

—Tranquil? —va replicar ell, que no s'ho podia creure—. Em diu que estigui tranquil?

En Quesada tremolava.

La pregunta era com havia pogut fer aquell tret.

Però no l'hi va fer pas.

L'Hilari es va ajupir al costat del ferit. Va girar-lo i el va deixar estirat de panxa enlaire. Tots dos es van mirar una estona als ulls. Mirades tan allunyades com la vida i la mort.

—Qui l'ha enviat?

L'home va forçar un somriure.

Dur.

Carregat de burla.

—Ha estat el general?

El somriure es va fer més gran, més irònic, més distant.

—Quan el portem a l'hospital, parlarà igualment —va mentir l'Hilari.

L'assassí també va saber que mentia.

Ell, millor que ningú.

Va bellugar la mà dreta. Va atrapar l'Hilari per la solapa. Va estirar-lo.

En acabat li va deixar anar el seu alè.

L'últim sospir.

—A... la... merda... —va exhalar.

La mà va perdre força, va lliscar cap avall. El cos també va perdre la rigidesa i es va abandonar. Va ser el trànsit final. El cap de l'home amb prou feines es va inclinar amb la mort.

Els ulls van romandre oberts.

L'Hilari els hi va tancar.

—Merda, ho sento —es va maleir en Quesada.

—No sigui ruc. M'ha salvat la vida.

—I ens hem quedat sense res.

El tret, aquesta vegada, havia atret la presència d'algunes persones. Un parell havien tret el cap per les finestres de l'edifici. Tres més s'acostaven, sense estar-ne gaire segures. En algun lloc, una dona va proferir un xisclet.

L'Hilari va treure la credencial i la va alçar perquè tots la veiessin.

—Policia! —va advertir—. No s'acostin, si us plau! Mantinguin la distància!

Va aturar-los.

Tenien un altre cadàver, al carrer Lleó, estirat enmig del no-res. Però abans calia complir la rutina.

Es van ajupir per escorcollar el mort. L'un la jaqueta, l'altre els pantalons.

—Res a les butxaques dels pantalons —li va fer saber en Quesada.

L'Hilari va treure tres carregadors de la butxaca dreta de la jaqueta. A l'altra no hi havia res. Tot seguit va remenar les butxaques interiors i hi va trobar la cartera. L'única cosa que hi havia a les dues. Va obrir-la i la primera cosa que va veure va ser el document nacional d'identitat.

—Lázaro Cuadras Perelada —hi va llegir.

Hi havia un altre carnet.

El més explícit.

El que acreditava el mort com a sergent de l'Exèrcit espanyol.

—Gol —va murmurar en Quesada.

L'Hilari va examinar la resta de la cartera. El permís de conduir, una fotografia de dues persones grans, un telèfon escrit en un paper...

Es va guardar la cartera.

—Què fem? —va preguntar en Quesada—. Això sembla un camp de batalla, dos morts...

Tornaven a estar drets. No paraven d'arribar curiosos. Seria difícil contenir-los a tots. Superat l'ensurt, l'Hilari va haver de recuperar la calma, recordar què era.

Qui era.

—Vostè torni amb en Planas i quedi's amb ell, mentre espera que arribin els nostres. Jo trucaré per telèfon des d'aquí per notificar les dues morts. Millor això que anar al cotxe ara. —Va alçar el cap i es va adreçar a una dona que continuava abocada a la finestra, malgrat que l'espectacle no deixava de ser macabre—. Que té telèfon, senyora?

—Sí, senyor policia —va respondre respectuosa.

—Que el puc fer servir?

—No caldria sinó!

Tindria alguna cosa per explicar als seus néts. El dia que va col·laborar amb la llei.

L'Ernest Quesada tornava a mirar el sergent Lázaro Cuadras Perelada.

—Gràcies —li va dir l'Hilari, posant-li una mà a l'espatlla.

—És la primera vegada que...

—Ja ho sé. —L'hi va prémer.

—Es fa estrany, oi?

—No sempre és fàcil, per més fill de puta que sigui el paio.

—Aquest ho era.

—Sí, i molt. —Va abaixar la mà i va donar l'ordre—. Au, bellugui's.

Va veure com s'allunyava, mig capficat mig orgullós. L'Hilari va somriure. L'única cosa bona motivada per la separació d'en Martín Peláez era que ara tenia un company legal.

I aquesta era, sens dubte, una bona paraula.

La millor.

Legal.

—Que ningú no s'acosti ni toqui res! —va dir en un to preventiu als espectadors del drama.

Va pujar al primer pis, encara un pèl coix. La dona ja l'esperava a la porta. Devia tenir uns cinquanta anys d'humanitat ben repartida pel cos. Tot just va aparèixer ell, es va posar rígida com un pal. Va mirar-lo amb respecte.

—Escolti, que mai no havia passat res estrany en aquest barri, sap? Quina atrocitat! Si fins i tot sortirem als diaris.

—El telèfon?

—Per aquí, per aquí. —Va precedir-lo pel pis, sense deixar de parlar—. Ui, quan vingui el meu marit i l'hi expliqui! Miri que no surt mai de casa el diumenge, eh? Mai. I avui va i se li acut passar per casa del seu germà. Quan l'hi expliqui... Bé, potser torna abans que se'n vagin amb el... En fi, amb aquest... Què era, un lladre?

Va decidir impressionar-la. Al cap i a la fi, es mereixia una mica d'emoció.

—Un assassí, senyora.

Va aconseguir-ho.

—Oh! —es va esparverar ella.

El telèfon era de paret i estava situat en una saleta plena de llibres. Va despenjar-lo i hi va marcar el número de la comissaria. Sabia que en Pablo García hi era. Ho sabia molt bé, malgrat que era diumenge. Però es va limitar a comunicar el succés, molt ràpid, molt urgent. Un mort al carrer Lleó. Un altre a...

—Senyora, quin carrer és aquest?

—La pujada de Collserola.

Va penjar abans que algú pogués donar la veu d'alarma.

Això no obstant, no es va separar de l'aparell.

Se'l va quedar mirant.

Mirant.

—Puc fer una altra trucada?

—Sí, sí, les que vulgui.

Ja s'acostava una sirena pel carrer. Segurament com a resposta a l'avís d'altres persones, perquè era impossible que el seu hagués circulat tan de pressa. La dona va sortir de l'estança i va tornar al seu mirador a la finestra, just damunt del cadàver de Lázaro Cuadras Perelada.

L'Hilari va rescatar la cartera del mort de la butxaca.

El paper amb el número de telèfon.

Va marcar-lo lentament i es va apropar l'auricular a l'orella.

Algú va obrir la línia a l'altra banda, després del tercer senyal acústic.

—Digui'm?

—Manuel Fernández? —Va pronunciar el primer nom que li va passar pel cap.

—No, no, s'equivoca —va dir la dona.

—Aquesta no és la casa dels senyors Fernández? —va insistir ell, amb una veu sol·lícita.

—No, aquí viuen els senyors Aramburu —va respondre la dona.

L'Hilari va aclucar els ulls.

Gairebé es va aferrar a l'auricular.

—En Sebastián Aramburu? —va preguntar.

—Sí, senyor, però ni ell ni la senyora són a casa ara.

L'Hilari va deixar el telèfon al ganxo.

Trenta-cinc

EL DESPATX D'EN PABLO GARCÍA ERA UNA NEVERA.
No pas pel fred exterior, sinó per l'interior.

Amb la comissaria gairebé buida, com si fossin els últims habitants del planeta llei o el satèl·lit justícia, els dos homes es van mirar separats per un abisme.

La taula ho era.

Un abisme profund, al fons del qual brillava el tall del sabre.

—*Tiene cinco minutos, Soler*—va dir el comissari, amb una calma esmolada.

—*No creo que sean suficientes, señor.*

—*¿Por qué?*

—*Es una historia larga.*

—*Mire...*

—*Sé quién mató a quién, y por qué, incluyendo a una chica de dieciocho años que está enterrada en un bosque de Cervelló.*

Va aconseguir interessar-lo.

Si més no, prou perquè arrufés el nas i es remogué al seient.

—*¿De qué está hablando?*

—*¿Sigo?*

—*¡Coño, Soler, claro! ¡Puedo empapelarle luego!*

L'Hilari es va prendre el seu temps. La història flotava ingràvida en la seva ment. L'important era ordenar-la, explicar-la de manera convincent i, sobretot, fer-l'hi entendre a en Pablo García, més enllà dels noms i els graus que hi sortien.

Va comptar fins a tres i es va tirar a la piscina.

—*El pasado día 12 de noviembre, el general Aramburu fue, como cada martes y cada jueves, a las siete de la tarde, a encontrarse con una joven en un chalet reservado para encuentros sexuales de personas importantes.*

—*Espere, espere.*—En Pablo García es va inclinar damunt la taula—. *¿Qué mierdas está diciendo?*

L'Hilari va restar quiet.

Van ser tot just tres segons.

Fins que el comissari es va rendir.

—*Continúe.*

—*Según el general, los martes y jueves iba a misa, por necesidades espirituales.*
—Va obeir l'ordre, no pas invitació—. *Pero desde hacía tiempo, años, sus necesidades eran otras. Una mujer llamada señora Fina es la que regenta ese prostíbulo de lujo, para gente refinada, como ella muy bien explica a quienes la llaman. La señora Fina manda mujeres bien a hoteles o domicilios particulares, pero también atiende en su, llamémosla, central operativa, así como en esos chalets*

apartados, que son los más discretos puntos de encuentro para personas que no desean ser vistas ni reconocidas.

—¿El general Aramburu era una de esas personas?

—Un buen cliente, y con un gusto específico: las quería jóvenes, muy jóvenes, y siempre distintas. Nada de repetir con la misma dos veces. En sus juegos simulaba ser más o menos un héroe de guerra que tomaba prisioneras y las violaba gritando loas a la patria.

—Dios... —El seu interlocutor va començar a empal·lidir.

—El día 12, la chica al servicio de Aramburu era una jovencita de dieciocho años recién cumplidos. A sus padres les decía que trabajaba en el Restaurante Camarga. Por la razón que sea, bien porque ella se resistió demasiado, bien porque era inexperta, bien porque el general se volvió loco, opción que para mí es la más acertada, la chica murió desangrada. Se llamaba Mireia Buscató.

En Pablo García es va posar la mà als ulls.

—¿Está seguro de eso, Soler?

—He visto el cadáver. La autopsia lo demostrará fácilmente.

—¿Que lo ha visto? ¿Cuándo?

—Espere, por favor —va dir ell, alçant la mà per impedir-li que alterés l'ordre de la narració, i va continuar—: Cada martes y cada jueves, mientras el general ejercía de macho, su chófer, el fiel Eliseo Torradas, aguardaba afuera para devolverlo a su sacrosanto hogar, al lado de su beata esposa. Para Torradas, muy probablemente, eso no era nada malo. A fin de cuentas Aramburu era un hombre, y como tal, teniendo una mujer como la que tenía, era justo, casi lógico que se desahogara con otras mujeres. El poder también sirve para eso. Nadie lo discute. Obviamente, Torradas no sabía lo que hacía su jefe detrás de las paredes de los chalets. Debía de creer que era una persona dulce. ¿Imaginárselo torturando, jugando, violando a una muchachita recién salida de la adolescencia? No, eso no. —Va moure el cap un parell de vegades d'un costat a l'altre i va contenir l'indici de ràbia—. La noche del 12 de noviembre, como ya le he dicho, se le fue la mano y Mireia Buscató sufrió una hemorragia. Quien sabe si, en caso de haberla llevado a un hospital, la muchacha hubiera sobrevivido. Pero Aramburu no hizo nada por ella. Llevarla a un hospital era denunciarse a sí mismo. La opción más discreta y segura es la que dio como resultado el silencio. Salió fuera del chalet, llamó a Torradas, le pidió ayuda y, muy probablemente, llamaron también a la señora Fina para que mandara a alguien. Todas esas meretrices suelen tener un tipo para la seguridad, propia y de las prostitutas. Así fue como Aramburu regresó a su casa, incólume, y ese hombre y el chófer llevaron el cadáver lo bastante lejos para enterrarlo esa misma noche o más bien al amanecer.

—¿Por qué más bien al amanecer?

—Porque andar de noche con un cuerpo por la montaña no es fácil, y porque Eliseo Torradas recordó muy bien dónde lo habían sepultado.

—¿Quién mató a ese hombre? —va preguntar en Pablo García.

—No corra tanto. No es tan fácil, ya se lo he dicho. —L'Hilari va saber que començava a dominar la situació—. Al día siguiente, tras una noche en vela, Eliseo Torradas empezó a no ser el mismo. Se dio cuenta de lo que había hecho, y más aún, de lo que había hecho su idolatrado Fulgencio Aramburu, con el que llevaba veintitrés años de fiel servicio. Se le cayó la venda de los ojos, se le derrumbó el mito. Una niña de dieciocho años se iba a pudrir en medio de una montaña. Algo así, para una persona honrada, no es fácil de digerir. Los días siguientes se derrumbó, estaba abstraído, preocupado, tanto que hasta los que le rodeaban se dieron cuenta. Y aquí es donde empiezan las ramificaciones del caso, porque Eliseo Torradas tenía una novia.

—Rosario Planas, la mujer del piso.

—Rosario Planas —va assentir amb el cap—. Llevaban saliendo juntos unos meses y, como suele suceder en estos casos, él ya se había refugiado en ella para todo. Era su amor, su amiga, su confidente, su futura esposa... en cuanto tuviera valor para decírselo a su hija, que era la única que desconocía el hecho. Quizás instigado por ella, para que le contara lo que le sucedía, o quizás porque no podía soportar aquel peso en su conciencia, Torradas se lo contó todo a su novia. Buscaba lo que busca todo ser humano: liberar su alma y un poco de consuelo. No dudo que Rosario Planas se lo diera, pero ella, a su vez, tenía a alguien más en su vida, y no menos importante para sí misma: su hermano Pedro, el clásico hermano pequeño, caradura, vividor, mujeriego, con encanto, chorizo y estafador de poca monta, al que ella mimaba más que una madre. Inocentemente, pese a las trastadas que seguro le había hecho en vida, Rosario le contó lo sucedido a Pedro. Y Pedro vio el cielo abierto. Por fin una oportunidad de pillar un buen fajo de dinero. Casi nada: un asesinato, y cometido por todo un general con mucho que perder, además del honor y el buen nombre.

—¿Pedro Planas le hizo chantaje al general? —En Pablo García no s'ho podia creure.

—Exacto. No se le ocurrió nada mejor. Primero siguió el rastro dado por Torradas a su novia: la Nacional 340, Cervelló, el puente... y encontró la tumba. Una vez con ella en la recámara, su as perfecto, amenazó a Aramburu, y él se vino abajo. Su honor, su historia, su propia amistad con el Caudillo... Era demasiado. ¿En quién confiar? Si alguien le hacía chantaje era porque... su chófer se había ido de la lengua.

—O también formaba parte del plan.

—No creo que Aramburu sospechase de Torradas después de tantos años, pero sí tuvo que imaginar que él, hundido anímicamente, con la moral a ras del suelo, no había resistido aquella presión. Así pues, había que averiguar a quién podía haberle contado el secreto, y una vez descubierto... eliminarlo.

—¿Ese sargento que han abatido fue el encargado?

—Sí, pero aquí nos encontramos con un nuevo giro en los acontecimientos.

—¿Otro más?

—Le he dicho que no tenía bastante con cinco minutos, comisario.

—Para mí está claro que Aramburu ordenó matar a su chófer, a su novia y al hermano de ésta, y que cuando usted apareció y le habló de sus citas de los martes y los jueves, comprendió que estaba perdido y se quitó la vida. Porque usted le mencionó esos detalles, ¿no es así?

—Lo hice.

—Es como si le hubiera puesto una pistola en la mano, maldita sea —va remugar en Pablo García, regirant-se al seient.

—Fulgencio Aramburu se suicidó al verse acorralado, sí, pero él no ordenó matar a Torradas y a los Planas.

Va aconseguir despertar la seva atenció.

Va reaparèixer la sorpresa.

—Mierda, Soler, ¿qué más hay?

—El escándalo no sólo iba a salpicarle a él. Lo haría con todos. Su esposa engañada, su hija y, sobre todo, su hijo Sebastián, justo al inicio de su carrera política.

—¿Y? —el va animar a continuar el comissari.

—Fulgencio Aramburu le contó a su hijo la verdad, tal vez para que se preparara, tal vez para pedirle consejo, tal vez para pedirle ayuda. De pronto ya no era el supremo general héroe de la guerra, sino un hombre mayor, viejo, desbordado por los acontecimientos. Prefirió la vergüenza con su hijo, pero sabiendo que ahora lo más importante era él. Después de todo, ¿qué padre no se sacrificaría por sus hijos?

—¿Ese sargento estaba a las órdenes de Sebastián Aramburu?

—Tal y como yo lo veo, señor, Sebastián tuvo que pensar dos cosas: la primera, que tal vez, y pese a la creencia de su padre, Eliseo Torradas sí formara parte del complot. Y la segunda que, aunque fuese inocente, había que proceder a una limpieza general, eliminar cualquier cabo suelto. Por el lado de la chica muerta, ningún problema, otra jovencita que se iba de casa. Nadie la asociaría con su padre. La señora Fina, desde luego, no iba a hablar. Es más que seguro que esa mujer ni siquiera conociese la identidad de su exclusivo cliente amante de las niñas. Si había que pagar o moverse, lo hacía el chófer. Todo comenzaba y terminaba pues en Torradas. No creo que le costase mucho dar con el hilo, la novia, y luego el hermano. Puro trabajo detectivesco, más aún cuando descubrieron que Pedro Planas era un sinvergüenza. Una vez localizados, y mientras su padre prolongaba el pago del chantaje o discutían la manera de hacer llegar el dinero a manos del extorsionador, llegó la hora de las ejecuciones. Lázaro Cuadras Perelada, un sargento de los que obedecen sin chistar, fue el elegido como verdugo. Primero mató al eslabón más débil, la hermana. Después le disparó a Eliseo en plena calle, con impunidad, casi

como si desafiara al mundo entero. También es cierto que si le mataba en casa, tendría que matar al mismo tiempo a Natalia, la hija de Torradas. ¿Un atisbo de piedad, de honor? Tal vez. La única forma de eliminar al chófer era a plena luz, y a plena luz lo hizo. Para eso se procuró una bala especial, que no dejara rastros, que no pudiera ser investigada por sus estrías. Recogió el casquillo tras la ejecución y se marchó tan campante. Quedaba Pedro Planas.

—Y él se imaginó lo que sucedía.

—No sólo lo imaginó: lo vio. Eliseo Torradas le había llamado enfadado y con urgencia. Quedaron en la plaza del Diamante. El asesino vio a Torradas, pero no a Planas. Cuando el chorizo vio la muerte del chófer, salió a escape. Intentó ponerse en contacto con su hermana, pero al no recibir ninguna respuesta, se imaginó el resto. Sólo quedaba él.

—¿Por qué iba a querer verle con urgencia el chófer?

—Creo que el general ya no pudo más, y le dijo a su hombre lo del chantaje, que por su culpa estaba metido en aquel lío. Apostaría lo que fuese a que Torradas intentó ayudarle, una vez más. Ignoro los detalles menores, señor, pero mi teoría es la que más plausible resulta. Si no, ¿por qué esa cita del chófer con su futuro cuñado? Es muy probable que Fulgencio Aramburu tampoco supiese lo que ya estaba organizando su hijo. —Va obrir les mans amb un deix d'impotència—. Se lo repito: me faltan los detalles. Pero a grandes rasgos, la historia es ésta. El general ya no nos dirá nada. Sólo quedan el hijo y la madre.

—Espere, ¿por qué la madre?

—Pedro Planas llamó al general para decirle que lo dejaba, que no seguía con el chantaje, que captaba el mensaje y que, por favor, no le matara. La llamada la hizo de noche. Según me contó, se puso una mujer después de que la criada atendiera al teléfono. Al anochecer, la hija de Aramburu y yo salimos juntos de la casa. Por lo tanto, la única que quedaba en esa mansión era la esposa.

—¿Ella... sabía la historia?

—Si no la sabía, puede que despertara, o atara sus propios cabos, o lo que sea. Llevar siempre un rosario en la mano no significa ser una santa. Le diré algo comisario: el general no sólo se quitó la vida después de que yo casi le acusara veladamente de estar detrás del crimen de su chófer al mencionarle lo de sus escapadas de los martes y jueves y hablarle de la señora Fina. Me da en la nariz que su viuda también tuvo mucho que ver. Si se enfrentó a su marido, harta, gritándole, acorralándole por muy general que fuese, viendo peligrar también su propio equilibrio... Ella misma pudo ponerle esa cuchilla en la mano.

—La madre que lo parió, Soler. —Va semblar que es començava a ensorrar—. ¿Quiere que les acusemos a todos?

L'Hilari no va dir res.

Sabia que quedava el pitjor, el final d'aquella conversa.

—¿Hay algo más? —va voler saber en Pablo García.

—Quesada y yo casi detuvimos a Planas en casa de una de sus novias. Saltó por la ventana. Fue cuando ya lo vio todo negro. Se sintió acorralado, con su vida pendiendo de un hilo. Nosotros le seguíamos el rastro, pero, por desgracia, Lázaro Cuadras también, implacable. Esta mañana hemos vuelto a dar con él. Ahora mismo no sé si hemos coincidido todos o si es que el asesino nos estaba siguiendo, para ahorrarse el trabajo. Sea como sea, en cuanto ha tenido a Planas al alcance, le ha volado la cabeza, y de paso, por si me había contado ya algo, también lo ha intentado conmigo.

—Casi es mejor que Quesada lo haya matado —va sospirar el comissari.

—Señor...

—Acabe, ¿quiere?

—Eso es todo. Nuestro sargento llevaba un papel con un teléfono anotado. He llamado y era la casa de Sebastián. Círculo cerrado. Se me ha hecho la luz. Era el eslabón perdido. Todo lo que le acabo de contar tiene sentido a partir de este dato. El general se ha suicidado por su cuenta. Su hijo actuaba por la suya, no sólo para evitarle el deshonor a su padre, sino para salvaguardar su carrera política.

—¿Me está diciendo que lo único que une a Lázaro Cuadras con Sebastián Aramburu es un pedazo de papel con su número de teléfono?

L'Hilari es va empassar la saliva.

Sí, quedava el pitjor.

La decisió final.

—¿Soler?

—Así es, comisario.

—¿Es su única prueba?

—Sí.

—¿Cree que un juez...?

—No, no lo creo.

—¿Entonces, qué quiere que hagamos?

La fredor del despatx es va fer més latent.

I de l'avenc obert, en sortia el tall del sabre del general Aramburu.

—¿Quiere responderme? —va demanar en Pablo García.

—Yo le he explicado el caso, comisario. Ahora es cosa suya.

—Así de fácil.

—Sé que no es fácil, pero es lo que hay. Después de todo, no hay crimen sencillo.

—¡No queda nadie que relacione a Fulgencio Aramburu con esa chica, ni a su hijo Sebastián con las muertes de Torradas y los hermanos Planas!

—Detenga a Sebastián Aramburu y preguntémosle.

—¿Y cree que confesará? —va preguntar el seu superior, obrint els ulls.

—No. —Va ser sincer.

—Entonces, ¿para qué hacerlo?

—Para que sepa que lo sabemos.

—*¿Y nos enfrentamos a él, camino de un puesto político desde el cual nos cortará los huevos o algo más?*

—*Somos la policía, señor* —va ser l'única cosa que se li va acudir dir.

Va sonar molt, molt innocent.

Molt simple.

L'Hilari va mirar el calendari penjat en una de les parets del despatx del comissari. Novembre del 1963. A punt de celebrar-se els vint-i-cinc anys de pau, o de victòria, com havia dit Escarré.

Rere el seu superior, vigilant, omnipresent, etern, el retrat del *Caudillo*, el *Generalísimo* Franco.

Amic dels Aramburu.

També d'en Sebastián, és clar.

—*Váyase, Soler* —li va demanar en Pablo García.

L'Hilari es va aixecar.

Va donar-li l'esquena i va caminar fins a la porta del despatx. Just quan acabava d'obrir-la, per enfrontar-se al silenci dominical de l'altra banda, el seu superior el va aturar.

—*Buen trabajo* —va dir.

—*Gracias*.

—*Escuche...* —va vacil·lar.

L'Hilari va esperar.

Sabia què estava a punt de dir-li.

Ho sabia i es va sentir millor.

No pas bé, tan sols millor.

—*Encuentre una prueba, una sola prueba que lo relacione todo, y entonces venga*.

—*Sí, comisario*.

—*Pero aléjese de los Aramburu, o nos crucificarán*.

—*Entonces será difícil*.

En Pablo García ja no va dir res més.

L'intercanvi final de mirades va tornar a separar-los.

Trenta-sis

L'ERNEST QUESADA VA ATURAR el cotxe davant la casa de l'Hilari i va apagar-ne el motor mecànicament, com si l'instint li hagués dit que el seu superior no baixaria immediatament.

A l'altra banda dels vidres, el diumenge s'esvaïa. Els futbolers tornaven a casa. Els qui havien anat al cinema a primera hora feien l'última passejada. Les parelles esgotaven cada minut d'intimitat.

Al cap d'un mes, Nadal.

Temps.

—Hem resolt el cas —va sospirar l'Hilari trencant el silenci—. Sense proves, però l'hem resolt.

—Potser aquesta tal senyora Fina pugui dir alguna cosa.

—No ho crec pas.

—Quan aniran a detenir-la?

—Després que desenterrin el cadàver de la Mireia Buscató. Almenys podran acusar-la d'encobridora.

—Ja. —En Quesada va fer espetegar la llengua, amb un deix d'empipament—. Com a màxim ho relacionaran amb el general, no pas amb el seu fill. I amb el general mort... s'ha acabat tot. Hi tiraran terra al damunt. Potser fins i tot vindrà Franco a l'enterrament.

—No, no vindrà pas. Aramburu s'ha suïcidat, no ho obliidi. S'inventaran qualsevol excusa, depressió, fatiga de guerra, fins i tot una malaltia inexistent. Però per a l'Església, un suïcidi és un suïcidi. Aquests no perdonen.

Hi va haver uns segons de calma.

La nova complicitat forjada a través d'aquells tres dies els havia unit.

Un vincle superior fins i tot al de la sang.

—Aquest tret que ha fet... —va començar a dir l'Hilari.

—Sort.

—No, no ha estat sort. Era a una certa distància, i amb una pistola sempre és molt difícil encertar, no ja on es vol, simplement encertar algú. Vostè hi ha posat els cinc sentits, ho sé. Era el tot o res. El sergent anava a disparar. Si hagués fallat o només l'hagués ferit, ara no estaríem parlant.

—Però l'he cagat matant-lo.

—Com ha anat la paperassa?

—Fins ara.

—Ja. Quina putada.

—I encara no s'ha acabat.

—No s'hi amoïni. Segurament li donaran una medalla.

—No estic per romanços.

—Tot compta, Quesada. Tot compta.

El sotsinspector va moure el cap d'un costat a l'altre amb els llavis plegats.

—De debò no han trobat res a casa d'aquest home?

—Res, i hem mirat bé.

—Ni una foto on sortís amb els Aramburu, el pare o el fill?

—No.

—És estrany. Aquests militars de carrera guarden fotos, uniformats, armats, amb els seus tancs i les seves desfilades...

—Vivia d'una manera austera, jo diria fins i tot senzilla. Llibres d'armes, avions, vaixells, de les dues guerres mundials, d'història, tàctiques militars... Fins i tot tenia *El arte de la guerra* i un parell de manuals d'arts marcial. Tot un gos de presa, fanàtic i professional. També li hem trobat simbologia nazi.

—Però devia haver estat a les ordres del general Aramburu, i en algun moment en Sebastián el devia conèixer.

—No investigaran per aquí, Quesada. No, tractant-se d'estaments militars.

—No m'ho puc creure. I nosaltres?

—No ens deixaran pas.

—Però el comissari li ha dit que si trobava cap prova, una de sola... Ostres, vostè no és dels qui es rendeix, que el conec.

L'Hilari va somriure.

Feia tot just dos mesos que treballaven junts.

—L'única manera de tancar això seria que en Sebastián reconegués alguna cosa —va argumentar—. I això seria com demanar-li que s'engegués un tret.

—Jo només sé que això —en Quesada li va assenyalar el front— no descansarà pas.

—Au, vagi-se'n a casa —va dir l'Hilari, obrint la porta del cotxe—. Ha estat un dia molt dur.

—Vinc a buscar-lo demà?

—No. Aniré a comissaria pel meu compte. Només serà un altre dilluns. Tocarà continuar investigant el lladre de bancs.

—Gairebé me n'havia oblidat.

—Dormi una mica. Jo també espero fer-ho. Ho necessitem.

L'Hilari va baixar del vehicle.

El genoll li va enviar un missatge de dolor.

—Sembla que vinguem de la guerra —va dir en Quesada assenyalant l'abric.

—Fins demà.

—Fins demà, senyor.

Va intentar no coixejar, però amb el pas de les hores el cop li feia més mal, com si es despertés. Va pujar al pis i abans d'entrar a casa es va treure l'abric, per no haver de donar explicacions a la Roser. Almenys, no en aquell moment.

De tota manera, en introduir la clau al pany i girar-la, tot li va caure al damunt i es va posar a tremolar.

Aquella pistola al cap.

La visió de la Roser, l'Ignasi i la Montserrat, abans de morir.

El tret de l'Ernest Quesada tan *in extremis*...

Li havia anat d'un pèl.

La tremolor va augmentar i va tenir ganes de plorar. D'alliberar-se. De sobte, tot li va convergir al cap: la tensió dels tres dies, el pes fantasmal del general Aramburu, el xoc emocional entre el passat representat pel militar i el que ell mateix com a policia esperava del futur.

Sense oblidar el cadàver d'aquella noia esquinqada.

Ni els de l'Eliseu Torradas, la Roser i en Pere Planas.

Va acabar d'obrir la porta i va creuar el llindar.

Un cop més, la veu d'en Pablo García li va martellejar el cervell:

«Encuentre una prueba, una sola prueba que lo relacione todo, y entonces venga».

Una prova.

On?

Com?

Va deixar l'abric al penja-robes, pensant que ja el raspallaria després, sense que la Roser el veiés, per intentar salvar-lo sense haver d'enviar-lo a la tintoreria, i llavors, al passadís, va aparèixer l'Ignasi.

—Papa, papa, vine! És al·lucinant! Un paio ha matat l'assassí d'en Kennedy a la comissaria mateix, abans que pogués declarar! Se l'han carregat, papa! Oi que és fort? Se l'han carregat perquè no parlés!

ÚLTIM DIA

(Dimarts, 26 de novembre de 1963)

Trenta-set

LA SECRETÀRIA ERA PRECIOSA. Una dona espatarrant per a un despatx elegant, desbordant de qualitat, bon gust, classe.
—Pot passar, senyor.

Devia tenir uns trenta-un o trenta-dos anys, alta, proporcionada, amb el pes just, el maquillatge just, la gràcia justa. Impossible no mirar-la, sobretot si, com era el cas, el precedia per un passadís en direcció al temple sagrat del seu cap. Duia sabates de taló i mitges sense costura, un vestit jaqueta impecable i els cabells harmònicament pentinats amb una infinitat de tirabuixons a la part del darrere. Quan es va aturar davant la porta del despatx i la va obrir, es va girar per somriure-li amb eficiència, no pas amb simpatia.

Tenia els ulls del color de la mel i uns llavis generosament grans, dents perfectes, el perfum just.

L'Hilari va haver d'oblidar-se'n.

El despatx era gran, folrat amb fusta noble, butaques i un sofà a la dreta, mobles i una taula de reunions a l'esquerra, una catifa al centre, i al fons, a uns cinc metres, la taula de despatx.

Rere l'última frontera, en Sebastián Aramburu.

La porta es va tancar a l'esquena de l'Hilari. Sense esperar una invitació que no va arribar, es va acostar ell mateix fins a la seva destinació final. Davant la taula hi havia dues cadires sumptuoses, encoixinades, amb un bonic treball de marqueteria. Va ocupar la de l'esquerra, perquè la finestra era al mateix costat i no volia que la llum li toqués de ple a la cara i el despistés si s'asseia a l'altra.

La mirada del fill de Fulgencio Aramburu era d'estupefacció.

—S'ha tornat boig —va ser la primera cosa que li va dir.

—És possible —va replicar l'Hilari, tranquil, arronsant les espatlles.

Tan tranquil que en Sebastián Aramburu va arrufar el nas, encara més desconcertat.

—Es presenta aquí, l'endemà de l'enterrament del meu pare, com si res... —Va deixar de parlar momentàniament, sense saber què més dir, fins que va recuperar un xic el domini de la situació—. Ha vingut a suplicar?

—A suplicar què?

—Que no el faci miques pel que li va fer al meu pare.

—El que jo li vaig fer al seu pare? —va preguntar ell, remarcant el «jo» especialment—. És fantàstica la manera que tenen vostès de capgirar-ho tot.

—Llavors què vol, inspector? —Va endurir les faccions—. L'he rebut perquè m'impresiona la barra que té.

—M'ha rebut perquè vol saber el que li haig de dir.

—I què és?

—Simplement venia a felicitar-lo —va contestar l'Hilari, repenjan els colzes als reposabraços de la cadira i ajuntant les mans pels tous dels dits davant seu.

—A mi? Per què?

—Perquè ho va fer bé. Molt bé —va assentir amb el cap, amb un posat greu—. Va salvar l'honor del seu pare, perquè sempre és millor un suïcidi per depressió a causa d'una falsa malaltia incurable que no pas un suïcidi a causa del remordiment pel fet de ser un assassí de joves. I no solament això: també va salvar la seva pròpia carrera política. Dos pardals d'un tret. Com vol que no el felicitis? A sobre, per acabar-ho d'adobar, nosaltres vam matar el seu gos de presa després que ell eliminés l'última prova.

En Sebastián Aramburu ho va encaixar tot.

Estoicament.

Excepte per la rigidesa de les mandíbules i la lluïssor incisiva de la mirada.

—Sí, no hi ha dubte que s'ha tornat boig.

L'Hilari va arronsar les espatlles.

—No hi tinc res a perdre. M'han suspès, expedientat. Segurament, tot això em costarà el lloc.

—I és la seva manera de venjar-se, venir aquí a retreure-m'ho?

—No, ara ja tant se me'n dóna... Repeteixo això de la felicitació. Sé reconèixer un guanyador quan el veig, i vostè ho és. Arribarà lluny. Això sí, si dugués una pistola al damunt, potser li dispararia, però veu? —Es va obrir la jaqueta per demostrar-li que anava desarmat—. El que passa és que tinc el meu orgull, i no volia anar-me'n d'això sense que, almenys, sabés que no sóc pas idiota, que ho vaig descobrir tot perquè sóc un bon policia.

—Sense proves no hi ha bons policies, inspector, només mediocres peus plans que no compleixen la seva feina.

L'Hilari va esclafir una riallada.

—Li fa gràcia?

—El seu sicari també em va anomenar així: peus plans. Va ser l'última cosa que va dir abans de morir. Molt cinematogràfic.

En Sebastián Aramburu es va cansar del joc.

—Vagi-se'n, Soler, i deixi de fer el ridícul.

—Suposo que serà el millor —va reconèixer sense moure's.

—No li han dit mai que quan algú intenta volar alt, el més fàcil és que el sol el cremi?

—Jo més aviat caminava per terra, que és on hi ha les rates i els assassins.

—Imbècil...

L'Hilari es va posar dret.

Va donar-li l'esquena i es va encaminar cap a la porta del despatx.

Dues passes.

Seguidament es va girar.

—Ni tan sols li pica la curiositat saber com ho vaig descobrir?

En Sebastián Aramburu es va prendre uns segons.

Suficients.

L'Hilari gairebé va deixar de respirar.

—Sorprengui'm —va dir ell, encreuant els braços en un gest triomfal i repenjanse al respatller de la butaca.

—L'assassí que vostè va contractar, aquell sergent, duia a sobre un paper amb el seu número de telèfon escrit.

—Això és tot? —va rebatre ell, obrint els ulls amb incredulitat.

—Per arribar fins a vostè, sí. Però, evidentment, això va fer que encaixessin les peces finals. Quan en Pere Planas va trucar per telèfon per dir-li al seu pare que renunciava, que tocava el dos i no continuaria amb el xantatge, qui va rebre l'encàrrec va ser la seva mare. Així és com ella es va ficar en l'embolic. Abans, el general li havia explicat a vostè tot el que havia passat, com a fill i com a advocat. Mentre vostè provava d'arreglar les coses eliminant tots els qui estaven assabentats de la mort de la Mireia Buscató, la seva mare es va enfrontar amb el seu pare definitivament. És possible que sabés que no anava a missa el dimarts i el dijous. Les dones ho saben, això. Un rastre de perfum, una marca, un senyal, un marit que arriba molt feliç i rialler de la seva missa piadosa... La seva mare va ser qui el va empènyer a prendre la decisió final, sense donar-li temps a vostè a arreglar les coses. Ho sabia, ella, que vostè havia agafat les regnes de la situació?

No hi va haver resposta.

Tampoc cap reacció.

—Ahir van desenterrar el cadàver de la noia que el seu pare va rebentar i van detenir la senyora Fina. Crec que avui la interrogaran. Dirà que no coneix els clients que truquen per telèfon, és clar. Però potser hi ha sort i apareixen indicis que relacionin el seu pare amb la morta. Qui sap. Si és així, l'escàndol esclatarà igualment. El *Generalísimo* s'enfadarà molt. Fulgencio Aramburu tindrà un final de carrera humiliant i a vostè se li acabarà la seva. I tot perquè un lladregot d'estar per casa anomenat Pere Planas va somiar fer-se ric, va aprofitar la seva oportunitat, va fer un mapa del lloc on l'Eliseu Torradas va enterrar la noia... Si haguessin pagat, s'haurien estalviat tot això —l'Hilari va alçar l'índex—, però ja se sap què es diu dels xantatgistes: que mai no en tenen prou.

En Sebastián Aramburu va parlar un altre cop.

I ho va dir.

—En Lázaro l'havia d'haver matat també a vostè.

L'Hilari va haver de fer esforços per no cridar.

—En Lázaro? És curiós, abans li he dit que era sergent, però no n'he esmentat el nom.

Ara va ser l'advocat qui es va aixecar del seient.

Punys tancats.

—Va estar a punt de fer-ho —va continuar el visitant—. Primer va fallar per mil·límetres, i després em va posar la pistola al clatell.

—Jo, si fos vostè, aniria amb compte, Soler.

—Per què?

—Hi ha més Lázaros, sap? Gent fidel. Gent que vol el millor per a aquest país. Gent que té cura que les coses siguin com han de ser.

—Amb generals matant nenes i fills fent neteja general al marge de la llei? Aquest és el país que volen?

—M'ho diu seriosament? —En Sebastián Aramburu ja s'havia tret la careta—. M'està dient que una prostituta és millor que un home d'honor com el meu pare? M'està dient que un desgraciat accident és més important que una carrera al servei de la pàtria? No veu que l'escòria és sempre la mateixa? Aquella puteta infeliç, en Torradas, el xantatgista, fins i tot vostè, parlant de llei, justícia...? Qui cony es pensa que és per qüestionar el país que volem els qui vam lluitar per ell?

—En primer lloc, l'Eliseu Torradas adorava el seu pare, i per això el va encobrir, fins i tot per damunt de la seva consciència. En segon lloc, en Pere Planas va telefonar per dir que es retirava de tot. No calia matar ningú, i menys en Torradas i la seva amiga. Són massa morts, i això l'única cosa que demostra és com estava de desesperat vostè. Per acabar, jo defenso una cosa que ni s'imagina, perquè únicament pensa en l'aquí i l'ara. O creu que Franco viurà sempre i el seu llegat durarà mil anys, com somiava Hitler amb el Tercer Reich?

—Vostè és un comunista, amic meu.

—No, sóc un simple policia que intenta ser millor persona que aquells a qui persegueixo, res més. No em taco les mans de sang.

—Jo sí, quan és necessari.

—Si la seva consciència l'hi permet...

En Sebastián Aramburu va sortir de darrere la taula. Va encreuar els braços sobre el pit. Va mirar a terra un parell de segons. En acabat, es va encarar de nou al visitant.

—Parlem de consciències? Bé. És el que volia sentir, per salvaguardar la seva? Doncs ja ho ha sentit. I què? No canviarà res. Vostè ha perdut, amic meu. Tot plegat es redueix a això: jo guanyo, vostè perd. Ho vaig fer i ho tornaria a fer, sap? El meu pare es va ficar de peus a la galleda i calia arreglar-ho. En Torradas va cometre un error: ho va explicar a la seva xicota. I els errors es paguen. Ella ho va explicar al seu germà. El mateix. Calia eliminar-los a tots, tan senzill com això. Tallar el membre gangrenat perquè no mati el cos. Punt i final. —Es va aturar a un metre de l'Hilari—. Si vostè no fos tan estúpid, idealista, com en vulgui dir, ho entendria. I encara més: faria carrera. Ara, digui'm: què té? Una consciència tranquil·la? Oh, bé! Jo tinc el poder, que és la base del creixement. El poder i la seguretat enfront del no-res que vostè representa, perquè continua sense tenir res, ni una maleïda prova física i real. Vol enfrontar la seva paraula contra la meva? I a qui recorrerà per fer-ho? —va preguntar, al mateix temps que havia decidit que ja era hora d'acabar l'entrevista, ja

que tot d'una va endurir el posat i va perdre la poca paciència que li quedava—. Vol tocar el dos d'una maleïda vegada, pallasso estúpid?

L'Hilari li va somriure.

Amb malícia.

En Sebastián Aramburu no va captar la intenció.

—Vostè no és ningú! —Va assenyalar-lo amb un dit autoritari—. Ni ningú ni res, fracassat de merda!

El somriure no va desaparèixer.

L'Hilari se'l va endur posat en sortir d'allà.

—Maleït fill de puta! —Va sentir l'eco de la veu de l'advocat, mentre caminava pel passadís de la seva empresa—. No és ningú, ningú, ningú!

Va passar prop de la secretària, que el va mirar amb els ulls ben oberts, bonica i immaculada en el seu desconcert. Va sortir al vestíbul i va baixar l'escala a peu, a poc a poc però amb el cor bategant-li a mil per hora. En una oficina d'una planta inferior va veure un home assegut davant un televisor que repetia les imatges més vistes de les darreres hores, a més de la mort en directe de Lee Harvey Oswald a mans de Jack Ruby.

L'enterrament de John Fitzgerald Kennedy celebrat el dia abans.

Un país, el món sencer de dol.

Quan va abandonar l'edifici, es va dirigir cap als dos cotxes de policia que l'esperaven a la cantonada, lluny del camp visual de les finestres superiors. Feia fred, però així que va arribar al lloc on eren ells, va començar a descordar-se la camisa.

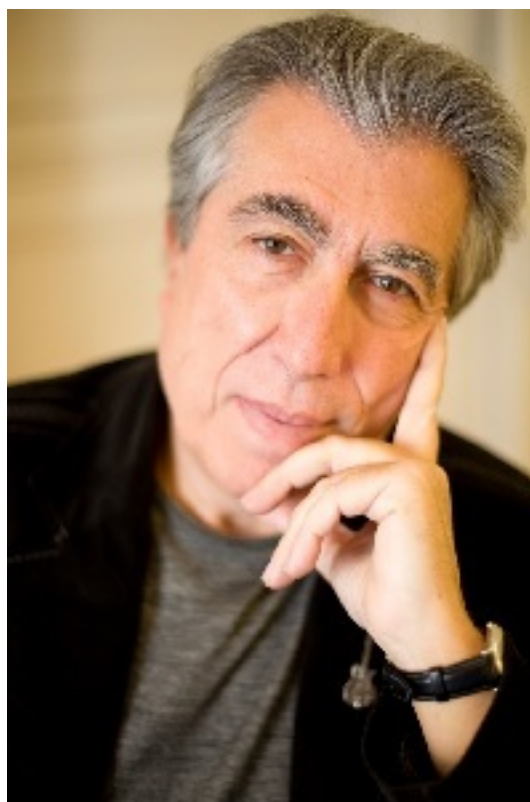
El micròfon no era com els que sortien en les pel·lícules americanes. El seu era molt més aparatós i incòmode.

—Ho teniu? —va ser la seva única pregunta.

—Tot enregistrat, sí —va assentir el que el va ajudar a treure-se'l.

L'Hilari va mirar l'Ernest Quesada.

—Deteniu-lo —va dir als homes—. Jo passo.

JORDI SIERRA i FABRA (Barcelona, 1947) és un dels autors més prolífics i premiats del panorama literari espanyol, i, amb vuit milions de llibres venuts i dues dotzenes de premis literaris a banda i banda de l'Atlàntic, un dels autors més sorprenents per la versatilitat de la seva obra, que aborda tots els gèneres. Viatger impenitent —afició que nodreix part de la seva extensa producció literària— i compromès amb la realitat, ha creat la Fundació Jordi Sierra i Fabra, a Espanya, i la Fundación Taller de Letras Jordi Sierra i Fabra, a Colòmbia, a fi d'impulsar la lectura i la cultura, i ajudar els joves escriptors en els seus primers passos, les quals convoquen anualment el premi literari per a menors de divuit anys que porta el seu nom. Per aquesta labor social les seves fundacions van ser mereixedores del Premio IBBY-Asahi de Promoción de la Lectura el 2010, màxim guardó internacional en la matèria.

Premio Nacional de Literatura Juvenil el 2007 i dos cops candidat al Premio Andersen, Sierra i Fabra també va rebre l'any 2012 el Premio Cervantes Chico de Literatura Infantil y Juvenil en reconeixement dels quaranta anys de vida professional, i el 2013, el Premio Iberoamericano de Literatura per l'aportació de la seva obra i la seva figura a la narrativa llatinoamericana.